

Samaan aikaan idässä

Aasialaisen draama-
kirjallisuuden antologia

TOIMITTANEET
JUKKA O. MIETTINEN
JA VELI ROSENBERG

52

TEATTERIKORKEAKOULUN
JULKAISUSARJA

Samaan aikaan idässä
Aasialaisen draamakirjallisuuden
antologia

TOIMITTANEET JUKKA O. MIETTINEN JA
VELI ROSENBERG

TOIMITTANEET JUKKA O. MIETTINEN JA VELI ROSENBERG
Samaan aikaan idässä - Aasialaisen draamakirjallisuuden antologia

JULKAISIJA

Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu
© Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu ja tekijät 2016
Näytelmien käännösten oikeudet ovat kääntäjillä.

TEATTERIKORKEAKOULUN JULKAISUSARJA 52

ISBN (painettu): 978-952-6670-87-4

ISBN (verkkojulkaisu): 978-952-6670-88-1

ISSN (painettu): 0788-3385

ISSN (verkkojulkaisu): 2242-6507

JULKAISUSARJAN ILME, KANNEN SUUNNITTELU JA PÄÄLLYKSEN MUOTOILU
BOND Creative Agency
www.bond.fi

KANSIKUVA

Antiikkinen noo-naamio. Kuva Sakari Viika

TAITTO

Annika Marjamäki, Edita Prima Oy

PAINOTYÖ & SIDONTA

Edita Prima Oy, Helsinki 2016

PAPERI

Scandia 2000 Natural 240 g/m² & Scandia 2000 Natural 115 g/m²

KIRJAINPERHEET

Benton Modern Two & Monosten

Samaan aikaan idässä
Aasialaisen draamakirjallisuuden
antologia

TOIMITTANEET JUKKA O. MIETTINEN JA
VELI ROSENBERG

Sisällys

Saatteeksi	9
<hr/>	
1. Johdanto	11
Jukka O. Miettinen	
<hr/>	
2. Intian klassinen draamakirjallisuus	21
Klaus Karttunen	
<hr/>	
Bhāsa: ”Reisien murskaaminen” (Ūrubhaṅga)	28
<hr/>	
Kuningas Harṣa: ”Helminauha” (Ratnāvalī)	48
<hr/>	
3. Indonesialainen wayang kulit -varjoteatteri	99
Reijo Lainela	
<hr/>	
Hanuman tulessa” (Hanuman obong)	108
<hr/>	
4. Kiinan klassikkodraamat	139
Veli Rosenberg	
<hr/>	
”Zhang Xie menestyy virkatutkinnossa” (Zhang Xie zhuangyuan)	146
<hr/>	
Guan Hanqing: ”Lunta keskikesällä” (Dou E yuan)	186
<hr/>	
”Zhaon perheen orpo” (Zhaoshi guer)	208
<hr/>	
5. Japanin noo ja kyoogen-näytelmät	233
Kai Nieminen	
<hr/>	
Zeami: ”Sulkaviitta” (Hagoromo)	238
<hr/>	
”Makuullalaulaja” (Ne-ongyoku)	248
<hr/>	
Zeami (?): ”Kantanin tyyny” (Kantan)	254
<hr/>	
”Tädin viini” (Oba ga sake)	265
<hr/>	

6. Japanin kabuki-teatteri	273
Miika Pölkki	
<hr/>	
Chikamatsu Monzaemon: ”Rakkauskuolema Taivaanverkkosaarella” (Shinjuu Ten no Amijima)	279
<hr/>	
Tekijät	314
<hr/>	

Saatteeksi

Aasialaiset esittävät taiteet ilmestyivät suomalaisille näyttämöille vaiivikkaa pitkän ajan kuluessa. Kuitenkin jo 1900-luvun alussa esitettiin kaksi intialaista klassikkonäytelmää, jotka tosin eivät olleet alkukielistä käännettyjä. Yksittäisiä aasialaisia tanssitaiteilijoita ja ryhmiä täällä on nähty vierailuesityksinä 1920-luvusta alkaen. Ehkä ensimmäinen ”oikea” aasialainen teatteriesitys Suomessa oli vuonna 1955 Kansallisteatterissa nähty kiinalainen peking-oopperavierailu, joka toteutettiin varhaisen kulttuurivaihdon puitteissa. Juuri kulttuurivaihto-ohjelmat ovat tuoneet Suomeen 1900-luvun puolivälin jälkeen kansainvälisestäikin katsoen poikkeuksellisen runsaasti aasialaisia ryhmiä ja esityksiä. Vierailuiden organisoinnissa ja valinnoissa suuri rooli on ollut paitsi yksittäisillä festivaaleilla myös nimenomaan ystävyysseuroilla, jotka ovat koonneet yhteen vieraiden kulttuureiden aktiivisia harrastajia ja tuntijoita.

Tässä mukana olevista näytelmistä osa onkin suomennettu juuri tällaisten vierailujen yhteydessä. Tekstit on julkaistu esimerkiksi vierailujen käsiohjelmissa tai ystävyysseurojen julkaisuissa. Niinpä alkukielistä suomennettujen aasialaisten näytelmien määrä on yllättävän suuri. Ongelmana on vain ollut se, että ne ovat olleet hajallaan vaikeasti saatavissa lähteissä ja joskus jopa kääntäjien pöytälaatikoissa. Tekstityslaitteiden yleistymisen teattereissa 1980-luvulla toi mahdollisuuden live-esitysten tekstitykseen, mikä kiihdytti aasialaisten näytelmien kääntämistä edelleen.

Ajatus tämän antologian kokoamiseen tuli Teatterikorkeakoulun opiskelijoiden ja opettajien taholta. Teak on jo julkaissut laajan, kaikille avoimen, internetissä avautuvan verkkokirjan *Traditional Asian Theatre and Dance* (Jukka O. Miettinen, 2010). Se keskittyy nimenomaan aasialaisten teatteri- ja tanssimuotojen historiaan ja esittämistekniikoihin, ei niinkään draamateksteihin. Tämä antologia täydentää nyt verkkokirjaa tuoden opiskelijoiden, Aasian tutkijoiden ja muiden aiheesta kiinnostuneiden ulottuville monipuolisen valikoiman alkukielistä käännettyjä aasialaisia klassikkonäytelmiä.

Työryhmämme jäsenet ovat kaikki alansa asiantuntijoita. Intialaiset näytelmät kääntänyt Klaus Karttunen on toiminut Helsingin yliopistossa Etelä-Aasian ja indoeuropeistiikan professorina, Reijo Lainela on Jaavan ja Balin musiikkiin ja kulttuuriin erikoistunut etnomusikologi, Kai Nieminen on runoilija ja japanilaisen kirjallisuuden kääntäjä ja Miika Pölkki on Japanin kirjallisuuteen erikoistunut kääntäjä ja tutkija Helsingin yliopistossa. Veli Rosenberg on puolestaan Kiinan tuntija, joka on tuottanut ja suomentanut vuosien aikana useimmat Suomessa nähdyt kiinalaiset näytelmät. Hän toimii myös tämän antologian toisena toimittajana.

Lämpimät kiitokset työryhmämme jäsenille, jotka empimättä lähtivät mukaan tähän isoon projektiin. Kiitokset myös TeaKin julkaisutoimikunnalle, joka hyväksyi kirjan julkaisusarjaansa, sekä toimikunnan sihteeri Jenni Mikkoselle. Hän on kannustanut hankettamme alusta alkaen. Laajan materiaalin saattamisessa kirjamuotoon suurena apunamme oli taittaja Annika Marjamäki Editasta. Projektimme olisi tuskin ollut mahdollinen ilman Suomen Kulttuurirahaston myöntämää kohdeapurahaa. Siitä suuri kiitos.

Helsingissä 25.4.2016

Jukka O. Miettinen

Vieraskielisten sanojen kirjoitusasusta:

Ongelmana tällaisessa monia aasialaisia kulttuureita sivuavassa teoksessa on vierasperäisten sanojen kirjoitusasu. Hyvin harvoilla niistä on suomen kielessä vakiintunut kirjoitusmuotonsa. Siksi käytämme johdannossa yksinkertaisia, lähinnä kansainvälistä transkriptiota olevia muotoja, kuten *Mahabharata* (ei siis tarkempaa muotoa *Mahābhārata* tai sen suomalaiseseen äänneasuun muokattua muotoa *Mahaabhaarata*). Syynä on se, että lukija voi näin löytää aiheesta helpommin tietoa erikielisistä lähteistä. Jotkut termit, kuten *nō* (eng. *Noh*) ja *kyōgen* kirjoitetaan kuitenkin kautta kirjan jo kieleemme vakiintuneissa muodoissaan *noo* ja *kyoogen*. Lajiesittelyissä ja näytelmäkäännöksissä olemme luonnollisesti kunnioittaneet kääntäjien valitsemää kirjoitusasua.

Toimittajat

1. Johdanto

Jukka O. Miettinen

Tämä antologia koostuu yhdestätoista näytelmästä, jotka ovat peräisin Aasian eri kulttuureista: Intiasta, Indonesiasta, Kiinasta ja Japanista. Kaikki ovat peräisin ajoilta ennen länsimaisen teatterin vähittäistä rantautumista Aasiaan 1800-luvun jälkipuoliskolla ja 1900-luvun alussa. Näin ne edustavat paikallisia, vuosisatoja pitkiä teatteriperinteitä, ja ovat kaikki muodostuneet lajiensa klassikkoteoksiksi.

Intiasta mukana on kaksi näytelmää Intian klassiselta kaudelta, ensimmäiseltä vuosituhannelta. Indonesiasta, Jaavan saarelta mukana on perinteiselle varjoteatterille tarkoitettu eepoksen katkelma, Kiinasta kolme kokonaista näytelmää, tai pikemminkin oopperalibrettoa. Japania edustavat kaksi klassista *noo*-näytelmää ja kaksi *kyoogen*-farssia sekä yksi 1600-luvulla kehittyneen *kabuki*-perinteen näytelmä.

Antologia kattaa siis laajan maantieteellisen alueen ja kaksituhatta vuotta Aasian historiaa. Samalla se tulee sivunneeksi Suomeakin. Kääntäjät ovat kukin alansa suomalaisia asiantuntijoita ja monet näytelmistä on esitetty Suomessa, joko kulttuurivaihdon puitteissa tai Aasia Helsingissä -festivaalin ohjelmistossa. Siten moni aktiivi Aasian kulttuurin ystävä on saattanut nähdä jonkin näytelmistä jopa elävänä esityksenä. Se olisikin ideaaltilanne, sillä harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta näytelmät on tarkoitettu esitettäväksi, eivät vain luettaviksi.

Länsimaisessa *logos*-sentrisessä, ”sanakeskeisessä” kulttuurissa kirjallisuus on perinteisen taidekaanonin kuningaslaji. Laajalla aikavälillä katsottuna draama ei kuitenkaan aina helposti loksahda perinteisen kirjallisuuden lokeroon. Useissa tapauksissa draamatekstit ovat syntyneet käytännön teatteritoiminnan puitteissa ja sen tarpeisiin. Näytelmät eivät siis aina edusta ns. ”puhdasta” kirjallisuutta. Aiskhyloksen tragediat olivat tarkoitettu nimenomaan esitettäväksi ja kirjailija toimi itse niissä näyttelijänä ja ohjaajana. Shakespeare puolestaan kirjoitti näytelmänsä tuntemiensa näyttelijöiden erityiskykyjä vastaaviksi. Sekä antiikin Kreikan että osin myös Elisabetin aikaisen englantilaisen teatterin esityskäytän-

nöt kuitenkin katkesivat, emmekä aivan tarkalleen tiedä kuinka nykyään klassikoina pitämämme näytelmät alun perin esitettiin. Aasiassa sen sijaan vanhat esityserinteet ovat säilyneet katkeamattomina meidän aikoihimme asti. Tämän näytelmäkokoelman teoksista vain intialaisten klassisten draamojen kohdalla on epäselvää, mikä niiden esityskäytäntö on ollut, joskin Intian pari tuhatta vuotta vanha teatteriteoria antaa siitä viitteitä.

Useimmiten aasialaiset draamakirjailijat kirjoittivat näytelmänsä esitettäviksi jo olemassa olleilla, erittäin pitkälle kehitetyillä teatterillisilla tyyleillä ja tekniikoilla. Näyttämökonventiot olivat siis yleisölle entuudestaan tuttuja. Aina näytelmät eivät kuitenkaan olleet yhden kirjailijan käsialaa. Laajat eppiset tarinat, joista monet näytelmien aiheet noukittiin, olivat alun alkaen kollektiivisia tuotteita, kun taas joidenkin kiinalaisten näytelmien taustalla oli runoilijoista ja muista taiteentuntijoista koostuneita kirjallisuusseuroja. Japanin *kabuki*-näytelmiä laativat tähtinäyttelijät ja teatteridynastiat. Myöhemmin niistä vastasivat teatteriryhmän palkkaama kirjailijatiimi, jonka johtajan nimissä monet näytelmät nykyään kulkevat.

Draamateksti laadittiin esityksen juonelliseksi kivijalaksi, eräänlaiseksi skriptaksi tai käsikirjoitukseksi, jota saatettiin käsitellä hyvinkin vapaasti. Sen päälle konstruointiin varsinainen esitys moninaisin keinoin. Niistä keskeinen on roolityppittely. Hieman *commedia dell'arten* tapaan useimmat aasialaiset teatteriperinteet hyödyntävät fiksattuja roolityyppejä, jotka yleisö tunnistaa heti roolihahmon ilmestyessä näyttämölle. Kullakin niistä on oma, usein tanssillinen liikekielensä ja tyylitelty naamiointinsa tai naamionsa sekä tarkkaan määritelty, usein uhkean näyttävä puvustus. Useimpiin tässä kirjassa mukana oleviin näytelmätyyppeihin liittyy vielä oma, sofistikoitunut musiikkiperinteensä ja vuorosanat esitetään usein laulaen tai tyyliteltysti resitoiden. Realistinen ”puheteatteri” omaksuttiin Aasiassa vasta 1800-1900-luvuilla lännestä käsin.

Kerroksellisuudessaan ja monitaiteellisuudessaan aasialaiset teatteriperinteet muistuttavat pikemminkin länsimaista oopperaa kuin puheteatteria. Edellä mainittujen esityksellisten elementtien pintapuolinenkin tuntemus auttaa lukijaa mieltämään tekstejä esityksinä. Siksi kirjassa esiteltävien näytelmien johdanto on tiivis kuvaus kunkin lajityypin esityskäytännöstä, näyttelijäntekniikasta, puvustuksesta ja naamiointijärjestelmästä. Mukana on myös kuvaus kullekin lajille ominaisesta näyttämötyypistä, sillä esimerkiksi *noon* ja *kabukin* kohdalla on lähes mahdotonta irrottaa näytelmän teksti sille olennaisesta näyttämöympäristöstä. Näytelmien dramaturgia on kiinteässä yhteydessä näyttämön tilallisiin ratkaisuihin, jotka eri lajeissa poikkeavat toisistaan suurestikin.

Vaikka teksti on vain yksi esityksen osatasa, näytelmät luonnollisesti kertovat tavattoman paljon luettuinkin. Varsinaisten kirjallisten arvojensa lisäksi ne taltioivat ensikäden tietoa eri aikakausien aate- ja arvomaailmoista, yhteiskunnista ja ihmisten välisistä suhteista. Etelä- ja Kaakkois-Aasian esitystekstien varhaisinta aikakerrostumaa edustavat intialaisperäiset eepokset *Mahabharata*¹ ja *Ramayana*, joiden muotoutuminen alkoi jo vuosisadoilla ennen ajanlaskumme alkua. Kirjallisen muotonsa ne saivat ensimmäisinä vuosisatoina ajanlaskumme alun jälkeen, ja ne ovat palvelleet ja palvelevat edelleen keskeisenä juonimateriaalina kymmenille, ellei sadoille erilaisille teatterin muodoille. Eepokset on vuosisatojen mittaan kotoutettu eri kulttuureihin, hindulaisen Intian lisäksi muun muassa buddhalaiseen Thaimaahan ja nykyään pääosin islamilaiseen Indonesiaan. Eepoksilla on edelleen syvälinen uskonnollinen merkityksensä ja useimmat niitä kuvittavat esitysmuodot ovat nekin säilyttäneet rituaalista luonnettaan.

Eepoksia on myös käytetty pohjamateriaalina monille yksittäisille draamoille, jotka on irrotettu eepisestä kokonaisuudesta hieman samaan tapaan kuin eurooppalainen näytelmäkirjallisuus on vuosisatoja käyttänyt raakamateriaalinaan antiikin Kreikan myyttistä historiaa. Tässä antologiassa on mukana kaksi esimerkkiä eeposten katkelmien ympärille rakentuneista draamoista, varhaisimman tunnetun intialaisen näytelmäkirjailijan Bhasan nimissä kulkeva ”Reisien murskaaminen”, joka kuvaa *Mahabharata*-eepoksen Suuren sodan loppuhuipentumaa, sekä jaavalaisen varjoteatterin ohjelmistoon mukautettu vakiokohtaus *Ramayana*-eepoksesta. Molemmat edustavat aikansa sivistynyttä hovitradiotiota ja molemmat tarjoavat välähdyksen siitä, miten Etelä-Aasian varhaisimmat eepokset ovat aikaa myöten eri kulttuureissa saaneet uusia ilmenemismuotoja ja merkitystasoja.

Näytelmien pohjana oleva tarina-aines on Aasian kontekstissa itse asiassa hyvinkin kansainvälistä. Edellä mainitut eepokset levisivät Intiasta merellisiä reittejä myöten Kaakkois-Aasiaan ja pohjoista Silkkitietä myöten Keski-Aasiaan ja edelleen Itä-Aasiaan saakka. Jälkimmäistä reittiä myöten ajautui Kiinaan jopa klassinen intialaisnäytelmä, mikä saattaa viitata laajempiinkin varhaisiin yhteyksiin intialaisen ja kiinalaisen teatteriperinteen välillä. Siitä viitteitä voi löytää tässä kokoelmassa mukana olevasta vanhimmasta kokonaan säilyneestä kiinalaisdraamasta ”Zhang Xie menestyy virkatutkinnossa”. Samoja reittejä

1 Käytämme tämän kirjan yleisesittelyssä suomen kieleen vakiintuneita termejä Mahabharata ja Ramayana

myöten levisivät myös buddhalaiset tekstit, joista teatterin kannalta keskeisimpiä ovat *jataka*-tarinat eli Buddhan varhaisista inkarnaatioista kertovat niin sanotut ”syntytarinat”. Tässä kokoelmassa *jataka*-tarinoista kasvanutta näytelmäperinnettä edustaa japanilainen *noo*-draama ”Sulkaviitta”. Muunnelmia samasta aiheesta löytyy muun muassa Thaimaasta ja Koreasta.

Aasialaiset näytelmät kantavat siis mukanaan runsaasti uskonnollis-filosofisia aineksia, näin nimenomaan Etelä- ja Kaakkois-Aasiassa, missä pyhien tekstien resitointi tai esittäminen eri keinoin on jo itsessään koettu eräänlaisena hartauden harjoittamisena. Ehkä vielä varhaisempien uskomusjärjestelmien äärelle vie japanilainen *noo*-teatteri, joka buddhalaisesta kontekstistaan huolimatta heijastaa muinaista shamanistista maailmankuvaa riivaajineen ja henkien manauksineen. Bhasan intialaisklassikko ja Japanin *noo*-näytelmät edustavat sofistikoitua hoviteatteria, aikansa eittämätöntä korkeakulttuuria. Komediat puolestaan kasvavat usein kansanperinteistä ja monissa tapauksissa myös kuvaavat kansan elämää. Japanin *kyoogen*-farssit, kuten tässä mukana olevat ”Makuullalaulaja” ja ”Tädin viini”, esitetään superestetisoitujen *noo*-näytelmien kevennyksinä, hieman samaan tapaan kuin antiikin Kreikan tragediakilpailuiden kolmen tragedian sarjan päättäneet räävittömät satyyrinäytelmät.

Aasialainen näytelmäkirjallisuus ei kuitenkaan tunne antiikin teatterista omaan perinteeseemme vakiintunutta selkeää jakoa tragediaan ja komediaan. Esimerkiksi Jaavan varjoteatterin vakavissa, eettisiä kysymyksiä heijastelevissa näytelmissä koomiset palvelijahahmot tuovat mukaan *slapstick*-huumoria kommentoidessaan kansankielellä jalojen sankarien hovikielisiä pohdintoja. Ratkaisu saattaa olla perua intialaisesta perinteestä, jossa näytelmän päähenkilön, oppineiston kieltä, sanskritia, puhuvan idealisoidun prinssin tai kuninkaan läheinen palvelija on laiskuuteen taipuvainen, kaikkien ymmärtämää kansankieltä puhuva rääväsuu.

Päinvastoin kuin Etelä- ja Kaakkois-Aasiassa, Kiinassa näytelmillä on harvemmin ollut uskonnollisia funktioita. Tarinoissa voi olla viittauksia buddhalaisuuteen, taolaisuuteen ja nimenomaan konfutselaiseen moraalioppiin. Näytelmiä saatettiin esittää ja esitetään vieläkin temppelien näyttämöillä esi-isien viihdytykseksi, mutta hartauden harjoittamiseksi ei kiinalaista teatteria voi kutsua. Näytelmäkirjallisuuden juuret yltävät muinaisiin ylikuonnollisista tapahtumista kertoviin niin sanottuihin ”ihmetarinoihin” ja varhaisimmat säilyneet draamakatkemat ovat peräisin 500-luvun tienoilta.

Kiinalaisen näytelmäkirjallisuuden varhaiset klassikot kirjoitettiin Yuan-kaudella (1271–1368), jolloin mongolit hallitsivat maata ja oppineisto vetäytyi

Etelä-Kiinaan. Monet oppineet ryhtyivät näytelmäkirjailijoiksi, ja ankaraa sensuuria välttääkseen he sijoittivat poliittisesti arkaluontoiset aiheensa turvallisesti Kiinan muinaiseen historiaan. Yuan-kauden klassikoista on tässä kokoelmassa mukana näytelmä ”Lunta keskikesällä”. Ming-kausi oli (1368–1644) kiinalaisen draaman kukoistuksen aikaa. Kaudelta tunnetaan noin 400 näytelmäkirjailijaa ja näytelmiä yhteensä noin 1500 kappaletta. Silloin luotiin teatterille myös teoreettista pohjaa. Näytelmiä esitettiin monilla oopperatyyleillä, keskeisimpinä niistä varhaisempi *zaju* ja Ming-kaudella kehitetty *kunqu* eli *kun*-ooppera.

Kiinalaisten näytelmien aihepiiri on lähes rajaton. Ihmetarinoista pe-riytyvät erilaiset yliluonnollisista ilmiöistä kertovat ”kummitusnäytelmät”. Rakkausdraamat olivat suosittuja, samoin rikos- ja oikeussalidraamat, jotka saattavat olla varhaisimpia tunnettuja esimerkkejä näyttämölistetystä dekkariperinteestä. Ming-kaudella vakiintuivat myös niin sanotut ”uninäytelmät”, jotka unikohtausten avulla mahdollistivat porautumisen päähenkilön alitajuntaan. Aiheita poimittiin myös laajoista romaaniklassikoista ja jopa tositapahtumista. Poliittisia teemoja käsiteltiin useimmiten hallitsevan luokan tarpeiden mukaisesti, mutta kritiikki jouduttiin yleensä kätkemään historiallisiin aiheisiin. Qing-dynastian mantšu-vallan aikana (1644–1911) alkoi uuden oopperatyylin, *jingjun* eli peking-oopperan kehitys. Aluksi se poimi aiheita varhaisemmasta *kun*-oopperasta, mutta uusi hallitseva luokka kaipasi nimenomaan patrioottisia sankaritarinoita.

Kiinalaiset näytelmät saattavat olla hyvin pitkiä. Esimerkiksi buddhalaismunkki Xuanzangin seikkailuista kertova ”Matka länteen” rakentuu oopperamuodossaan kuudesta erillisestä kokonaisuudesta. Massiivisuudessaan se saattaa päihittää jopa Wagnerin neli-iltaisen *Ring*-kokonaisuuden. Kuten edellä on mainittu, näytelmiä käsiteltiin usein vain raakamateriaalina, joista editoitiin eri tarkoituksiin sopivia kokonaisuuksia. Kiinassa oli myös tavallista rakentaa esitys yhdistelemällä kohtauksia eri näytelmistä esityksen tilaajan maun mukaiseksi kokonaisuudeksi.

Suuri osa antologiaan kootuista näytelmistä edustaa aikansa korkeakulttuurireita. Niissä viljellään jalostuneita runouden muotoja ja usein myös hovikielen koukeroita, ja ne ovat vuosisatojen mittaan vakiintuneet draamakirjallisuuden kaanonin arvostetuiksi kärkiteoksiksi.

Aivan toisenlaiseen maailmaan vievät japanilaiset *kabuki*-näytelmät. *Kabuki* kehittyi 1600-luvulla uskaliaista katu- ja teehuonenäytöksistä Japanin suosituimmaksi teatterimuodoksi. Varhaisimmat säilyneet kokonaiset *kabuki*-käsi- kirjoitukset ovat peräisin 1600- ja 1700-lukujen vaihteesta, eli ne kirjoitettiin

esitettäviksi jo lähes sadan vuoden ajan hioutuneilla näyttelimestekniikoilla ja roolityypittelyllä. *Kabukista* löytyy kaikuja aristokraattisesta *noo*-teatterista sekä *kabukin* kanssa rinnan kehittyneestä *bunraku*-nukketeatterista. Tässä mukana oleva näytelmä ”Rakkauskoulema Taivaanverkkosaarella” esitettiin alunperin *bunraku*-nukketeatterina, mutta se siirtyi myös *kabuki*-ohjelmistoon. Osa näytelmistä perustuu vuosisataisten feodaalisten klaanisotien käännteisiin, mutta olennaista on, että klaanisotien päätyttyä noin vuonna 1600, kun *kabukin* suosio alkoi, taiteen tilaajiksi tulivat kauppiaat ja kaupunkilaisporvarit.

Kabuki maalaakin ainutlaatuisen panoraaman 1600–1800-lukujen Edon eli nykyisen Tokion keskiluokan elämänmuodosta. *Kabuki* on tyyliään lähes karrikoidun liioiteltua. Konnat ovat kertakaikkisen katalia, sankareina toimivat usein ihaillut kaupunkilaiskeikarit ja heidän rakastettuinaan loistavat tavoitelluimmat kurtisaanit. Tilanteet kärjistetään äärimmäisiin kliimakseihin. Näytelmiin otettiin aiheita myös mieltä kuohuttaneista aikalaistapahtumista, kuten kaksoisitsumurhiin ajautuneista rakastavaisista. Kaikessa sensaatiohakuisuudessaan *kabuki* joutui usein virkavallan kynsiin, milloin eroottisuutensa tähden tai milloin syytettynä siitä, että sen esittämät supermelodramaattiset itsemurhakohtaukset kannustivat herkkiä katsojia päättämään päivänsä samalla tavoin.

Koko tämä aasialaisen näytelmäkirjallisuuden aarrearkku pysyi länsimailaisilta suljettuna 1700-luvun puoliväliin asti. Samoihin aikoihin länsimainen teatteri aloitti kolonialismin myötä vähittäisen levittäytymisensä Aasiaan, ja 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa uudet intellektuellisukupolvet alkoivat kääntää ja esittää länsimaisten draamatikkojen, kuten Shakespearen, Ibsenin, Tšehovin ja Wilden näytelmiä. Länsimainen puheteatteri havaittiin oivaksi välineeksi käsitellä poliittisia ja patrioottisia aiheita, mutta sen yleisö pysyi suppeana. Siitä tuli aluksi uuden, lähinnä länsimaisen koulutuksen saaneen sivistyneistön eliitti-teatteria. Jonkinasteinen länsimainen näyttämörealismi sen sijaan omaksuttiin asteittain osaksi vanhojakin perinteitä, kuten vaikkapa kiinalaiseen oopperaan ja Japanin *kabukiin*. Estetiikan muutosta vauhditti hieman myöhemmin vielä elokuvan yleistymisen.

Aasialaisten näytelmien rantautuminen Eurooppaan oli hidas ja sporadinen prosessi. Se liittyi kiinteästi länsivaltojen siirtomaapyrkimyksiin ja sen kylkiäisenä kehittyneeseen orientalismiin, joka tarkoittaa toisaalta länsimaisten tutkijoiden tekemää vakavaa idäntutkimusta ja toisaalta aasialaiskulttuureiden sadunomaista eksotisointia. Todennäköisesti ensimmäisen kerran aasialainen näytelmä, tai pikemminkin sen sovitus, esitettiin länsimaisella näyttämöllä

Ranskassa vuonna 1755. Aasialaiset fantasiahahmot olivat esiintyneet jo Ranskan hovibaleteissa, mutta valistusfilosofi Voltaire oli monien muiden tavoin vakavasti kiinnostunut Kiinan kulttuurista, joka 1700-luvun *chinoserien* eli ”Kiina-manian” myötä tuli myös taiteen ja muodin innoittajaksi. Voltaire käytti kiinalaista näytelmää pohjana omalle näytelmälleen *L’Orphelin de la Chine* eli ”Kiinan orpo”. Kiinalainen alkuperäisnäytelmä ”Zhaon perheen orpo” on mukana tässä antologiassa 1960-luvun librettoversiona.

Samoihin aikoihin valveutuneimmat brittiläiset siirtomaavirkamiehet aloittelivat Intian kulttuurin tutkimusta. Kielitieteilijänäkin arvostettu Sir William Jones käänsi vuonna 1789 englanniksi Intian klassisista draamoista arvostetuimman, *Šakuntalan* (suomennos on julkaistu kirjassa *Kaalidaasa: Šakuntalaa*, käänös ja johdanto Klaus Karttunen, Suomen Itämainen Seura, 1988). Näytelmän saama suuri suosio selittynee osin sillä, että Kiina-boomin jälkeen oli Intian vuoro tulla uudeksi eksoottiseksi innoituksen lähteeksi. Näytelmä käännettiin muutaman vuosikymmenen sisällä peräti seitsemälle eurooppalaiselle kielelle. Saksassa Herder ja Goethe ihailivat sadunomaista *Šakuntalata*, ja Goethe sai siitä idean *Faustinsa* prologiin. 1800-luvun mittaan näytelmä käännettiin yhä useammille kielille ja sen ensimmäinen eurooppalainen näyttämösovitus nähtiin Pariisissa vuonna 1835. Tarinasta on muokattu myös baletti- ja oopperaversioita. *Šakuntalan* ehkä tunnetuin moderni sovitus oli puolalaisen Jerzy Grotowskin ohjaus vuodelta 1960. Suomessa näytelmä on nähty Viipurissa vuonna 1906, Kansallisteatterissa vuonna 1908 ja Kuopion kaupunginteatterissa vuonna 1987. *Šakuntala* on epäilemättä lännessä parhaiten tunnettu aasialainen näytelmä.

Vuonna 1851 Lontoossa alkanut suurten maailmannäyttelyiden ja siirtomaanäyttelyiden sarja toi länteen vähitellen myös aasialaisia esiintyviä taiteilijoita. Aluksi ryhmiä tuotettiin lähinnä yleisön houkuttelemiseksi, mutta 1900-luvun alkuun tultaessa joukossa oli yhä enenevässä määrin myös taiteellisesti varteenotettavaa tarjontaa. Uudeksi muotovirtaukseksi tuli *japonisme* eli ”Japani-manian”, joka vaikutti syvästi esimerkiksi impressionistiseen maalaustaiteeseen. Useimmat aasialaiset vierailijat edustivat pikemminkin tanssia kuin teatteria, joskin useimmissa aasialaisissa perinteisissä teatterimuodoissa nämä taidemuodot sekoittuvat keskenään. Tanssipainotteinen ohjelmisto on ymmärrettävä myös kielimuurin tähden. Näin vierailuesitykset tulivat vaikuttaneeksi ensisijaisesti varhaisen länsimaisen modernin tanssin kehitykseen. Myös jotkut teatterintekijät, kuten Antonin Artaud, saivat esityksistä vaikutteita kokeilui-

hinsa ja teorioihinsa. Vierailujen vaikutus säteili aluksi lähinnä modernin länsimaisen teatterin teatterikäsitteisiin ja keholliseen ilmaisuun pikemminkin kuin tekstuaaliseen tasoon.

Muutos tapahtui, kun japanilaiset *noo*-näytelmät tulivat 1900-luvun alussa kirjallisuuspöytäkirjan tietoisuuteen yhdysvaltalaisen runoilijan ja kriitikon Ezra Poundin ja Japanin taiteen tuntijan Ernest Fenollosan käännösten ja kirjoitusten kautta. Näytelmien runouden taso ja niiden ekonominen, kiteytyneet muoto sekä tekstin hajottaminen roolihenkilöille ja kuorolle vetosivat moniin moderniin runoilijoihin ja teatterintekijöihin, kuten W.B. Yeatsiin, Paul Claudeliin, Jacques Copeauhun, Eugene O'Neilliin, Thornton Wilderiin ja Samuel Beckettiin. Suomessa Eeva-Liisa Manner on muokannut *noo*-näytelmän libretoksi Paavo Heinisen oopperaan "Silkkirumpu". Vuonna 2016 sai Amsterdammista kantaesityksensä Kaija Saariahon oopperapari *Only the Sound Remains*. Sen librettona on kaksi Ezra Poundin englanniksi kääntämää *noo*-näytelmää. Niistä toinen, "Sulkaviitta", on tässä antologiassa mukana suoraan japanista suomennettuna.

Listaan voisi vielä lisätä vielä Bertolt Brechtin. Tosin hänen teatterilliseen ajatteluunsa vaikutti vielä voimakkaammin kiinalainen peking-ooppera, jota hän näki Moskovassa, kun Kiinan aikansa kuuluisin näyttelijä Mei Lanfang toi ensimmäistä kertaa kiinalaista teatteria Eurooppaan vuonna 1932. Aina meidän aikoihimme saakka aasialainen teatteri on kiinnostanut länsimaisia teatterin- ja tanssintekijöitä siksi, että se tarjoaa länsimaisesta valtavirrasta poikkeavia teatterikäsitteitä ja pitkälle hiottuja esittämisen tekniikoita. Lisääntyneet aasialaiset teatteri- ja tanssivierailut ovat tehneet perinteitä tutuiksi länsimaisille katsojille ja tekstityksen kautta esitysten tekstuaalinenkin taso on nykyään usein vaivatta katsojien ulottuvilla. 1900-luvun viimeisistä vuosikymmenistä alkaen yhä useammat näyttelijät ja tanssijat ovat opiskelleet aasialaisia kehollisia tekniikoita.

Globalisaation myötä erilaiset kulttuuriset lainat ja fuusiot ovat tulleet olennaiseksi osaksi kansainvälistä ja myös suomalaista teatterin kenttää. Ilmiö on herättänyt myös kritiikkiä. Edward W. Saidin 1980-luvulla formuloima postkoloniaalinen kritiikki tuomitsi länsimaalaisten käyttämät aasialaislainat kolumialismin jatkeena, eräänlaisen vieraiden kulttuurisaavutusten ryöstöviljelynä. Erityisen ankaraa kritiikkiä sai osakseen Peter Brookin vuonna 1987 valmistunut *Mahabharata*-eepoksen yhdeksäntuntinen englanninkielinen näyttämösovitus. Nykyään se on kuitenkin vakiinnuttanut maineensa yhtenä 1900-luvun lopun merkittävimpänä teatteritekona. En voi olla yhtymättä sovituksen käsikirjoittajan, Jean-Claude Carrière'n televisiohaastattelussa lausumaan ajatukseen: "Olemme

vieneet ja myyneet muualle maailmaan kaikki mozartimme, picassomme ja shakespeareamme Euroopasta. Sen sijaan muut mozartit ja shakespeareet ovat meille tuntemattomia. Näkymättömät seinät eristävät meidät muista kulttuureista.” Työryhmämme nöyrä haave on, että tämä antologia pieneltä osaltaan murtaisi noita näkymättömiä seiniä.

Eteläintialainen sovitus klassisesta komediasta. Klassisten näytelmien esityskonventiot eivät ole tarkkaan selvillä, joten niiden esityskäytännöistä on käyty vilkasta keskustelua. Kuvan esimerkissä 1980-luvun lopulta on päädytty suhteellisen realistiseen tyyliin, jossa roolityypittely ei ole kovin kärjistettyä ja näyttelijäntekniikka on suhteellisen yksinkertainen. Intian klassinen teatteriteoria ajanlaskun alun tienoilta tarjoaa mahdollisuuden tällaisellekin tulkinnalle.

Kuva Sakari Viika

2. Intian klassinen draamakirjallisuus

Esittely ja käännökset **Klaus Karttunen**

Intian klassisen teatterin juuret ovat hämärän peitossa. Vanhimmat säilyneet näytelmät ovat ajanlaskumme alusta, ja niissä se esiintyy jo valmiiksi kehittyneenä. Sen tukena on yksityiskohtainen, laajan teknisen kirjallisuuden esittelemä esteettis-dramaturginen teoria, josta vain suurimmat mestarit uskalsivat poiketa. Klassisen teatterin kukoistus jatkui yli tuhat vuotta.

Kohtaus klassisesta näytelmästä *kutiyattam*-ryhmän esittämänä 2000-luvun alkupuolelta Keralan osavaltiota, Etelä-Intiasta. Yli tuhat vuotta pitkä *kutiyattam*-temppeliteatterin perinne on säilyttänyt ohjelmistossaan myös klassisia näytelmiä. Roolityypittely on selkeää. Sankarin esimerkiksi tunnistaa kruunustaan ja vihreästä naamioinnistaan. Näyttelijäntekniikka keskittyy miimiin ja tanssillisiin liikkeisiin dialogin ollessa tyyliteltyä resitointia. Kaikki näyttämötoiminta suuntautuu esitystä valaisevaan suureen öljylamppuun.

Kuva Jukka O. Miettinen

Näytelmän aihe on usein katsojille tuttu – muun muassa *Rāmāyaṇan*² ja *Mahābhāratan* kertomuksia käytettiin paljon – mutta saattoi olla keksittykin. Lavasteita ei juuri käytetty, mikä selittää monet selittävät repliikit, joissa kuvaillaan miltä jokin paikka näyttää, vaikka keskustelukumppani voisi sen itsekin nähdä. Erikoisuus, jota käännös ei pysty välittämään, on kielikonventio: erilaiset roolihahmot puhuvat eri kieliä. Kuninkaas, papit ja muu ylhäinen väki puhuvat sanskritia, muut keski-inroarjalaisia ”kansanmurteita”. Śaurasenī on hovinaisten ja keskiluokan miesten kieli, mutta runoissa he käyttävät erityisen runollisena pidettyä Māhārāṣṭrīta. Māgadhī on alaluokan kielimuoto, mutta sitä käyttivät myös jopa ruhtinain lapset, koska he eivät vielä olleet oppineet sanskritia. Teoreetikkojen mukaan sairas ei myöskään jaksaa puhua sanskritia, mutta tästä ei ole säilynyt esimerkkejä.

2 Klaus Karttunen käyttää esipuheessa ja selityksissä diakriittisiä merkkejä ilmaisemaan tarkan sanskritin ääntämyksen toisin kuin yleisesittelyssä, missä käytetään klassikkoteksteistä vakiintuneita suomenkielisiä nimiä. Itse käänöksissä oikeinkirjoitus on mukautettu suomen ääntämystä vastaavaksi.

Nangiarkoothu on yhden naisnäyttelijän esittämää sooloteatteria Keralan osavaltiossa. Sen esittämistyylillä keskittyy kokonaan miimin, katseen ja eleen yhdistävään mutkikkaaseen tekniikkaan, jota Intian klassisessa teatteriteoriassa kutsutaan *abhinayaksi*. On mahdollista, että ainakin osassa klassista ohjelmistoa käytettiin tämän kaltaista tekniikkaa.

Kuva Jukka O. Miettinen

Aikanaan kielikonventio koitui teatterin kohtaloksi. Alkuaikoina kaikki ymmärsivät kansanmurteita, mutta tuhat vuotta myöhemmin puhekieli oli muuttunut aivan toisenlaiseksi, eikä yleisö enää ymmärtänyt näytelmien kieliä. Kun suuri osa Intiaa samaan aikaan muuttui muslimien hallitsemaksi, teatteri menetti tärkeimmän sponsorinsa: ruhtinashovit. Näytelmiä kirjoitettiin edelleen, mutta nyt ne olivat oppineita lukudraamoja. Vanha esityksiperinne säilyi ainoastaan Etelä-Intian Keralassa.

Euroopassa klassinen teatteri opittiin tuntemaan 1700-luvun lopussa, kun Sir William Jones käänsi englanniksi sen suurimman klassikon, Kälidāsan *Śakuntalān*. Eurooppalaisten oli vaikea ymmärtää näytelmän estetiikkaa – aristotelinen jako komediaan ja tragediaan puuttuu, ja vakavaakin aihetta höystää usein naseva huumori. Teosta tulkittiin usein väärin, mutta siitä tuli nopeasti lukevan yleisön suosikki, joka ennen pitkää pääsi myös näyttämölle. Suomessa *Śakuntalā* ja toinen suosikki *Mṛcchakaṭikā* eli ”Savivaunu” (usein myös nimellä *Vasantasenā*) on esitetty tusinan kertaa 1890-luvulta lähtien – ruotsalaisten ja saksalaisen vapaiden näyttämösovitusten muodossa. Suoraan alkukielestä käännettynä *Śakuntalā* ilmestyi suomeksi 1988, ja näyttämösovituksena se näh-

tiin Kuopion kaupunginteatterissa jo vuotta aikaisemmin. Lisäksi suomeksi on ilmestynyt kolmen humoristisen pienoisenäytelmän valikoima.

Tähän kokoelmaan on valittu kaksi lyhyehköä esimerkkiä klassisesta teatterista. *Ūrubhaṅga* on arkaainen esimerkki melko harvinaisesta näytelmätyypistä, joka tulee lähelle klassista länsimaista tragediaa, *Ratnāvalī* edustaa kevyttä hovikomedialla. Länsimaista lukijaa hämmäntävä seikka on ruhtinaiden polygamia. Koko haaremi saapuu murehtimaan kuolevaa Duryodhanaa, ja pääkuningattaren mustasukkaisuus on suurin este *Ratnāvalīn* kuninkaan uusimmalle lemmenteikkailulle.

Bhāsa on buddhalaisen Aśvagoṣan ohella intialaisen teatterin varhaisin tunnettu klassikko. Kālidāsa mainitsee etevänä edeltäjänään, mikä sijoittaa hänet ajanlaskumme alkuvuosisadoille. Hän oli kauan pelkkä nimi, kunnes 1910 Etelä-Indian Keralasta löydettiin käsikirjoitus, joka sisältää 13 Bhāsan nimiin kirjattua lyhyttä ja lyhyehköä näytelmää.

Tutkijat ovat kiistelleet siitä, ovatko näytelmät tosiaan Kālidāsan mainitseman Bhāsan kirjoittamia ja siten Aśvagoṣan buddhalaisten näytelmäkatkelmien ohella vanhimmat tunnetut intialaiset näytelmät. Varmaa vastausta ei löydy. Joka tapauksessa ne ovat sangen vanhoja ja edustavat klassista teatteria parhaimmillaan.

Ūrubhaṅga ”Reisien murskaaminen” – nimi viittaa ruhtinaan kuolettavan haavoittumisen tapaan – edustaa harvinaista yksinäytöksistä näytelmätyyppiä, jonka aihe liittyy sotaan. Kuolema näyttämöllä on lähes ainutlaatuinen. Juonen taustat tulevat *Mahābhāratasta*, jonka pääjuoni käsittelee vallasta kilpailevien ruhtinasserkusten suurta sotaa, joka huipentuu kymmenpäiväiseen *Kurukṣetran*, Kurujen kentän taisteluun. *Ūrubhaṅga* sijoittuu taistelun loppuvaiheeseen: Pāṇḍavat ovat voittaneet ja Kaurava-johtaja Duryodhana viruu taistelukentällä kuolettavasti haavoittuneena.

Kuningas Harṣa eli Harṣavardhana hallitsi laajaa valtakuntaa Pohjois-Intiassa 600-luvun alkupuolella. Kiinalainen buddhalainen pyhiinvaeltaja Xuanzang vieraili hänen hovissaan.

Harṣan nimissä on säilynyt kolme näytelmää: *Ratnāvalī* ”Helminauha” ja *Priyadarśikā* ”Kaunis katsella” – molemmat sankaritarin nimiä – ovat kevyitä hovikomedioita (*nāṭikā*). *Nāgānanda* on buddhalaissävyinen kertomus uhrautuvaisuudesta. Epävarmaa on, kirjoittiko kuningas ne kokonaan itse, vai osallistuivatko hovirunoilijat työhön. Tosin hän ei ole ainoa muinaisintialainen ruhtinas, joka on niittänyt mainetta myös kirjailijana.

Ratnāvalī oli lähes ensimmäinen teksti, jota luennoin Helsingin yliopistossa 1970-luvun lopussa. Jo tuolloin sain – kiitos opettajani Pentti Aallon – tutustua käännöskäsikirjoitukseen, jonka sittemmin altaistina mainetta saavuttanut Gustaf John Ramstedt laati opiskelijana mustaan vahakansivihkoon 1890-luvulla. Käännös on tarkka, mutta varsinkin runo-osuuksissa hyvin vanhahtava – olen liittänyt selityksiin muutaman esimerkin. Käsikirjoitus on luovutettu Kansalliskirjaston kokoelmiin.

(*Aiheesta on lisätietoa englanninkielisessä verkkokirjassa Asian Traditional Theatre and Dance: www.xip.fi/atd/india/sanskrit-dramas.html ja www.xip.fi/atd/india/bharata-and-his-natyashastra.html*)

Mahabharata-eepos

Mahabharata on maailman laajimpia eeppejä runoelmia. Se koostuu yli 100 000 kaksoisäkeestä. Todennäköisesti se alunperin kuvasi muinaista heimosotaa, mutta vuosisatojen saatossa tarinankertoajat lisäilivät siihen yhä uusia sivujuonia, henkilöhahmoja ja opillisia painotuksia. Eepos kertoo valtataistelusta kahden serkusryhmän, Pandavien ja Kauravien välillä. Hyveellisiä Pandava-veljeksiä on viisi, katkeria Kauravia 99.

Keskeisiä henkilöitä

Pandava-veljekset:

Yudhishtra, vallanperijä ja veljeksistä vanhin, oikeudenmukainen

Bhima, voimakas ja äkkipikainen

Arjuna, hienostunut, hallitsee magiikkaa ja sotataitoja

Nakula ja Sahadeva, kaksoisveljekset

Draupadi, Pandava-veljesten yhteinen vaimo

Kaurava-veljekset:

Duryodhana, etevin Kaurava-veljeksistä, katala ja vallanhimoinen

99 Kaurava-veljestä

Krishna, Yadava-klaanin sankari, Visnu-jumalan inkarnaatio ja Pandava-veljesten neuvonantaja

Juoniselostus

Eepos kertoo kahden serkusryhmän, Pandava- ja Kaurava-veljesten välistä valtataistelusta, kun he yrittävät saada kuningaskunnan haltuunsa. Vallan perinyt hallitsija nimittää seuraajakseen Yudhisthiran, vanhimman Pandava-veljeksistä. Nimitys johtaa Pandavat katkeraan konfliktiin Kauravien kanssa. Valtakunta jaetaan serkusryhmien kesken, mutta Kauravat houkuttelevat Yudhisthiran noppapeliin, jossa hän menettää kaiken: valtakunnan, veljet, vaimon ja koko omaisuuden.

Serkusten välillä tehdään kuitenkin sopimus, että Pandavat saisivat valtakuntansa takaisin 13 vuoden kuluttua. Heidät karkotetaan 12 vuodeksi viidaksoon, missä he joutuvat monenlaisiin seikkailuihin. Karkotusajan päätyttyä Kauravat pettävät sopimuksen eivätkä palauta Pandaville heidän valtakuntaansa.

Serkusten välille puhkeaa sota. Ennen Suurta sotaa Krishna, joka toimii Arjunan vaununajajana, pitää sodan mielekkyyttä pohtivalle Arjunalle puhuttelun. Tämä lähes itsenäinen kokonaisuus, *Bhagavad Gita*, on yksi Mahabharatan tunnetuimpia osia. Krishnan eettinen puheenvuoro käsittelee ihmisen velvollisuuksia, ja Krishna kannustaa Arjunaa urhoolliseen taisteluun, sillä sotilassäädyn velvollisuus on vihollisen urhea vastustus. Krishna korostaa tappamisen ja kuoleman perimmältään olevan harhaa, sillä kaikki elävät olennot syntyvät uudelleen.

Taistelu kestää 12 päivää ja yötä. Molemmat osapuolet kokevat raskaita menetyksiä, mutta Pandavat pääsevät voitolle. (Näytelmä ”Reisien murskaaminen” kuvaa juuri tätä eepoksen osaa.) Kaurava-veljekset saavat yksi toisensa jälkeen surmansa. Voittoisat Pandavat ottavat kuningaskunnan haltuunsa ja hallitsevat sitä pitkään ja oikeudenmukaisesti. Aikanaan he luopuvat vallasta ja lähtevät pyhiinvaellusmatkalle. Sen jälkeen he siirtyvät tuonpuoleiseen elämään, ja ymmärtäen kaiken olleen harhaa he kohtaavat taivaissa entiset vihollisensa.

JOM

Kirjallisuutta:

Kaalidaasa, Śakuntalaa. Sanskritista ja präkritista suomentanut sekä johdannolla ja selityksillä varustanut Klaus Karttunen. Suomen Itämaisen Seuran suomenkielisiä julkaisuja n:o 20. Helsinki 1988 (johdanto sisältää esittelyn intialaisesta estetiikasta ja teatterihistoriasta).

Huumori muinaisessa Intiassa. Kolme pienoisenäytelmää. Sanskritista ja praakritista suomentanut Klaus Karttunen. Helsinki, Yliopistopaino 2000.

Miettinen, Jukka O. *Jumalia, sankareita, demoneja. Johdatus aasialaiseen teatteriin.* Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 5. Helsinki 1987.

Parpola, Asko. ”Intialaisesta maailmankuvasta ja estetiikasta” teoksessa A. Kinnunen (toim.), *Itämaiden estetiikka*. Taskutieto 142. Porvoo – Helsinki – Juva 1980. S. 162–206.

Parpola, Asko (toim.). *Intian kulttuuri*. Otava 2005.

Bhāsa: ”REISIEN MURSKAAMINEN”
(Ūrubhāṅga)

Henkilöt:

Teatterinjohtaja

Duryodhana, kuningas, Dhṛtarāṣṭran ja Gāndhārīn poika

Dhṛtarāṣṭra, sokea vanha kuningas, Duryodhanan isä

Durjaya, Duryodhanan nuori poika

Baladeva eli Balarāma, Kṛṣṇan veli

Aśvatthāman, Droṇan poika, nuori soturi

Ensimmäinen sotilas

Toinen sotilas

Kolmas sotilas

Gāndhārī, kuningatar, Dhṛtarāṣṭran vaimo ja Duryodhanan äiti

Mālavī, Duryodhanan vaimo

Pauravī, Duryodhanan toinen vaimo

[Siunauksen lopussa astuu sisään teatterinjohtaja]

Teatterinjohtaja:

1. Joki, jonka partaina ovat Bhiīśma ja Droona, vetenä Džajadratha, suvantona Gandhaaran kuningas, jossa Karna, Droonan poika ja Kripa ovat aallot, krokotiili ja jokidelfiini, jonka virtana on Durjoodhana, lautta, jolla Ardžuna on ylittänyt tuon vihollisten virran, jossa nuolet ja jouset ovat hiekkana – hän, ylhäinen Keeśava, olkoon hän teillekin lautta.

Näin ilmoitan kunnioitetuille herroille (esitettävän näytelmän). Oho! Mikäs nyt oikein jonkinlainen ääni kuuluu, kun minä olen syventynyt ilmoitukseeni. Kas niin! Katsotaanpa.

[Näyttämön takaa]: Täällä olemme, voi, täällä olemme!

Teatterinjohtaja: No niin, ymmärrän.

[Sisään astuen] *apulainen:* Mestari, miksi nyt oikein täällä:

2. Taivasta varten taistelun kärjessä, valmiina uhraamaan ruumiinsa, jäsenet satojen nuolien ja heittokeihäiden haavoittamina, ruumiit hurjistuneiden norsuruhtinaiden syöksyhampaiden raatelemina, miehet vaeltavat täällä miehuuden koetinkivinä toinen toisilleen?

Teatterinjohtaja: Ystäv! Etkö käsitä. Kun Dhritaraaśtran puoli on menettänyt sata poikaa ja johtajaa ja vain Durjoodhana on jäljellä ja Judhiśthiran puolella vain Paandavat ja Džanaardana ovat jäljellä, kun kuninkaiden ruumiit ovat levinneet yli Samantapantśakan:

3. Tälle surmattujen norsujen, hevosien, kuninkaiden ja sotilaiden täyttämälle taistelukentälle, joka on kuin madonsyömä maalauslevy, josta kuva on hajonnut, kun Sudenvatsan ja Sujoodhanan kaksintaistelu on alkanut, sotilaat ovat saapuneet, tälle kuninkaiden kuoleman pääpaikalle.

[Sitten astuu sisään kolme soturia]

Kaikki: Täällä olemme, voi, täällä olemme!

Ensimmäinen:

4. (Olemme saapuneet tähän paikkaan, joka on) vihollisen asumus, voiman koetinkivi, kunnian ja maineen taloon, (joka on) taisteluiden aikana apsaroiden sulhasvaalikokous, miehille sankaruuden perusta, ruhtinaiden viime hetkellä sankarin leposija, elämän vuodatusuhri tuleen, (olemme) saapuneet tähän taistelukentäksi kutsuttuun metsäluostariin, (joka on) ruhtinaiden reitti taivaaseen.

Toinen: Oikein herra sanoi.

5. Norsuruhtinaiden ruumiita kantavana maa on
 kuin kallioiden epätasaiseksi tekemä,
 joka suunnalla vaunut ovat muutuneet korppikotkien asunnoiksi,
 kun vaunutaistelijat on surmattu,
 maan valtiaat ovat menneet taivaaseen
 taistelukentällä, jossa kuolema on työnä,
 kasvokkain taistellessaan he siten juuri
 monia osumia saatuaan tulevat surmatuiksi.

Kolmas: Näin tämä.

6. Valionorsujen syöksyhampaat ovat uhripylväinä, nuolet on levitetty
 uhriheiniksi,
 surmatut elefantit polttopuupinona, vihollisuus sytytettynä tulena,
 liehuvat liput jumalvaunuina, sotahuudot äänekkäinä mantraina,
 uhrieläiminä soturivainajat – taistelu-uhri on saatu valmiiksi.

Ensimmäinen: Tarkastelkaa myös tätä, herrat:

7. Toinen toisiltaan nuolillaan elämän riistäneiden,
 ruumiillaan taistelukentän areenan kamaraa peittävien
 ruhtinaiden ruumiiden päällä lihasta kosteanokkaiset
 haaskalinnut irrottavat siellä heidän korujaan.

Toinen:

8. Takertuvien nuolten osumien kaatamana,
 täydelliseen taisteluvalmiuteen varustettu elefantti
 kuolee panssari murtuneena, nuolineen ja jousineen
 kuninkaan asevaraston kaltaisena.

Kolmas: Tarkastelkaa myös tätä, herrat:

9. Viirin huipusta pudonneet kukat ovat otsaseppeleenä
 valionuolen osumasta kuolleella soturilla,
 jonka naarassakaalit kiskovat alas vaunujen etuosasta
 yhtä iloisina kuin sukulaisnaiset vävyn kantotuolista.

Kaikki: Mutta voi tosiaankin tämän paikan kauheutta! Maahanlyötyjen ja kaatu-
 neiden elefanttien, hevosten ja miesten veri peittää sen kamaraa, sekavana sinne
 tänne viskatuista panssareista, nahkakilvistä, päivänvarjoista, kotilotorvista,
 heittokeihäistä, nuolista, peitsistä, kypäristä, torsoista ja muista, siroteltuna
 keihäillä, heittokeihäillä, kirveillä, lingoilla, pistimillä, nuijilla, vasaroilla, siankor-
 va-aseilla, peitsillä, erilaisilla keihäillä, pelottavilla nuijilla ja muilla aseilla – voi
 tämän Samantapantšakan kauheutta!

Ensimmäinen: Täällähän:

10. Verivirrat ylitetään
 käyttäen tapettuja norsuja siltoina,

eroon joutuneiden kuninkaiden ja vaununajajien kaaduttua
 tyhjiä vaunuja vetävät hevoset,
 torsot juoksevat päät pudonneina
 vanhasta tottumukselta,
 ilman ajomiestä pillastuneet norsut
 harhailevat sinne tänne.

Toinen: Tarkastelkaa tätäkin, herrat. Nämä:

11. Mahuapuun nupun tavoin pullistuneine kellertävine silmineen korppikotkat, terävänokkaiset kuin demonikuninkaan elefantin käyrä piikkinokka, näkyvät ilmassa levitettyine siipineen, laajoine ja eri suuntiin harottavine, kuin korallein koristetut palmyrapalmun lehvät (riippuvine) lihasuikaleineen.

Kolmas:

12. Kaatuneiden hevosten, elefanttien, ruhtinaiden ja soturien myötä, joka puolelta auringon säteiden selvästi valaisemana, rautanuolin, peitsin, nuolin, heittokeihäin ja nuijin siroteltu maa kantaa kuin pudonnutta tähtijoukkoa.

Ensimmäinen: Kas! Tällaisessakaan tilassa soturit eivät kadota loistoaan. Sillä täällä:

13. Kuoleman avaamat silmät mehiläisparvena,
 kuparinpunaiset huulet terälehtien joukkona,
 kurtistuneet kulmakarvat kaarevina heteinä,
 (kunkin) oma diadeemi kiertyneenä versolehtenä,
 sankaruuden auringon taistelukentällä herättäminä (kukkimaan),
 nuolien varret kohotettuina varsina,
 kaikki on järjestetty kuin maalla kasvavien lootusten kasvupaikaksi
 kuninkaiden pelottomien kasvojen avulla.

Toinen: Näin suurista ruhtinaistakin kuolema saa vallan. Ei tosiaan mahdollista ahdingossa oleville ihmisille turvata omaan voimaansa.³

Kolmas: Kuolemako vie voiton kšatrijoista?

Ensimmäinen: Onko siitä epäilystäkään?

Toinen: Ei! Älkää näin, herra!

14. Tarttuen Sangšaptakoiden kukistajaan,
 jonka jänteen Khaandavametsän savu on värjännyt,
 taivaan valituksen poistajaan, jouseen,
 joka riistää hengen läpäisemättömillä haarniskoilla varustetuiltakin,

3 So. määrätä omasta kuolemastaan. Epäselvä kohta.

Prithaan poika nuolilla, jotka jäivät yli
 taistelussa Śivaa vastaan ammutuista,
 toimitti taistelussa Kuoleman haltuun
 paisuvan omahyväisyyden valtaamat ruhtinaat.

Kaikki: Kas! Ääni!

15. Pilvetkö jyrisevät? Vadžran iskuilla jauhoksi muutetut vuoretko?
 Vai jyrisevillä äänillään pelottavat maanjäristyksetkö maata runtelevat?
 Vai merikö saa aikaan tuulen piiskaamien ja epävakaisina vellovien
 aaltojen sarjasta kiivaan äänen
 iskeytyessään Mandaravuoren onkaloihin ja luoliin?

No niin, siis katsokaamme! [Kaikki kulkevat ympäri.]

Ensimmäinen: Kas! Täällähän on alkanut nuijataistelu Draupadiin hiuksista kiskomisesta raivostuneen keskimmäisen Paandava-veljeksen Bhiimaseenan ja sadan veljensä surmaamisesta suuttuneen Durjoodhanan kesken kunnioitettavien Kurun ja Yadun sukujen jumaluuksien – Dvaipaayanan, Halaayudhan, Krišnan ja Viduran – silmien edessä.

Toinen:

16. Kun isku osuu Bhiiman rintaan, joka on
 jykevä kuin sulasta kullasta valettu levy,
 kun murtuu Durjoodhanan hartiasoutu,
 jäykkä kuin Indran elefantin kärsä,
 kun aseet iskevät yhteen
 kummankin käsivarsiparin sisäpuolella ja reunoilla,
 silloin kohoaa hurjien nuijaniskujen
 nostama ääni.

Kolmas: Tässä kuningas (Durjoodhana):

17. Kruunu pään tärinästä heiluen,
 kasvoilla silmät vihan pullistamina,
 ruumis valmiusasemassa kokoonvetäytynyt
 ja käsien kohottamisesta venynyt,
 kun vihollisen veren peittämä kostea nuija
 kiiltää oikeassa kädessä,
 kuin Kailaasavuoren huipulle asetettu
 Indran liekehtivä vadžra.

Ensimmäinen: Katsokaapas tätä Paandavaa, jonka jäsenet ovat taistelun veren kastelemat:

18. Hänen ruhjoutuneesta otsastaan vuotaa veri
 ja molemmat olkapäät ovat murtuneet,
 rinnan seutu on märkä
 vuolaasti vuotavien haavojen verestä,

nuijaniskujen tekemien, veren kastelemien ja syvien
 haavojen vuoksi Bhiima näyttää tässä
 kuin Meeruvuorelta, jonka kallioita
 mineraalien värjäämät vesivirrat kostuttavat.

Toinen: (Durjoodhana:)

19. Paiskoo pelottavaa nuijaa, karjuu ja hyppii,
 vetää nopeasti kätensä takaisin, torjuu vastustajan yrityksen,
 kulkee liikkuvaa käyntiä, hyökkäilee jatkuvasti –
 kuningas on kyllä taitava, mutta väkevä on Bhiima.

Kolmas: Tämä Sudenvatsa:

20. Jonka jäseniä kostuttaa voimakkaiden iskujen päästä vuodattama veri,
 vuoren kaltaisena, taistelussa vailla vertaistaan,
 sortuu maahan kuin vuorten kuningas vadžran polttamana,
 kuin Hemakuutavuori mineraalit hajalleen siroteltuina.

Ensimmäinen: Nähdessään Bhiimaseenan näin kaatuvan jäsenet ankarien iskujen
 höllentäminä:

21. Vjaasa seisoo hämmästyneenä,
 nojaten kohotettuja kasvojaan etusormeensa,

Toinen:

masennuksen valtaan joutuu nyt Judhištira,
 Vidura seisoo silmät kyynelten täyttäminä,

Kolmas:

Ardžuna tarttuu Gaandiiva-jouseensa,
 taivaalle tähyää Krišna,

Kaikki:

oppilaan tuottaman ilon vuoksi (Bala)raama
 heiluttaa auraansa katsellessaan taistelua.

Ensimmäinen: Näin *kuningas*:

22. Miehuuden asumus,
 jonka diadeemi on kirjava erilaisista jalokivistä,
 ylpeydellä varustettu,
 vaatimattomuudella, loistolla ja väkevyydellä,
 pilkaten lauseen lausuu:
 ”Eipä tosiaan, Bhiima, pulaan joutunutta
 sankari taistelussa surmaa – älä siis pelkää!”

Toinen: Tässähän nyt nähdessään Bhiimaseenaa pilkattavan Džanaardana antaa
 jonkin vihjeen lyömällä omaa reittään.

Kolmas: Nythän vihjeen rohkaisema Bhiima:

23. Kurtistaen kulmansa,
 pyyhkäisten kädellään hien pois otsan painanteesta,
 kauheana kasvoiltaan,
 tarttuen omaan Tšitraangada-nuijaansa,
 ikään kuin tuuli olisi antanut sille voimansa
 nähtyään poikansa joutuneen pulaan,
 karjuen, urosleijonan kaltaisena katseeltaan
 maan kamarasta taas nousee.

Ensimmäinen: Oi! Nuijataistelu on taas käynnissä. Sillä tähähän:

24. Maahan kämmenet pyyhittyään, monta kertaa
 tarmokkaasti käsivarsia hangattuaan,
 yhteenpuristettujen huulten raosta silmitöntä raivoa
 sankaruutensa voimalla karjuvana,
 hyläten oikeudenmukaisuuden ja säälin,
 Krišnan vihjeen mukaan sovinnastavasta luopuen
 Paandun poika iskee nuijansa
 Gaandhaariin pojan reisiin.

Kaikki: Oi voi! Kuningas on kaatunut!

Kolmas: Nähdessään näin Kurujen ruhtinaan kaatuvan jäsenet verenvuodon
 kiiltäviksi värjääminä ylhäinen Dvaipaajana kohoaa taivaalle.

25. Halveksunnasta silmänsä sulkenut Balaraama
 kieltäytyy katsomasta.
 Nähdessään Aurankantajan sulkevan silmänsä
 vihaisena Durjoodhanan puolesta
 hämmästyneiden Paandavien käsin tukemana
 Dvaipaajan neuvosta
 Bhiima talutetaan pois Krišnan käden
 kannattaessa hänen kulkuaan.

Ensimmäinen: Tuossahan kiukusta Bhiimaseenan poistumista katsomaan sil-
 mänsä avannut ylhäinen Halaayudha tänne juuri tulee:

26. Diadeemi kauniisti heiluen, silmät vihasta suurina ja punaisina,
 vetäen hieman ylös seppelettään, jota mehiläiset suillaan näykkivät,
 vetäen perässään yllään riippuvaa, irti päässyttä mustaa vaatetta,
 kuin maanpinnalle laskeutunut kuu, valokehän ympäröimänä.

Toinen: Siis menkäämme! Pysykäämme mekin kuninkaan lähellä!

[Sitten astuu esiin Baladeeva]

Baladeeva: Oi voi, ruhtinaat! Ei sopivaa tämä!

27. Halveksien minun auraani, joka on kuolemaksi vihollisvoimille,
 ja röyhkeydessään huomioimatta minua, taistelukentällä puolueetonta,
 taistelun keskellä hän iski tuon nuijansa Durjoodhanan reisiin
 ja samalla kumosi suvun hyvän käytöksen ja erinomaisuuden.
 Voi Durjoodhana! Kestä vielä hetki!

28. Auran, jonka terässä on Saubhan jäännöksiä,
 jonka piikki mursi arkkikunnan kaupungin muurinhuiput,
 joka komensi Jamunaan vesiä,
 jonka kunniaksi vihollisvoimat lahjoittavat elämänsä,
 kas, senpä heittämällä minä tänään kynnän
 ojitetuksi pelloksi Bhiiman leveän rinnan,
 veren ja hien kostean tahman peittämäksi!

[Ääni näyttämön takaa]: Olkoon suopea, olkoon suopea ylhäinen Halaajudha!

Baladeeva: Voi! Kaiken tämän kokeneenakin Durjoodhana-parka seuraa minua.
 Hän:

29. Loistavana, veren kastelema iho
 kuin taistelun santelitahnalla voideltuna,
 maassa ryömittyään tomusta punervakäsivartisena,
 näin pakotettuna ottamaan lapsen elintavan,
 niin kuin nektarin kirnuamisessa, jumalien ja asuroiden suorittamassa
 kirnuvuoresta irrotettu Vaasuki-käärme,
 uupuneena ja hylättynä hän vetää ruumistaan
 kohti valtameren vettä.⁴

[Sitten astuu esiin Durjoodhana reisipari murtuneena.]

Durjoodhana: Näin minä, voi!

30. Koska Bhiima hylkäsi sovinnaisen käytöksen, täytyy minun nyt
 reidet nuijan osuman haavoittamina ja murtuneina
 maata pitkin käsivarsien varassa itseäni kiskoen
 kuljuttaa omaa puolikuollutta ruumistani.

Olkoon suopea, olkoon suopea ylhäinen Halaajudha.

31. Sinun jalkoihisi lankeaa pääni, minun, maahan langenneen.
 Hylkää nyt vain oma vihasi,
 menestykööt sinun hyväksesi Kurun suvun vainajavuodatukset,
 päättynyt on vihamielisyys ja sotaosat puheet ja me itsekin.

Baladeeva: Voi Durjoodhana! Kestä vielä hetki!

Durjoodhana: Mitä, herra, aiot tehdä?

Baladeeva: Kuultakoon:

32. Ruumiit heitä kohti paiskaamani auran terän kyntäminä,
 olkapäät ja rinnat nuijaniskujen raatelemina,
 aion antaa taistelussa surmatut Paandun pojat
 vaunuineen, hevosineen ja elefanteineen
 saattomiehiksi sinulle taivaaseen.

Durjoodhana: Älä, herra, älä näin!

33. Kun Bhiima on täyttänyt lupauksensa,
ja sata veljeäni ovat menneet taivaaseen,
ja minun tähän tilaan jouduttuani,
Raama, mitä saa sota aikaan?

Baladeeva: Minun silmiäni edessä sinut petettiin, herra – siksi on vihani noussut!

Durjoodhana: Arveleeko herra, että minut on petetty?

Baladeeva: Onko epäilystä?

Durjoodhana: Voi voi! Kuin maksuksi annettu elämäni. Sillä:

34. Joka ilmielikeissä olevasta, kauheasta lakkatalosta
ällyn voimalla toi itsensä ulos,
joka taistelussa Kubeeran asunnossa
työnsi vauhdilla kallionlohkareita,
se Bhiima minut tänään, tuo Hidimba-reakšasan
hengen riistäjä –
jos näin luulet minut petoksella voitetuksi,
voi Raama, en minä voitettu!

Baladeeva: Saisiko siis Bhiimaseena elää petettyään sinut taistelussa?

Durjoodhana: Bhiimaseenako siis minut pettänyt?

Baladeeva: Kenen toimesta sitten olet tällaiseksi saatettu?

Durjoodhana: Kuultakoon!

35. Joka riisti Indralta hänen ylpeytensä, Paaridžaata-puun,
ja joka jumalallisen vuosituhanen nukkui leikillään valtameressä,
rehelliseen taisteluun mieltyneenäkin hän meni äkkiä Bhiiman nuijaan,
hän, maailman rakastama Hari, voimalla minut saattoi Kuoleman valtaan.

[Näyttämön takaa]: Pois tieltä, pois tieltä, herrat!

Baladeeva [katsoen]: Voi! Tässä ylhäinen Dhritaraaštra tulee juuri tänne Gaandhaariin kanssa Durdžajan näyttäessä tietä ja haareminaisten ollessa saattajina, sydän surun kukistamana. Hän, joka näin:

36. Sankaruuden lähde, sadalle pojalle näkönsä jakanut,
ylpeyden ylentämä, käsivarret riippuen kultaisten uhritylväiden kaltaisina,
varmaan jumalat olivat huolissaan taivaan suojelemisesta, kun loivat hänet
vihamielisen pimeyden kourallisen lyömäsilmaisiksi.

[Sitten astuvat esiin Dhritaraaštra, Gaandhaarii, kuningattaret ja Durdžaja.]

Dhritaraaštra: Poikani, missä olet?

Gaandhaarii: Poikani, missä olet?

Kuningattaret: Kuningas, missä olet?

Dhritaraaštra: Voi kurjuutta!

37. Petoksella lyödyksi kuultuani
poikani tänään taistelussa,
kyyneliä tulvivien silmien vuoksi sokeat kasvoni
ovat tulleet entistäkin sokeammiksi.

Gaandhaarii: Minä olen elävä, kovaosainen!

Kuningattaret: Kuningas, kuningas!

Ruhtinas: Voi! Onnetonta! Että vaimonikin itkevät!

38. Tähän mennessä en ole tuntenut
nuijaniskun kipua, nyt sen tunnen,
koska minun vaimoni ovat saapuneet
hiukset paljaina taistelukentälle.

Dhritaraaštra: Gaandhaarii! Onko näkyvissä Durjoodhanaksi kutsuttu per-
heemme ylpeys?

Gaandhaarii: Suurkuningas! Ei näy!

Dhritaraaštra: Kuinka ei näy? Oi voi! Juuri tänään kun olisi etsimisen aika, en
voi nähdä poikaani. Voi kohtalon kovuutta!

39. Viholliset sodassa kukistavan,
ylpeydestä ja sankaruudesta loistavan,
poikien satapäisen joukon, rohkean ja hyvin vakaan
saatuaan aikaan ylpeänä
eikö hänen sopisi nauttia edes kerran
maan pinnalle pirskotetusta,
poikansa tarjoamasta vainajavuodatuksesta,
ylpeän Dhritaraaštran?

Gaandhaarii: Lapseni! Sujoodhana! Suo minulle vastaus! Ja kuninkaalle, sadan
pojan tuhon vaivaamalle kovaosaiselle!

Baladeeva: Voi! Tämä ylhäinen Gaandhaarii,

40. Joka vailla uteliaisuutta nähdä poikiensa ja pojanpoikiensa kasvoja,
Durjoodhanan kaatumisen surusta järkyttyneenä,
kyynelillä nyt lakkaamatta kastelee silmäsiteensä,
joka on merkinä uskollisuudesta aviopuolisolle.

Dhritaraaštra: Poikani! Durjoodhana! Kahdeksantoista armeijan kuningas! Missä olet?

Kuningas: Olenpa nyt tosiaan kuningas!

Dhritaraaštra: Vanhin sadasta pojastani! Suo minun nähdä sinut!

Kuningas: Kyllähän minä vastaan. Vaan vastauksesta olen häpeissäni.

Dhritaraaštra: Tule, poikani! Lausu minulle tervehdyksesi!

Kuningas: Tässä, tässä tulen! [Nousemista elehtien kaatuu] Oi voi! Tämä on minulle uusi isku! Voi kurjuutta!

41. Riistetty minulta Bhiimaseenan toimesta
 nuijaniskun ja tukkaan tarttumisen myötä
 yhdessä reisiparin kanssa tänään
 vanhempani jalkojen kunnioittava tervehdys.

Gaandhaarii: Tänne, lapset!

Kuningattaret: Jalo rouva, tässä olemme!

Gaandhaarii: Etsikää puolisonne!

Kuningattaret: Menemme, me kovaosaiset!

Dhritaraaštra: Hei, kuka tässä? Vaatteeni liepeestä vetäen tietä näyttää!

Durdžaja: Isoisä, minä, Durdžaja!

Dhritaraaštra: Pojanpoikani Durdžaja! Etsi isäsi!

Durdžaja: Olen kovin väsynyt!

Dhritaraaštra: Mene! Isäsi sylissä saat levätä.

Durdžaja: Isoisä, minä menen. [Lähestyen isäänsä] Isä, missä olet?

Kuningas: Voi! Häinkin on tullut. Tilasta riippumatta sydämeeni kiintynyt rakkaus poikaani kohtaan polttaa minua. Sillä:

42. Kärsimyksistä tietämätön,
 minun sylissäni lepäämään tottunut,
 voitetuksi minut nähtyään
 mitä nyt Durdžaja aikoo sanoa?

Durdžaja: Tässähän kuningas istuu maassa!

Kuningas: Poikani! Minkä vuoksi olet tullut?

Durdžaja: Sinä viivyit kauan – siksi!

Kuningas: Voi! Tässäkin tilassa pojanrakkaus minua polttaa!

Durdžaja: Minäpä istun nyt sinun syliisi. [Syliin nousee]

Kuningas [estäen]: Durdžaja! Durdžaja! Voi onnetonta!

43. Joka minulle sydämen ilon synnyttäjä,
suorastaan silmieni juhla,
sellaisena hän, kuun kaltainen,
on muuttunut tulen kaltaiseksi kohtalon kolhun takia.

Durdžaja: Minkä takia et anna minun istua sylissä?

Kuningas:

44. Tutusta paikasta luopuen, poikani,
milloin missäkin sinun tulee istua,
tästä lähtien ei ole enää tätä istuinta,
josta ennen olet nauttinut.

Durdžaja: Mihinkä nyt kuningas aikoo mennä?

Kuningas: Sadan veljeni jäljessä seuraan.

Durdžaja: Vie minutkin sinne!

Kuningas: Mene, poikani, sanomaan se Sudenvatsalle.

Durdžaja: Tule, kuningas, sinua etsitään!

Kuningas: Poika, kenen toimesta?

Durdžaja: Isoäidin, isoisän ja koko haaremin.

Kuningas: Mene, poikani, en minä pysty tulemaan.

Durdžaja: Minä vien sinut.

Kuningas: Sinähän olet lapsi, poikani.

Durdžaja [kulkien ympäri]: Rouvat! Täällä kuningas!

Kuningattaret: Voi, voi! Kuningas!

Dhritaraaštra: Missä siis kuningas?

Gaandhaarii: Missä minun poikani?

Durdžaja: Täällä kuningas, istuu maassa!

Dhritaraaštra: Oi voi! Täälläkö kuningas?

45. Joka on varreltaan kultapylvään kaltainen
ihmisten keskuudessa tunnetusti ainoa ruhtinaiden herra,
hänetkö, minun poikaraukkani, tehty maassa makaavaksi,
varreltaan ovensalvan puolikkaan kaltaisena.

Gaandhaarii: Lapseni! Sujoodhana! Oletko uupunut?

Kuningas: Tässähän minä, teidän poikanne.

Dhritaraaštra: Hei, kuka tässä?

Gaandhaarii: Suurkuningas! Minä, pelottomien poikiesi synnyttäjä.

Kuningas: Nyt tiedän, etten ole syntynyt turhaan. Voi isä, mitä kannattaa murehtia?

Dhritaraaštra: Poikani! Kuinka murheelliseksi tulisin?

46. Sinun sankaruutesi ja voimasi vahvistamina
taisteluseremoniaan vihityt
sata veljeäsi tuhoutuivat jo aikaisemmin,
nyt kun sinut on lyöty, kaikki on lyöty!

[Kaatuu]

Kuningas: Oi voi! Kaatunut kunnioitettava! Isä, lohduta kunnioitettavaa äitiäni!

Dhritaraaštra: Poika! Millä sanoilla voisin lohduttaa?

Kuningas: Sano hänelle, että katsettani pois kääntämättä minut lyötiin taistelussa! Voi isä! Tehkää minulle suosio pidättämällä surunne!

47. Pää sinun jalkoihisi kumarrettuna,
palavasta tulestakaan välittämättä,
jolla ylpeydellä varustettuna olen syntynyt,
sillä juuri ylpeydellä menen taivaaseen.

Dhritaraaštra:

48. Minua elämään kyllästynyttä vanhusta,
luonnostani kokonaan suljettusilmäistä
oman lujutteni tukahduttaen minua ahdistaa
katkera suru pojistani.

Baladeeva: Voi onnetonta!

49. Durjoodhanan suhteen hän on toivoton,
katse pysyvän yön peittämänä,
hänelle, kunnioitettavalle,
en tohdi ilmaista läsnäoloani.

Kuningas: Esitän pyynnön kunnioitettavalle äidille.

Gaandhaarii: Puhu, lapseni!

Kuningas:

50. Kumartaen lausun sinulle:
Jos olen ansiota hankkinut,
seuraavassakin syntymässä
sinä juuri äitini ole!

Gaandhaarii: Minun toiveenihan sinä juuri lausut.

Kuningas: Maalavii, kuuntele sinäkin:

51. Kaksintaistelun aikana isketyistä nuijaniskuista
kulmakarvani ovat ruhjoutuneet,
rinnalla vuotava haavojen veri
on anastanut kaulakorun paikan,
katso näitä käsivarsiani, joita haavojen
kultaiset rannerenkaat riittävästi koristavat
– miehesi lyötiin taistelussa, ei hän katsonut pois päin,
miksi siis itket, soturin vaimo?

Kuningatar: Tällaisena lapsena ja kanssavaimonasi itken.

Kuningas: Pauravii, kuuntele sinäkin:

52. Vedan mainitsemilla erilaisilla laulettavilla rituaaleilla
on uhrattu, sukulaisia on suojeltu,
vihollisten päällä on seissyt rakkaiden veljien satapäinen joukko,
ei ole riippuvaisia petetty,
kahdeksaatoista armeijan osaa taistelussa johtavat
on kukistettu ja lyöty
– ylpeinä ylpeyttäni tarkastellen
eivät näin itke tällaisten miesten vaimot.

Pauravii: En itke, kun päätän astua roviolle!

Kuningas: Durdžaja, kuule sinäkin!

Dhritaraaštra: Gaandhaarii! Mitähän hän nyt aikoo sanoa?

Gaandhaarii: Sitä minäkin juuri ajattelen.

Kuningas: Kuin minulle sinun tulee olla kuuliainen Paandavoille ja noudattaa heidän kunnianarvoisan äitinsä Kuntiin käskyjä. Abhimanjun äitiä ja Draupadiita tulee kumpaakin kunnioittaa äidin tavoin. Katso, poikani:

53. ”Ylistettävänä loistossaan, sydän ylpeydestä hehkuen
minun isäni Durjoodhana
taistelussa kasvoista kasvoihin vertaisensa lyömä” –
näin ajatellen hylkää surusi
ja koskettaen Judhisthiran käsivartta,
jota silkkivaate peittää oikealta olalta,
yhdessä Paandun poikien kanssa tarjoa minulle
kuoltuani vainajien vesivuodatus.

Baladeeva: Kas, vihamielisyyks on kääntynyt katumukseksi!

54. Sotarummun kumun vaiettua hiljaisuudessa,
kun nuolet, kypärät, viuhkat ja päivänvarjot on heitetty pois,
mistä tämä jousen helähdys,
vaikka vaununajajat ja soturit ovat kaatuneet,
joka täyttää taivaan
pelästyneillä varisparvilla?

[Näyttämön takaa]:

55. Taistelu-uhriin, johon olen ryhtynyt
jousensa jännittäneen Durjoodhanan kanssa,
siihen juuri aion taas astua, ilman adhvarju-pappia
päättäneeseen hevosuhriin.

Baladeeva: Kas, tässä opettajani poika Ašvatthaaman tänne juuri tulee. Näin hän:

56. Silmät kirkkaat ja laajentuneet kuin avautunut lootuskukka,
käsivarret pitkät ja riippuvat kuin loistavat kultapylväät,
kiivaasti vetäen tuota pelottavaa joustaan
kuin loistava Meeruvuori, jonka huipulle sateenkaari on tarttunut.

[Sitten astuu esiin Ašvatthaaman]

Ašvatthaaman [juuri edellä lausutun toistettuaan]: Taistelun tuoksinassa kahden voiman valtameren yhteentörmäyksen aikaan ilmaantuneiden asekokotiilien silpomaruumiisina vain harvoja sellaisia on jäljellä, joilla hengityksen jatkuminen osoittaa vähäistä elämää – taistelussa maineikkaat kuninkaat, kuulkoot, kuulkoot herrat!

57. Petoksen voima on murskannut Kaurava-ruhtinan reidet – eikä minua!
Heikko ja hyödytönaseinen oli vaununajajan poika – enkä minä!
Mutta täällä tappion kamaralla, aseet valmiiksi kohotettuina
kiivaasti yksin minä, Droonan poika, nyt seison!

Mitä hyötyä minullekaan tästä sotakunniasta, jonka tuloksena ei ole voiton suoma mainetta? [Kulkien ympäri] Ei sentään! Kun minä en sitä isäni vainajauhria

suorittaessani huomannut, silloin petettiin Kurun suvun koristus, Kuru-kuningas!
Kuka tätä uskoisi? Sillä:

58. Kädet tervehdykseen liitettynä, vaunuihin ja elefanttien selkään
nousseina, jouset valmiina käsissään,
jonka puhetta kohti katsoen seisovat
yhdenoista armeijan valtiaat,
ja Bhiišma, jonka panssaria Parašuraaman nuolet nuoleskelivat
isäni ollessa hänen asekumppaninsa,
aivan selvästi on kohtalon kukistama Durjoodhana,
tuo verraton vaunutaistelija.

Minne siis on nyt joutunut Gaandhaariin poika? [Kulkien ympäri ja katsellen] Voi!
Kaatuneiden elefanttien, hevosten, miesten ja sotavaunujen muurin keskelle men-
nyt, taistelun meren tuolle puolen on mennyt Kuru-klaanin kuningas! Joka näin:

59. Hiussäteiden verkko diadeemin putoamisen sotkemana,
nuijaniskujen haavoittamat jäsenet verestä märkinä,
autuuden kallion päällä lepäävänä menee mailleen
kuin iltaruskoon uponneena viime hetken aurinko.

[Lähestyen] Oi Kurujen kuningas, mitä tämä on?

Kuningas: Opettajani poika! Tyytymättömyyden perikuva.

Ašvatthaaman: Suuren kunnian sinulle aion tuottaa.

Kuningas: Mitä aiot tehdä?

Ašvatthaaman: Kuule siis:

60. Taisteluun nousseen, Garudan selässä ratsastavan Krišnan,
neljine pelottavine käsivarsineen, jousen ja kiekon kohottaneen,
yhdessä Paandun poikien kanssa taistelussa aseiden verkoilla
viskon samanlaiseksi kuin maalauslevyn, josta kuva on hajonnut.

Kuningas: Älä näin!

61. Maaemon syliin on mennyt
koko voideltujen ruhtinaiden suku,
taivaaseen mennyt Karna,
kaatunut Šantanun poika (Bhiišma),
katsettaan kääntämättä surmatut
minun sata veljeäni, taistelun etunenässä,
ja itsekin saman kokenut –
päästä jousesi, opettajan poika!

Ašvatthaaman: Oi Kurujen kuningas!

62. Nuijaniskujen ja hiuksiin tarttumisen myötä
taistelussa Paandun poika
reisiparin kanssa on sinulta riistänyt
tänään ylpeytesikin.

Kuningas: Älä, älä näin! Itsetunto on olennainen osa kuninkaasta. Juuri itsetunnon vuoksi minä ryhdyin sotaan. Katso, opettajan poika:

63. Silloin kun noppapelissä Draupadii laahattiin
 kädellä tarttuen ja hiuksista repien,
 kun taas silloin taistelun tuoksinassa kaadettiin
 heidän poikansa Abhimanju, pelkkä lapsi,
 ja kun Paandavat asuivat metsässä, metsän eläinten kanssa,
 noppapetoksella voitettuina,
 vähänhän he vain minulle tekivät – mietipä sitä! –
 riistämällä ylpeyteni, nuo taisteluun vihkiytyneet.

Ašvatthaaman: Kaikin tavoin olen tehnyt lupaukseni:

64. Sinun kauttasi ja itseni kautta,
 sankarimaailmoiden kautta minä vannon:
 yöllisen kahakan taistelussa aloittaen
 Paandavat aion polttaa!

Baladeeva: Niin kuin opettajan poika sanoo, tulee tapahtumaan.

Ašvatthaaman: Kunnioitettava Halaajudha!

Dhritaraaštra: Voi! Todistaja on vahvistanut tulevan petoksen!

Ašvatthaaman: Durdžaja! Tule tänne!

65. Isäsi sankaruuden perintönä
 olet kuningas ilman voitelia
 käsivarsien voiman hankkimassa valtakunnassa
 braahmanan sanojen nojalla.

Kuningas: Oi, toteutunut sydämeni toive! Elämä jättää minut! Tuolla ovat kunnioitettu Šantanu ja muut esi-isäni! Tuolla Karnan etummaiseksi asettanut satapäinen veljieni joukko! Tuossa Abhimanju (nuorukaisen) ohimokiharoineen Airaavatan pään päällä istuvana ja Maheendran käteen tarttuneena puhuttelee minua vihaisesti! Urvašii ja muut apsarit ovat tulleet minua vastaan! Tuolla ovat valtameret ruumiillisina! Tuossa Ganges ja muut suuret virrat! Tässä tulee sankareita kuljettava vimaana, Kuoleman lähettämä, minua noutamaan, tuhat hanhea valjakkonaan! Tässä minä tulen!

[Taivaaseen mennyt]

[Taustaverhon levittäminen]

Dhritaraaštra:

66. Näin minä lähden askeesilehtoihin,
 jossa hyvät miehet ovat aarteena,
 sillä hyi olkoon tätä valtakuntaa!
 poikien tuhoutumisen tähden hedelmätöntä.

Aśvatthāman: Lähden nyt nuoli valmiina kädessäni teurastamaan nukkuvia.
[Siunaus]

Maa suojelkoon valtiastamme, vihollisen puoli kukistettuna!
[Poistuneet kaikki]

Uurubhaṅga saatu päätökseen

Selityksiä:

- 1 Bhīṣma on Mahābhāratan sankarien isosetä, uskottu neuvonantaja ja taitava sotapäällikkö, joka johti Kauravien armeijaa Kurukṣetran taistelun ensimmäisinä päivinä, kaatumiseensa asti.
- Droṇa, sotataidossa etevä brāhmaṇa, joka johti Kaurava-armeijaa Bhīṣman kaaduttua. Aśvatthāmanin isä.
- Jayadratha – Sindhu-Sauvīran kuningas nykyisen Pakistanin eteläosassa, Kauravien liittolainen.
- Gāndhāran kuningas, kuningatar Gāndhārīn veli ja Kauravien liittolainen. Gandhāra on muinainen maakunta Pakistanin ja Afganistanin rajaseudulla.
- Karṇa on Pāṇḍava-veljesten avioton velipuoli, mutta Kauravien uskollinen kannattaja, joka johti heidän armeijaansa Droṇan kaaduttua.
- Droṇan poika on Aśvatthāman, joka esiintyy näytelmän loppuosassa.
- Kṛpa, Kaurava-veljesten viisas neuvonantaja, Droṇan lanko.
- Keśava ”hiuksekas” on yksi Kṛṣṇan monista nimistä.
- 3 Sudenvatsa, Vṛkodara on Bhīman lisänimi. Suyodhana – yodhana tarkoittaa taistelua, joten samasta henkilöstä käytetyistä nimistä Duryodhana on vaikea vastustaja, Suyodhana hyvä taistelija.
- 4 Apsarat ovat taivaallisia neitoja. Vrt. huurit.
- 11 Mahuapuu, *Bassia latifolia*, kukkii keväällä runsain ja tuoksuvain, kermanvärisin kukin.
- 13 Teksti on turmeltunut, käännös perustuu epävarmaan konjektuuraan. Muita mahdollisuuksia ”kuoleman avaamille silmille” ovat ”hien aukaisemat” ja ”(kuopistaan) pudonneet ja avoimet”.
- 14 Khāṇḍavametsä viittaa Mahābhāratan alussa olevaan kertomukseen.
- Saṁśaptakat olivat Trigartan ruhtinaita, jotka olivat vannoneet, etteivät koskaan perääntyä taistelussa, ja jotka Arjuna surmasi gāṇḍīva-jousellaan.
- Pṛthān poika on Arjuna, joka osoitti urheutensa taistelussa Śivaa vastaan ja sai jumalalta kiitokseksi yliluonnollisia aseita.
- 15 Vajra on Indran heittoase, ukkosenjumalan salama.
- Mandara on myyttinen vuori, jota jumalat ja asurat (vastajumalat) käyttivät kirkunmääntänä Maitomerta kirmutessaan.
- 15+ Draupadīn hiuksista kiskominen viittaa kohtalokkaaseen noppapeliin, jossa Yudhiṣṭhira hävittyään oman ja veljiensä vapauden panee peliin vielä heidän yhteisen vaimonsa – ja häviää. Kauravat kohtelevat häntä orjattarensa, mutta tuomarit puuttuvat asiaan. Oman vapautensa menettäneenä Yudhiṣṭhiralla ei ollut oikeutta asettaa Draupadīta panokseksi. Lopulta päätetään vuosien maanpakotuomiosta.
- Bhīmasena ”jolla on pelottava armeija”, yksi Pāṇḍava-veljeksistä, väkivahva soturi, usein lyhyesti Bhīma ”pelottava”.
- Kuru – yksi Kuudynastian esi-isistä. Tästä on muodostettu Kaurava, nimi, jota yleensä käytetään Pāṇḍava-veljesten serkuista ja vihollisista, mutta johon heillä itsellään on yhtä suuri oikeus Kurun jälkeläisinä. Nimi Pāṇḍava tarkoittaa Pāṇḍun poikia.
- Yadu, muinainen Kuudynastian kuningas, jonka jälkeläisiin eli Yādavoihin kuuluivat muun muassa Kṛṣṇa ja Balarāma.
- Dvaipāyana eli Vyāsa on viisas tietäjä, Mahābhāratan sepittäjä ja leviraattikäytännön seurauksena myös taistelevien serkusten todellinen isoisä.
- Halāyudha ’aura-aseinen’, Balarāman nimi hänen suosikkiaseensa mukaan.
- Vidura, Dhṛtarāṣṭran ja Pāṇḍun velipuoli alhaiskastisesta sivuvaimosta, viisas neuvonantaja.
- 20 Hemakūṭavuori ”Kultahuippu” – myyttinen vuori Himalajan pohjoispuolella.
- 21 Balarāman aura, ks. 15+.
- 22+ Janārdana ”miesten kiihottaja” on yksi Kṛṣṇan monista nimistä.
- 24 Sovinnaistapa – muinaisintialaiseen sodankäyntiin liittyi tiukka ritarietiketti, jonka sääntöjä Mahābhāratan taistelussa oli kyllä rikottu monta kertaa aikaisemminkin – ja usein nimen omaan Kṛṣṇan ehdotuksessa kuten tässäkin. Bhīman rikos on, että hän antaa Duryodhanalle kuolettavan iskun lyömällä ”vyön alapuolelle”.

- 25+ Halāyudha – ks. 15+.
- 28 Saubha oli kuningas Śālvan, eepoksen arkkikunnan, pääkaupunki. Toisella kertaa Balarāma halusi kylpeä Yamunāssa, ja kun joki ei halunnut tulla hänen luokseen, hän pakotti seu aurallaan muuttamaan juoksuaan. Pellonojat on vapaa käännös riisipellon vaolle.
- 34 Lakkatalo viittaa Mahābhāratan kertomukseen, jossa Kauravat yrittävät surmata serkkunsa houkuttelemalla heidät lakasta ja muista herkästi palavista aineksista rakennettuun taloon.
- Kubera on rikkauten jumala. Kun jokaisella jumalalla on oma ratsunsa, Kubera ratsastaa ihmisellä.
- Hiḍimba on pelottava räksäsi-hirvio, jonka Bhīma surmasi.
- 35 Pārijāta-puu kasvaa Indran paratiisissa.
- 36 Jumalat tekivät hänestä sokean, koska pelkäsivät hänen näkevänsä valloittavan taivaan.
- 37+ Ruhtinas – tässä teksti siirtyy käyttämään Duryodhanasta arvonimeä. Hänen isänsä Dhṛtarāṣṭra on vastaavasti suurkuningas.
- 39 Vainajavuodatus on uhri, jonka vainajan vanhin poika suorittaa hänen muistokseen.
- 40 Gāndhārīn vapaaehtoinen sokeus: Naidessaan sokean kuninkaan Gāndhārī päätti jakaa tämän sokeuden pitämällä liinaa silmiensä peittona.
- 40+ ”Suo minun nähdä sinut” on epälooginen pyyntö sokealta, mutta teksti on näin. Jotkut korjaavat sen muotoon: ”Suo minulle vastaus!” Mutta kirjallinen esitys ei aina noudata pedanttista logiikkaa.
- 45+ ”Hei, kuka tässä?” – sokea kuningas etsii haparoiden poikaansa, mutta osuikin vaimoonsa.
- 51+ ”Tällaisena lapsena ja kanssavaimonasi itken” – Yksi kommentaattori arvelee hänen jotenkin viittaavan tulevaan polttorovioon.
- 52+ Kuntī – kolmen vanhimman Pāṇḍava-veljeksien äiti.
- Taistelussa surmatun nuoren Abhimanyun äiti on Subhadrā, Arjunan vaimo. Vielä alaikäisen Abhimanyun surmaaminen oli yksi Mahābhāratan monista ritarietiikan vastaisista ”sotarikoksista”, joihin kumpikin osapuoli syyllistyi.
- Draupadī kaikkien viiden Pāṇḍava-veljeksien yhteinen vaimo. Lisäksi heillä oli myös henkilökohtaisia sivuvaimoja (kuten Subhadrā).
- 53 Apasavyam ’oikealta olalta’, päinvastoin kuin tavallisesti, vainajarituaalien käytäntö.
- 55 Adhvaryu on pappi, joka suuruheissa suorittaa varsinaisen uhritoimituksen ja käyttää siinä Yajurvedan tekstejä.
- Hevosuhri eli aśvamedha antaa sen suorittavalle ruhtinaalle suurkuninkaan arvon.
- 58 Bhīṣma – ks. 1.
- Paraśurāma ’Kirves-Rāma’ on yksi Viṣṇun maanpäällisistä avatāroista.
- 59+ Taistelun lopputuloksesta katkera Aśvatthāman janoaa kosta ja seuraavan yönä hän järjestää muutaman kumppanin kanssa verilöylyn Pāṇḍavien leirissä.
- 60 Garuḍa on Viṣṇun ratsu, eräänlainen jättiläiskotka, joka tosin ikonografiassa kuvataan myös siivekkäänä miehenä.
- 65 Kuningas Śantanu on Kauravien ja Pāṇḍavien isoisän isä.
- Karṇa – ks. 1.
- Abhimanyu – ks. 52+.
- Airāvata on Indran eli Mahendran (suuren Indran) ratsuelefanti.
- Urvaṣī ja muut apsarot ovat taivaallisia neitoja. Taivasneito Urvaṣī suostui kuningas Purūravasin vaimoksi ja on näin yksi Kuudynastian kantaäideistä. Tästä kertoo Kālidāsan näytelmä Sankari ja taivasneito (Vikramorvaṣya).
- Ganges ja muut suuret virrat ovat myös jumalattaria.
- Vimāna on jumalien kulkuneuvo, lentävä palatsi tai lentävät vaunut.
- 65+ Taustaverhon levittäminen – avustaja levittää taustaverhon Duryodhanan eteen ja näytelmä päättyy.

Lähteet:

1. Tekstieditiot

Devadhar, C. R.: *Plays ascribed to Bhāṣa*. 1937, 2nd ed. 583 p. Poona 1962.

Mahākāvībhāṣapraṇītam Ūrubhaṅgam. ... Nṛsiṃhadevaśāstrinā racitayā Saralākhyayā vyākhyayā samul-lasitam. Dillī MLBD 1968 (2. painos).

2. Käännökset

Woolner, A. C. & Lakshman Sarup: *Thirteen Plays of Bhāṣa*. 1-2. Panjab Univ. Oriental Publications 13. Lahore 1930 (repr. Delhi 1985).

Weller, Hermann: *Eine indische Tragödie? Durjodhanas Ende. Ein Bhāṣa zugeschriebene Einakter verdeutscht*. Beiträge zur indischen Sprachwiss. und Religionsgeschichte 8. Stuttgart 1933.

Belloni-Filippi, F.: "L'Ūrubhaṅga' di Bhāṣa", *Rivista degli Studi Orientali* 19, 1941, 161-191.

*Kuningas Harṣa: ”HELMINAUHA”
(Ratnāvalī)*

Henkilöt:

- Vatsarāja Udayana ”(auringon tai kuun) nousu” – Vatsan kuningas,
jonka pääkaupunki on Kauśāmbī
Vasantaka ”Keväinen” – hovinarri (vidūṣaka)
Yaugandharāyaṇa– kuningas Udayanan ministeri
Vasubhūti ”Vaurauden menestys” – Sri Lankan kuninkaan Vikramabāhun
ministeri ja lähettiläs
Bābhavya – kuningas Udayanan iäkäs kansleri ja lähettiläs Sri Lankaan
Vijayavarman ”Voiton panssari” – kenraali Rumaṇvatin veljenpoika ja upseeri
Udayanan armeijassa
Śambarasiddhi ”Śambaran eli Śivan ihmevoiman haltija” — taikuri
Vaitālika – airut
Sāgarikā ”merenneito”, oikealta nimeltään Ratnāvalī ”helminauha” – Sri Lan-
kan kuninkaan Vikramabāhun tytär
Vāsavadattā ”Vāsavan eli Indran antama” — kuningas Udayanan vaimo ja
pääkuningatar
Susaṅgatā ”Hyvin kohdattu” – Vāsavadattān hovineito ja Ratnāvalīn ystävä
Kāñcanamālā ”Kultaseppelä” – Vāsavadattān hovineito ja uskottu ystävä
Nipuṇikā ”Taitava” – Vāsavadattān hovineito
Madanikā ”Huumaava” – Vāsavadattān hovineito
Cūṭalaṭikā ”Mangoköynnös” – Vāsavadattān hovineito
Vasundharā – naissoturi, palatsin portinvartija

1. näytös

1. Se kukkakourallinen, jonka varpaillaan seisova,
yhä uudestaan rintojen painon takaisin kumarruksiin painama,
Šivan kaipaavan silmäkolmikon kohteeksi päästyään,
hänen palvontaansa ujostelevana,
hiusten noususta ja hien noususta vapisevana
vuoren tytär on ohimennen viskannut
vyötärön seutuun, vaikka tähtäsikin päähän –
suojelkoon se teitä.

Ja myös

2. Kaipauksesta kiiruhtava ja luontaisesta ujoudestaan takaisin vetäytyvä,
sitten taas noiden sukulaisnaisten puheilla eteenpäin johdatettu,
mutta sulhasen edessään nähdessään kauhun valtaan joutunut Gaurii,
jota pelosta värisevää Šiva nauraen syleili
– onneksi olkoon teille.
3. Kaikki kolme uhriltulta ovat kolmen (silmän)
vihasta palavan katseen ehdyttämät,
pelon valtaamina uhripapit lankeavat maahan,
kun Šivan palvelijat sieppaavat heidän päähineensä,
Dakša rukoilee, hänen vaimonsa itkee surkeasti
ja jumalatkkin säntäävät pakoon –
kun hän näin hymyillen kertoo uhrin hävittämisestä
– suojelkoon Šiva teitä.
4. Olkoon Kuu voittoisa, kunnia olkoon jumalille,
braahmanasonnit olkoot vailla onnettomuuksia,
ja olkoon maa viljasta rikas,
loistakoon kuuhahmoinen kuukuningas.

[Siunauksen lopussa] *Teatterinjohtaja*: Kyllin monisanaisuutta! Tänään kevätjuhlassa kuningas Šrii Haršadeevan jalkalootuksen juurella elävä, eri ilmansuunnista saapunut ruhtinasjoukko kutsui minut ja sanoi: ”Meidän herramme Šrii Haršadeeva on sepittänyt uuden aiheen käsittelyn koristaman hovikomedian nimeltä Ratnaavalii – näin olemme kuulleet kerrottavan, mutta emme ole nähneet esitystä. Siksi kunnioituksesta tätä kaikkien ihmisten sydäntä ilahduttavaa kuningasta kohtaan ja suopeamielisyydestä meitä kohtaan sinun pitää esittää se asianmukaisesti näyteltynä.” Siispä nyt järjestettyäni teatterin täytän heidän toiveensa.[Kulkien ympäri ja katsoen] Oi! Kaikkien katsojien mielet ovat otolliset, siitä olen varma. Koska:

5. Šriiharša on taitava runoilija, tämä yleisökin pystyy ymmärtämään hienoudet,
ja Vatsan kuninkaan elämäntarina on suosittu ihmisten keskuudessa
ja me olemme taitavia näyttelemään –

kukin piirre on tässä yksistäänkin peruste halutun tuloksen saavuttamiseksi,
 entä sitten kun koko tämä hyveiden parvi on yhtynyt
 lisäämään minun onneani!

Siksi minä menen ensin kotiin kutsumaan rouvaani suorittaakseni musiikkiesityksen. [Kulkien ympäri ja katsoen pukuhuoneen suuntaan] Tässä on meidän talomme. Astun siis sisään. [Ääneen] Rouva! Heti tänne!

Näyttelijätär [saapuen]: Herra! Tässä olen. Herran sopii määrätä. Mikä määräys on toteutettava?

Teatterinjohtaja: Rouva! Tämä ruhtinasväki haluaa nähdä Ratnaavaliin. Pukeudu siis roolipukuun.

Näyttelijätär [huolestuneesti]: Herra! Nytpä oletkin huolia vailla. Miksi et siis tanssi? Mutta minulla huono-onnisella on vain yksi tytär. Hänet sinä menit antamaan aivan vieraaseen maahan. Kuinka voi kaukana asuva vävy naida hänet – tämän ajatuksen valtaamana en ole oma itseni. Saati sitten tanssisin!

Teatterinjohtaja: Rouva! Riittää tuo valitus kaukana asuvasta! Katso: 6. Vieraalta saareltakin, meren keskeltäkin, maailman äärestäkin silmänräpäyksessä tuotuaan suoja kohtalo yhdistää kaivatun.

[Ääni] näyttämön takaa: Mainiota, Bharatan poika, mainiota! Juuri näin! Ei epäilystäkään! ”Vieraalta saarelta...” [näin taas lausuu]

Teatterinjohtaja [kuunnellen ja katsoen pukuhuoneen suuntaan]: Rouva! Mitä enää viivyttelet? Onhan tämä minun nuorempi veljeni juuri saapunut otettuaan Jaugandharaajan roolin. Siis mene! Valmistautukaamme ottamaan roolipuvut. [Näin sanoen poistuneet]

[Sitten astuu sisään Jaugandharaajana]

Jaugandharaajana: Juuri näin! Ei epäilystäkään! ”Vieraalta saarelta...” [näin taas lausuttuaan] Kuinka muutoin (saattoi tapahtua tämä) tietäjän ennustuksen vakuuttamana (kuninkaalle) kosimani, merellä haaksirikkoon joutuneen Sri Lankan kuninkaan tyttären tarrautuminen lankkuun ja kuinka siinä tilassa olevan löytäminen Sri Lankasta palaavan kaušaambilaisen kauppiaan toimesta ja helminauhatunnusmerkillä varustetun (tytön) tänne tuominen? Kaikin tavoin koskettaa menestys meidän herraamme. [Harkiten] Ja minäkin olen toiminut vallan taitavasti luovuttamalla hänet kunnioittavasti kuningattaren huostaan. Olen myös kuullut, että kansleri Baabhravjakin yhdessä Sri Lankan kuninkaan ministerin Vasubhuutin kanssa on jotenkin selvinnyt merestä ja kohdannut Rumanvatin Koosalan sotaretkellä. Vaikka päämäärä on näin melkein täytetty, en saa rauhaa. Katkera on tosiaan tämä palvelijan asema. Sillä:

7. Tässä herran menestyksen vuoksi suoritettavassa yrityksessä,
kohtalon ojentaman käden tukemassa
menestyksestä ei tosin ole epäilystä,
silti pelkään herrani toimivan oman mielensä mukaan.

[Näyttämön takaa kuuluu hälinää]

Jaugandharaajana [kuunnellen]: Kas! Koskapa tämä pehmeiden rummunlyöntien säestämästä laulusta suloinen kaupunkilaisten tanssimusiikin ääni kantautuu, päättelen majesteetin menneen näköalaterassille katsomaan kaupunkilaisten Madanan juhlan kasvattamaa riemua. [Katsoen ylös] Kas vain! Majesteetti on jo noussut näköalaterassille. Ja tämä:

8. Sotapuheista luopunut, rakastava, kansansa mielissä asuva
Vasantakan ystävä aivan omassa persoonassaan
Vatsan herra tulee tänne innokkaana oman juhhlansa näkemiseen
kuin kukkaiskaarella varustettu (Rakkaudenjumala).
Siispä menen kotiin pohtimaan tehtäväni loppuosaa. [Näin sanoen poistunut]

Näin välinäytös

[Sitten saapuu istuvana keväjuhlapuvun ottanut kuningas Vasantakan kanssa.]
Kuningas [harkitsevasti]: Vasantaka ystäväni.

Hovinari: Herran sopii käskeä.

Kuningas:

9. Valtio on vailla vihollisia, koko taakka uskottu päteväälle ministerille,
alamaiset ovat hyvin suojeltuja ja kaikista huolista vapaita,
Pradjotan tytär, kevätaika ja sinä – olkoon Kaama tyytyväinen nimeen,
mutta minua varten on luullakseni tämä suuri juhla.

Hovinari [iloisesti]: Hei ystäväiseni! Näinhän on. Minä taas olen sitä mieltä, ettei tämä Madanan juhla ole teidän eikä Kaamadeevan, vaan yksin minun, tämän braahmanan, koska rakas ystäväni sanoo ”sinä”. [Tähystäen] Vaikka mitä siitä! Katsohan vain tämän Madanan juhla komeutta, jolle kevään ja viinin juovuttaman naisväen mukaansa tempaamat tanssivat kaupunkilaiset antavat kiintoisuutta. Se on viehättävä joka puolelta katujen suista kaikuvan rumpujen säestämän tanssimusiikin ansiosta, ja kaikki kymmenen ilmansuuntaa ovat tuoksupulverikasojen oranssiksi värjäämiä.

Kuningas [iloisesti ympärilleen katsoen]: Oi! Korkeimman huipun saavuttaa kaupunkilaisten riemu edessäni. Sillä noin:

10. Päivänkoiton värisine, sahamijauhosta kimaltavine,
sivoteltuine tuoksupulverikasoineen,
kultakorujen kimalluksineen, ašookapuukukkaisten seppeleiden
taakan taivuttamine päineen
aivan keltaisena loistaa tämä Kaušaambin kaupunki,

jonka puvusta käy ilmi sen
koko Kubeeran aarteiden voittava oma rikkaus,
ja jonka väki ikään kuin sädehti sulaa kultaa.

ja myös:

11. Suihkulähteistä pulppuavan katkeamattoman vesivirran
joka puolelta kastelemalla pihalla,
jossa leikitään voimakkaan polkemisen aikaansaamassa liejussa,
riehakkaiden naisten poskilta valuvasta sinduuraväristä punaiset
väkijoukon askelet punaavat nopeasti tanteren edessämme.

Hovinari [tarkastellen]: Tarkastelkoon rakas ystäväni myös tätä kurtisaanijoukon päästämien kiljadhusten viehätystä, kun vesi osuu heihin veijarien täyttämistä ruiskuista.

Kuningas [katsellen]: Ystävä! Erinomaisesti olet nähnyt. Sillä:

12. Tässä sirotellun tuoksupulverin aikaansaamassa yössä
vaivoin erottuvien jalokivikorujen sädekimppujen ansiosta,
kohotetun niskapullistuman kaltaisilla ruiskuilla varustettuna
tämä kavaljeerien joukko tuo tänään mieleeni Paataalan

Hovinari [katsellen]: Oi ystävä! Katso! Katso! Tuossahan Madanikaa tulee tänne Tšsuatalatikaan kanssa tanssien Kaamalle sopivaa kevätpantomiiamia.

[Sitten saapuvat lemменleikkiä esittävät, dvipadii-sävelmää laulavat kaksi hovi-neitoa.]

Madanikaa [laulaa]:

13. Kukka-aseisen rakas lähettiläs,
monet mangopuut nupuilla varustanut,
pahantuulen puuskat pois puhaltanut,
puhaltaa Etelätuuli.
14. Suru eron voimistamana,
kaivaten rakastetun kohtaamista,
kyvyttömänä odottamaan
riutuu neitojen joukko.
15. Nyt juuri kun mesikuukausi
pehmittää ihmisten sydämet,
silloin Kaama haavoittaa ne
vapaasti lentävillä kukkanuolillaan.

Kuningas [tarkastellen]: Oi! Suloinen on heidän kiihkeä hilpeytensä.

16. Seppelenauhan koristaman kauneuden
hylkää irronnut ja sekainen hiusköynnös
ja juopuneina nuo nilkkaketjut
kilisevät jaloissa kaksin verroin,

tuossa jatkuvan tärinän irrottama helminauha
 hakkaa koko ajan hänen rintaansa
 hänen kisaillessaan pelkäämättä
 rintojen painon taivuttaman vyötärön katkeamista.

Hovinarri: Oi ystävä! Minäkin haluan kunnioittaa Kaamaa tanssimalla näiden vyönsä sitoneiden naisten keskellä.

Kuningas: Tee niin, ystäväni!

Hovinarri: Kuten herra käskee. [Näin noustuaan hovineitojen keskellä tanssii] Neiti Madanikaa, opeta minullekin tämä tšartšarii-tanssi.

Madanikaa: Senkin hupsu! Ei tämä ole tšartšarii.

Hovinarri: Neiti, mikä sitten?

Madanikaa: Hupsu! Tämähän on dvipadii-sävelmä.

Hovinarri [iloisesti]: Tehdäänkö tästä sokerista makeisia?

Madanikaa [nauraen]: Ei, ei! Tämähän lauletaan.

Hovinarri [harmistuneesti]: Jos lauletaan, jo riittää! Paras vain palata rakkaan ystäväni luokse. [Näin sanoen aikoo mennä.]

Molemmat [tarttuen häntä käsistä]: Hupsu! Minne menet? Täällähän me tanssimme. [Näin sanoen kiskovat kumpikin *hovinarria* eri suuntiin.]

Hovinarri [temmattuaan kätensä irti, paettuaan ja mentyään kuninkaan turviin]: Ystävä! Minua on tanssitettu.

Kuningas: Hyvin tehty.

Tšuutalaqikaa: Madanikaa ystäväni. Pitkään olemme kisailleet. Siis tule! Tiedotakaamme kuninkaalle kuningattaren antama tehtävä.

Madanikaa: Tule! Rientäkäämme. [Kääntyen ympäri ja tullen kuninkaan luo.]

Molemmat: Olkoon herra voittoisa! Hänen majesteettinsa kuningatar käskee... [näin puoliksi lausuen elehtivät häpeää] Ei, ei! Ilmoittaa.

Kuningas [iloisesti naurettuaan, miettiväisenä]: Madanikaa! Tokihan ”käskee” on aivan korrekti sana etenkin tänään, kevätjuhlan aikaan. Puhukaa siis! Mitä käskee hänen majesteettinsa kuningatar?

Hovinarri: Hei sinä orjanpenikka! Mitä kuningatar käskee?

Hovineidot: Näin valtiatar ilmoittaa, että: ”Tänään minä aion mennä Makaranda-puistoon suorittamaan pyhän Kukka-aseisen palvontaa punaisen ašookapuun luona. Siellä teidän jalosukuisuutenne sopii olla läsnä.”

Kuningas: Ystävä. Mitä tähän lisäisi? Juhlasta on ilmaantunut toinen juhla.

Hovinarri: Nouse siis! Menkäämme sinne juuri, jotta sinne mentyä minullekin, braahmanalle, tulisi jokin uhrilahja.

Kuningas: Madanikaa! Menkää ilmoittamaan hänen majesteetilleen, että minäkin aion heti saapua Makaranda-puistoon.

Hovineidot: Kuten herra käskee. [Näin sanoen poistuneet.]

Kuningas: Tule, ystäväni! Laskeutukaamme alas. [Molemmat näyttelivät terasilta laskeutumista.]

Kuningas: Ystäväni, näytä tietä Makaranda-puistoon.

Hovinarri: Tulkoon, tulkoon herra. [Kulkevat ympäri.]

Hovinarri [katsoen eteenpäin]: Hei! Tässä on Makaranda-puisto. Siis tule! Menkäämme. [Menevät sisään.]

Hovinarri [hämmästyneenä]: Hei kuningas, katso, katso! Kun etelätuulen kei-
nuttaman ja nuppujen täyttämän mangopuun kukintojen siitepöly peittää sen
silkkikatoksia, tämä näin Makaranda-puisto, hilpeiden mehiläisten parven pääs-
tämän surinan säestämänä ja entistäkin suloisemmasta intiankäen liveryksen
konsertista ilahduttavana, näyttää kuin osoittavan kunnioitustaan sinun saapu-
misesi johdosta. Katselkoon siis rakas ystäväni.

Kuningas [katsellen ympärilleen]: Oi Makaranda-puiston viehättävyyttä. Sillä
täällä:

17. Kauneudestaan syntyvän korallin veroisine versoineen
kuparista väriä kantavina,
mehiläisparven epäselvän surinan myötä
selvän puheen kaltaisuuden omaavina
nuo puut värisevät nyt, kun etelätuulen puuskat
heiluttavat koko ajan niiden oksistoja,
kuin juopuneina keväisessä huojunnassaan.
18. Bakulapuut ikään kuin oksentavat kukkasateena
juurilleen pirskotetun viinisuullisen,
pitkästä aikaa tšampakpuut loistavat
neidon viinin punertamille kuukasvoille,

kuullessaan nilkkarenkaiden voimakkaan kilinän
 ašookapuita potkittaessa
 ikään kuin niiden helinää jäljitellen
 mehiläisparvet rupeavat säestämään.

Hovinarri [kuunnellen]: Oi ystävä, eivät nuo mehiläiset nilkkarenkään ääntä jäljittele. Tämähän on kuningattaren seurueen nilkkarenkaiden ääni.

[Sitten astuvat esiin Vaasavadattaa, Kaañtšanamaalaa, Saagarikaa ja arvonsa mukaan muu seurue.]

Vaasavadattaa: Kuulehan Kaañtšanamaalaa. Näytä tietä Makaranda-puistoon.

Kaañtšanamaalaa: Tule, tule, valtiatar.

Vaasavadattaa [kääntyen ympäri]: Kuulehan Kaañtšanamaalaa. Kuinka kaukana on vielä se puna-ašookapuu, jonka luona minun on määrä suorittaa ylhäisen Kaaman palvonta?

Kaañtšanamaalaa: Valtiatar! Aivan lähellä. Eikö herratar näe? Tässä on tiheään auenneissa nupuissaan loistavana valtiattaren rakastama hiptageköynnös. Tämä tässä taas on arabianjasmiini, josta kuningas huolehtii omakätisesti, jotta kukat ilmaantuisivat epätavalliseenkin aikaan. Sitten sen luo tultuamme näkyy myös se puna-ašookapuu, jonka luona majesteetti suorittaa palvonnan.

Vaasavadattaa: Siis tule. Menkäämme sinne.

Kaañtšanamaalaa: Tulkoon, tulkoon valtiatar.
 [Kaikki kulkevat ympäri.]

Vaasavadattaa: Tässä on se puna-ašookapuu, jonka luona aion suorittaa palvonnan. Tuo siis minulle palvontaan tarvittavat välineet.

Saagarikaa [lähestyen]: Valtiatar! Tässä on kaikki valmiina.

Vaasavadattaa [itseksseen mietiskellen]: Voi palvelusväen huolimattomuutta! Jonka näköpiiristä häntä varjellaan, hänen juuri katseensa kulkureitille lienee osunut. Olkoon sitten tällä tavalla! [Ääneen] Kuulehan Saagarikaa. Miksi sinä olet nyt tullut tänne Kaaman juhlaa viettävään joukkoon ja hylännyt mainalinnun? Mene siis kiireesti juuri sinne! Luovuta kaikki nuo palvonnan välineet Kaañtšanamaalaan huostaan.

Saagarikaa: Kuten valtiatar käskee! [Niin tehtyään ja joitakin askeleita kuljettaaan sanoo itseksseen] Mainalinnun minä annoin Susangataan huostaan. Siksi minä olen utelias näkemään, palvotaanko täälläkin ylhäistä ruumiitonta Kaamaa samalla tavalla kuin isäni sisäpalatsissa vaiko toisin. Siispä katselen kenenkään näkemättä. [Kulkien ympäri ja katsellen] Kun kohta tulee palvonnan hetki,

minunkin pitää kerätä kukkia palvoakseni myös ylhäistä Kaamaa. [Näyttelee nyt kukkien keräämistä.]

Vaasavadattaa: Kaañtšanamaalaa. Pystytä pyhän Pradjumnan kuva.

Kaañtšanamaalaa: Kuten valtiatar käskee! [Nyt siten tekee.]

Hovinarri [kulkien ympäri ja katsellen]: Oi ystävä! Koska nilkkarenkaiden ääni on lakannut, päättelen kuningattaren ehtineen ašookapuun juurelle.

Kuningas: Oikein huomattu, ystäväni. Katso! Tuossa:

19. Hän joka on varreltaan hento kuin kukka,
 vyötärö paaston kaventamana,
 seisoo delfiinilippuisen jumalan vieressä
 aivan kuin hänen jousensa.

Siis tule! Lähestykäämme. [Lähestyen:] Rakas Vaasavadattaa.

Vaasavadattaa [vilkaisten]: Mitä? Teidän jalosukuisuutenne! Olkoon teidän jalosukuisuutenne aina voittoisa! Tulkaa tämän paikan koristukseksi ottamalla istuimen. Tässä istuin. Istuutukoon teidän jalosukuisuutenne tähän. [Kuningas näyttelee istuutumista.]

Kaañtšanamaalaa: Valtiatar. Kun olet koristanut puna-ašookapuun omin käsin antamillasi kukka-, sahrami- ja santelivoiteluilla sinun sopii palvoa ylhäistä Pradyumnaa.

Vaasavadattaa: Tuo siis minulle palvonnan tarvikkeet. [Kaañtšanamaalaa tuo. Vaasavadattaa tekee niin.]

Kuningas: Rakas Vaasavadattaa.

20. Raikkaan kylvyn jälkeen tavallistakin säteilevämpänä,
 puvunliepeet safloripunan loistosta säkenöivinä
 Delfiinilippuista palvoessasi sinä säteilet
 kuin hento-oksaiseen puuhun syntyvä köynnös.

Ja myös:

21. Sinun kosketuksestasi, rakkaani,
 Kaaman palvontaa toimittavalla kädelläsi,
 ašookapuu näyttää siltä, kuin siihen olisi puhjennut
 uusi hento verso.

Ja myös:

22. Tänään kyllä ruumiittomuuttaan valittanee
 tämä ruumiiton jumala,
 koskapa ei pysty saavuttamaan
 kätesi kosketuksen juhlaa.

Kaañtšanamaalaa: Valtiatar. Ylhäinen Pradyumna on koristeltu. Siksi sopii osoittaa valtiaalle kunnioitusta.

Vaasavadattaa: Tuo minulle kukkia ja voiteita sitä varten.

Kaañtšanamaalaa: Valtiatar. Tässä on kaikki valmiina.

[Vaasavadattaa näyttölee kuninkaan palvontaa.]

Saagarikaa [kukkia kädessään]: Oijoi, oijoi! Mitä! Mieli kukkien himon valtaamana olen viipynyt liian kauan. Siispä tämän siveydenpuun oksan takaa piilosta katselen. [Katsellen:] Mitä! Vallan silminnähtävänä ylhäinen Kukka-aseinen vastaanottaa palvonnan. Siispä minäkin näillä kukkasilla tässä juuri seisten palvon ylhäistä Kukka-aseista. [Näin viskelee kukkia kohti] Kunnia sinulle, ylhäinen Kukka-aseinen. Ei jää turhaksi minulle sinun näkemisesi. Näkemisen arvoista olen nähnyt. [Näin sanoen kumartaa:] Oi ihmettä! Nähtyänikin haluan taas nähdä hänet. Mutta nyt pitää heti mennä, ettei kukaan huomaa. [Näin sanoen poistuu.]

Kaañtšanamaalaa: Jalo Vasantaka. Tule! Ota nyt vastaan uhrilahja.

[*Hovinarri* lähestyy.]

Vaasavadattaa [antaessaan voiteita, kukkia ja koruja]: Jalo Vasantaka. Tässä uhrilahja.

Hovinarri [iloisesti vastaanottaen]: Siunaus valtiattarelle!

[Näyttämön takaa] Hovilaulaja resitoi:

23. Kun laskeva aurinko koko loistonsa hyläten
on saapunut taivaan laitaan,
ruhtinasväki kokoontuu illan aikaan
yhdessä kokouspaikalle
kunnioittamaan sinun jalkojasi,
jotka loistossaan ylittävät lootuksen,
jotka kuunsäteiden kaltaisina, oi Udajana,
tarjoavat silmille ilon ylenpalttisuuden.

Saagarikaa [kääntyen, katsoen kaipaavasti kuningasta]: Mitä? Tämä siis on kuningas Udajana, jolle isäni on minut luvannut. Nytpä vieraan käskynalaisuuden piinaama ruumiini on saavuttanut kunnioitettavuuden hänen näkemisellään.

Kuningas: Mitä? Mieli juhlan valtaamana emme edes huomanneet hämärän saapumista. Valtiatar. Katso:

24. Tuolla itäinen taivas ilmoittaa:
Yön herra (kuu) on sarastusvuoren varjostama,
kuin neito, joka hyvin kalpeilla kasvoillaan
ilmaisee rakastetun asuvan sydämessään.

Valtiatar. Aika nousta. Menkäämme sisään palatsiin.
[Kaikki noustuaan kulkevat ympäri.]

Saagarikaa: Mitä? Valtiatar on lähtenyt. Kas niin. Pitää kiiruhtaa. [Kuningasta kaihoten katsellen ja huokaisten] Oijoi, oijoi! Minä kovaosainen en saanut pitkään edes katsella tuota miestä. [Lähtee.]

Kuningas [kulkien ympäri]:

25. Valtiatar! Katso! Sinun kasvojesi lootus peittää kuun loisteen
ja kukistaa lootukset kokonaan värittömiksi,
sinun seuraneitojesi laulun kuullessaan naarasmehiläiset
piiloutuvat kukkien keskelle, hitaasti, kuin häpeää tuntien.
[Nyt kaikki poistuvat.]

Näin Madanan juhlaaksi kutsuttu ensimmäinen näytös saatu päätökseen.

2. näytös

[Sitten astuu esiin Susangataa lintuhäkkiä kädessään pitäen.]

Susangataa: Oivoi, oivoi! Minnekä nyt lienee mennyt minun rakas ystäväni Saagarikaa uskottuaan minun haltuuni tämän mainakottaraisen? [Katsoen toisaalle] Tuossahan Nipunikaa on tulossa juuri tänne.
[Sitten astuu esiin Nipunikaa.]

Nipunikaa: Olen juuri vastaanottanut tehtävän valtialta. Siispä menen ja tiedotan sen valtiattarelle. [Kulkien ympäri.]

Susangataa: Hei Nipunikaa. Mihinkä sinä nyt kuin sydän hämmennyksen valtaamana riennät pois huomaamatta ollenkaan minun seisovan tässä?

Nipunikaa: Mitä? Susangataa! Tosiaan Susangataa. Oikein olet arvannut. Sillä tämä on minun hämmennykseni syy: ”Tänään näet herra, opittuaan Šriipaarvatasta saapuneelta Šrii-Khandadaasa-nimiseltä taikurilta epäajanmukaisten kukkien aikaansaamisen taidon, aikoo tehdä oman lempijasmiininsa kukkarunsaudella koristetuksi” – tämä tiedotus minut on lähetetty ilmoittamaan kuningattarelle. Entä mihin sinä olet menossa?

Susangataa: Etsimään ystävääni Saagarikaata.

Nipunikaa: Minä näin Saagarikaan menevän banaanilehtimajaan mukanaan pyöreä rasia, taulu ja sivellin. Mene siis ystäväsi luo. Minäkin riennän valtiattaren luokse.

[Näin poistuneet.]

[Näin alkunäytös.]

[Sitten astuu esiin Saagarikaa taulu mukanaan ja lemmensairasta näyttellen.]
Saagarikaa: Rauhoitu, sydän, rauhoitu! Miksi tämä pelkkää huolta hedelmäänään kantava takertuminen saavuttamattoman miehen saavuttamiseen? Ja myös: Joka pelkästään nähtynäkin saa aikaan tällaisen poltteen, ja silti haluat nähdä hänet uudestaan – voi tätä sinun houkkuuttasi! Olet liian julma, sydän! Syntymästä saakka sinun kanssasi yhdessä varttuneen tämän ihmisen sinä hylkää seuraten vain hetken näkemisestä tuntemaasi ihmistä – etkö häpeä! Toisaalta, onko se sinun vikasi? Kaaman nuolen osumaa peläten sinä päätit näin tehdä. No niin. Kaamaa minun tulee siis moittia. [Kyynelin] Ylhäinen Kukka-aseinen! Kun olet jumalien ja demonien voittaja, etkö häpeä ammuskella naisväkeä? Joka tapauksessa minua huono-onnista uhkaa väistämättä kuolema tämän huonon enteen seurauksena. [Taulua katsellen] Siispä ennen kuin kukaan tulee tänne, niin kauan aion tehdä haluni mukaan ja katsella tuota kaivattua miestä maalattuna. [Ajatuksiin vaipuneena ja keskittyneenä elehtien taulun ottamista ja huoahtaen] Vaikka suuren hermostumisen vuoksi tämä minun sormeni vapisee tavattomasti, vaan kun minulla ei ole muuta keinoa tämän miehen näkemiseksi, haluan katsella joten kuten tekemääni maalausta. [Näin sanoen näyttellee maalaamista.]

[Sitten astuu esiin Susangataa.]

Susangataa: Tässähän on banaanilehto. Menen siis sinne. [Mentyään sinne ja katsottuaan, hämmästyneenä] Mutta mitä! Sydän voimakkaan intohimon iskemänä hän maalaa, eikä huomaa minua. Tarkkailenpa häntä pysyen poissa hänen silmistään. [Vaivihkaa hänen taakseen asettuen ja katsoen, iloisesti] Mitä? Valtiaan hän maalaa. Hyvä, Saagarikaa, hyvä! Eihän toki kuningashanhinaaras voi mieltä muuhun kuin lootusryhmään.

Saagarikaa [kyynelissä]: Hänet minä olen maalannut. Vaan vuotavia kyyneliä virtaavat silmäni eivät pysty katsomaan. [Kyynelät pidättäen katsoo ylös ja nähdessään Susangataan peittää maalauksen ja katsoo hymyillen] Mitä? Susangataa! Ystäväni Susangataa. Istu tähän!

Susangataa [istuutuen ja katsoen kuvaa]: Ystäväni. Kenet sinä olet tähän maalannut?

Saagarikaa: Ystäväni. Tietenkin oman juhlan aloittaneen ylhäisen Ruumiittoman.

Susangataa [hymyillen]: Kas vain sinun taitavuuttasi. Mutta kuva näyttää ikään kuin tyhjältä. Minäpä annan hänelle Ratin puolisoiksi. [Tarttuen siveltimeen näyttellee maalaamista.]

Saagarikaa [katsoen, vihaisesti]: Ystäväni. Mistä syystä sinä maalaat minut tuohon?

Susangataa: Ystäväni. Miksi syyttä suutut? Jollainen sinulta Kaamadeeva maalattu, sellainen minulta Rati maalattu. Senkin epäuskoinen, mitä sinä tuollaisia puhut? Kerro koko juttu.

Saagarikaa [häpeissään itseksensä]: Näköjään rakas ystäväni on paljastanut minut. [Ääneen:] Rakas ystävä. Minä olen tosiaan kovin häpeissäni. Tee siis niin, ettei kukaan muu saa tietää tätä asiaa.

Susangataa: Ystäväni. Älä ujostele. Älä ujostele! Sinun kaltaisesi tyttöhelmen tuleekin aivan ehdottomasti kohdistaa kaipauksensa sellaiseen rakastettuun. Siitä huolimatta, teen kyllä niin, ettei kukaan muu saa tietää tätä uutista. Mutta tämä viisas maina tässä voi tulla syypääksi. Milloin tahansa se saattaa ilmoittaa kelle hyvänsä nappaamansa tämän keskustelun sanat.

Saagarikaa: Ystäväni. Siitäkin minun tuskani käy entistä suuremmaksi.

Susangataa [laskien kätensä Saagarikaan sydämelle]: Rauhoitu, ystäväni, rauhoitu! Nytpä haen tuosta lammesta lootuksen lehtiä ja juurakoita ja palaan tuossa tuokiossa. [Poistuttuaan ja taas esiin tultuaan näytellen lootuksen lehdistä vuoteen ja juurakoista reunuksen valmistamista asettaa loput lootuslehdet Saagarikaan sydämelle.]

Saagarikaa: Ystäväni. Ota pois nuo lootuslehdet ja juurakot. Kyllin niistä! Miksi suotta itseäsi vaivaat? Minäpä lausun:

1. Saavuttamattomaan mieheen intohimon saaneena
raskaan häpeän valtaamana
epäsuhtainen on rakkaus, rakas ystäväni,
kuolema ainoa mahdollinen turvapaikka.

[Pyörtyy.]

[Melua näyttämön takaa.]

2. Laahaten maassa kaulasta irti repimäänsä kultaista kahletta.
livahdettuaan ulos portista, kulkusryhmä vaappuvissa jaloissa kilisten,
naiset pelästyttyäen ja tallirenkien innokkaasti takaa ajamana
tämä tallista karannut apina tunkeutuu miestenherran palatsiin.

Ja myös:

3. Eunukit pakenevat heittäen pois häpeän ihmisiin kuulumattomuudestaan,
kääpiö livahtaa peloissaan hovimestarin panssarin sisään,
syrjäseutulaiset kiraatat toteuttavat oman nimensä (menemällä syrjään),
kumarat kulkevat hitaasti kumarassa peläten tulevaisuutta nähdyiksi.

Susangataa [kuunnellen, peloissaan]: Nouse, ystävä, nouse! Tuohan apinailkiö tänne juuri tulee.

Saagarikaa: Mitä nyt tekisin?

Susangataa: Tule! Mennään tämän gambogepuun oksiston varjoon ja annetaan sen mennä ohi.

[Näin ympäri kuljettuaan sivuun asettuneet.]

Saagarikaa: Susangataa! Mitä? Sinä jätit maalauksen. Koska tahansa kuka hyvänsä voi sen nähdä.

Susangataa: Senkin jääräpää! Mitä nyt vielä maalauksella tekisit? Tämähän apinailkiö on avannut lintuhäkin ja mennyt tiehensä jogurttiruokaa himoitsevana. Tuo maina taas lentää karkuun. Siis tule! Äkkiä perään!

Saagarikaa: Ystäväni. Niin tehkäämme.

[Nyt kulkevat ympäri.]

[Ääni näyttämön takaa]: Oho! Oijoi! Ihme, ihme!

Saagarikaa [pelokkaasti katsellen]: Susangataa! Ilmeisesti apinailkiö tulee taas tänne.

Susangataa [nähtyään, nauraen]: Senkin pelkuri! Älä pelkää! Tuohan on valtiaan alituinen kumppani, jalo Vasantaka.

[Sitten astuu esiin hovinarri.]

Hovinarri: Oho! Oijoi! Ihme, ihme! Loistavaa, kuules taikuri Šrii-Khandadaasa, loistavaa!

Saagarikaa katselee innokkaasti.]

Susangataa: Ystäväni. Mitä siinä töllötät? Mainalintu on jo kaukana. Ajakaamme sitä takaa.

[Poistuvat.]

Hovinarri: Loistavaa, kuules taikuri Šrii-Khandadaasa, loistavaa! Että vain sinun antamallasi kukintahalulla jasmiini on muuttunut tällaiseksi, oksat tiheään puhjenneiden kukkakimppujen peittäminä se näyttää kuin hymyilevän, aivan kuin kuningattaren rakastama hiptageköynnös. Menenpä siis ilmoittamaan rakkaalle ystävälleni. [Kulkien ympäri ja katsoen] Tuollahan rakas ystäväni tänne juuri tulee kukkimishaluun luottamuksen saaneena silmistä poissaolevankin tuon jasmiinin kuin silmiensä edessä kukkivana nähden. Menenpä siis häntä vastaan. [Näin kuningasta vastaan mennyt.]

[Sitten astuu esiin kuten osoitettu kuningas.]

Kuningas [iloisesti]:

4. Runsasnuppuista, valkoisena hohtavaa, kukintansa äkkiä aloittanutta, taajasti nousevalla havinalla mielensä vaivaa osoittavaa tätä puuston köynnöstä kuin toista rakastavaa vaimoa koko ajan katselevan kuningattaren kasvot aion tehdä kiukusta tulipunaisina loistaviksi.

Hovinarri [äkkiä lähestyen]: Olkoon rakas ystäväni aina voittoisa. Oi ystäväni. Onnekkaisesti menesty! Että vain sinun antamallasi... [näin taas lausuu].

Kuningas: Ystäväni. Ei epäilystäkään! Sillä käsittämätön on jalokivien, loitsujen ja yrttien mahti. Näytä siis tietä, jotta minäkin saisin sen näkemällä palkinnon silmilleni.

Hovinarri [ylpeästi]: Tulkaa, herra, tulkaa!
[Molemmat kulkevat ympäri.]

Hovinarri [kuunneltuaan, kääntyen pelokkaasti ja tarttuen kauhistuneena kuninkaahan kätehen]: Voi ystävä! Tule! Paetkaamme.

Kuningas: Minkä vuoksi?

Hovinarri: Voi! Tässä bakulapuussa asuu joku demoni.

Kuningas: Senkin hölmö! Kävele vain rauhassa. Miten täällä sellaisia voisi olla?

Hovinarri: Selvää puhettahan se ääntää. Jos et usko minun sanaani, mene edellä ja kuuntele itse.

Kuningas [siten tehtyään ja kuunnellen]:

5. Kas tuota selkeää ääntä,
naisellisuudessaan hunajaista,
ruumiin vähäisyyden vuoksi hiljaista
– luullakseni mainakottarainen puhuu.

[Kohottaen katseensa, hymyillen]: Mainahan se.

Hovinarri [katsoen ylös]: Mitä? Tosiaankin maina.

Kuningas [nauraen]: Niin.

Hovinarri: Voi ystävä! Sinä pelkuri kun sanoit mainaa demoniksi.

Kuningas: Senkin hölmö! Mitä itse teit, sen lykkäät minulle.

Hovinarri: Voi! Jos on niin. älä sitten estä minua. [Kohottaen vihaisena puusauvansa] Hoo, sinä orjanpenikka, maina! Luulet tietäväsi, että braahmana pelkää oikeasti, niin! Odotappas vain! Tällä kepillä, joka on käyrä kuin panettelijoiden sydän, minä pudotan sinut tästä bakulapuusta kuin ylikypsän hedelmän. [Näin sanoen kohottaa lyöntiin.]

Kuningas [estäen]: Sehän visertää jotakin kaunista. Miksi siis sitä pelostat? Kuunnellaanpa.

[Kuuntelevat.]

Hovinarri: Kas. Se sanoo: ”Ystäväni. Kenet sinä olet tähän maalannut? Ystäväni. Tietenkin oman juhlasa aloittaneen ylhäisen Ruumiittoman.” Nyt se puhuu taas: ”Ystäväni. Mistä syystä sinä maalaat minut tuohon? Ystäväni. Miksi syyttä suutut? Jollainen sinulta Kaamadeeva maalattu, sellainen minulta Rati maalattu. Senkin epäuskoinen, mitä sinä tuollaisia puhut? Kerro koko juttu.” Ystäväni, mitäs tämä?

Kuningas: Ystäväni. Näin päättelen: Intohimon vaikutuksesta joku on maalannut sydämensä rakastetun muka Kaamadeevan hahmoon. Kun ystävätärkin sen käsitti, hän maalasi nokkelasti hänetkin siihen muka Ratina.

Hovinarri [napsauttaen sormiaan]: Sopiihan tuo!

Kuningas: Ystäväni. Ole vaiti. Taaskin se visertää.

Hovinarri [taas kuunnellen]: Kas! Se sanoo: ” Älä ujostele. Älä ujostele! Sinun kaltaisesi tyttöhelmen tuleekin aivan ehdottomasti kohdistaa kaipauksensa sellaiseen rakastettuun.” Ystäväni, tuo joka on maalattu, on varmaankin näkemisen arvoinen tyttö.

Kuningas: Jos on niin, kuunnelkaamme tarkasti. Tässä on tilaisuus uteliaisuudelleni.

Hovinarri [taas kuunnellen]: Hei! Kuulitko sinä, mitä se juuri ilmoitti? ”Ystäväni. Ota pois nuo lootuslehdet ja juurakot. Kyllin niistä! Miksi suotta itseäsi vaivaat?”

Kuningas: Ystäväni. En vain kuullut, vaan käsitin merkityksenkin.

Hovinarri: No? Älä kannan viisaan ylpeyttä. Minä kyllä kuultuani selitän sinulle kaiken. Kuunnelkaamme siis, mitä orjanpenikka maina kujertaa.

Kuningas: Sopivasti sanottu.
[Taas kuuntelevat.]

Hovinarri: Kas. Tämä orjattaren tytär maina on ruvennut resitoimaan kuin neljä Vedaa tunteva braahmana.

Kuningas: Ystäväni. Jotenkin mieli muualla en kuullut. Kerro siis, mitä se sanoi.

Hovinarri: No. Näin se lausui: ” Saavuttamattomaan... [näin taas lausuu].

Kuningas [nauraen]: Hyvä, suurbraahmana, hyvä! Kuka muu kuin sinun kaltaisesi braahmana olisi tällaisten hymnien tuntija?

Hovinarri: Mitä tuo siis nyt on?

Kuningas: Hölmö! Lemmenlauluhan tämä. Joku ihana neito lausui sen välittämättä elämästä, koska ei saavuta rakkaintaan.

Hovinarri [ääneen nauraen]: Hahaha! Miksi puhut noin kierosti? Miksi et sano aivan suoraan, että ”minua joka ei saavuta”? Ketä toista muka esitettäisiin Kukkakaarisena? [Ääneen nauraen] Hahaha!

Kuningas [katsoen ylös]: Senkin hölmö! Miksi naurat niin äänekkäästi? Sinä pelotit sen lentämään jonnekin muualle.
[Molemmat katsovat.]

Hovinarri [katsoen]: Kas! Sehän on mennyt banaanilehtoon. Siis äkkiä perään!

Kuningas: Niin käyköön. [Kulkien ympäri]

6. Se mitä vaikeasti torjuttavan Kaaman nuolen tuskaa kantava tyttö
sanoi ystävättäriensä edessä,
se edelleen lasten, papukaijosten ja mainakottaraisten sanomana
päätyy onnekkaiden kuulopolun tielle.

Hovinarri: Oi ystäväni. Tässä on banaanilehto. Menkäämme sinne.
[Molemmat menevät sisään.]

Hovinarri: Välikö tuosta orjanpenikka mainasta? Istukaamme hetkeksi levähtämään tälle vienon tuulen heiluttamien banaaninlehtien viilentämälle kivipenkille.

Kuningas: Käyköön niin kuin tahdot.
[Istuutuvat.]

Kuningas: Se mitä vaikeasti torjuttavaa... [näin taas lausuu].

Hovinarri [sivulle katsoen]: Sen mainan täytyy olla tästä avattuovisesta häkistä.

Kuningas: Ystäväni. Tutkitaan.

Hovinarri: Kuten herra käskää. [Kulkien ympäri ja katsellen] Tässähän on maalaus. Otanpa sen. [Ottaen kuvan ja tarkastellen sitä, iloisesti] Oi ystäväni. Onnekaasti menesty!

Kuningas [uteliaana]: Ystäväni. Mitä tämä?

Hovinarri: No sepä se, mitä minä sanoin. Sinut juuri tähän on maalattu. Ketä toista muka esitettäisiin Kukkakaarisena?

Kuningas [iloisesti, kättään ojentaen]: Kumppani. Ojenna.

Hovinarri: Ha! Enpäs näytäkään tätä. Se tyttöhän on myös maalattu tähän. Miksi minä näyttäisin tällaisen tyttöhelman ilman palkintoa?

Kuningas [rannerengasta juuri luovuttaessaan väkisin otettuaan hämmästyneenä katsoo]: Ystäväni.

7. Iloisesti lootusta heiluttaen
 paljastaa minulle voimakkaan mieltymyksensä.
 Kuka on tämä maalattu kuva,
 joka saapuu kuin kuningashanhi Maanasa-järvelle?

Ja myös:

8. Luotuaan verrattoman täysikuun – hänen kasvonsa –
 Luoja kai menetti tasapainonsa, kun päivälootus,
 hänen oma istuimensa, sulkeutui.

[Sitten astuvat esiin Saagarikaa ja Susangataa.]

Susangataa: Ystäväni. Ei löytynyt mainaa. Haetaan pian maalaus tästä banaani-lehdosta ja mennään pois.

Saagarikaa: Ystäväni. Tehkäämme niin.

Hovinarri: Kas. Miksiköhän hänet on maalattu kasvot alas painettuina?

Susangataa [kuunnellen]: Ystäväni. Koska Vasantaka puhuu, päättelen, että itse kuningaskin on täällä. Piiloudutaan banaanikasvin taakse katsomaan.

[Molemmat kuuntelevat.]

Kuningas: Ystäväni. Katso, katso! Verrattoman täysikuun luotuaan... [näin taas lausuu].

Susangataa: Ystäväni. Onnekkaisesti menestyt! Tuollahan tuo sinun rakkaasi seisoo sinua juuri katselemassa.

Saagarikaa: Ystäväni. Miksi sinä tapasi mukaan minua raukkaa pilkkaamalla halvennat?

Hovinarri [tönäisten kuningasta]: Minä sanoin: Miksi hänet on maalattu kasvot alas painettuina?

Kuningas: Ystäväni. Eikös maina jo kertonut koko jutun?

Susangataa: Viisas lintu on tosiaan osoittanut viisautensa.

Hovinarri: No. Miellyttääkö tämä sinun silmiäsi vai ei?

Saagarikaa [kiihkeästi itsekseen]: Mitä hän aikoo sanoa? Totisesti minä olen kuoleman ja elämän välimaila!

Kuningas: Ystäväni. Mitä sinä sanoit? Että miellyttääkö? Katso!

9. Vaivoin reisiparin ylitettyään,
 kauan harhailtuaan pakaroiden seudulla,
 pääsemättä yli lantion kolmen ihopoimun aaltoilun
 paikoilleen juuttuneena
 kuin janoisena minun katseeni nousee hitaasti
 suoraan korkeille rinnoille,
 kaivaten se taas katsoo
 kyynelpisaroita virtaavia silmiä.

Susangataa: Ystäväni. Kuulitko?

Saagarikaa: Ystäväni. Kuuntele vain sinä, jonka maalaustaitoa tässä ylistetään.

Hovinarri: Ystäväni. Vaikka tuollaisetkin (kaunottaret) kaipaavat kovasti sinun rakasta seuraasi, miksi siis itseäsi noin halveksut, että et huomaa omaa kuvaasi hänen maalaamaan?

Kuningas [tarkastellen]: Ystäväni. ”Hän on minut maalannut” – se on tosiaan totta, siitä on mielessäni ylpeys. Kuinka en sitä näkisi?

10. Maalatessa vuotaneen kyynelveden sadepisaroiden virta hehkuu,
 kuin hänen kätensä kosketuksesta minun ruumiini alkaa hikoilla,

Saagarikaa [itseksensä]: Rauhoitu, sydän, rauhoitu! Haaveesikaan ei yltänyt näin pitkälle.

Susangataa: Ystäväni. Sinua vain tulee ylistää, kun näin teet valtiaan iloiseksi.

Hovinarri [sivulle katsoen]: Kas. Tuo tuoreista lootuksen lehdistä ja juurakoista valmistettu vuode näyttää osoittavan hänen rakkauden tilaansa.

Kuningas: Taitavasti huomattu. Sillä niin:

11. Kummastakin päästä lakastunut,
 uhkeiden rintojen ja lantion kosketusta kaipaavana,
 niiden välissä vihreä,
 saavuttamatta kosketusta vartalon keskikohtaan,
 tuosta hajalleen mennyt
 hervottomien käsivarsiköynnösten heittelehtimisestä,
 lootuksinen lehtivuode kertoo
 hentojäsenisen poltteesta.

Ja myös:

12. Tämä rintaa koskettanut leveä lootuksen lehti
 ei kuvasta niinkään sisäisestä intohimosta syntyvää tilaa,
 vaan kertoo hänen rintaparinsa uhkeudesta
 ankaran hehkun kuihduttamalla lehtilavallaan.

Hovinarri [näytellen varteen tarttumista]: Hei. Tässä on toinen hänen uhkeita rintojaan vaivannut varrenpätkä. Siis katsokoon herra.

Kuningas [ottaen ja painaen rinnalleen]: Oi! Typerä luontokappale!

13. Hänen rintansa kumpujen keskeltä pudonneena
miksi rupesit kuivumaan, varrenpätkä?
Eihän siinä ollut tilaa edes ohuelle säikeellesi,
miten siis sinulle itsellesi?

Susangataa [itseksensä]: Oijoi, oijoi! Sydän ankaran intohimon haavoittamana valtias rupeaa puhumaan sekavia. Siksi ei ole sopivaa katsella enää enempää. Olkoon siis tähän saakka. [Ääneen] Ystäväni. Se jonka vuoksi olet tullut, seisoo tuossa sinun edessäsi.

Saagarikaa [harmistuen]: Susangataa. Kenen vuoksi olen muka tullut?

Susangataa [nauraen]: Sinä muuta luuleva! Eikös maalauksen? Ota se nyt!

Saagarikaa [vihaisena]: Susangataa! Moiset lörpötykset tekevät minut kykenemättömäksi. Siksi aion lähteä. [Aikoo lähteä.]

Susangataa [tarttuen Saagarikaahan]: Voi sinua kärsimätöntä! Odota tässä sen hetken verran, että minä käyn hakemassa maalauksen banaanilehdosta. [Astuu banaanilehtoon.]

Hovinarri [nähdessään Susangataan, hämillään]: Ystäväni. Piilota se maalaus. Tuollahan tulee kuningattaren hovineiti Susangataa. [Kuningas peittää taulun vaatteiden liepeellä.]

Susangataa [lähestyen]: Olkoon valtias aina voittoisa!

Kuningas: Susangataa. Miten tiesit minun olevan täällä?

Susangataa: Valtias. Et vain sinä. Maalauksenkin suhteen olen ymmärtänyt koko uutisen. Nyt menen ilmoittamaan sen kuningattarelle. [Aikoo mennä.]

Hovinarri [salaa, peloissaan]: Voi! Kaikki on mahdollista. Suulas tosiaan tämä orjan penikka. Tee siis hänet tyytyväiseksi.

Kuningas: Sopivasti sanottu. [Tarttuen Susangataan käteen] Susangataa. Pelkkää pilaahan se oli. Siksi sinun ei pidä huolestuttaa kuningattarta aiheettomasti. [Luovuttaa korvakorun.]

Susangataa [kumartaen ja hymyillen]: Valtias. Riittää jo pelko. Minähän vain pilailin valtiaan suopeudella. Mitä minä korvakorulla? Se vain olisi minulle suuri suosio, että se joka vihoissaan sanoi, ”mistä syystä sinä maalaat minut tuohon”, se minun rakas ystäväni Saagarikaa – hänelle juuri kuuluu suosio.

Kuningas [kiihkeästi nousten]: Missä hän on? Missä hän on?

Susangataa: Tulkaa, valtias, tulkaa!
[Kaikki nousevat.]

Hovinarri: No. Minäpä otan maalauksen. Joskus sekin on taas tarpeen.
[Kaikki poistuvat banaanilehdosta.]

Saagarikaa [kuninkaan nähtyään iloisena ja hämmentyneenä itsekseen]: Oijoi, oijoi! Hänet nähtyäni en voi astua askeltakaan. Mitä siis nyt tässä tekisin?

Hovinarri [huomaten Saagarikaan]: Ihme, ihme! Että tuon kaltainenkin tyttöhelmi nähdään ihmisten maailmassa! Luulenpa, että itse Pradzaapatikin hämmästyi hänet luotuaan.

Kuningas: Ystäväni. Juuri se kävi minunkin mielessäni.

14. Silmät auki avattuina voittavat loistollaan
hänen oman lootuistumensa lehdet,
hänen neljä suutaan yhtenä hokevat
”hyvä, hyvä!”,
Luojan päät alituiseen
hämmästyksen voimasta vaappuvat
luotuaan tämän naisen
kolmimaailman tulevaksi koristeeksi.

Saagarikaa [katsoen Susangataata harmissaan]: Susangataa! Tuollaisen maalauksenko sinä tuot? [Aikoo mennä.]

Kuningas:

15. Vaikka viskaatkin tuimana häneen kiukkuisen katseesi,
ei sen lempeys sittenkään taivu ankaruuteen,
älä mene niin kiireesti, horjuvat askelesi
rasittavat liikaa raskasta takapuoltasi.

Susangataa: Valtias. Hän on kovin kiukkuinen. Tartu siis hänen käteensä ja rauhoita hänet.

Kuningas [riemuissaan]: Tottelen sanojasi! [Tarttuen Saagarikaan käteen näyttelee kosketusta.]

Hovinarri: Kas. Nytpä olet saavuttanut ennennäkemättömän onnen.

Kuningas: Ystäväni. Totta!

16. Onnen jumalatar on hän
ja kätensäkin kuin korallipuun oksa,
mistä muuten lankeaisi
tämä hien kaltainen nektarivuo.

Oi! Lepy! Eihän ole soveliasta vihoitella tuolla tavalla ystävättärelle.

Susangataa: Ystäväni. Nyt sinä olet epäkohtelias, kun et luovu vihastasi, vaikka valtias on tarttunut käteesi.⁵

Saagarikaa: Voi Susangataa. Etkö vieläkkään herkeä?

Hovinarri: Neiti. Miksi kiukuttelet kuin nälkäinen braahmana?

Saagarikaa: Ystäväni. En aio puhua sinun kanssasi.

Kuningas: Voi kiukkupussi! Ei tämä ole sopivaa samanmielisten ystävättärien kesken.

Hovinarri: Hänhän on kuin toinen kuningatar Vaasavadattaa.
[Kuningas päästää hätkähtäen Saagarikaan.]

Saagarikaa: Susangataa. Mitä minun pitäisi nyt tehdä?

Susangataa: Ystäväni. Mennään piiloon tämän gambogerivin taakse.

Kuningas [katsoen hämmästyneenä]: Ystäväni. Missä hän on, kuningatar Vaasavadattaa?

Hovinarri: Minähän vain sanoin että hänhän on kuin toinen kuningatar Vaasavadattaa, aivan yhtä pitkävihainen.

Kuningas: Senkin hölmö!

17. Jotenkin kohtalon ansiosta saavutettuani
 kuin kirkkaana loistavan helminauhan
 sinun toimestasi se minun kädestäni hukattu
 vielä kaulaan panematta.

[Sitten astuu esiin Vaasavadattaa Kaañtšanamaalaan kanssa.]

Vaasavadattaa: Oi Kaañtšanamaalaa. Kuinka kaukana oikein on se hänen jalosukuisuutensa rakastama jasmiiini?

Kaañtšanamaalaa: Valtiatar. Kun ehdimme tuohon banaanilehtoon, silloin se jo näkyy. Tulkoon siis valtiatar.

[Kulkevat ympäri.]

Kuningas: Ystäväni. Missä nyt rakkaimpani näkisin?

Kaañtšanamaalaa: Valtiatar. Koska kuningas puhuu lähistöllä, päättelen hänen olevan odottamassa sinua. Lähestyköön siis valtiatar.

5 Seuraavat neljä repliikkiä puuttuvat osasta käsikirjoituksia.

Vaasavadattaa [lähestyen]: Olkoon teidän jalosukuisuutenne aina voittoisa!

Kuningas [salaa]: Ystäväni. Piilota maalaus.
[Hovinarri ottaa sen ja peittää vaatteellaan.]

Vaasavadattaa: Teidän jalosukuisuutenne. Onko jasmiini kukassa?

Kuningas: Kuningatar. Vaikka tulimme ensin, emme ole vielä nähneet. Tule siis. Yhdessä sitä katsokaamme.

Vaasavadattaa: Teidän jalosukuisuutenne kasvojen loisteesta jo tiedän, että jasmiini on kukassa. Siksi en halua mennä.

Hovinarri: Rouva. Jos näin on, olemme siis voittaneet. [Kohottaen käsivartensa ja tanssien näyttelee hämmentynyttä kuvan pudotessa hänen kainalostaan]
[Kuningas heristää salaa sormeaan hovinarrille.]

Hovinarri [salaa]: Hei, älä suutu! Kyllä minä tämän selitän.

Kaañtšanamaalaa [ottaen kuvan]: Katsokaa, valtiatar, katsokaa! Mitä tähän on maalattu?

Vaasavadattaa [katsoen]: Tässä on hänen jalosukuisuutensa. Tuossa myös Saagarikaa. [Kuninkaan suuntaan] Teidän jalosukuisuutenne, mitä tämä on?

Kuningas [salaa hämillään]: Ystäväni. Mitä sanon?

Hovinarri: Rouva. Itseään on tosi vaikea maalata – kuultuaan tämän minun puheeni rakas ystäväni osoitti tämän taitonsa.

Kuningas: Niin kuin Vasantaka sanoi, niin asia on.

Vaasavadattaa [taulua näyttäen]: Teidän jalosukuisuutenne. Tämä toinen, joka näkyy sinun vierelläsi, onko hän jalon Vasantakan taitoa?

Kuningas [hämillään hymyillen]: Kuningatar. Älä muuta luule! Aivan omasta päästäni keksittyäni minä hänet maalasini, en ennen nähtynä.

Hovinarri: Rouva. Totta. Vannon braahmanasäätyni kautta, ettei sellaista ole milloinkaan aikaisemmin nähty.

Kaañtšanamaalaa [salaa]: Valtiatar. Kaarnakuoriaisen koukerotkin saavat joskus merkityksen.

Vaasavadattaa [salaa]: Jopa olet viaton. Sehän on Vasantaka. Etkö sinä tunne hänen kieropuheisuuttaan? [Ääneen] Teidän jalosukuisuutenne. Minä olen saanut päänsäryn katsellessani tätä maalausta. Siksi lähden.

Kuningas [puvun liepeestä tarttuen]: Kuningatar!

18. ”Lepy” – näin sanoisin, vaan vihan puuttuessa ei se käy,
 ”en enää tee niin” – sehän olisi tunnustus,
 ”ei minussa syytä ole” – mutta senkin tiedät valheeksi.
 Mitä tässä sopisi sanoa, sitä en tiedä, rakkaani.

Vaasavadattaa [vetäen häveliäästi puvun lievettä]: Jalosukuisuus! Älä muuta kuvittele. Aivan oikeasti syntyi päänsärky. Siksi lähden.
 [Näin poistuneet.]

Hovinarri: Hei. Onnekkaisesti menestyt. Ajankohtaan sopimaton tuulispää on turvallisesti ohittanut meidät.

Kuningas: Senkin hölmö! Älä siinä iloitse! Sinä et vain huomannut kuningattaren suuttumusta hänen jaloutensa salaamana. Sillä niin:

19. Kulmien äkkiä kurtistuessakin kasvoille levisi tavaton nöyryys,
 kevyt hymy murtaa minut – ei lausuttu kovaa sanaa,
 itsehillinnän pidättämien kyynelten jäykistämät ovat auki
 revähtäneet silmät,
 ilmeisen vihaisenakaan ei vaimoni luovu kohteliaisuudestaan.

Siis tule. Menkäämme kuningattaren luo.

[Poistuneet.]

[Näin banaanilehto-niminen toinen näytös.]

3. näytös

[Sitten astuu esiin Madanikaa.]

Madanikaa [ilmaan]: Kaušaambikaa. Oletko nähnyt Kaañtšanamaalaan valtiattaren luona vai et? [Kuunnellen:] Mitä sanot? Hänkö oli, mutta on taas mennyt? Missä nyt siis hänet näkisin? [Katsoen eteenpäin] Tuossahan Kaañtšanamaalaa tänne juuri tulee. Menen siis vastaan.

[Sitten astuu esiin Kaañtšanamaalaa.]

Kaañtšanamaalaa [ivallisesti]: Hienoa, Vasantaka, hienoa! Sinähän ylität ministeri Jaugandharaajan tällä politikoinnillasi.

Madanikaa [lähestyen hymyillen]: Hei Kaañtšanamaalaa. Mitä herra Vasantaka on tehnyt, kun häntä näin ylistetään?

Kaañtšanamaalaa: Hei Madanikaa. Mitä sinun kannattaa sitä kysyä? Et sinä kykene vartioimaan tätä salaisuutta.

Madanikaa: Vannon kuningattaren jalkojen kautta, etten paljasta sitä kenellekään.

Kaañtšanamaalaa: Jos on niin, kuule sitten. Tänään näet minä kuulin kuninkaanpalatsista palatessani herra Vasantakan ja Susangataan keskustelun kuvasalin ovella.

Madanikaa [uteliaana]: Ystäväni. Mitä he puhuivat?

Kaañtšanamaalaa: Että: ”Susangataa. Rakkaalla ystävälläni ei ole mitään pahan mielen syytä Saagarikaata lukuunottamatta. Mieti siis tähän apukeino.”

Madanikaa: Mitä Susangataa siihen sanoi?

Kaañtšanamaalaa: Näin hän sanoi: ”Sen maalausjutun huolestuttamana kuningatar on uskonut minun käsiini Saagarikaan vartioimisen. Minä puen kuningattaren minulle lahjoittaman puvun Saagarikaan ylle ja tuon hänet tänne tänä iltana kuningattaren näköisenä, itse Kaañtšanamaalaaksi pukeutuen.”

Madanikaa: Sinä kelvoton Susangataa, joka tällä tavalla petät palvelijoilleen lempeän kuningattaren!

Kaañtšanamaalaa: Hei. Mihin sinä nyt olet menossa?

Madanikaa: Ruumiiltaan sairaan valtiaan hyvinvointia tiedustelemaan lähetettyä sinä varmaan vitkastelet – näin ajatellen kuningas lähetti minut levottomana.

Kaañtšanamaalaa: Kuningatar on liian vilpiton, kun tämän usko. [Kulkien ympäri ja katsoen] Tuossahan sairauden verukkeella oman rakastumisensa peittävä valtias on istumassa norsunluuparvekkeella. Siis tule. Ilmoittakaamme tämä uutinen valtiattarelle.

[Poistuvat.]

[Näin alkunäytös.]

[Sitten astuu esiin kuningas istuvana ja salaisuutta näytellen.]

Kuningas [huokaisten]:

1. Oi sydämeni, nyt juuri sinun pitää kestää tämä polte,
jonka Kaaman hehku on synnyttänyt,
ei löydy mistään rauhaa,
miksi siis turhaan riudut hänen vuokseen,
houkkuuttanihan minä en kerran,
jotenkin sen saavutettuani,
asettanut sinua vasten hänen kosketukseltaan
paksun santelitahnan kaltaista kättään.

Oi suurta ihmettä! Sillä niin:

2. Mieli on luonnostaan liikkuvainen,
vaikea siihen on osua,
miten siis tämä minun mieleni
on kaikkien Kaaman nuolten lävistämä?

[Katsoen ylös:] Oi kukkajousinen!

3. Viisi nuolta vain on Kaamalla,
 mutta niiden maalina on
 lukematon ihmisten joukko, yleensä minun kaltaisiani
 – näinhän ihmiset sanovat.
 Vaan nyt se näyttää olevan päinvastoin,
 kun lukemattomilla nuolilla lävistäen
 minut ainoan, rakastuneen, suojattoman
 tuonen tielle johdatat.

[Harkiten:] Mutta en minä tätä omaa tilaani niinkään ajattele kuin sisimmässään kätkeytyä vihaa kantavan kuningattaren toimesta arestiin joutunutta Saagari-
 kaa-raukkaa. Sillä niin:

4. Kainoudesta hän kääntää kasvonsa pois kaikkien edessä
 peläten paljastavansa ajatuksensa,
 nähdessään kahden keskustelevan
 uskoo itse olevansa puheen aiheena,
 ystävättäriensä hymyillessä
 ilmaisee suurta häpeää,
 luulen rakkaani vain istuvan
 syökkä suru sydäntään painaen.

Missä viipyy Vasantaka, joka lähti etsimään hänestä uutisia?

[Sitten astuu esiin iloinen Vasantaka.]

Hovinarri [tyytyväisenä]: Hei, hei vaan! Ei ollut rakas ystäväni yhtä tyytyväinen edes Kaušaambiin kuninkuuden saavutettuaan kuin arvelen hänen olevan tuodessani tämän ilosanoman. [Kulkien ympäri ja katsellen] Koska rakas ystäväni seisoo katsellen juuri tähän suuntaan, päättelen hänen odottavan minua. Mene siis hänen luokseen. [Mennen luo] Oi ystävä. Onnekaasti menestyt toiveen täyttymisen suhteen.

Kuningas [iloisesti]: Ystäväni. Voiko rakas Saagarikaa hyvin?

Hovinarri: Aivan pian saat tietää itse hänet nähtyäsi.

Kuningas [tyytyväisenä]: Tuleeko hän luokseni?

Hovinarri [ylpeästi]: No. Miksi ei tulisi sinulle, kun sinulla on neuvonantajanas minut, joka pilkkaan Brihaspatia älyni mahdollia.

Kuningas: Ei liene mitään, mikä ei sinulta kävisi. Kerro siis! Haluan kuulla.

Hovinarri [korvaan]: Näin. Näin.

Kuningas [tyytyväisenä]: Hyvä, ystävä, hyvä! Tässä sinulle hyvitys. [Ottaa ran-
 nerenkaan ja antaa]

Hovinarri [pannen rannerenkaan käteensä ja tarkastellen itseään]: Menenpä näyttämään tätä puhtaan kultarannerenkaan koristamaa kättäni omalle braahmanavaimolleni.

Kuningas [pidättäen]: Ystäväni. Myöhemmin näytät. Ota selvää, paljonko päivästä on jäljellä.

Hovinarri [katsoen]: Eikö herra näe? Tuollahan pyhä Tuhatsäteinen rientää kuin sydän voimakkaan intohimon satuttamana Laskuvuoren huipun metsään, jossa hänen rakkaansa Sandhjaa on suonut hänelle kohtauksen.

Kuningas [katsoen]: Ystävä. Oikein huomattu. Päivä on päättynyt. Sillä niin:

5. ”Maailman piirin mittaisen tien ylitettyään eivät yksikehäiset vaununi huomenna jaksa taas saavuttaa sitä”, näin ajatusten taakkaa mielessään hautoen
tämä aurinko vetää luokseen illan vangitsemien jäljelläolevien säteidensä joukosta
kultapuolalaisen rivistön ja ikään kuin ottaa itselleen ilmansuuntien kehän.

Ja myös:

6. ”Olen kulkenut tieni, oi lootussilmä, nyt on minun hetkeni
sinut juuri unestasi herättää, valtiatar”,
näin tämä Suurja, kätkiessään säteensä Laskuvuoren huipulle,
ikään kuin lohduttaa järvestä kasvavaa (lootusta).

Siis mene! Odottakaamme siellä juuri hiptagelehdossa rakastetun kohtaamisen hetkeä.

Hovinarri [katsellen]: Ystävä! Katso, katso! Tuollahan taajojen, erillään seisovien puurivien kaltaisena, paksua liejua valuvien sikojen ja puhvelien mustan värin ottaneena pimeyden massa kohoaa peittäen idän.

Kuningas [katsoen]: Ystäväni. Oikein havaittu. Sillä niin:

7. Idän juuri ensin peittää, sitten toisenkin ilmansuunnan,
vähitellen edeten peittää vuoret, puut ja korttelit,
paksuksi kasvaneena sitten riistää maailmalta näkökyvyn
tämä synkkä pimeys – ja Haran kaulan loistonkin.

Siksi näytä tietä.

Hovinarri: Tulkoon herra, tulkoon!

[Kulkevat ympäri.]

Hovinarri: Oi! Tässähän on huvipuisto kuin joka puolelta tuuhean gambogepuuston tihentämävarjoisena. Miten siis tässä tie erottuisi?

Kuningas [haistellen tuoksua]: Kulje eteenpäin, ystäväni. Tiehän on aivan tuttu. Sillä niin:

8. Laidassa nämä tšhampakpuut, se on varmaa, ja tuo kaunis siveydenpuu,
myös tämä vehmas bakulapuurivi ja tämä trumpettiköynnösryhmä.
Haistellen, haistellen erilaisista puista saapuvaa tuoksua näin tässä tie
etenee

selvyyteen kaksin verroin pimeyden peittämänäkin näistä tunnus-
merkeistä.

[Kulkevat ympäri.]

Hovinarri: Oi ystävä. Mene sinä tuohon hiptageköynnöslehtimajaan, joka täyttää
juopuneiden mehiläisten ahdistamien kukkiensa tuoksulla kymmenen ilmansuun-
taa ja on sileän jalokivipermantonsa ansiosta jaloille miellyttävä kulkea. Minä
tulen kohta kuningattaren pukuun pukeutuneen Saagarikaan kanssa.

Kuningas: Ystäväni. Siispä kiiruhdettakoon.

Hovinarri: Voi. Älä hermostu. Tuossa tuokiossa tulen takaisin. [Poistunut]

Kuningas: Odottelenpa rakkaimpani saapumista tässä smaragdipenkillä istuen.
[Istuutuu] Miten on oman puolisonsa syleilyyn kyllästyneelle rakastajalle kaipaus
uuteen? Sillä niin:

9. Pelokkaana ei anna selvästi rakastuneen katseen nousta kasvoilleen,
eikä paina intohimosta rintojaan tiiviiseen syleilyyn,
lausuu jatkuvasti ”menen”, vaivoin itsensä hilliten – oi! –
sittenkin neito tuottaa suuren ilon tullessaan kohtaukseen.

Voi! Mitä Vasantaka vitkastelee? Entäpä jos kuningatar olisi saanut tietoonsa
tämän asian?

[Sitten astuvat esiin Vaasavadattaa ja Kaañtšanamaalaa.]

Vaasavadattaa: Kuule Kaañtšanamaalaa. Ihanko tosiaan Saagarikaa aikoo mennä
minun puvussani hänen jalosukuisuutensa luokse?

Kaañtšanamaalaa: Mitä? Onko valtiattarelle kerrottu muuta? Eiköhän kuvasalin
ovella odottava Vasantaka saa sinut uskomaan.

Vaasavadattaa: Menkäämme siis juuri sinne.

Kaañtšanamaalaa: Tulkoon, tulkoon valtiatar!

[Kulkevat ympäri.]

[Sitten astuu esiin Vasantaka verhottuna.]

Hovinarri [höristäen korviaan]: Koska kuvasalin ovelta kuuluu askelten ääni,
päättelen Saagarikaan saapuneen.

Kaañtšanamaalaa: Valtiatar. Tämä on se kuvasali. Annanpa siis Vasantakalle
merkin. [Koputtaa]

Hovinarri [lähestyy hymyillen]: Susangataa. Olet tosiaan saanut Kaañtšanamaalaan asun hyvin näköiseksi. Mutta missä nyt on Saagarikaa?

Kaañtšanamaalaa [sormella osoittaen]: Tässä näin.

Hovinarri [katsoen hämmästyneenä]: Tämähän on aivan selvästi kuningatar Vaasavadattaa.

Vaasavadattaa [levottomasti itseksensä]: Mitä? Olen tunnistettu!

Hovinarri: Neiti Saagarikaa. Tule tänne.
[Vaasavadattaa katsoo hymyillen Kaañtšanamaalaata.]

Kaañtšanamaalaa [salaa hovinarria sormella uhaten]: Onneton! Tämän puheen sinä vielä muistat!

Hovinarri: Kiiruhtakoon, kiiruhtakoon Saagarikaa. Idästä nousee jo ylhäinen hirvikuu.

Kuningas: Voi! Rakastetun kohtaamiseen lähdettyänikin miksi tämä minun mieleni näin kangistuu? Tosin:

10. Ei niin alussa piinaa ankara lemmen polte
 kuin (rakastetun) läheisyydessä,
 sadeaikana päiväkin hehkuu enemmän
 vedentulon kynnyksellä.

Hovinarri [kuunnellen]: Neiti Saagarikaa. Tuollahan rakas ystäväni lausuu kaipauksen sanoja sinua juuri tarkoittaen. Ilmoitan siis hänelle sinun saapumises-tasi.
[Vaasavadattaa antaa päällään merkin.]

Hovinarri [lähestyen]: Oi ystävä. Tässä on Saagarikaa saapuneena.

Kuningas [äkkiä nousten]: Missä hän? Missä hän?

Hovinarri: Tässä näin.

Kuningas [lähestyen]: Rakas *Saagarikaa*:

11. Sinun kasvosi ovat kylmäsäteinen (kuu), silmäsi sinilumpeet,
 lootuksen kaltaiset kätesi,
 pisangin hedelmän kaltainen reisiparisi
 ja käsivarret lootuksen varren kaltaiset –
 näin kokonaisuudessaan ilahduttavana
 syleile minua oitis pelotta,
 käsivarrettoman (jumalan) hehkun polttamille
 käsivarsilleni tule, tule, viilennä!

Vaasavadattaa [salaa]: Kaañtšanamaalaa. Moista sanottuaan hänen jalosukuisuutensa kehtaa vastakin puhua minulle. Oi ihmettä!

Kaañtšanamaalaa [salaa]: Valtiatar. Näinhän tämä. Mikäpä ei olisi mahdollista paatuneille ihmisille?

Hovinarri: Neiti Saagarikaa. Puhuttele luottavaisesti rakasta ystävääni. Sinun hunajaiset sanasi ilahduttavat oitis hänen korviaan, joita tuon aina kiukkuisen kuningatar Vaasavadattaaan torasanat ovat tänään niin kauan pureksineet.

Vaasavadattaa [salaa kiukkuisesti hymyillen]: Kaañtšanamaalaa. Olenko muka niin teräväkielinen? Puhuupa Vasantaka miellyttäviä.

Kaañtšanamaalaa [salaa]: Onneton! Vielä sinä muistat tämän puheen.

Hovinarri: Oi ystävä. Katso, katso. Tuollahan kiukkuisen puolisosi posken kaltaisena pyhä hirvikuu nousee valaisten aivan koko avaruuden.

Kuningas: Rakkaani, katso.

12. Ylhäinen yön herra seisoo nousuvuorellaan idässä
 kuin kohottaen kätensä valitukseen,
 koska sinun kasvosi ovat riistäneet
 kokonaan hänen loistonsa.

Eikö hän, rakas, osoita nousemalla typeryytensä? Sillä:

13. Eikö hän kukista lootuksen loiston, eikö silmille tarjoa autuuden,
 eikö jo katseellaan anna voiman Delfiinilippuiselle –
 sinun ollessasi kuuna tämä toinen kylmäsäteinen on noussut
 ja jos hän on ylpeä nektaristaan, onhan sekin sinun kovalyrtti-
 huulessasi.

Vaasavadattaa [suuttuneena harson pois ottaen]: Teidän jalosukuisuutenne! Minäkö tosiaan olen Saagarikaa? Mutta sinähän näet Saagarikaan jokaisessa, kun sydämesi on Saagarikaahan rakastunut.

Kuningas [hämillään salaa]: Mitä? Kuningatar Vaasavadattaa! Ystäväni. Mitä tämä?

Hovinarri [tyrmistyneenä]: Voi ystävä! Tässä on meille tullut hengenvaara.

Kuningas [istuutuen ja liittäen kätensä tervehdykseen]: Rakas Vaasavadattaa! Anna anteeksi! Anna anteeksi!

Vaasavadattaa [kyyneliä pidättäen]: Teidän jalosukuisuutenne. Älkää puhuko näin. Toiselle tarkoitettu nuo sanat.

Hovinarri [itseksensä]: Mitä nyt tässä tekisin? [Ääneen] Valtiatar. Olet tosiaan suurisydäminen. Annettakoon toki siksi anteeksi rakkaan ystäväni yksi ainoa synti.

Vaasavadattaa: Jalo Vasantaka. Minähän tässä olen syntinen häntä kohtaan, kun tein esteen ensimmäiselle kohtaaukselle.

Kuningas: Mitä sanoisin, kun petokseni on näin selvästi nähty?

14. Lakasta tulevan punan pyyhkisin pois aivan häpeissäni
 otsallani sinun jaloistasi, kuningatar,
 mutta jos vain minua sääლისit,
 pyyhkisin kuukasvoiltasi vihaisen punastuksen.

[Lankeaa jalkoihin.]

Vaasavadattaa [kädellä estäen]: Teidän jalosukuisuutenne! Nouskaa, nouskaa! Häpeämätön tosiaan se ihminen, joka teidän jalosukuisuutenne sydämen tuntien taaskin kiukuttelisi. Olkoon siis teidän jalosukuisuutenne huoleton. Minä menen. [Aikoo mennä]

Kaantšanamaalaa: Valtiatar. Ole hänelle armollinen. Jos kuningatar menee näin hyläten jalkoihinsa langenneen kuninkaan, hän tulee väistämättä katumaan myöhemmin.

Vaasavadattaa: Tiehesi, tietämätön! Mikä tämä anteeksiannon hetki? [Poistuneet.]

Kuningas: Kuningatar! Anteeksi! Anteeksi!

Hovinarri: No niin. Nouse. Kuningatar meni. Miksi siis siinä tyhjää itkeskelet?

Kuningas [paljastaen kasvonsa]: Mitä? Kuningatarhan meni kokonaan anteeksi antamatta.

Hovinarri: Miten niin ei antanut anteeksi? Mehän olemme yhä hengissä ja ruumis vahingoittumattomana.

Kuningas: Senkin hölmö! Miksi minua pilkkaat? Eikös sinun tekoasi juuri tämä meitä kohdannut onnettomuus? Sillä:

15. Kun minun rakkauteni runsaudesta hänen rakkautensa on joka päivä kasvanut,
 havaitessaan minun tehneen tämän ennennäkemättömän vääryyden
 rakkaani varmaan hylkää tänään sietämättömäksi käyneen elämänsä.
 sillä kiihkeälle rakkaudelle vääryys käy sietämättömäksi.

Hovinarri: Hei. Mitä suuttunut kuningatar aikoo tehdä, sitä en tiedä. Ainakin elämän vaikeaksi Saagarikaalle – niin arvelen.

Kuningas [huoaten]: Näin tämä.

[Sitten estuu esiin Vaasavadattaan pukua pitävä Saagarikaa.]

Saagarikaa [levottomasti]: Onni myötä! Kukaan ei huomannut minua tullessani kuningattaren puvussa ulos tästä kuvasalista. Siis mitä nyt tekisin? [Näin kyynelsilmin miettii]

Hovinarri: Hei. Miksi siinä seisot kuin hullu! Keksi nyt tähän neuvo.

Kuningas: Ystäväni, sitähän minä juuri ajattelen.

Saagarikaa [harkiten]: Paras nyt vain, että kuolen itse itseni hirttäen, koska muuten kohtausuutisen tietävä kuningatar häpäisee minut ja Susangataan. Menenpä siis tuon ašookapuun luokse ja teen, kuten aion. [Kulkee ympäri]

Kuningas: Ystäväni. En näe muuta keinoa lukuunottamatta kuningattaren anteeksiantoa. Siis nouse. Sinne juuri menkäämme. [Kulkevat ympäri.]

Hovinarri [kuunnellen]: Hei! Seisahdu! Koska askelten ääni kuuluu, päättelen, että kuningatar lienee palannut takaisin katumuksen valtaamana.

Kuningas: Kuningatar on jalosydäminen. Ehkäpä näin voi olla. Katsottakoon siis kiireesti.

Hovinarri: Kuten herra käskee. [Kulkien ympäri katselee]

Saagarikaa: Siispä tässä juuri teen hiptageköynnöksestä köyden ašookapuuhun. [Köynnösnuoraa valmistaen] Isä! Voi äiti! Tässä minä kuolen suojattomana ja turvattomana, minä kovaosainen. [Asettaa köynnösnuoran kaulaansa]

Hovinarri [katsoen kuningasta ja sanoen kovalla äänellä hämmästyneenä]: Mitä? Kuningatar Vaasavadattaa surmaa itsensä hirttäytymällä!

Kuningas [hämmästyneenä itsekseen]: Missä hän? Missä hän?

Hovinarri: No tässä näin.

Kuningas [mentyään luokse ottaa köyden pois kaulasta]: Voi sinua harkitsematonta! Miksi näin sopimaton teko tehdään?

16. Minulta meni henki kurkkuun,
 kun köysi oli mennyt sinun kurkkuusi,
 siksi pyydän itseni vuoksi ponnistellen:
 Luovu harkitsematomuudesta, rakkaani!

Saagarikaa [kuninkaan nähtyään iloisena itseksensä]: Mitä? Hänen jalosukuisuutensa! Hänet nähtyäni olen täyttänyt tarkoitukseni ja hylkään helposti elämän. [Ääneen] Teidän jalosukuisuutenne! Päästä, päästä! Riippuvaisenahan tämä ihmisparka ei varmaan enää saavuta tällaista tilaisuutta kuolemaan. [Haluaa taas panna köyden kaulaansa]

Kuningas [tarkastellen iloisena]: Mitä? Rakas Saagarikaani! [Temmaten köyden kaulasta]

17. Kyllin, kyllin, aivan liikaa tätä sinun ajattelemattomuuttasi,
kiireesti, oi, hylkää tämä köynnösnuora,
kiedo heti käsivarsiesi nuora tähän minun kaulaani
pidättämään haipuvaa elämäni, oi elämäni valtiatar!

[Asettaen käsivarren kaulaansa näyttölee kosketusta] Ystäväni. Tämä on kuin sade pilvettömältä taivaalta.

Hovinarri: No niinpä on, kunhan ei vain kuningatar tuulenpyörteen lailla tulemalla sitä muuksi muuta.

[Sitten astuu sisään Vaasavadattaa ja Kaañtšanamaalaa.]

Vaasavadattaa: Kaañtšanamaalaa. Torjumalla silloin hänen jalosukuisuutensa jalkoihini langenneena minä menettelin aivan liian tyylysti. Siksi menen nyt aivan itse ja aion sovittaa hänen jalosukuisuutensa.

Kaañtšanamaalaa: Kuka muu kuningatarta lukuunottamatta tällaisia puhuisi? Mieluummin häntä juuri huonona pidettäköön, mutta ei kuningatarta. Siis tulkoon, tulkoon valtiatar.

[Kulkevat ympäri.]

Kuningas: Neito! Nytkinkö minun toiveeni tehdään hedelmättömiksi sinun välipitämättömyydelläsi?

Kaañtšanamaalaa: Valtiatar. Koska valtias puhuu lähellä, päätän hänen tulevan sinua sovittamaan.

Vaasavadattaa [iloissaan]: Siksi huomaamatta takaapäin lähestyksen kapsahdan kaulaansa.

Hovinarri: Neiti Saagarikaa. Miksi et puhu luottavaisesti rakkaalle ystävälleni?

Vaasavadattaa [hämmästyneenä kuulostellen]: Hei Kaañtšanamaalaa. Mitä? Saagarikaa on täällä juuri. Kuunnelkaamme siis. Sitten vasta menen lähemmäksi. [Siten seisovat]

Saagarikaa: Valtias. Miksi teet tällä väärällä kohteliaisuudella itsesi vikapääksi elämäkin kalliimmalle kuningattarelle?

Kuningas: Voi. Olethan turhanpuhija. Sillä:

18. Minäkin vapisen hänen rintaparinsa vapistessa huokauksista,
 hänen vaietessaan lempeitä puhelen,
 kulmien kurtistuessa vihasta kasvoillaan
 lankean jalkojensa juureen –
 tällainen juuri on jalon syntyperän aikaansaama
 nöyryyteni kuningatarta kohtaan,
 mutta joka on tunteen siteen vahvistama, syvästi intohimoinen rakkaus,
 se on sinua kohtaan.

Vaasavadattaa [äkkiä lähestyen, vihaisena]: Teidän jalosukuisuutenne! Jopa on sopivaa!

Kuningas [nähtyään hämillään]: Kuningatar! Eihän sovi minua syyttömästi moittia. Sinuksi ajatellen vaatteiden samankaltaisuuden pettämänä me tänne tulimme. Siksi annettakoon anteeksi. [Heittäytyy jalkoihin.]

Vaasavadattaa [vihaisena]: Teidän jalosukuisuutenne. Nouse, nouse! Miksi vieläkin kärsitään synnynnäisen jalouden palvelemisen tuskaa.

Kuningas [itseksseen]: Mitä? Olen kuullut! Nyt olen tullut kokonaan toivottomaksi kuningattaren anteeksiannon suhteen. [Seisoo kasvot alas luotuina.]

Hovinarri: Rouva. Puvun samankaltaisuuden pettämänä ja uskoen, että sinä juuri aiot surmata itsesi hirttämällä, minä toin rakkaan ystäväni tänne. Jos minun puhettani et usko, niin katso tätä köynnösnuoraa. [Käteensä ottaen näyttää köynnösnuoraa.]

Vaasavadattaa: Hei Kaañtšanamaalaa. Ota tämä juuri köynnösnuora ja sido tämä braahmanatyperys! [Sormella uhaten] Ja kytke tämä huonosti kasvatettu letukka hänen eteensä.

Kaañtšanamaalaa: Kuten valtiatar käskää. [Sitten köynnösnuoralla hovinarrin sidottuaan] Onneton! Kärsi nyt oman pahuutesi hedelmä. Saagarikaa! Tule sinä tänne eteen!

Saagarikaa [itseksseen]: Oivoi! Ei minulle syntiselle ole mahdollista kuollakaan omasta tahdostani.

Hovinarri [huolestuneena kuningasta katsoen]: Voi ystävä. Muista, että minä turvaton braahmanatyperys kuolen kuningattaren kahleissa. [Ottaen kaikki Vaasavadattaa poistunut.]

Kuningas: Voi kurjaa kurjuutta!

19. Kuningattarenko noita kasvoja, joilta kasvanut pitkä kiukku
 on riistänyt lempeän hymyn,
 vai hänen kertyneellä vihallaan uhkaamaa
 värisevää Saagarikaata,
 vai sidottuna täältä vietyä
 Vasantakaako ajattelin – voi! –
 kaikkien mahdollisuuksien tuottaessa tuskaa
 hetkeksikään en löydä rauhaa.

Siksi mitä nyt hyötyä täällä viipymisestä? Menen heti sisään lepyttämään kuningatar-tarta.

[Poistunut.]

[Näin Kohtaus-niminen kolmas näytös.]

4. näytös

[Sitten astuu esiin helminauhaa pidellen Susangataa.]

Susangataa [myötätuntoisesti]: Voi rakas ystäväni Saagarikaa! Voi sinä kaino! Voi ystäviäsi kohtaan lämmin! Voi jaloluontoinen! Voi lempeäilmeinen! Missä minä nyt saisin nähdä sinut? [Itkee. Ylös katsoen ja huoaten] Voi kirottua kohtaloa! Jos kerran olet luonut hänet tällaiseksi, ruumiinsa kauneudessa verrattomaksi, miksi sitten tällainen tilan muutos aiheutettu? Ja tässä on helminauha, jonka tuo elämässään toivoton uskoi minun käteeni sanoen, ”anna tämä jonkun braahmanan käteen”. Siispä nyt etsin jotakuta sellaista. [Kulkien ympäri ja katsellen] Tuossahan jalo Vasantaka tänne juuri tulee. Siispä hänelle juuri luovutan.

[Sitten astuu esiin iloisena Vasantaka.]

Hovinarri: Hei hei vaan! Nytpä olen kahleista vapautettu, kun rakas ystäväni on lepyttänyt kuningatar Vaasavadattaan, ja vatsani on täynnä hänen omin käsin antamiaan makeisia. Ja lisäksi: Hän antoi kaksi hartiaviittä ja korvakorun. Siispä näytän ne rakkaalle ystävälleni.

Susangataa [itkien, äkkiä lähestyen]: Jalo Vasantaka. Seisahduhan.

Hovinarri [huomaten]: Mitä? Susangataa. Neiti Susangataa. Mistä syystä itketään? Onkos onnettomuus kohdannut Saagarikaata?

Susangataa: Senhän juuri aion kertoa. Kuningatar antoi ymmärtää lähettäneensä hänet keskiyön aikaan Uddžayiniihin, enkä tiedä, minne hänet vietiin.

Hovinarri [kiihtyneesti]: Voi neiti Saagarikaa. Liian säälimättömästi kuningatar menetteli.

Susangataa: Ja tuo elämässään toivoton luovutti minun käteeni tämän helminauhan käskien antaa sen jalolle Vasantakalle. Ottakoon siis herra tämän.

Hovinarri [myötätuntoisesti]: Ei minulta tällaisessa tilanteessa käsi ojennu sitä ottamaan.

[Molemmat itkevät.]

Susangataa [kädet tervehdykseen yhdistäen]: Hänelle juuri suosion tehden ottakoon herra omakseen.

Hovinarri [harkiten]: Tai anna sittenkin, jotta tällä juuri ilahduttaisin Saagarikaan eron vaivaamaa rakasta ystävääni.

[Susangataa ojentaa.]

Hovinarri [otettuaan ihmeissään katsellen]: Susangataa. Mistäs oikein hänellä tällaisen korun saaminen?

Susangataa: Herra. Minäkin kysyin uteliaisuudesta juuri tätä.

Hovinarri: Mitä hän sitten vastasi?

Susangataa: Silloin hän katsoi ylös, sanoi pitkään huoaten, ”Susangataa, mitä sinä sillä tiedolla?” ja alkoi itkeä.

Hovinarri: Juuri tämä rahvaan keskuudessa vaikeasti löydettävä esine kertoo, että hänen on joka tapauksessa pakko olla ylhäissäätynen. Susangataa. Missä on nyt rakas ystäväni?

Susangataa: Herra. Tuollahan valtias kuningattaren luota tulevana on mennyt vuorikristallipaviljonkiin. Siis menköön herra sinne. Minäkin aion ryhtyä kuningattaren vierustalle.

[Poistuneet.]

[Näin alkunäytös.]

[Sitten astuu esiin istuimella oleva kuningas.]

Kuningas [harkiten]:

1. Valheellisin vannomuksin, rakastavin puhein, jopa myöntyväisyydellä, korkeimmalla häpeällä, jalkoihin lankeamisella, ystävättärien puheellakaan ei kuningatar ollenkaan niin suopeuteen päätynyt kuin itkemällä, kuin kyynelvirtojen pois pesemänä hän itse poisti vihan itseltään.

[Kaipaavasti huohtaen] Nyt kun kuningatar on leppynyt, minua vaivaa vain huoli Saagarikaasta. Sillä niin:

2. Koska hän on hentovartinen kuin vedestä nouseva lootuksen taimi ensilemmen kiihkeydessä syleilyyn takertuessaan, äkkiä osuvien Kaaman nuolten jättämistä aukoista arvelen rakkaimpani tunkeutuneen sydämeeni.

Joka juuri lohtuni antaja, Vasantaka, hänkin on kuningattaren vangitsemana. Kenen edessä siis saisin vapautuksen kyynelistä? [Huokaa]

[Sitten astuu esiin hovinarri.]

Hovinarri [kuninkaan huomaten]: Tuossahan on vallan säteilevänä rakas ystäväni, kantaen herkeämättömän kaipauksen riuduttamanakin erityisen ylistettävää ruumistaan kuin (taivaalle) noussut toinen kuu. Menenpä siis hänen luokseen. [Lähestyen] Tervehdys herralle! Onnekkaisesti menestyt, koska kuningattaren käsiin jouduttuanikin minä näen sinut näillä silmilläni.

Kuningas [huomaten, iloisesti]: Mitä? Vasantaka on tullut. Ystäväni. Syleile minua. [*Hovinarri* syleilee.]

Kuningas: Puvullasikin sinä kuulutat kuningattaren armoa sinua kohtaan. Siis kerro nyt. Miten on Saagarikaan laita?
[*Hovinarri* seisoo kasvot alas painettuina.]

Kuningas: Ystäväni. Miksi et kerro?

Hovinarri: Voi! Epämieluisaa en pysty kertomaan.

Kuningas: Mitä? Epämieluisaa? Selvästikin hänen elämänsä on päättynyt. Voi rakas Saagarikaa! [Näyttelee tyrmistystä]

Hovinarri [hämmentyneenä]: Rauhoitu, rakas ystävä, rauhoitu!

Kuningas [toipuen, kyynelin]:

3. Oi elonhenget, kernaasti minut hylätkää arvottomana,
voi, olkaa arvollisia, tehkää minun puheeni mukaan,
jos kiireesti ette mene, silloin jäätte ilman (häntä),
norsuaskelin rientää neito yhä kauemmaksi.

Hovinarri: Voi! Älä muuta luule. Kuningatarhan lähetti hänet Uddžayiniihin. Näin siis olen sanonut epämieluisan.

Kuningas: Oivoi! Ei ole kuningattarella sääliä minua kohtaan. Ystävä. Kuka kertoi sen?

Hovinarri: Kas, Susangataa. Ja muutakin. Jostakin syystä hän ojensi tämän helminauhan minun käteeni.

Kuningas: Mistä muustakaan? Minua lohduttamaan. Luovuta se minulle, ystäväni. [*Hovinarri* luovuttaa.]

Kuningas [ottaen helminauhan, tarkastellen ja sydämelleen painaan]:

4. Kaulan syleilyn saavutettuaan,
siitä pois pudottuaan
tämä kohtalotoveri lohduttaa
minun ruumistani kuin ystävätärtä.

Ystäväni. Pane sinä se kaulaasi, jotta voisin iloita sen nähdessäni.

Hovinarri: Kuten herra käskee. [Panee kaulaansa]

Kuningas [kyynelin]: Ystäväni. Vaikeasti saavutettava on rakkaani jälleennäkeminen.

Hovinarri [katsoen ympärilleen, pelokkaasti]: Voi. Älä puhu noin. Joku näyttää tulevan tänne.

[Sitten astuu esiin Vasundharaa miekka kädessään.]

Vasundharaa [lähestyen]: Olkoon valtiias voittoisa. Rumanvatin veljenpoika Vidžajavarman seisoo tuolla ovella haluten ilmoittaa jotakin mieluisaa.

Kuningas: Vasundharaa. Tuo hänet sisään vitkastelematta.

Vasundharaa: Kuten majesteetti käskee. [Mentyään ja taas astuen esiin Vidžajavarmanin kanssa] Vidžajavarman. Tässä on valtiias. Menköön siis jalo herra hänen luokseen.

Vidžajavarman [lähestyen]: Olkoon majesteetti voittoisa. Majesteetti! Karttukoon onnesi Rumanvatin voitosta.

Kuningas [mielissään]: Vidžajavarman. Onko koosalalaiset voitettu?

Vidžajavarman: Majesteetin armosta.

Kuningas: Hyvä, Rumanvat, hyvä! Nopeasti on suuri suunnitelma toteutettu. Vidžajavarman. Haluan kuulla perusteellisesti.

Vidžajavarman: Majesteetti! Kuultakoon. Lähtien täältä majesteetin käskystä Rumanvat saapui muutaman päivän päästä Vindhjavuorille monien vaikeasti vastustettavien norsujen, hevosten ja jalkamiesten suuren armeijan kanssa ja perusti sotaleirin sulkien Koosalan hallitsijan portin...

Kuningas: Sitten, sitten?

Vidžajavarman: Sitten Koosalan mahtimieskin ylpeydessään nöyryytystä sietämättä alkoi valmistaa omaa norsuista runsasta armeijaansa...

Hovinarri: Vidžajavarman. Kerro kiireesti. Minun sydämeni pamppailee.

Kuningas: Sitten, sitten?

Vidžajavarman: Majesteetti! Sitten hän päätöksen tehtyään:

5. Laskeutuen Vindhjavuorilta Rumanvat
 katse kokonaan taisteluun suunnattuna
 kuin peittäen ilmansuunnat toisella vuoristolla,
 norsusoturijoukolle tuskaa tuottavalla,
 sitten raivostuneiden norsujen ruhjoessa jalkamiehiä
 kiivaasti nuolia lähettäen hyökkäsi
 nopeasti häntä vastaan,
 kiihko toiveiden täyttymisen kaksinkertaistamana.

Ja myös:

6. Jatkuvasti eturintamassa, jossa nuolet pudottivat kypäriä ja miekat viuhuivat,
 aseet kalkkuivat paisuvassa verivirrassa ja kuumuus purkautui tuleksi,
 haastaen taisteluun sen Koosalan hallitsijan hänen päävoimansa jo murtuessa...

Kuningas: Mitä? Meidänkö voimamme murtuneet?

... aivan yksin Rumanvat surmasi hänet sadoilla nuolillaan
 raivoisan norsunsa selästä.

Hovinarri: Olkoon herra voittoisa! Voitto on meidän. [Tanssii]

Kuningas: Hyvä, Koosalan hallitsija, hyvä! Ylistettävä on sinun kuolemasikin, kun vihollisesi näin ihailee miehuuttasi.

Vidžajavarman: Asetettuaan minun veljeni Džajavarmanin käskynhaltijaksi koosalalaisten keskuuteen ja kääntäen takaisin enimmäkseen norsuosastoista muodostuvan armeijansa Rumanvatkin on hitaasti tullut tänne.

Kuningas: Vasundharaa! Ilmoita Jaugandharaajanalle, että palkitsee hänet minun suosioistani.

Vasundharaa: Kuten majesteetti käskee. [Poistunut Vidžajavarmanin kanssa.]

[Sitten astuu esiin Kaañtšanamaalaa.]

Kaañtšanamaalaa: Kuningatar komensi minua: ”Hei, Kaañtšanamaalaa. Mene ja esittele tämä taikuri hänen jalosukuisuudelleen. [Kulkien ympäri ja katsellen] Tuossahan valtias on. Lähestyn siis häntä. [Lähestyen] Olkoon valtias voittoisa! Valtias. Kuningatar tiedottaa: ”Täällä on Uddžayiniista saapunut Šambarasiddhi-niminen taikuri. Siksi teidän jalosukuisuutenne sopii katsoa häntä.”

Kuningas: Olenpa utelias taikurin suhteen. Tuo hänet kiireesti tänne.

Kaañtšanamaalaa: Kuten majesteetti käskee. [Poistuttuaan palaten viuhkaa kädessään pitävän taikurin kanssa] Tulkaa, herra, tulkaa.
[Taikuri kulkee ympäri.]

Kaañtšanamaalaa: Tässä on valtias. Lähestyköön herra häntä.

Taikuri: Olkoon valtias voittoisa! [lähestyttyään viuhkaa heiluttaen]

7. Langetkaa taikuudessa nimekkään Indran jalkoihin
sekä jalon Šambarankin, joka on vakiinnuttanut maineensa ihmevoimissa.
Majesteetti.
8. Maahanko kuun, avaruuteenko vuoren, veteenkö tulen,
keskipäivällä pimeydenkö näyttäisin, anna käsky.

Hovinarri: Ystävä. Ole varuillasi. Hei vain! Niin suuri tällä itseluottamus, että kaiken lupaa täyttää.

Taikuri: Majesteetti.

9. Mitä paljon jaaritukselta! Mitä vain sydämessäsi toivot näkeväsi,
sen juuri minä näytän guruni loitsuvoimalla.

Kuningas: Kaañtšanamaalaa. Ilmoita kuningattarelle: ”Tämä taikurihan on teikäläisiä, eikä täällä ole ulkopuolisia. Siis tule. Katsokaamme häntä yhdessä.”

Kaañtšanamaalaa: Kuten valtias käskee. [Poistuttuaan astuu esiin Vaasavadattaan kanssa]

Vaasavadattaa: Hei, Kaañtšanamaalaa. Koska hän on saapunut Uddžayiniista, minulla on suopeus tähän taikuriin.

Kaañtšanamaalaa: Syntyperäänsähän kuningatar tässä kunnioittaa. Tulkoon siis valtiatar. [Kulkevat ympäri]

Kaañtšanamaalaa: Valtiatar. Tuolla on valtias. Lähestyköön kuningatar häntä.

Vaasavadattaa [lähestyen]: Olkoon teidän jalosukuisuutenne voittoisa.

Kuningas: Kuningatar. Kovasti tämä kerskailee. Siksi tässä juuri häntä katselkaamme. [Vaasavadattaa istuu.]

Kuningas: Hyvä mies. Aloitahan moninainen taikuutesi.

Taikuri: Kuten majestetti käskee.

[Monenlaista elehtimistä tehden riikinkukonsulkaviuhkaa heiluttaen.]

10. Hari, Hara ja Brahmaa johtajinaan jumalat sekä jumalkuningas
ja taivaalla tanssivat siddhojen ja vidjaadharojen lukuisat parvet.
[Kaikki katsovat hämmästyneinä.]

Kuningas [katsoen ylös ja laskeutuen istuimelta]: Ihme, ihme!

Hovinarri: Ihme, ihme!

Kuningas: Kuningatar. Katso:

11. Tässä Brahmaa lootuksellaan,
tuossa Šankara kuunsirppi kruununaan,
tuolla demonien surmaaja jousi, miekka, nuija ja kiekko
neljän kätensä tunnuksina,
tämä tässä Airaavatalla ratsastava kolmenkymmenen hallitsija,
tuolla, kuningatar, myös muut jumalat
ja taivaalla tanssivat nämä jumalaiset naiset
helisevät tiu'ut kepeissä jaloissaan.

Vaasavadattaa: Ihme, ihme!

Hovinarri: Hei sinä orjanpenikka taikuri! Mitä kannattaa näyttää jumalia ja apsa-roita? Jos haluat tehdä hänet tyytyväiseksi, niin näytä Saagarikaa.

[Sitten astuu esiin Vasundharaa.]

Vasundharaa: Olkoon valtiassuoritus! Ministeri Jaugandharaajana tiedottaa: ”Tämä Vikramabaahun lähettämä ministeri Vasubhuuti on saapunut hovimestarin kanssa. Siksi majesteetin sopii ottaa heidät vastaan juuri tänä hyväenteisenä hetkenä. Minäkin tulen kohta lopetettunani jäljelläolevat työni.”

Vaasavadattaa: Jalosukuisuus. Jääköön siis näytöntö. Enoni talosta lähetetty ministeri Vasubhuuti on saapunut. Teidän jalosukuisuutenne tulee ottaa hänet vastaan.

Kuningas: Kuten kuningatar sanoo. [Taikuria kohti] Lopeta jo, hyvä mies.

Taikuri: Kuten majesteetti käskää. Vielä yksi näytös majesteetin on välttämättä nähtävä.

Kuningas: Olkoon niin, hyvä mies. Katsokaamme. [Taikuri poistuu]

Vaasavadattaa: Kaañtšanamaalaa. Anna hänelle palkkio.

Kaañtšanamaalaa: Kuten majesteetti käskää. [Poistuneet]

Kuningas: Vasantaka. Mene vastaan ja tuo Vasubhuuti.

Hovinarri: Kuten valtiassuoritus käskää. [Poistunut]

[Sitten astuvat esiin Vasantakan kanssa Vasubhuuti ja Baabhravja.]

Vasubhuuti [joka puolelle katsellen]: Oi Vatsan mahtajan asunnon portin loistoa! Sillä niin:

12. Paraatielefantin mykistämänä, lempiratsuja ihastellen,
konsertin sävelten valtaamana, seisten keskellä ruhtinaiden seuraa,
äkkiä on unohtunut Sinhalan herran mahti sisään tultua – voi! –
ovenvartijan utelias tuijotus tekee minusta kuin maalaisen.

Baabhravja: Tänäpä saan pitkästä aikaa nähdä herrani – tähän ajatukseen
liittyy tosiaan autuuden ylenpalttisuus. Miksikö minulla on kumma tunne? Koska:

13. Vapinani lisääntyy suuresti, kun olen pelon vallassa,
sumean näköni pahoin peittää kyynelverhoilla,
sopertavan ääneni kuin mykistää sammaltamaan –
sen saman tekee nyt tyytyväisyyteni, vanhuuteni kumppanina.

Hovinarri [kärkeen ilmaantuen]: Tulkaa, ministeri, tulkaa.

Vasubhuuti [hovinarrin kaulassa helminauhan nähtyään, salaa]: Baabhravja. Minä
tunnen sen. Tuo on juuri se helminauha, jonka majesteetti antoi prinsessalle
hänen lähtiessään.

Baabhravja: Ministeri. Siltä se näyttää. Kysynkö siis Vasantakalta sen alkuperää?

Vasubhuuti: Älä, Baabhravja, älä kysy. Suuren hovin jalokivien paljoudessa yhtä-
läisyys ei ole vaikeasti saavutettava.

Hovinarri [osoittaen kuningasta]: Tuossa on kuningas. Lähestyköön siis ministeri.

Vasubhuuti [lähestyen]: Olkoon kuningas voittoa.

Kuningas [nousten]: Tervehdin, jalo herra.

Vasubhuuti: Voikaa erinomaisesti.

Kuningas: Istuin, istuin jalolle herralle.

Hovinarri [istuimen tuoden]: Tässä istuin. Istuutukoon ministeri. [Vasubhuuti
istuutuu.]

Hovinarri: Ministeri. Tässä kuningatar Vaasavadattaa kumartaa teille.

Vasubhuuti: Pitkää ikää! Saakaa Vatsan ruhtinaan kaltainen poika.

Baabhravja: Majesteetti. Baabhravja kumartaa.

Kuningas [ojentaen kätensä hänen olalleen]: Baabhravja. Istuudu tähän. [Baa-
bhravja istuutuu.]

Kuningas: Jalo Vasubhuuti. Menestykö Sinhalan mahtimies?

Vasubhuuti [katsoen ylös ja huokaisten]: Majesteetti. En tiedä, miten ilmoittaisin, minä onneton.

Vaasavadattaa [säikähtäneenä itsekseen]: Oivoi! Mitä nyt Vasubhuuti aikoo kertoa?

Kuningas: Vasubhuuti! Kerro! Olen vallan kauhistanut.

Baabhravja [salaa]: Ministeri. Vaikka kauan seisoisit, se on kerrottava. Kerro siis juuri nyt.

Vasubhuuti [itkien]: En pysty kertomaan. Siltikin minä onneton kerron... Majesteetti. Kuultuaan Vaasavadattaan kuolleen tulipalossa tämä Sinhalan mahtimies lupasi majesteetille aikaisemmin kositun Ratnaavali-nimisen arvollisen tyttärensä.

Kuningas [salaa]: Valtiatar. Mitä pötyä tämä sinun enosi ministeri puhuu?

Vaasavadattaa: Jalosukuisuus. Enhän minä tiedä, kuka tässä valheita kertoo.

Hovinarri: Mitä hänelle sitten tapahtui?

Vasubhuuti: Häntä teidän luoksenne tuotaessa hän hukkui mereen haaksirikossa. [Seisoo itkien, kasvot painettuina]

Vaasavadattaa [itkien]: Voi. Olen lyöty, minä onneton! Voi siskoni! Missä olet? Anna minulle vastaus.

Kuningas: Valtiatar. Rauhoitu, rauhoitu! Vaikea on ymmärtää kohtalon kulkua. Haaksirikoon jouduttuaan pelastuneina nämä kaksi ovat siitä todistus. [Osoittaa Vasubhuutia ja Baabhravjaa]

Vaasavadattaa: Jalosukuisuus. Totta tämä. Mutta mistä minulle tulee tällaisia kohtalon kolhuja?

Kuningas [salaa]: Baabhravja. Kerro. Miksi tämä?
[Melua näyttämön takaa.]

14. Liekkiensä paljoudella antaen asuinhuoneille
 kuin kultatornien loiston,
täynnä ylenmääräisen kuumuuden hehkua,
 jota osoittaa tuuheiden puistopuiden latvusten kuivuminen,
muuttaen savupatsaillaan tekovuoren mustaksi
 kuin veden täyttämä sadepilvi,
tämä palamisellaan naisväkeä kiusaava tulipalo aivan äkkiä
 on sisälinnassa leimahtanut.

Ja myös:

15. Se huhu, että kuningatar oli palanut kuoliaaksi Laavanakassa,
kuin aikoen tehdä sen todeksi lienee tämä tulipalo noussut.

Kuningas [pelästyneenä nousten]: Mitä? Tulipalo sisälinnassa! Kamalaa! Kuningatar Vaasavadattaako palanut? Voi rakas Vaasavadattaa!

Vaasavadattaa: Pelastakaa, jalosukuisuus, pelastakaa!

Kuningas: Mitä? Liiallisen pelon vuoksi en huomannut kuningattaren olevan täällä. Rauhoitu, kuningatar, rauhoitu!

Vaasavadattaa: Jalosukuisuus! En minä itseni vuoksi näin puhu. Tämähän minun julmuuksissani vangitsemani Saagarikaa on vaarassa. Pelastakoon jalosukuisuus hänet!

Kuningas: Mitä? Saagarikaa on vaarassa! Kuningatar! Mene itse.

Vasubhuuti: Majesteetti. Miksi aivan syyttä menettelet yöperhosen tavoin?

Baabhravja: Majesteetti. Oikein puhuu Vasubhuuti.

Hovinari [tarttuen kuningasta viitasta]: Hei! Älähän nyt hätiköi!

Kuningas [viitan pois vetäen]: Senkin hölmö! Saagarikaa on vaarassa! Miksi enää elämäni säästäisin?

[Näytellen savun voimaa.]

16. Asetu, liekki, asetu! Lakkaa savua suitsemasta!
Miksi nostat ylös liekkien kehää?
Kun ei rakastetusta eron tulikaan minua polttanut
maailmanlopun tulipätsin hehkullaan,
mitäpä sinä voisit?

Vaasavadattaa: Mitä? Minun onnettomuuksien tuojan puheesta jalosukuisuus näin päätti. Siksi minäkin seuraan häntä.

Hovinari [kulkien ympäri ja tullen etummaiseksi]: Ja minä ryhdyn opastajaksi.

Vasubhuuti: Mitä? Vatsan ruhtinas on mennyt tulipalon keskelle! Siispä on minunkin, kuninkaan tyttären onnettomuuden nähneen sopivaa asettaa itseni uhriksi.

Baabhravja [itkien]: Voi suurkuningas! Miksi näin aivan aiheetta Bharatan suku on asetettu vaaran punnitukseen? Minäkin rakkauden mukaan käyttäydyn. [Kaikki näyttelivät tulen luo menemistä.]

[Sitten astuu esiin kahlehdittu Saagarikaa.]

Saagarikaa: Oivoi, oivoi! Ai! Joka puolella leimahtava tuli aikoo nyt saada aikaan tuskani lakkaamisen.

Kuningas: Voi! Tuolla on Saagarikaa ja tuli lähestyy! Menen siis kiireesti hänen luokseen.

Saagarikaa [kuninkaan nähden itsekseen]: Mitä? Hänen jalosukuisuutensa! Näin hänet nähtyäni minulle taas elämän toivo syntynyt. [Ääneen] Pelastakaa, valtias, pelastakaa!

Kuningas: Oi pelokas. Riittää pelko.

17. Hetkinenkin kestettäköön tätä runsasta savun tupruamista,
oivoi, ai! tuo rinnaltasi riippuva vaippa palaa.
Miksi näin välistä horjut? Olet kahleissa! Kiireesti!
Vien sinut pois täältä, rakas, nojaa minuun.

[Kaulaan tarttuen silmät suljettuina kosketusta näyttelee.]

Oi! Heti pois mennyt minusta kuumuus. Voi! Rauhoitu, rauhoitu!

18. Selvästi sinua koskettaessaankaan tuli ei polta,
koska tämä sinun pelkkä kosketuksesi poistaa kuumuuden, rakas.

[Avaten silmänsä eri suuntiin katsoen ja Saagarikaan päästäen.]

Oi suurta ihmettä!

19. Minne on mennyt tuo tuli? Asianmukaisesti tämä sisälinna...

[Huomaten Vaasavadattaan.]

Mitä? Tässä Avantiin hallitsijan tytär..

Vaasavadattaa [kuninkaan ruumista hyväillen, iloissaan]: Onneksi olkoon! Jalosukuisuus on ruumiiltaan vahingoittumaton.

Kuningas:

tässä Baabhravja...

Baabhravja: Majesteetti. Nyt olen herännyt henkiin.

Kuningas:

ja tässä Vasubhuuti...

Vasubhuuti: Olkoon suurkuningas voittoisa!

Kuningas:

ja ystäväni.

Hovinarri: Olkoon herra voittoisa!

Kuningas [ajatellen, miettiväisesti]:

unessa mieli harhaileeko, taikuuttako tämä?

Hovinarri: Hei. Älä turhaan epäile! Sanoihan tuo orjanpenikka taikuri, että majesteetin on välttämättä nähtävä vielä yksi näytös. Siksi juuri tämä.

Kuningas: Valtiatar. Sinun sanojesi noudattaen olen tuonut Saagarikaan.

Vaasavadattaa [hymyillen]: Jalosukuisuus. Kyllä tiedän.

Vasubhuuti [Saagarikaata tarkastellen salaa]: Baabhravja. Hän muistuttaa kuninkaan tytärtä.

Baabhravja: Ministeri. Minullakin tämä juuri pyörii mielessä.

Vasubhuuti [kuninkaalle kohdistuen]: Majesteetti. Mistä tämä tyttönen?

Kuningas: Kuningatar tietää.

Vasubhuuti: Kuningatar. Mistä siis tämä tyttönen?

Vaasavadattaa: Ministeri. Hänet on merestä saatu, näin sanoen ministeri Jaugandharaajana luovutti hänet minun käsiini. Siksi juuri häntä nimitetään Saagarikaaksi.

Kuningas [itseksensä]: Jaugandharaajanako hänet luovutti? Miten hän tekee mitään minun tietämättäni?

Vasubhuuti [salaa]: Baabhravja. Koska Vasantakan kaulassa on hyvin samanlainen helminauha ja tämä on merestä saatu, siten aivan selvästi tämä on Sinhalan mahitimiehen tytär Ratnaavali. [Luokse mennä] Arvoisa Ratnaavali. Tämöiseen tilaanko sinä olet mennyt?

Saagarikaa [huomaten, itkien]: Mitä? Ministeri Vasubhuuti!

Vasubhuuti: Voi! Lyöty olen, minä onneton.
[Näin sanoen maahan kaatuu.]

Saagarikaa [kaatuen Vasubhuutin päälle]: Voi isä! Voi äiti! Missä olet? Anna minulle vastaus.

Vaasavadattaa [säikähtäen]: Jalo hovimestari. Tämökö on minun sisareni Ratnaavali?

Baabhravja: Kuningatar. Tämä juuri hän.

Vaasavadattaa [Ratnaavaliita syleillen]: Sisar. Rauhoitu, rauhoitu!

Kuningas: Mitä? Onko hän ylhäisestä suvusta polveutuvan Sinhalan mahtimiehen tytär?

Hovinarri [Ratnaavaliita katsoen itsekseen]: Ihan ensinhän minä sanoin, että ei semmoinen ole tavallisen ihmisen varuste.

Vaasavadattaa [itkien, käsivarret ojentaen]: Voi tule! Osoita nyt, rakas sisar, sukulaisuuden side.

Vasubhuuti: Arvoisa. Rauhoitu, rauhoitu! Tämähän sinun vanhempi sisaresi on tuskan valtaama. Syleile siis häntä!

Ratnaavali [rauhoituen, kuningasta syrjään katsoen itsekseen]: Minähän olen syylistynyt kunigattaren loukkaamiseen. Siksi en saata näyttää kasvojani.

Vaasavadattaa [salaa]: Jalosukuisuus. Minä olen häpeissäni tästä omasta julmuudestani. Ota siis pois häneltä side.

Kuningas [tyytyväisenä]: Kuten kuningatar sanoo. [Näin sanoen vapauttaa Saagarikaan]

Vaasavadattaa: Jalosukuisuus. Ministeri Jaugandharaajana on kauan kohdellut minua huonosti, kun hän itse asian tietävänä ei ole minulle ilmoittanut.

[Sitten astuu esiin Jaugandharaajana.]

Jaugandharaajana:

20. Koska kuningatar suostui minun puheestani
 eroon puolisostaan,
 saatoin hänet tuntemaan tuskaa
 majesteetin (uuteen) vaimoon yhtymisestä,
 mutta hänelle tulee tuottamaan iloa,
 kun hänen puolisonsa saavuttaa maailmanherruuden
 – vaan siitä huolimatta
 en pysty näyttämään kasvojani häpeältäni.

Mutta miksi tehdään tällainen suuresti kunnioitettavienkin suhteen sopimatonkäytöksinen uskollisuudenosoitus herralle? [Katsoen] Tuossahan majsteetti on. Menen siis hänen luokseen. [Luokse menen] Majsteetti, voita, voita! Majsteetti. Annettakoon anteeksi, mitä olen tehnyt ilmoittamatta.

Kuningas: Jaugandharaajana. Mitä olet tehnyt ilmoittamatta?

Jaugandharaajana: Majesteetin sopii ottaa istuin. Ilmoitan kyllä kaiken. [Kaikki istuutuvat] Majsteetti. Kuultakoon. Tämä on Sinhalan mahtimiehen tytär – hänestä tietäjä on ennustanut, että joka tarttuu hänen käteensä (hääseremoniassa), hänestä tulee koko maailman valtias. Siksi vaikka me tämän nojalla

monta kertaa kosimme häntä herralle Sinhalan mahtimieheltä ja koska hän ei suostunut välttääkseen kuningatar Vaasavadattaan mielen masennusta...

Kuningas: Mitä sitten?

Jaugandharaajana: Sitten minä panin liikkeelle huhun, että kuningatar on kuollut Laavanakan tulipalossa, ja lähetin Baabhravjan hänen luokseen.

Kuningas: Jaugandharaajana. Nyt olen kuullut kaiken. Entä missä tarkoituksessa hänet annettiin kuningattaren huostaan?

Hovinarri: Kyllähän tuo sanomattakin käsitetään, että sisälinnassa asuvana hän päätyy helposti sinun silmiesi eteen.

Kuningas: Käsittikö Vasantaka sinun tarkoituksesi?

Jaugandharaajana: Oikein kuningas puhuu.

Kuningas: Luulenpa, että taikurin näytöntökin oli vain sinun suunnitelmiasi.

Jaugandharaajana: Miten muuten majesteetti olisi nähnyt hänet sisälinnaan vangittuna? Ja miten Vasubhuuti olisi näkemättä hänet tunnistanut? [Hymyillen] Ja mitä on tehtävä tunnistetun sisaren suhteen, sen saa kuningatar päättää.

Vaasavadattaa: Jalosukuisuus. Miksi et sano aivan suoraan, että luovuta minulle Ratnaavali.

Hovinarri: Herratar. Hyvin olet käsittänyt ministerin suunnitelman.

Vaasavadattaa: Tule, Ratnaavali, tule. Ainakin siinä määrin tulkoon sinulle minun sisareni asema. [Koristaen Ratnaavaliin omilla koruillaan, käteen tartuttuaan kuninkaan luokse menen] Jalosukuisuus. Ota vastaan tämä Ratnaavali.

Kuningas [iloisena kädet ojentaen]: Kukapa ei pitäisi suurena kuningattaren suosiota!

Vaasavadattaa: Jalosukuisuus. Vallan kaukana ovat tämän suku ja perhe. Pidä siis huoli, ettei hän ikävöi sukulaisiaan. [Luovuttaa]

Kuningas: Kuten kuningatar käskee.

Hovinarri [iloisena tanssi]: Hei hei vaan! Olkoon herra voittoisa! Koko maa on nyt tullut rakkaan ystäväni käteen.

Vasubhuuti: Kuningatar. Täydestä syystä kannat kuningattaren nimeä.

Baabhravja: Nyt ovat vaivani kantaneet hedelmän.

Jaugandharaajana: Majesteetti. Mitä voin vielä lisää tehdä sinulle mieliksi?

Kuningas: Mikä olisi vielä tätä mieluisampaa? Sillä:

21. Vikramabaahu saatettu itseni kaltaisuuteen,
 saavutettu tämä Saagarikaa,
 paras maan pinnalla,
 joka on valtameren ja maan saavuttamisen ainoa syy,
 rakkaani, ja kuningatar on tullut iloiseksi sisaren saamisesta,
 koosalalaiset on voitettu,
 kun sinä olet ministerini,
 mitä voisin vielä kaivata?

Näin olkoon tämä loppusiunaus:

22. Tehköön Vaasava maan viljasta runsaaksi päästämällä
 toivotun sateen valloilleen,
 tehkööt braahmanoiden etummaisat taivaalliset tyytyväisiksi
 säännönmukaisilla uhrivuodatuksilla,
 ja maailmanajan loppuun asti olkoon onnea varastossa
 koko hyvien ihmisten joukolla,
 lakatkoot kokonaan ilkimysten puheet, vaikeasti kukistettavat,
 timanttilaastiset.

[Näin kaikki poistuneet.]

[Näin neljäs näytös.]

Selityksiä:

1. näytös

- 1 Alkusiunaus on osoitettu Śivan vaimolle, joka tunnetaan Durgän ja Pärvatīn nimellä. Säkeistössä 2 hänestä käytetään harvinaisempaa Gaurī-nimeä.
- Śivan kolme silmää – tavalliset silmät ja joogin kolmas silmä keskellä otsaa.
- Naiskauneuden estetiikka saa runoudessa liioiteltuja piirteitä. Uhkeita rintoja ja leveää lantiota arvostettiin siinä määrin, että kuviteltiin niiden painon haittaavan kaunottaren kävelyä. Mutta vyötärön tuli olla niin kapea, että miehen kädet ylsivät sen ympäri. Ks. myös 16.
- 3 Dakṣa järjesti suuren uhritoimituksen, mutta jätti kutsumatta vävynsä Śivan, joka rangaistukseksi hävitti koko uhrin.
- 7+ Madana, rakkaudenjumala Kāma, joka Amarin tapaan ampuu kukkanuolia jousellaan.
- 8 Säkeistö edustaa runoilijoiden suosimaa kaksitulkintaisuutta (śleṣa): Myös alkuosa voidaan nimittäin tulkita Rakkaudenjumalaa kuvaavaksi: Jonka ruumiista ei voi puhua, Ratin puoliso, ihmisten sydämissä asuva Kevään ystävä (kevätaikaa rakastava) on selvästi tullut itse katsomaan omaa juhlaansa...
- 9 Pradyota ”säteily” on Ujjayinīn kuningas ja kuningatar Vāsavadattān isä.
- 12 Sanaleikki: kavaljeeriksi käännetty sana tarkoittaa sekä käärmejumalia että kurtisaanien asiakkaita.
- Pātāla on käärmejumalien asuttama maanalainen maailma.
- 16+ ”Sokerista makeisia” – tässä sävelmäksi käännetty khaṇḍa tarkoittaa myös kandisokeria. Hovinarri on luonteeltaan ahmatti. Ajatus nuorten naisten tanssista saatavista makeisista sisältää myös eroottisen assosiaation.
- 18 Puiden runolliset assosiaatiot ovat sanskritrunouden vakiotavaraa: Bakula puhkeaa kukkaan, kun kaunis nuori nainen purskottaa suustaan viiniä sen tyvelle, ašooka neidon potkiessa sitä jne.
- 18+ Pradyumna on Kāman toinen nimi, etenkin Kṛṣṇan ja Rukmiṇīn pojaksi ruumiillistuneena.
- 20 Köynnöksen kylpy on kastelu ja sen pukuna kukat.

2. näytös

- 0 Lootuksen märkien lehtien ja juurakoiden viilentävä vaikutus on yleinen kirjallinen teema. Kuten tässäkin, niitä käytetään lievittämään rakkauden poltetta. Vihanneksena myytävä ”lootuksenjuuri” on itse asiassa lumpeen juurta.
- 2 Apina tallissa kuulostanee oudolta, mutta yleisen uskomuksen mukaan apinat reagoivat herkästi myrkyjen läsnäoloon. Koska vihollisen sotaratsujen myrkyttäminen kuului intialaisen politiikan vähemmän korrekteihin menetelmiin, kuninkaita neuvottiin pitämään apinoita tallissaan.
- 8 Brahmān istuin on avoin lootuskukka, joka sulkee terälehtensä yön ajaksi.
- 14 Luojajumala Brahmān neljä päättä

3. näytös

- 4+ Br̥haspati on muinainen jumalainen tietäjä ja valtiotieteen legendaarinen perustaja.
- Sandhyā on iltahämärä, tässä Auringonjumalan rakastettuna.
- 6 Yölootus avaa kukkansa hämärän laskeutuessa.
- 8+ Kymmenen suuntaa ovat neljä ilmansuuntaa, neljä väli-ilmansuuntaa sekä ylös ja alas.
- 9+ ”Onko valtiattarelle kerrottu muuta?” – epäselvä lause, ehkä ”Kuka muuta sanoisi” tai ”olkoon puheeni perätön, ellei...”.
- 10 Ramstedt: ”Kun ompi köysi sun kaulassas, / niin henki on kurkussa mulla myös; / siks itseni vuoks’ olen innokas: / oi, heitä jo, armahani, turmatyö!”
- 18+ Epäselvä lause. Viitataan kuninkaan vai kuningattaren jaloon syntyperään? Neljän kääntäjän mielipiteet jakaantuvat tasan.

4. näytös

- 2 Ramstedt: ”Tuo hento kultaseni, varsi kuin lootuskukka, / ensilemmen tenhosahan syleilyyn hiippiessään, / kai Kaaman vasamien, samassa syöksyneiden, / syömistä haavoista on rynnännyt rintaseeni.”
- 8 Ramstedt: ”Mitäpä käsket, kuunko maahan, / mannunpielet pilvilöihin, / vaiko valkean vetehen? / Käskisitkö keskikäivin / puoliyön pimittämähän? / Anna käskys kuningas.”
- 9+ Teikäläisiä – Vāsavadattā on kotoisin Ujjayinīsta.
- 10 Hari (Viṣṇu), Hara (Śiva) ja Brahmā muodostavat hindulaisen luovan, ylläpitävän ja hävittävän kolminaisuuden – joka tosin ei ole läheskään niin keskeinen, kuin monet kristilliset uskontotieteilijät haluavat ajatella – jumalkuningas on Indra.
- Siddhat ja vidyādharaat ovat kaksi ylläluonnollisten olentojen luokkaa. Siddhat ovat täydellisiä joogea, vidyādharaat viisaita, lentotaitoisia haltijoita.
- 11 Brahmā kuvataan yleensä lootuskukassa istuvana.
- Śankara on Śiva, jonka hiuksia koristaa kuunsirppi,
- Demonien surmaaja on Viṣṇu, jolla on jousi, miekka, nuija ja kiekko neljän kätensä tunnuksina.
- Airāvata-elefantilla ratsastava kolmenkymmenen jumalan hallitsija on Indra,
- Tanssivat jumalaiset naiset ovat apsaroita.
- 15+ Yöperhosen tavoin – öljylampun liekki houkuttelema ja siten henkensä menettävä yöperhonen on suosittu vertaus houkkamaiselle käytökselle.
- 16+ Bharata on muinainen kuningas, yksi Kuudynastian kantaaisista. Mahābhārata on Bharatan suvun suuri kertomus.
- 19+ Kun Ratnāvālin henkilöllisyys näin paljastuu, kaikki ryhtyvät käyttämään hänen oikeaa nimeään. Vāsavadattā nimittää häntä sisarekseen, mutta todellisuudessa tämä on hänen serkkunsa.
- 22 Vāsava on Indra, jumalten kuningas ja ukkosenjumala, joka antaa sateen.

Lähteet:**1. Tekstieditiot**

Cappeller, Carl: teoksessa O. Böhtlingk, Sanskrit-Chrestomathie. 3rd ed. 1908 (repr. 1967), 326–369

Lehot, Maurice: Harṣa: Ratnāvalī. Texte [ed. &] trad. Collection Émile Senart. Paris 1933.

Devadhar, C. R. & N. G. Suru: ed. and tr.: Ratnāvalī of Śrī Harṣa. Revised 2nd ed. Poona 1954.

Doniger, Wendy: “The Lady of the Jewel Necklace” and “The Lady Who Shows Her Love” by Harṣa. Translated by Wendy Doniger. Clay Sanskrit Library. NY. 2006 (myös alkuteksti).

2. Käännökset

Devadhar & Suru, ks. edellä.

Bak Kun Bae: Sri Harsha's Plays, with Sanskrit text (chāyā only!) 514 p. Bombay 1964 (keskikertainen käännös ja mukaan painettu teksti on täysin käyttökelvoton, koska praakrit-osuudet on korvattu sanskrit-käännöksillä).

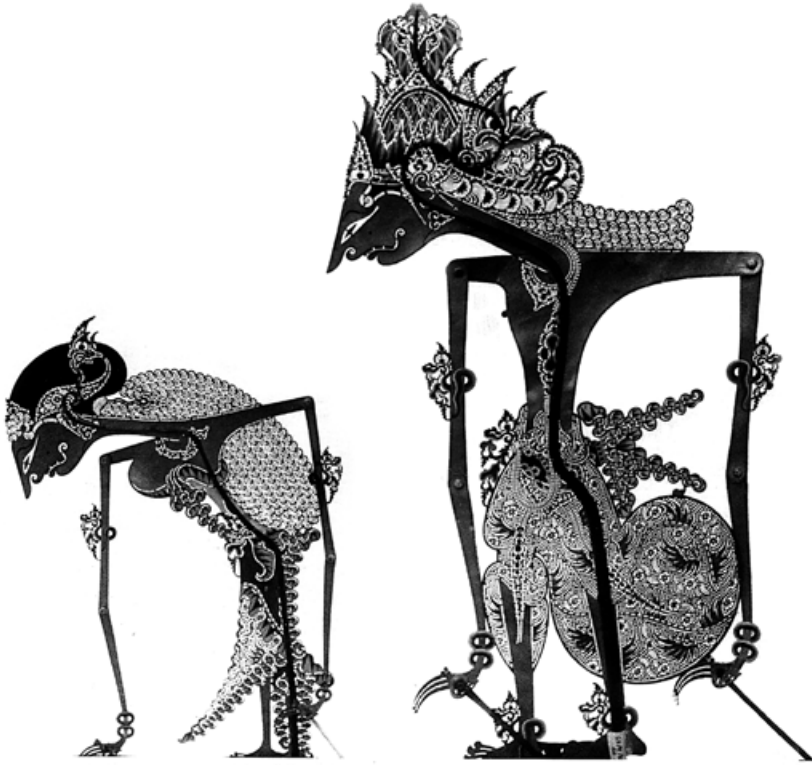
Doniger, Wendy, ks. edellä.

Lehot, ks. edellä.

Ramstedt, G. J.: käsikirjoitus Kansalliskirjatoissa.

3. Muuta

Warder, A. K.: Ratnāvalīn analyysi teoksessa Indian Kāvya Literature. Vol. IV. Delhi 1983, 69–81.

Ramayana-eepoksen sankaripari prinsessa Shinta (sanskrit. Sita) ja prinssi Rama keskiaavalaisina varjonukkeina. Nahasta taidokkaasti leikatut nuket heittävät valkokankaalle mustat siluettihahmot, vaikka nuket ovatkin maalattut. Väreineen hahmot voi nähdä jos seuraa esitystä valkokankaan toiselta puolelta. Näiden hahmojen pieni koko, alaspäin suuntautuneet kasvit ja silmien kapea muoto viittaavat jalouteen. Puvustuksen ja korujen yksityiskohdat paljastavat hahmojen sosiaalisen aseman.

Kuva Jukka O. Miettinen

3. Indonesialainen wayang kulit -varjoteatteri

Esittely ja käännökset **Reijo Lainela**

Wayangin historiaa ja lajeja

Indonesian varjonukkeperinteitä kutsutaan yleisnimityksellä *wayang kulit* (*wayang* = nukke; *kulit* = nahka). Perinteen juuret lienevät muinaisissa animistisissä rituaaleissa. Ensimmäinen kirjallinen tieto *wayangista* on peräisin vuodelta 907, eli aikakaudelta, jolloin Intian kulttuurin ja uskontojen (hindulaisuus ja buddhalaisuus) elementtejä omaksuttiin Indonesian alueille. Niihin kuuluivat muun

muassa intialaisperäiset eepokset *Ramayana* ja *Mahabharata*. Tähän käännetty varjoteatterikohtaus pohjautuu juuri *Ramayana*-eepokseen, jonka varhaisin tunnettu Intian ulkopuolella kirjallisen muotonsa saanut versio laadittiin juuri Jaavalla 900-luvun alussa.

Wayang kulitin erityispiirre on se, että valkokankaan takana silhuettimaisia nahkanukkeja liikuttelee vain yksi nukkemestari, *dalang*, joka ääntään muutellen lausuu, resitoi ja laulaa kerronnan ja kaikkien nukkehahmojen vuorosanat. Lisäksi hän varpaiden välissä pitämällään metallipiikillä luo äänitehosteita johtaessaan samalla puunuijan koputuksilla esitystä säestävää, lyömäsoitinvoittoista *gamelan*-orkesteria. Esitykset voivat kestää läpi yön. *Dalangin* on siis osattava ulkoa ja myös kyettävä osin improvisoimaan erittäin laajoja tarinakokonaisuuksia.

Wayang kulit -tradition vanhimpana säilyneenä muotona pidetään *wayang kulit purwaa* (*purwa* = muinainen), jonka juonet pohjautuvat suoraan *Ramayana*- ja *Mahabharata*-eepoksiin. Tähän ryhmään kuuluu myös tässä julkaistu katkelma ”Hanuman tulessa”. Eepokset kotoutettiin paikalliseen kulttuuriin ja vähitellen myös sepitettiin niihin löyhemmin pohjautuvia mukaelmia, oheistarinoita. Nykyisen *wayang kulit purwan* ohjelmisto perustunee pääasiassa kolmeen merkittävään kirjalliseen kokoomateokseen. Surakartalainen oppinut R. Ng. Ranggawarsita (1802–1874) kokosi teoksen *Pustaka Raja Purwa* (”Muinainen kuninkaan kirja”), Yogyakartaan sulttaani Hamengku Buwono V (1822–1855) teoksen *Serat Purwa Kandha* (”Muinaisten tarinoiden kirjoitus”), sekä surakartalainen prinssi Mangkunegara VII (1916–1944) kirjan *Serat Pedhalangan Ringgit Purwa* (”Muinaisen varjoteatteritaiteen kirjoitus”).

Wayangista kehittyi monia muotoja. Jotkut niistä käyttävät aiheinaan eepokista riippumattomia historiallisia tarinoita. Uusi kerrostuma alueen monitasoiseen, synkretistiseen kulttuurin tuli islamilaistumisen myötä 1200-luvulta alkaen. Aiemmat hindulaiset kuningaskunnat joko lakkasivat olemasta tai kääntyivät islamilaisiksi sulttaanikunniksi. Näistä tunnetuimmat vielä nykyisinkin ovat Keski-Jaavalla sijaitsevat Surakarta ja Yogyakarta. Islamin suuret opettajat, *walit*, käyttivät varjoteatteria uskontonsa levittämiseen tuomalla aiemman hovikulttuurin tavallisen kansan pariin. Islamin kuvakiellon seurauksena Jaavalla nukeista tuli pitkine käsineen ja kauloineen yhä tyyllitellympiä. Balin saarelle, jonne islam ei levinnyt, nuket sen sijaan säilyttivät arkaaisemmat ja hieman vähemmän tyyllitellyt hahmonsia.

Wayang kulitin pohjalta kehittyi useita teatterimuotoja. *Wayang beber* (*beber* = kääriä auki) on nyt lähes kadonnut perinne, jossa kertoja käyttää apunaan maalattua kuvarullaa. *Wayang golek* (*golek* = nukke, pyöriä) on kolmiulotteisilla

Kohtaus *Ramayana*-tarinasta. Kuningas Rama (oikealla) kohtaa viimein demonikuningas Rahwanan. *Dalangin* oikealla puolella alhaalla sivussa Shinta, Hanuman ja Laksmana.

Kuva Reijo Lainela

nukeilla ilman valkokangasta esitettävä perinne, jonka aiheina käytetään myös islamilaisia tarinoita. *Wayang wong* (*wong* = ihminen) puolestaan on suurimuotoinen tanssidraaman muoto, jossa tanssijat korvaavat nuket. Myös alueelle muuttaneet kiinalaiset toivat mukanaan omat perinteensä, ja kristilliset läheytysaarnajat käyttivät *wayang*-nukkeja käännytystyössään. Eri historiallisten, kulttuuristen sekä uskonnollisten kerrostumien yhteiselo näkyy tänä päivänä *wayang kulitissa* vaikkapa siinä, että islaminuskoinen nukkemestari esittää hindutarinaa ja on sitä ennen antanut esityksen kaikinpuoliseksi onnistumiseksi animismiin viittaavan uhrilahjan.

Välineistö, symboliikka ja esityksen rakenne

Jaavalaisen *wayang kulitin* välineistö koostuu nukkehahmoista, joiden lukumäärä saattaa kohota jopa lähes kuuteensataan kappaleeseen. Määrää kasvattaa paitsi näytelmissä tarvittavien hahmojen lukumäärä, myös se, että joillakin nukkehahmoilla saattaa olla monia eri ilmenemismuotoja (*wanda*) riippuen esitettävän hahmon iästä, mielentilasta tai toiminnasta. Valkokangas (*kelir*) pingotetaan kireäksi kehikkoonsa. Sen alaosa on kiinnitetty banaanikasvin runkoon (*debok*), joka toimii maankamarana nukkeille. Ylös keskelle nukkemestarin päätä yläpuolelle on ripustettu lamppu (*blencong*), jonka avulla varjot heijastetaan

kankaalle. Aiemmin valo on tuotettu öljylampulla, nykyisin käytetään yleensä sähkölampua.

Nukkemestarin vasemmalla puolella on avattuna iso nukkelaatikko (*kotak*). Laatikon irtokansi sijoitetaan yleensä *dalangin* oikealle puolelle, missä se toimii alustana esityksessä käytettäville nukeille. Nukkelaatikon kylkeen on ripustettu metallilevyn palanen taikka useampikin (*kepyak*), joita naputtelemalla varpaiden välissä olevalla rautapiikillä *dalang* aikaansaa metallisia tehosteääniä, pitäen samalla kätensä vapaina nukkien käsittelyä varten. Näytelmää säestää *gamelan*-orkesteri. Perinteisesti varjoteatterissa on käytetty 5-sävelistä *sléndro*-vireistä soittimistoa, mutta nykyisin käytetään isoa kokoonpanoa, joka käsittää myös 7-sävelisen *pelog*-virityksen soittimet.

Symbolisella tasolla esitysvälineistö edustaa sekä makro- että mikrokosmos: maailmaa ja ihmiskehoa. *Dalang* on jumala tai *trimurti*. Hän on myös ihmisen ajatus ja tunne. Nuket edustavat ihmiskuntaa sekä myös ihmisen haluja ja himoja sekä viittä aistia. Valkokangas edustaa taivaankantta, mutta se on myös ihmisen toiveet ja pyrkimykset. Banaanin runko on maan kamara sekä myös ihmisen keho. Valaiseva lamppu edustaa aurinkoa, kuuta ja tähtiä. Se on myös sydämen lyönnit, jotka ylläpitävät elämää. Säestävä *gamelan* edustaa kaikkea sitä välineistöä, mitä ihminen elämässään tarvitsee. Nukkelaatikko edustaa kaiken alkua ja myös loppua: sieltä nuket tulevat ja sinne lopulta taas päätyvät. Keskuskuvio *gunungan* (myös *kayon*) edustaa elämää ja koko maailmaa. Se toimii ikään kuin esityksen ”esirippuna”, mutta sillä voidaan myös kuvata palatsia, vuorta, metsää, tulta tai aaltoilevaa merta. *Dalangin* orkesterin johtamiseen käyttämä *cempala*-nuija edustaa myös sydämenlyöntiä, kun taas metallilevy *kepyak* edustaa verenkiertoa.

Varjonäytelmässä on aina kysymys hyvän ja pahan taistelusta. Tosin tilanne ei ole täysin mustavalkoinen: hyvissäkin on aina vähän pahaa ja päinvastoin. Eri kohtauksissa yleensä hyvät mutta myös arvokkaimmat hahmot sijoitetaan *dalangista* katsoen oikealle puolelle näyttämöä. Vasemmalla ovat pahat sekä alempiarvoiset hahmot. Taistelukohtauksissa hyvä hahmo saapuu oikealta ja paha vasemmalta. Kuningashovikohtauksessa arvokkaampi, eli kuningas, on aina oikealla puolella, muu väki tai vierailijat vasemmalla. Myös pahan kuninkaan hovissa kuningas arvokkaimpana henkilönä sijoitetaan oikealle.

Katsoja voi nuken hahmosta päätellä kyseisen hahmon luonteenlaadun. Pääsääntöisesti hienostunut sankari on pienikokoinen, viirusilmäinen ja katsoo vaatimattomasti alas päin. Hänellä on kuitenkin hallussaan mahtavia taikavoimia. Mitä voimakkaammasta ja julkeammasta hahmosta on kysymys, sitä kookkaampi hän on. Hahmon pään asento on kohollaan, silmät isommat ja pyöreämmät.

Kultaiset ja valkoiset kasvat kertovat puhtaudesta ja ylevyydestä, mustat kasvat vanhuudesta ja viisaudesta, punaiset taas kiivaudesta ja kärsimättömyydestä.

Esityksessä itsessäänkin on symboliikkansa. Koko yön kestävä, tai myös lyhyempi esitys, koostuu aina kolmesta osasta. Kullakin osalla on säestysmusiikissa omanlaisensa sävelmoodi, joka jaavalaisen käsityksen mukaan antaa osille niiden ominaistunnelman. Näytelmät elävät tilanteen mukaan; yleisö esimerkiksi saattaa kaivata lisää viihdyttäviä klovnikohtauksia. Yleensä esitys alkaa illalla yhdeksän tienoilla ja sen ensimmäinen osa kestää puoliyöhön. Toinen osa päättyy aamuyöllä ja kolmas osa auringonnousun tienoilla. Tilaaajan toivomuksesta voidaan esittää lyhennettyjäkin versioita.

Varjoteatteria esitetään monissa yhteyksissä. Sillä voidaan juhlistaa esimerkiksi elämän käännekohtia, kuten lapsen syntymää, ympärileikkausta, avioliiton solmimista, hyvän työpaikan saamista, opinnoissa menestymistä, mutta myös kylän hyvin onnistunutta sadonkorjuuta, erilaisia vuosipäiviä ja niin edelleen. Esityksen tilaaja yleensä ehdottaa esitettävää tarinaa, mutta nukkemestari *dalang* tekee viimeisen päätöksen. Eri asioiden juhlistamiseksi vaaditaan erilaisia tarinoita, joiden lukumäärän arvellaan olevan kaikkiaan noin 270. Symbolisella tasolla esitys kokonaisuudessaan kuvastaa ihmisen elämänkaarta syntymästä aikuisuuteen, vanhuuteen ja lopulta kuolemaan.

”Hanuman tulessa”, sen symboliikka ja rakenne

Näytelmäesimerkinä mukana on puolipitkä versio tarinasta *Hanuman obong* (”Hanuman tulessa”) joka tunnetaan myös nimellä *Hanuman duta* (”Hanuman lähettiläänä”). Se on katkelma *Ramayana*-eepoksesta ja kertoo siitä, kuinka kuningas Rama lähettää sankarillisen valkoisen apinakenraali Hanumanin vihollisen, demonikuningas Rahwanan palatsiin. Hanumanin tehtävänä on ottaa selville, onko Raman vaimo prinsessa Shinta todella palatsissa Rahwanan vankina, ja kuinka vahva vastus Rahwanan sotaväki olisi.

Aivan aluksi, ennen kuin nukkemestari on edes istahtanut paikalleen, säestävä *gamelan*-orkesteri esittää alkumusiikiksi seitsemän perinteen sanelemaa sävelmää. Ne symboloivat aikaa, jolloin lapsi on vielä äitinsä kohdussa. Viidennen kappaleen kohdalla musiikissa tapahtuu lapsen syntymä, minkä voi havaita analysoimalla musiikkia vanhaan jaavalaiseen sävelsymboliteoriaan pohjautuen. (ks. Lainela 2010: 210–211.) Sama ihmisen syntymä esitetään symbolisella tasolla myös itse näytelmän alussa. Ensiksi näyttämö on tyhjä. Ainoastaan keskuskuvio *gunungan* on keskellä pystyasennossa. Vaikka tyhjyys vielä vallitseekin, *gunungan* symboloi elämänpuuta. Elämä syntyy kun nukkemestari tarttuu *gununganiin* ja

Hanuman (oikealla) käy uhmaamaan kuningas Rahwanaa.
Kuva Reijo Lainela

siirtää sen hitaasti sivuun. Liike tapahtuu kolmessa vaiheessa. Ne symboloivat ihmisen luomisvoimaa, tunnetta sekä himoa.

Ensimmäinen jaks: Tarina alkaa hovikohtauksella, jonka aluksi *dalang* kertoo vakiintuneiden mallien mukaisesti kyseisestä kuningaskunnasta. Kuningas kohtaa vastaanottosalissa ministerinsä sekä muita mahdollisia alamaisia. Kyseessä voi olla joko hyvä tai paha osapuli. Tässä ilmoitetaan myös ongelmasta, joka pitäisi selvittää. Kohtauksen jälkeen kuningas vetäytyy vaimoineen yksityisasuntoonsa. Symbolisella tasolla kohtaus kuvailee miehen ja naisen liittoa jälkeläisen saamiseksi sekä toisaalta myös äidin osaa lapsen hoivaamisessa.

Palatsin pihalla ministeri välittää kuninkaan käskyt palvelijoille, sotapäälliköille ja muille alamaisille. On aika valmistella matkaanlähtöä. Tämä hetki symboloi edelleen ihmislapsen syntymän aikaa. Käskynjaon jälkeen seuraa välittömästi matkaanlähtö. Lapsi on syntynyt ja alkaa varttua. Seuraavaksi esitellään vastapuoli, hyvä tai paha, jonka kuninkaan hovissa myös on tapaaminen. Esimerkkinäytelmässämme jalo prinsessa Shinta ja suojelijansa Trijata tapaavat Hanumanin. Tässä kohtaa lapsi symbolisesti varttuu ja hänellä on jo omia haluja ja mielitekoja.

Seuraavassa kohtauksessa syttyy sota, joka ei kuitenkaan ratkea. Sotajoukot kohtaavat ja kahakoivat. ”Hanuman tulessa” -tarinassa kahakka tapahtuu hyvän apinahahmon Hanumanin sekä demonikuningas Rahwanan perheenjäsenten

välillä. Kuolonuhreja ei kuitenkaan vielä tule. Tämä kuvastaa nuorta ihmistä, joka ei vielä ole saavuttanut aikuisen kykyä tukahduttaa halujaan ja himojaan.

Näytelmän toinen jakso: Säestävä musiikki siirtyy keskiyön jälkeiseen sävelmoodiin. Maailma joutuu nyt kaaoksen kouriin. Luonnonvoimat pauhaavat, ja ihminen saattaa vain pyrkiä etsimään turvaa. Mahtavat *brahmana*-papitkaan eivät pysty mantroin ja meditaatioin korjaamaan tilannetta. Kuninkaatkkin anovat apua jumalilta, mutta nämä eivät pysty auttamaan, koska sekasorto ulottuu taivasten valtakuntaan asti. Lopulta Suuren Luojan halusta maa rauhoittuu valonsäteiden avulla. Säteiden kanssa ilmestyy korkean mäen harjalle ihmishahmoinen jumala. Hän on Sang Hyang Ismaya, eli Semar. Myös tarinan hyvä sankari saa tahollaan neuvoja viisaalta erakolta. Tämä symboloi aikuisuutta lähestyvää nuorukaista ja sitä, kuinka elämässä selviytyäkseen on haettava opetusta ja neuvoja.

Näytelmässä seuraa yleisön viihdyttämiseksi klovnikohtauksia, kun näyttämölle ilmestyvät hyvän puolen klovnipalvelijat Semar sekä tämän pojat Gareng, Petruk ja Bagong. Tässä kohtaa joutuu koetukselle nukkemestarin kyky improvisoiden irrotella sekä humoristisesti kommentoida tai jopa kritisoida valitsevia oloja. Vitsailut eivät välttämättä liity lainkaan näytelmän pääjuoneen. Myöhemmin sankari, tässä tapauksessa Raman veli Laksmana, on paluumatkalla erakon luota valtakuntaansa Semarin sekä tämän poikien kanssa. Ollessaan keskellä metsää sankari kohtaa hirviöitä, jotka hän taistelussa kukistaa. Tapahtuma symboloi sitä, että ihmisen tulee aikuistuttuaan voittaa halunsa ja himonsa. Tämän jälkeen seuraa tarinasta riippuen erilaisia tapahtumia eri paikoissa. Ihminen kokee elämässään monenlaisia tunteita: Onnea ja epäonnea, voittoja ja tappioita. Kaikesta tästä hänen tulee ottaa oppia.

Kolmas jakso: Asiat päätyvät lopulta siihen, ettei kaiken selvittävää suurta taistelua voida välttää. Tosin oheisen ”Hanuman tulessa” -tarinan taistelussa Hanuman onnistuu vain tuhoamaan vastustajan palatsin. Lopullisin taistelu Raman ja Rahwanan välillä antaa vielä odottaa itseään. Nyt ihminen on jo vanha ja lähestyy loppuaan.

Viimeisessä kohtauksessa voittoisa osapuoli, yleensä hyvä, on hallitsijan edessä kokoontuneena juhlimassa voittoa. Tässä tarinassa kuningas Rama tekee päätöksen Rahwanan lopullisesta nujertamisesta. Näytelmän loppu symboloi ihmisen siirtymistä ajasta ikuisuuteen tyytyväisenä elettyyn elämäänsä ja täytettyihin velvollisuuksiinsa.

(Aiheesta on lisätietoa englanninkielisessä verkkokirjassa *Asian Traditional Theatre and Dance*: www.xip.fi/atd/indonesia/wayang-the-world-of-shadows-and-puppets.html)

Ramayana-eepos

Ramayana on *Mahabharataa* hieman suppeampi eepos. Sen legendaarisena kirjoittajana pidetään Valmikia, mutta sekin lienee *Mahabharatan* tavoin usean tekijän ”kollektiivinen” teos.

Keskeisiä henkilöitä

Rama, vallan perinyt prinssi, joka karkotetaan viidakkoon, Vishnu-jumalan ruumiillistuma

Lakshmana, Raman velipuoli

Sita (Indonesiassa Shinta), Raman kaunis puoliso

Hanuman, valkea apina, joka uskollisena palvelee Ramaa

Ravana (Rahwana), Lankan hirvittävä demonikuningas

Juoniselostus

Eepos kertoo kruununprinssi Ramasta, joka on perimmiltään tasapainoa ylläpitävän Vishnu jumalan inkarnaatio. Rama voittaa puolisoon kalliin prinsessa Sitan. Raman isä, kuningas, haluaisi antaa vallan pojalleen Ramalle, mutta muuan kuninkaallinen sivuvaimo juoniikin vallan omalle pojalleen. Rama karkotetaan kuningaskunnastaan kolmeksi vuodeksi metsään, minne häntä seuraavat prinsessa Sita ja Raman velipuoli Lakshmana. He elävät rauhallista ja vaatimatonta elämää lempiharrastuksenaan villieläinten kesyttämisen.

Eteläistä Lankan saarta hallitseva demonikuningas Ravana saa kuulla Sitan kauneudesta, ja hän päättää napata Sitan itselleen. Ravanan demoniapuri muuttaa itsensä kultaiseksi peuraksi ja juoksee Raman leiriin. Sita haluaa peuran itselleen, ja pyytää Ramaa pyydystämään sen. Rama vannottaa Lakshmanaa jäämään Sitan vartijaksi, kun hän itse lähtee eläimen perään. Peura juoksee yhä kauemmaksi, ja Rama päättää haavoittaa sitä. Nuoli on kuitenkin tappava, ja viimeisillä voimillaan naamioitunut demoni huutaa apua, Raman ääntä matkien. Sita kuulee avunhuudot ja pelästyy. Hän vaatii Lakshmanaa lähtemään Raman perään. Paikalle saapuu viisaaksi erakoksi naamioitunut Ravana, joka saa Sitan kaapatuksi mukaansa. Sita kainalossaan hän lentää kohti Lankan saarta.

Rama ja Lakshmana ovat Sitan katoamisesta kauhuissaan. He saavat kuitenkin tietää Sitan joutuneen Ravanan kynsiin. Viidakosta he löytävät

apinoiden valtakunnan, ja auttavat sen oikeaa hallitsijaa kukistamaan vastustajansa. Siitä kiitokseksi apinakuningas lupaa kaiken apunsa, jota Sita saataisiin pelastetuksi Ravanan Lanka-valtakunnasta (Indonesiassa Alengka). Apinakuningas antaa Ramalle avuksi neuvokkaan valkoisen apinan Hanumanin, joka lähtee tutkimusretkelle Ravanan valtakuntaan Lankan saarelle. Siellä hän kohtaa Sitan ja kertoo tälle, että Rama valmistelee sotaretkeä Ravanaa vastaan. (Juuri tähän eepoksen osaan sijoittuu näytelmä ”Hanuman tulessa”, joka kertoo Hanumanin tuhotöistä Ravanan palatsissa.) Demonit huomaavat Hanumanin, vangitsevat hänet, ja päättävät polttaa tämän roviolla. Taikavoimillaan Hanuman kuitenkin vapautuu roviolta ja sytyttää palavalla hännällään Ravanan puutarhan tuleen. Rama, Lakshmana, Hanuman ja apina-armeija hyökkäävät Lankalle, ja pitkän taistelun jälkeen Rama kukistaa Ravanan. Maanpaon aika on päättynyt ja Rama ja Sita palaavat hallitsijaparina kotimaahansa.

JOM

”HANUMAN TULESSA” (*Hanuman obong*)

Tarina on suomennettu indonesiankielisestä, osin jaavankielisiä termejä sisältävästä käsikirjoituksesta. *Dalangin* esittämät, tässä karsitut *suluk*-resitaatiot on suomennettu jaavan kielestä vain suuntaa-antavasti, sillä vanha runokieli on vaikeaselkoista jopa syntyperäisellekin lukijalle.

Näytelmässä esiintyviä termejä:

Arya = hyvä, komea, prinssi

Bhatara = jumala

Bhatari = jumalatar

Cundamanik = jalokivikoristeinen hiusneula

Cupumanik Astagina = maaginen taikarasia, jonka omisti aiemmin Bhatara
Surya

Dewa = jumala (alempi kuin Bhatara)

Dewi = jumalatar (alempi kuin Bhatari), prinsessa

Gunawijaya = Raman taikanuoli, lahja Bhatara Gurulta

Ibu = äiti, rouva, madame

Nagageni = taikavoimainen tulinuoli, ”tulikäärme”

Nagasari = korkea puulaji (*Mesua ferrea*)

Nagapasa = taikanuoli jossa on käärmeenahmoinen lasso

Pancasona = kuolemattomuuden taika-amuletti

Prabu = kuningas

Punakawan = klovnipalvelija

Sri = herra, korkea-arvoinen titteli

Taman = puutarha, puisto

Trisula = kolmikärkinen keihäs tai nuoli

1. näytös

Alengkan kuningashovissa

[Kuningas Dasamukan, eli Rahwanan edessä ministeri Prahasta, Kumbakarna, prinssi Wibisana sekä prinssi Indrajit.]

[alkukerronta]

Dalang: Kerrotaan, Alengkan valtakunnassa tapahtuu tarinan avaus. Valtakunta on turvallinen, rauhaisa, hedelmällinen, vauras, perustarpeet on siellä helppo tyydyttää. Alengkan valtakunta on kautta maailman tunnettu suuruudestaan ja mahtavuudestaan. Sadan valtakunnan joukossa tuskin on kymmentäkään valtakuntaa, joka vetää vertoja Alengkalle. Tätä valtakuntaa kuningas Sumalin valtakaudella arvostivat ja kunnioittivat erittäin paljon niin ystävät kuin vihollisetkin.

Alengka on vaurasaltakuntajohon kuuluu laajoja metsiä luonnonrikkauksineen. Sen maaperä on hedelmällinen, mitä tahansa sitten istutetaankaan, kasvu on aina hedelmällistä. Alengka rajoittuu valtameren ja sillä on vilkas satama, joka toimii vierailupaikkana ulkomaisille kauppiaille ja kalastajille.

Alengkan valtakuntaa hallitsee suuri kuningas, jolla virtaa suonissaan hirviöiden verta, ja joka tunnetaan nimellä kuningas Dasamuka. Hänet tunnetaan myös nimillä Rahwana tai Godayitma. Hän on voimakas ja karkea kuningas, jolla on moninaisia taikavoimia. Valitettavasti hänen luonteensa on karkea ja tyly, hän on ahne, julma ja toimii omapäisesti. Tästä johtuen kukaan hoviväestä ei rohkene huomauttaa taikka edes neuvoa häntä hänen tekemistään virheistä.

Pidetään suuri kokous tiistaina, joka osuu olemaan myös kliwon-päivä, ja kuningas Dasamuka istuu valtaistuimellaan. Hän ottaa vastaan ministeri Prahastan, joka on myös hänen oma enonsa, koska on Dewi Sukesin, Rahwanan äidin nuorempi veli. Ministeri Prahastan vierellä istuvat kuningas Rahwanan nuoremmat veljet Kumbakarna Leburgangsan ritaristosta, urhoollinen Wibisana Untarapuran ritaristosta, kuningas Rahwanan ainoa sisar Dewi Sarpakenaka, kuningas Rahwanan vanhin poika ja Alengkan kruununprinssi Indrajid. Ulkopuolella istuvat kuningaskunnan hallintomiehet ja sotilaskomentajat.

Toivotettuaan kaikki paikallaolijat tervetulleiksi, kuningas Rahwana puhuu ministeri Prahastalle.

Viehätyttää kauneutensa kuun loiston.

Ooo... koristelee kauneutta palatsin.

Ooo... ei ole vertaistaan.

Kauniin kodin kultaisen,

kuin loistaisi sädehtien taivaalla,

Ooo... sekä myös erilaisin jalokivin.

Ooo....

Kuningas Rahwana: Eno, ministeri Prahasta, onko enon vointi hyvä tällä tapaamisen hetkellä?

Ministeri Prahasta: Kiitos Teidän Ylhäisyytenne siunauksesta palvelijanne vointi on hyvä, enkä ole mitään vailla. Palvelijanne ei unohda osoittaa kunnioitustaan Teidän Ylhäisyydellenne kuninkaalle.

Kuningas Rahwana: Kiitän, eno, ministeri.

[Kääntyy Kumbakarnan puoleen.]

Veli Kumbakarna, onko sinun vointisi hyvä tällä tapaamisen hetkellä?

Kumbakarna: Kiitos veljen ja kuninkaan siunauksesta, minä olen hyvissä voimissa. Tervehdin kunnioituksella veljeäni kuningasta, toivottavasti veli kuningas vastaanottaa tervehdykseni!

Kuningas Rahwana: Otan kunnioituksesi vastaan veli Kumbakarna.

[Puhuu sitten Wibisanalle ja Sarpakenakalle.]

Sisareni Sarpakenaka ja veljeni Wibisana, onko teidän vointinne hyvä tällä kokoontumisen hetkellä?

Wibisana: Kiitos veljen ja kuninkaan siunauksesta, veljesi on hyvissä voimissa, enkä ole mitään vailla. Veljesi tervehtii kunnioituksella ollessaan Teidän Ylhäisyytenne veli kuninkaan edessä ja pyydän veli kuninkaan ottavan vastaan tervehdykseni iloiten!

Sarpakenaka: Kunnioituksen osoitus sisarelta veljelle kuninkaalle, pyydän kuningasta vastaanottamaan sen!

Kuningas Rahwana: Kunnioittavat tervehdykset molemmilta sisaruksiltani minä otan vastaan mielelläni.

[Puhuu ministeri Prahastalle.]

Prahasta-eno, älköön eno hämmästykö jos minä pyydän enoa puhumaan selvemmin tässä kokouksessa. Minä haluan vain saada enolta raportin millä tolalla on turvallisuustilanne sekä koko Alengkan kansan elämäntilanne?

Ministeri Prahasta: Kiitos Teidän Ylhäisyytenne hallitsemisen, on Alengkan valtakunta turvallinen sekä rauhallinen, sekä sen kansa elää yltäkyläisyydessä. Koko kansa on hyvin kiitollinen Teidän Ylhäisyytenne hyvyyteen, sillä päivin ja öin Alengkan kansa rukoilee Teidän Ylhäisyytenne siunauksen puolesta sekä pyytää Suurelta Jumalalta pitkää ikää Teidän Ylhäisyydellenne.

Kuningas Rahwana: On hienoa jos on niin. Eno istuu siinä vain mukavasti, minä aion puhua poikani Indrajidin kanssa

[Puhuu Indrajidille.]

Indrajid! Miten on tätisi Shintan vointi? Jokohan tätisi tänään olisi jo valmis vastaanottamaan vierailuni?

Indrajid: Trijata-serkulta saamieni tietojen mukaan on Shinta-tädin vointi hyvä, eikä häneltä puutu mitään. Mitä tulee siihen, että onko Shinta-täti jo valmis vastaanottamaan isäni vierailun, siihen ei tämä poikasi pysty antamaan varmaa vastausta.

Kuningas Rahwana: Eikö nuorempi serkkusi Trijata kertonut sinulle josko tätisi Shinta olisi jo valmis vastaanottamaan minut?

Indrajid: Trijata-serkku ei koskaan sano mitään suoraan. Ikään kuin hän salaisi jotakin, tai...!

Kuningas Rahwana: Tai mitä, Indrajid? Puhu suoraan, älä pelkää setääsi Wibisanaa.

Indrajid: Isäni, kuningas, minun mielipiteeni on, että serkkuni Trijata on enemmän Shinta-tädin puolella kuin sinun puolellasi!

Kuningas Rahwana: Kirottua, jos vain Trijata uskaltaa tehdä niin että toimii Shintan rikoskumppanina ja pettää minut, silloin minä vannon että hän tulee jäämään vanhaksi piiaksi!

Wibisana: Veljeni kuningas, pyydän anteeksi jos puhun suoraan. Veljeni ei pidä ottaa Indrajidin sanoja noin vakavasti. Olen vakuuttunut siitä, että Trijata ei tekisi mitään niin alhaista!

Kuningas Rahwana: Tuo on vain sinun mielipiteesi, Wibisana, koska Trijata on lapsesi!

Dalang: Kuningas Rahwanan viha melkeinpä räjähtää nuorempaa veljeään Wibisanaa kohtaan. Mutta vihansa tyrehtyy kun paikalle saapuu Arya Trisirah, kuningas Rahwanan ja tämän jalkavaimon poika, joka ilmoittaa suuresta katastrofista, joka on tapahtunut rannalla Alengkan valtion rajalla.

[Indrajid siirtyy kuningas Rahwanan taakse. Trisirah saapuu, tervehtii kohteliaasti ja asettuu istumaan ministeri Prahastan viereen.]

Trisirah: Nöyrin tervehdys isälleni kuninkaalle, sekä anteeksipyyntö tästä julkeudesta saapua ilman edeltävää lupaa isäni kuninkaan eteen.

Kuningas Rahwana: Hyväksyn tervehdyksesi Trisirah! Puhu suoraan, mikä pani sinut tulemaan tänne kesken suuren kokouksen. Kasvoistasi sekä kiireisestä olemuksestasi päätellen sinulla on varmasti tärkeää asiaa, josta olet tullut kertomaan.

Trisirah: Olen tullut kertoakseni suuresta katastrofista, joka on tapahtunut rannalla Alengkan valtion rajalla. Vihollisen on onnistunut tunkeutua Alengkan valtakuntaan, sen jälkeen kun on ensin surmannut Tatakinin ja Wilkataksinin.

Kuningas Rahwana: Saakelin kirottua! Kuka nilviäinen rohkenee tunkeutua Alengkan valtakuntaan ja asettua Rahwanaa vastaan?

Wibisana: Voisiko pikkuveljesi pyytää lupaa saada puhua, isoveljeni kuningas.

Kuningas Rahwana: Mitä sinä haluat sanoa, Wibisana?

Wibisana: Varoittaisin Teidän Ylhäisyyttänne veljeäni kuningasta. Minun epäilyni on, että tuon vihollisen, jonka on onnistunut tunkeutua Alengkan alueelle, on pakko olla taikavoimalla varustettu, koska hänen on onnistunut ylittää valtameri sekä tappaa Teidän Ylhäisyytenne rakkaat luotettavat palvelijat Tatakinin sekä Wilkataksinin. Minä epäilen, että hän on varmaankin Sri Raman lähettiläs, joka haluaa takaisin prinsessa Shintan. Tämän takia, ennen kuin suuri katastrofi kohtaa Alengkan valtakuntaa ja sen kansaa, olisi paljon kunnioitettavampaa, jos Teidän Ylhäisyytenne palauttaisi prinsessa Shintan takaisin Prabu Ramalle.

Kuningas Rahwana: Sinä kirottu Wibisana! Sinä et osoita urheutta ja päättäväisyyttä kohdata vihollinen, joka on uskaltanut tunkeutua Alengkan valtakuntaan, vaan sen sijaan sinä olet arka yrittäessäsi pelotella minua. Jos sinä todellakin pelkäätkö kohdata vihollista, niin silloin sinun ei tule sekaantua Alengkan valtakunnan asioihin!

[Puhuu Kumbakarnalle, samalla kun kätensä osoittaa kohti Kumbakarna.]
Kumbakarna, mikä on sinun mielipiteesi tähän?

Kumbakarna: Minä yhdyn Wibisanan mielipiteeseen. Palauta heti paikalla prinsessa Shinta Prabu Ramalle. Älä vain yhden naisjutun takia uhraa koko valtakuntaa ja sen kansaa!

Dalang: Rahwanan kasvot punastuvat hänen kuullessaan Kumbakarnan sanat. Hänen vihansa räjähtää. Kaksi nuorempaa veljeä, joiden hän oli toivonut tukevan ja auttavan häntä, päinvastoin nyt uskaltavat vastustaa häntä. Suureen ääneen ja huitovin käsin Rahwana purkaa kiukkuaan Kumbakarnalle ja Wibisanelle.

Kuningas Rahwana: Saakelin kirottua! Kumbakarna, marmattava käkätöksesi ei todellakaan vastaa pitkää ja suurta kehoasi. Miksi kummassa sinulla on noin iso vartalo, ja kasvosi noin kauhistuttavat jos rohkeutesi on noin mitätön? Jos jo noin pelkäätkö käydessäsi Ramaa päin, niin kuinka uskaltaisit käydä Suralayan jumaliakaan vastaan? Jos todella pelkäätkö haastaa Raman, ei sinunkaan tule tulla sählämään Alengkan valtakunnan asioita. Ilman sinun ja Wibisanan apua minä pystyn murskaamaan Raman. Jos olen kerran pystynyt voittamaan jumalat ja ryöstämään taivaalliset neidot tänne Alengkaan, miksi sitten juuri nyt ja vain tämän Shinta-asian takia minä pelkäisin kohdata Raman?

Dalang: Kumbakarna tietäessään vanhemman veljensä, joka aina haluaa voittaa, ylpeän ja vihaisen luonteen, ottaa alistuvan asenteen. Hän on hiljaa ja mykkänä, ei

tavuakaan vastaväitteen sanaa kuulu hänen huuliltaan Rahwanan sanoja vastaan. Ymmärtäessään ettei veljensä kivisydäntä voi mitenkään pehmentää, Kumbakarna lopulta tekee päätöksen poistua Alengkan kuninkaallisesta palatsista.

Kumbakarna: Anna anteeksi äskeiset sanani, veljeni kuningas. Nyt pyydän lupaa saada poistua Leburgangsaan.

[Kumbakarna nousee, esittää tervehdyksensä Rahwanalle ja poistuu.]

Kuningas Rahwana: Kelvoton sukulainen ei halua tehdä vastapalvelusta.

[Puhuen Indrajidille ja Trisirahille.]

Indrajid, Trisirah, etsikää ja ottakaa kiinni äsken mainittu rettelöitsijä! Jos ette saa häntä kiinni elävänä, tappakaa hänet ja heittäkää ruumis leijonien häkkiin!

Indrajid: Isäni kuninkaan käskyä noudatan viipymättä!

[Indrajid suorittaa palvovan jäähyväiseleen, sitten hän poistuu vastaanottosalista seuranaan Trisirah. Kuningas Rahwana puhuu tämän jälkeen ministeri Prahastalle.]

Kuningas Rahwana: Enoni Prahasta, kokoa vartiokaarti vartioimaan rantaa raja-alueella. Kuka tahansa epäilyttävä henkilö, joka tunkeutuu Alengkan alueelle ilman lupaa, ottakaa hänet kiinni ja tappakaa. Samalla enoministeri, lopeta ja hajota tämä kokous. Minä aion nyt vetäytyä palatsiini vaimojen asuinsiipeen!

Dalang: Näin on kuningas määrännyt, ja päätöksensä täytyy toteuttaa. Kuningas Rahwana nousee valtaistuimeltaan ja palvelusneitojen saattelmana vetäytyy vaimojen asuinsiipeen.

[(Wayang-nuket poistuvat yksi toisensa jälkeen valkokankaalta, paikalle asetetaan gunungan.)]

2. näytös

Alengkan vaimojen asuinsiipi

[Dewi Tari seuranaan kaksi palvelusneitoa tervehtivät kuningas Rahwanaa tämän saapuessa.]

Dalang: Kerrotaan, Alengkan vaimojen asuinsiivessä kuningatar Bhatari Dewi Tari parhaillaan seurustelee kahden palvelusneidon kanssa seuratessaan samalla Bedaya Serimpi -tanssia, jota hänelle esittävät palatsin tanssijattaret. Bhatari Tari on taivaallinen neito Ekacakran taivaallisesta valtakunnasta, ja on Bhatara Indran tytär, jonka Bhatara Guru yhdessä Dewi Aswanin sekä Bhatari Triwatin kanssa antoi Rahwanalle, joka aiemmin oli raivonnut Jonggringsalokan taivaallisessa valtakunnassa. Koska kukaan jumalista ei kyennyt voittamaan taistelussa Rahwanaa, joutui Bhatara Guru täyttämään Rahwanan vaatimuksen ja luovuttamaan kolme taivaallista neitoa vietäväksi Alengkaan. Näistä Rahwana nautti Bhatari Aswanin Kumbakarnalle ja Bhatari Triwatin Wibisanalle.

Nähdessään kuningas Rahwanan saapuvan, Bhatari Dewi Tari nousee välittömästi ja tervehtii tätä iloisena ja hymyilevänä. Kauniilla sanoilla Bhatari Tari vastaanottaa kuningas Rahwanan asuntoonsa. Istuttuaan tyynesti jonkin aikaa, Bhatari Tari kysyy syytä aviomiehensä surumielisyyteen ja äksyilyyn. Kuningas Rahwana kertoo suorin sanoin, että joku roisto on tunkeutunut Alengkan valtakunnan alueelle, ja että hän on jo antanut Indrajidille ja Trisirahille käskyn ottaa kyseinen roisto kiinni. Bhatari Tari yrittää tyynnyttää aviomiehensä vihaa ja kutsuu tämän mukanaan rukoushuoneeseen.

Rahwana: Olisikohan tuo roisto Raman lähettiläs, jonka tarkoituksena on siepata Shinta pois minulta? Jos on sillä tavoin, niin missä sitten tuo Raman ritarikunta sijaitsee?

Dewi Tari: Älkää välittäkö, älköön Teidän Ylhäisyytenne liiaksi murehtiko maallisia. Teidän Ylhäisyytenne täytyy uskoa, että Teidän Ylhäisyytenne pojat kyllä pysyvät vangitsemaan tuon roiston. Jotta rauhoittaisimme itsemme, menkäämme rukoushuoneeseen pyytämään Suuren Luojan siunausta!

Kuningas Rahwana: Minä noudatan tahtoasi vaimo, vaikka tosi asiassa en nyt tahtoisi ryhtyä rukoilemaan!

Raakalainen ja villi,
 kuin salamanvälähdys,
 on hän kasvoiltaan,
 mutta myös hurmaavan miellyttävä.
 Ooo...
 Tanakka iso ja hoikka,
 herättää ihmetystä,
 saaden aikaan säälin tunteen.
 Ooo...

Dalang: Kerrotaan, kuningas Rahwana yhdessä Dewi Tarin kanssa astuu välittömästi sisään rukoushuoneeseen vaihdettuaan sitä ennen hoviasusteensa täysin valkoisiin vaatteisiin. Rukoushuoneeseen on asetettu tarjolle kaikki tarpeellinen välineistö uhrilahjan suorittamista varten. Tulenpolttouuni norsunpään kokoisine suitsukkeineen, on santelipuun kukkaa ja rasamala-puuta. Tulta sytytetään, mutta eipä tuli tahdo syttyä, vain musta savu nousee uunista. Kuningas Rahwana ja Dewi Tari yrittävät moneen kertaan vuorotellen sytyttää tulta, mutta eivät onnistu. Sen sijaan musta savu alkaa täyttää huonetta. Tämä on merkki siitä, että jumalat eivät halua täyttää kuningas Rahwanan toivetta saada meditoida. Tästä huolimatta kuningas Rahwana ja Dewi Tari yrittävät pakottaa itsensä meditoimaan vaikka sitten ilman palavaa suitsuketta. Mutta voi surkeutta, heidän nöyryytymistään haittaa jatkuvasti mustan savun tupruaminen, joka hengitetynä aiheuttaa hengenahdistusta ja silmien kirvelyä. Näin epäonnistuu kuningas Rahwanan yritys meditoida. Hän jopa kiroaa jumalat, joiden arvelee toimivan epäoikeudenmukaisesti omaa kansaansa kohtaan. Kompensoidakseen pettymyk-

sensä ja kaunansa kuningas Rahwana kutsuu Dewi Tarin tämän asuinhuoneeseen nauttimaan lemmeistä.

[Gunungan irrotetaan.]

3. näytös

Alengkan palatsin pihalla

[Ministeri Prahasta seisoo rinnallaan Indrajid ja heidän edessään ovat Trisirah, Trimuka, Saksadewa, Wirupaksa, Dumraksa, Gotadara sekä Pragasa.]

Dalang: Saavuttuaan ulos vastaanottosalista palatsin pihalle, ministeri Prahastaa ympäröivät kuningas Rahwanan pojat, sukulaispojat sekä valtakunnan komentajat. Trimuka seisoo etummaisena, hänen takanaan ovat Trisirah, Wirupaksa, Dumraksa, Gotadara, Pragasa, Prajangga sekä muut sotilaskomentajat. Alengkan henkivartijakaartin päällikkönä on Saksadewa, kuningas Rahwanan poika, jolla on yliluonnollisia kykyjä. Hänellä on käytössään sotavaunut, joita vetävät kaksi siivekästä hevosta, ja jotka ovat lahja Bhatara Sambulta. Juuri näitä Saksadewan sotavaunuja jumalat pelkäsivät eniten hänen hyökätessään Jonggringsalokan taivaallista valtakuntaa vastaan. Saksadewa esittää kysymyksen ministeri Prahastalle kovalla äänellä.

Saksadewa: Isoeno, ministeri Prahasta, Minkä päätöksen on isäni kuningas tehnyt? Ja mikä sai Kumbakarna-sedän jättämään suuren kokouksen ennen aikojaan?

Ministeri Prahasta: Teidän setänne Kumbakarna joutui pahaan väittelyyn Hänen Korkeutensa kuningas Rahwanan kanssa koskien prinsessa Shintaa. Koska ei suostunut toimimaan käskyläisenä, setäsi Kumbakarna palasi nopeasti takaisin Leburgangsaan. Mitä taas tulee Hänen Ylhäisyytensä kuningas Rahwanan päätökseen, meidän kaikkien tulee nostaa valmiustilaamme ja vartioida Alengkan valtakuntaa vihollisen hyökkäykseltä!

Wirupaksa: Isoeno ministeri, mikä on se vihollinen, joka rohkenee yrittää tunkeutua Alengkan valtakuntaan? Eikö se ole sama asia, kuin jos etsisi kuolemaa?

Ministeri Prahasta: Wirupaksa, tässä maailmankaikkeudessa on paljon sellaisia, jotka ovat ovelia ja omaavat taikavoimia. Alengkaan on tunkeutunut taikavoimainen roisto. Tuon roiston on jo onnistunut tappa Tatakini ja Wilkataksini!

Saksadewa: Saakeli! Onkohan tuo roikale Raman lähetiläs, isoeno ministeri?

Ministeri Prahasta: Se on varsin mahdollista. Teidän tehtävänne on etsiä ja ottaa kiinni tuo roisto. Elävänä taikka kuolleena!

[Puhuen Wirupaksalle sekä Gotadaralle.]

Wirupaksa, Drumaksa ja Gotadara, teidän kolmen tehtävänä on vahtia Alengkan rannikon turvallisuutta vihollisen tunkeutumisen varalta. Kootkaa tarvittavan suuri kaarti ja järjestäkää vartiointipaikat pitkin Alengkan rannikkoa.

Wirupaksa: Noudatan oitis isoenon ja ministerin käskyä!

Ministeri Prahasta: Pragasa! Komenna kaikki kaartilaiset valmiuteen. Osa heistä seuraa Wirupaksaa vartioimaan Alengkan rannikkoa, osa taas varmistaa Taman Argasokan turvallisuutta vartioimalla prinsessa Shintaa.

Pragasa: Noudatan oitis isoenon ja ministerin käskyä!

[Pragasa nousee. Hän antaa käskyt kovalla äänellä.]

Hei Alengkan kaartilaiset! Varustakaa valmiiksi kaikki aseenne. Kun olette valmiina, kukin komentaja lähettäköön liikkeelle joukkonsa nopeasti. Osa Alengkan rannikolle ja osa Taman Argasokaan!

[Gongia soimitaan välittömästi, vartiokaartin lähtö toimitetaan myös välittömästi.]

Aamulla lähtevät meluten,
sankareiden valtakunnasta,
valtaisa armeija.
Loistavat univormunsa,
ilmestyvät kuin loistava aurinko,
nousisi ylös merestä.
Haluavat maailmalle ilmoittaa,
Saapuvat paikalle,
aivan kuin vuorenhuipulle.

Ooo...

Dalang: [Samalla kun käsittelee wayang-hahmoja, kuten: ministeri Prahasta, Indrajid, Saksadewa, Trisirah, Trimuka, Wirupaksa, Drumaksa, Pragasa jne.] Käskyt annetaan välittömästi. Kukin joukkueen komentaja johtaa omaa joukkoaan. Saksadewa kulkee etummaisena sotavaunuissaan, joita vetävät kaksi lentävää hevosta. Hänen takanaan hevosilla ratsastavat pareittain Trisirah sekä Trimuka, sitten tulevat Wirupaksa sekä Durmaks, ja edelleen Pragasa yhdessä Gotadaran kanssa. Heitä seuraavat Alengkan tuhatpäisen vartiokaartin rivistöt.

Alengkan vartiokaarti on kuin tulviva meri marssiessaan aaltoilevana. Kokonaan vihreisiin pukeutuneet kaartilaiset näyttävät kaukaa kuin nuori vihreä ja hedelmäinen kasvillisuus. Vihreä näky hivelee silmiä. Kokonaan valkoisiin pukeutuneet kaartilaiset liikkuvat yhdessä rykelmässä ja ovat kuin tuhat valkoista haikaraa, jotka hyökkäävät viljapellolle. Kun taas he, jotka ovat pukeutuneet täysin punaisiin asuihin, näyttävät kaukaa roihuavalta tulelta, joka polttaa ruohokentän, kammottavalta ja pelottavalta.

[Matkaosuus päättyy. Gununganilla vaihto.]

Dalang: Jätämme heidät, jotka ovat matkalla muodostamaan vartiointipaikkoja Alengkan valtakuntaan. Nyt siirrymme Taman Argasokaan, paikkaan Alengkan valtakunnassa missä prinsessa Shinta on parhaillaan Rahwanan vankina. [Gunungan irrotetaan.]

Nopeasti kaikki viholliset,
 hyökkäävät toverukset,
 etenevät yhteistuumin.
 Kovalla hälinällä,
 symbaalit ja gongit,
 kumahtavat lujasti.
 Ooo...

4. näytös

Taman Argasokassa

[Dewi Shinta on Dewi Trijatan seurassa kun Hanuman saapuu vierailulle.]

Dalang: Kukahan on tämä kaunis neito suruissaan? Hän on Dewi Shinta, kuningas Ramawijayan vaimo Ayodyasta, jonka Rahwana on siepannut Dandakan metsästä. Hän on jo kuuden vuoden ajan elänyt surussa, Rahwanan vangitsemana Taman Argasokassa. Kuuden vuoden ajan hän on myös taistellut säilyttääkseen puhtautensa ja kunniallisuutensa kaikilta Rahwanan likaisilta haluilta ja himoilta. Hänelle kuolemakin olisi kunniallisempaa, kuin joutua Rahwanan tahraamaksi.

Voi, prinsessa Shinta, vaikka silmäsi näyttävät tyyniltä, todellisuudessa ne kuvastavat suurta tuskaa. Suru on syvällä sydämessä. Ruumis on hoikka laihuudesta, niin että kylkiluut näkyvät. Mustat pitkät hiukset koskettavat hoitamattomina maata.

Kaunis prinsessa hänen seurassaan on nimeltään Dewi Trijata, urhoollisen Wibisanan, Rahwanan nuoremman veljen tytär yhdessä Dewi Triwatin kanssa. Rahwana on antanut Trijatalle tehtäväksi vahtia ja huolehtia Dewi Shintasta. Mutta Trijata on hyväsydäminen. Trijata ei ole Rahwanan puolella, vaan ryhtyy puolustamaan prinsessa Shintaa aina kun tämä kohtaa Rahwanan raivon. Trijata parka. Hän joutuu usein Rahwanan vihan ja sättimisen kohteeksi. Ja edelleen, kukahan sitten on tämä valkoinen apina, joka saapuu tapaamaan prinsessa Shintaa? Hän on Hanuman, Anjani Putra. Kuningas Raman uskottu lähettäjä, jonka urheudellaan onnistui ylittää meri, tappaa kaksi hirviötä Tatakinin sekä Wilkatakasinin, ohittaa tuhansien kaartilaisten vartiointipaikat ja viimein saapua Taman Argasokaan Dewi Shintaa tapaamaan tuodakseen Sri Raman viestin.

Hanumanilla on kolme tehtävää toimiessaan Sri Raman lähettäjänä Alengkaan. Ensimmäiseksi, hänen pitää ottaa selvää Dewi Shintan voinnista tämän ollessa Rahwanan vankina. Toiseksi, hänen pitää tutkia Alengkan valtakuntaa löytääkseen sopivan paikan miljoonien apinoiden ylittää meri sekä löytää sopiva paikka

perustaa päämaja Sri Ramalle sekä Goa Kiskendan sotajoukoille näiden ollessa Alengkassa. Ja kolmanneksi, tutkia vastustajan voimakkuus.

Hanumanin saapuminen pelästyttää kovin Dewi Shintan ja Trijatan. Tämä on ensimmäinen kerta, kun he tapaavat valkoturkkisen apinan, joka on ihmisen kokoinen, sekä kykenee käyttäytymään ja puhumaan kuin ihminen. Olisiko hän jonkin jumalan inkarnaatio, joka tulee vapauttamaan Shintan Rahwanan vallasta? Tai onko hän kenties itse Rahwana valepuvussa, joka aikoo huiputtaa häntä, kuten aiemmin teki Dandakan metsässä kidnapatessaan hänet? Tämä epäluulo tekee Dewi Shintasta valppaan, ja hän puhuu Trijatalle.

Dewi Shinta: Trijata, kuka hän on? Valkoinen apina, kykenee puhumaan kuin ihminen. Ilmeisesti siis Rahwanan juoni. Julma ja viekas kuningas monine juonineen.

[Hanuman esittää kunnioittavan tervehdyksensä Shintalle.]

Hanuman: Minä en ole kuningas Rahwana, se kirottu ja viekas. Minun nimeni on Hanuman, Dewi Anjanin poika. Arvoisa neito, minä olen Sri Raman uskottu lähettiläs!

Dewi Shinta: Ah, valetta. Kuinka muka sinä olet voinut tulla Alengkan valtakuntaan? Sen ympärillä levittäytyy laaja valtameri. On paljon vuoria, kukkuloita, rotkoja, laaksoja sekä viidakkoisia metsiä, jotka estävät kulkemisen. No, kuka sinä olet todellisuudessa, valkoinen apina? Onko tuo sinun mutinasi Sri Ramasta vain tarkoitettu minun sielunrauhaani häiritsemään?

Hanuman: Minä puhun totta, arvoisa neito. Olen Anjani Putra. Minun nimeni on myös Hanuman, sekä myös Senggana, ja vielä Ramandayapati, koska kuningas Rama on minut ottopojakseen ottanut. Olen myös apinoiden valtakunnan Goa Kiskendan kuningas Sugriwan veljenpoika ja hänen armeijansa komentaja. Saa-vuin tänne Maliawanista. Se sijaitsee Mahendra-vuoresta pohjoiseen. Jos arvoisa neito vieläkin epäilee, minä toin todisteen sormuksen muodossa Sri Ramalta!

Dalang: Hanuman nostaa häntänsä ja näyttää Sri Raman sormusta Dewi Shintalle. Nähdessään kiiltelevän Sri Raman sormuksen kiinnitettynä Hanumanin hännän päähän, Shintan sydän alkaa jyskyttää. Hän puhuu häkeltyneesti:

Dewi Shinta: Hanuman..., anna... anna tuo sormus minulle!

Dalang: Hanuman irrottaa välittömästi sormuksen hännästään ja ojentaa sen prinsessa Shintalle, joka yhtäkkiä alkaa täristä. Hän pyyhkii liinalla korua, joka siinä samassa alkaa loistaa kirkkaana. Yhtäkkiä Dewi Shintan kasvot kalpenevat valkoisiksi kuin kalkki. Hänen kasvojensa loiste katoaa. Shinta ei enää pysty pidättelemään kyneleitään. Hän purskahtaa itkuun. Hänen nyyhkytyksensä värisyttää rintaa ja hengityksensä on katkonaista. Shinta puree huuliaan lujasti yrittäessään hillitä jo kauan tukahdutettuna ollutta tunnetta. Hän puhuu kiihkeällä äänellä Hanumanille:

Dewi Shinta: Voi Hanuman, missä... missä... hän on tällä hetkellä?

Hanuman: Hän on Maliawanin majapaikassa, arvoisa prinsessa!

Dewi Shinta: Miten on hänen vointinsa?

Hanuman: Olen palvellut häntä nyt kolmen vuoden ajan. Sri Raman kasvot ovat jatkuvasti kuin mustan pilven peittämä ilma. Olen kerran nähnyt loisteen hänen kasvoillaan. Hänen käskynsä on: Hän haluaa tuhota Alengkan. Mutta minä saavuin etukäteen tänne ottaakseni selville prinsessan kätköpaikan. Jos käy ilmi, että arvoisa prinsessa todellakin on Alengkassa, niin siinä tapauksessa Rama ei enää epäröi. Sota aloitetaan välittömästi. Nyt olen todistanut, että arvoisa prinsessa on todellakin sen kiroton Rahwanan vankeudessa. Tokihan arvoisa prinsessa haluaa palata takaisin. Minä sekä kaikki ystäväni olemme valmiit uhraamaan henkemme tässä pyhässä sodassa. Arvoisan prinsessan ei pidä olla päättämätön ja epäröivä!

Dewi Shinta: Kiitos! Oh, Hanuman, mitä muuta viestiä Rama lähetti?

Hanuman: Tämän sormuksen hän lähetti arvoisalle prinsessalle. Voisinko nähdä, jos arvoisa prinsessa yhä pystyy pujottamaan sormuksen nimettömään sormeensa?

Dalang: Dewi Shinta tutkii Sri Raman sormusta, pujottaa sen heti nimettömään sormeensa. Mutta sormus onkin liian väljä. Hän vaihtaa sormuksen äkkiä keskisormeen. Se on yhä liian väljä. Sitten hän pujottaa sormuksen peukaloonsa, mutta aina vain se näyttää väljältä. Hanumanin sydän on murheinen. Nyt hän ymmärtää, kuinka suruissaan prinsessa Shinta on ollut. Hänen terveytensä on romahtanut. Hän on laihtunut valtavasti, ja kasvonsa ovat surun murtamat. Vaikkakaan sulokkuutensa ei ole kadonnut. Tuntuu, että sydämessään asuu synkkä unenomaisuus. Siitä huolimatta kuka tahansa kunnioittaisi häntä, koska hänen omistautuneisuutensa on muuttumaton. Rakkautensa miestään kohtaan ei ole milloinkaan sammunut, vaan se roihuaa elämän loppuun saakka. Noin ylevän neidon pelastaminen kannattaa henkeen ja vereen asti. Dewi Shinta kysyy myös Laksmanan vointia. Hanuman kertoo Laksmanan uskollisuudesta Ramaa kohtaan, sekä Laksmanan sinnikkyydestä koska aikoo itse johtaa apinain valtakunnan Goa Kiskendan armeijaa hyökkäämään Alengkaan.

Prinsessa Shintan sydän huojentuu hänen kuullessaan Hanumanin sanat. Hänessä herää synty suuri myötätunto Hanumania kohtaan, joka on ollut valmis vaarantamaan henkensä ja saapumaan Alengkan valtakuntaan Sri Raman lähettiläänä ottaakseen selville hänen vointinsa.

Dewi Shinta: Hanuman! Lähde kiireesti pois täältä. Sinun pitää selviytyä ja päästä takaisin kuninkaasi eteen. Se on sinun velvollisuutesi, ja myös minun velvollisuuteni. Minä tulen todistamaan ensimmäisenä, kuinka hyvin olet tehtäväsi suorittanut. Ota vastaan tämä arvokas hiusneula, jonka Rama on minulle lahjoittanut

silloin aikoinaan kun saapui Mantilin valtakuntaan. Tätä esinettä olen vaalinut kuin omaa elämäni niin kauan kuin muistan. Se on syy miksi aina muistan sinun herraasi: hänen kasvojaan, hänen tyyliään, käytöstään, puhetapaansa, kaikkea, niin kaikkea. Hanuman! Hän on minuuteni. Välitä nämä sydämeni sanat valtiaallesi. Mutta odota! Minä kirjoitan hänelle kirjeen!

[Puhuen Dewi Trijatalle.]

Dewi Shinta: Trijata hyvä! Anna minulle lontar-lehti sekä kirjoitusvälineet!

Dewi Trijata: Toteutan arvon prinsessan käskyn heti paikalla!

[Dewi Trijata menee sisälle ja tulee sitten ulos tuoden mukanaan lontar-lehden sekä kirjoitusvälineet ja antaa ne Dewi Shintalle.]

Dalang: Dewi Shinta kirjoittaa kaikki tunteet sisällänsä. Hän selostaa kaikki kärsimyksensä, jotka on kokenut siitä lähtien, kun Rahwana kaappasi hänet Dandakan metsässä sekä vankeudestaan Taman Argasokassa.

Hän kertoo myös Trijatan, Rahwanan pikkuveljen urhoollisen Wibisanan tyttären uskollisuudesta, joka on epäsuorasti toiminut suojelevana kilpenä Rahwanan mielivaltaisista himoista vastaan. Hän mainitsee myös Hanumanin, valkoisen taikavoimaisen apinan, joka on suorittanut tehtävänsä hyvin.

Dewi Shinta: Ainoastaan kyynelsilmin voi tämän kirjoitukseni lukea. Koskapa minä ikävöin valtiaasi lämpimiä kyyneleitä. No niin, lähde nyt! Palaa viipymättä takaisin! Minä rukoilen puolestasi, että pääsisit takaisin Sri Raman eteen.

Hanuman: Toivottavasti kunnioitetun prinsessan siunaus tulee seuraamaan minua matkallani.

Dewi Shinta: Minä aion heti rukoilla sinun puolestasi, Hanuman!

[Hanuman esittää kohteliaan tervehdyksensä ja poistuu. Dewi Shinta sekä Dewi Trijata poistuvat valkokankaalta. Gununganilla vaihto.]

Dalang: Näin Hanumanilla on nyt vielä yksi tehtävä jäljellä, nimittäin ottaa selville Alengkan armeijan vahvuus. Tiedon mukaan Alengkan armeijaa ei voi voittaa. Se on haavoittumaton sekä taikavoimainen.

Mitenkä olisi jos yrittäisi verrata heitä keskenään? Hanuman haluaa koetella ja etsiä todisteita ensin.

Hanuman alkaa hajottaa Taman Argasokaa. Hän kaataa jättimäisen nagasari-puun, kuin myös kenanga-puun, myrttipuun, sekä norsunluukookospalmun hän paiskaa maan tasalle. Hän särkee seinämuurin sekä kaiken mikä vain on esteenä maan tasalle. Seuraa yleinen hälinä, ja jotkut hirviösoitaat yrittävät

kukistaa Hanumanin, mutta heidät lyödään hetkessä hengettömiksi. Nyt myös Trisirah sekä Trimuka, jotka puuttuvat asiaan, yrittävät ottaa Hanumanin kiinni.

[Gunungan nostetaan.]

5. näytös

Taman Argasokassa

[Hanuman taistelee Trisirahia, Trimukaa sekä Pragasaa vastaan.]

Trisirah: Saakelin kirottu ruma apina! Kuka luulet olevasi kun noin uskallat hajottaa Taman Argasokaa sekä aiheuttaa sekasortoa Alengkan valtakunnassa!

Hanuman: Sanokaa te ensin nimenne, koskapa minä en ole vielä esitellyt nimeäni teille, räkänokkaisille hirviöille!

Trimuka: Helkkari! Koska osaat puhua, luuletko siksi olevasi meitä arvokkaampi? Kuulehan likainen apina, sinä osaat puhua vain, koska isäntäsi on sinua sinnikkäästi opettanut, aivan kuin minä opettaisin mainalintua!

Hanuman: Enpä arvannutkaan että sinun kaltaisesi räkänokkainen hirviö osaa myös keskustella!

Trisira: Minä täytän toiveesi, likainen apina. Nimeni on Trisirah, olen kuningas Rahwanan poika. Ja tämä tässä on kaksoisveljeni Trimuka!

Pragasa: Minun nimeni on Pragasa, olen Alengkan turvallisuuskaartin komentaja!

Hanuman: Hieno! Olen nyt nähtävästi tavannut sen kirotun Rahwanan pojat. Hm... hm..., koska te kaksi olette Rahwanan poikia ja tuo ruma tuossa on turvallisuuskomentaja, niin olette oikeutettuja tietämään minun nimeni. Minä olen Hanuman, Anjani Putra sekä myös Sanggana. Olen Sri Raman lähettiläs ja saavuin Maliawanista tänne Alengkaan vaatimaan Rahwanaa katumaan tekojaan ja palauttamaan prinsessa Shintan takaisin Sri Ramalle sekä osoittamaan hänelle kunnioitustaan!

Trisirah: Likainen apina! Suuripa on rohkeutesi kun uskallat puhua suuria sanoja Rahwanan poikien edessä!

Trimuka: Parempi kuin kuolla kidutukseen, on antautua ja ryhtyä kuningas Rahwanan maskotiksi. Tuota sinun kykyäsi puhua voisi käyttää kuningatar Ibu Bhatari Tarin viihdykkeenä!

[Puhuen Pragasalle.]

Pragasa, ota kiinni tuo ruma apina, elävänä tai kuolleena!

[Pragasa lyö oitis Hanumania, mutta Hanuman loikkaa ketterästi sivuun. Pragasa jahtaa häntä, ja jahtiin yhtyvät Trimuka sekä Trisirah. Syntyy kiihkeä taistelu

Hanumanin sekä Trimukan, Trisirahin ja Pragasan välillä. Mutta kukaan heistä ei pysty kukistamaan Hanumania.]

Trisirah: Vaikuttaa siltä, että Hanuman ei olekaan mikään turha apina. Hänen taikavoimansa on todella yliluonnollisen suuri. Olisiko hän jumalan inkarnaatio!

Trimuka: On parasta, että teemme heti ilmoituksen enolle ministeri Prahastalle. Ehkäpä vain isot veljemme Saksadewa sekä Indrajid ovat kykeneviä voittamaan Hanumanin!

[Trisirih ja Trimuka poistuvat. Gunungan asetetaan.]

Merkkiääni soitetaan,
 ooo..., ooo...
 Peräännyvät sotilaat,
 palata he tahtovat,
 palatsiin takaisin,
 ooo..., ooo...
 Kierot villisiat,
 ooo...
 Senpä takia yhdessä,
 ooo...
 Hyökkäys on jo ohi,
 piilossa pysyttelevät.
 Ovat kovin harmissaan,
 ooo...
 Koska pelin menettivät,
 ooo...

Dalang: Jättäkäämme Hanuman rauhassa koettelemaan Alengkan armeijan vahvuutta. Menkäämme nyt Maliawan-vuoren juurelle. Prinssi Laksmana näkyy istuskelemassa yhdessä ylhäisen Semarin kanssa seuraamassa Nala Garengin, Petrukin sekä Bagongin hulluttelua.

[Gunungan nostetaan.]

6. näytös

Maliawan-vuoren juurella (goro-goro)

Kayoniin tuuli puhaltaa,
 äänensä on voimakas.
 Tuuli nousee tihkusateessa,
 ylle leviää kukkien tuoksu.
 Se on näin.
 Kuutamona tänään,
 hiljaista keskiyöllä.
 Harmonia soi taivaisiin.

[Gareng, Petruk sekä Bagong hulluttelevat. He heittelevät sutkauksia samalla kun laulavat ja tanssivat.] [Hulluttelun aiheet ja muodot ovat dalangin vapaan improvisoinnin ja luovuuden varassa. Klovnit lauleskelevat humoristisia lauluja.]

Onpas kethuk,
 onpas kenong.
 Päivisin uninen,
 öisin kiireinen.

[Heidän hulluttelunsa loppuu, kun ylhäinen Semar kutsuu heidät prinssi Laksmanan eteen.] [Kohtauksessa Laksmanan edessä ovat Semar, Gareng, Petruk sekä Bagong.]

Laksmana: Arvoisa veli Semar! Mitä mieltä veli Semar on Hanumanin matkasta isoveljeni kuningas Raman lähettiläänä Alengkaan? Tuleeko hän onnistumaan tehtävässään hyvin?

Semar: Minun vaatimaton mielipiteeni on, että Hanuman pääsee kyllä turvallisesti Alengkaan. Hänen varmasti myös onnistuu tavata prinsessa Shinta!

Laksmana: Miksi olet sitä mieltä, veli?

Semar: Tuo Dewi Anjanin poika omaa sellaisia ihmeellisyyksiä, joita ei muilla olennoilla tässä maailmassa ole. Vaikka onkin apinan hahmoinen, Hanuman on uljas ja rohkea soturi, jolla on yliluonnollisia taikavoimia. Hänellä on myös taika-ase Cupumanik Astagina, joka on hänen kehonsa sisällä. Tuon aseensa avulla Hanuman kykenee muuntautumaan vuoren kokoiseksi jättiläiseksi, sekä aina selviytymään kaikista vaaroista. Hän on todellakin jumalten suosikki!

Laksmana: Luojan kiitos jos on niin, veli. Se tarkoittaa myös, että isoveljeni kuningas ei tehnyt virhettä lähettäessään Hanumanin Alengkaan!

Dalang: Tämä heidän rauhaisa keskustelu häiriintyy kun tiheän pensaikon takaa alkaa kuulua kovaäänistä rähinää. Prinssi Laksmana valpastuu. Pian tämän jälkeen pensaikon takaa loikkaa esiin neljä takkutukkaista ja pelottavakasvoista hirviötä. He ovat Wisakraman, Rahwanan käskyläisen ja myrkyneittäjähirviön armeijan jäännökset Goa Windusta. Kaikki neljä hirviötä empimättä ympäröivät Laksmanan.

Maaailma huojuu heiluu,
 taivas säkenöi salamoi,
 näyttää nousevan ja laskevan,
 kuin rakastuneen kulmakarvat.
 Kaikki mikä nähdään,
 vuori sortuu hajoaa,
 sekasortoinen sydän,
 kulkee hulluna ihastuksesta.

Voi Sumitra,
eipä ole nyt muuta,
kaikkialta metsästä,
hyökätään kärsimystä tuoden.
Ooo...

Drumayaksa: Kirottu paholainen! Hei, hieno sankari! Kuka sinä olet, mistä tulet ja minne menet uskaltautuessasi kulkemaan tässä Maliawanin metsässä?

Laksmāna: Veli Semar, kuka on tämä hirviö, onko hän myös sen kirottun Rahwanan käskyläinen?

Semar: Kyllä, prinssi. He ovat Wisakraman, Warawendya-vuorella sijaitsevan Goa Windun hallitsijan armeijan rippeet.

Laksmāna: Kuka on tuo Wisakrama, veli Semar?

Semar: Wisakrama on myrkyneittäjä ja Rahwanan käskyläinen. Koska rakensi palatsin, joka kilpailee kauneudessaan taivaallisen Ekacakran valtakunnan kanssa, Indra-jumala suuttui hänelle. Ja niin Dewa Indra tuhosi tuon Goa Windun palatsin nuolellaan!

Laksmāna: Hei, metsän hirviö. Mitä sinä todella haluat, ja mitä tarkoitat häirtessäsi rauhaisaa oloani?

Drumayaksa: Saakeli! Kun kysytään niin ei edes ole vastannut kun jo esittää vastakysymyksen!

Laksmāna: Sehän on luonnollista kun ollaan liikkeellä, niin kysellään puolin ja toisin. Ei ole mitään säädestä siitä, kuka vastaa ensin.

Drumayaksa: No hyvä! Avaahan korvasi nyt ammollen, ritari. Minun nimeni on Drumayaksa, ja tässä ovet kolme veljeäni: Drumakala, Wilotama sekä Brajadora. Olemme maailmankaikkeuden kuninkaan Rahwanan käskyläisiä, ja meidät on komennettu vahtimaan Mahendra-vuoren alueen turvallisuutta. Nyt on sinun vuorosi kertoa mikä on nimesi sekä mistä olet kotoisin!

Laksmāna: Drumayaksa, avaa korvasi levälleen. Minä olen prinssi Laksmāna, Prabu Raman nuorempi veli Ayodyan valtakunnasta!

Drumayaksa: Todellakin, mikä sattuma! Tämähän on se ihminen, jota olemme etsineet ja jonka pään voisi viedä uhrilahjaksi kuningas Rahwanalle!

Brajadora: Jos on niin, älkää päästäkö karkuun. Tapetaan hänet heti!

Hirviö suuri pelottava,
 kooltaan vuoren kokoinen.
 Loistavan punainen kuin tulessa,
 kiljuu viholliselleen.
 Pyytäen käymään päälle,
 kuin leijonan karjuntaa,
 näyttää haluavan hyökätä.
 Ooo..

[Syntyy kiihkeä taistelu Laksmanan ja hänen vastustajiensa Drumayaksan, Drumakalan, Wilotakan ja Brajadoran välillä. Kaikki neljä hirviötä saavat surmansa Laksmanan nuolista. Vaihto gununganin avulla.]

Dalang: Jättäkäämme nyt prinssi Laksmana sekä neljä Punakawan-palvelijaa, jotka palaavat takaisin Maliawanin majapaikkaan. Menkäämme jälleen Alengkan valtakuntaan. Alengkan palatsin ulkopuolella ministeri Prahasta keskusteleo Indrajidin, Saksadewan ja Trisirahin kanssa.

[Gunungan nostetaan.]

7. näytös

Alengkan palatsin ulkopuolella

[Ministeri Prahastan edessä ovat Indrajid, Saksadewa ja Trisirah.])

Trisirah: Turmiollista, eno ministeri, tuolla valkoisella apinalla, jonka nimi on Hanuman, on ylluonnollisia taikavoimia. Meidän ei onnistunut vangita häntä, sen sijaan hänen onnistui väkivalloin tappaa monia hirviösoilaita.

Ministeri Prahasta: Jos on noin, silloin hänen vangitsemisensa on Indrajidin ja Saksadewan vastuulla.

Indrajid: Toteutan viipymättä enon ja ministerin käskyn.

Saksadewa: Usko vain eno että minun kyllä onnistuu ottaa kiinni tuo valkoinen apina.

Ministeri Prahasta: Kyllä minä uskon teidän molempien kykyihin. Täyttäkää tehtävä hyvin, älkääkää tuottako pettymystä isällemme kuningas Rahwanalle.

[Indrajid ja Saksadewa tekevät kohteliaan tervehdyksen ja poistuvat. Heitä seuraa myöhemmin Trisirah sekä ministeri Prahasta. Gunungan ilmestyy.]

Dalang: Jättäkäämme nyt heidät, jotka ovat matkalla Taman Argasokaan ottamaan kiinni Hanuman. Siirtykäämme Taman Argasokan paviljonkiin missä prinsessa Shinta on hyvin huolestunut Hanumanista.

[Gunungan nostetaan.]

Vetensä on puhdas,
 laaja allas kuin taivas,
 kelluu kuun lailla kilpikonna.
 Ooo..
 Tähdet taivaalla,
 kukkien tavoin levittäytyvät.
 Ooo...

8. näytös

Taman Argasokan rakennus

[Dewi Shinta edessään Dewi Trijata.]

Dewi Shinta: Trijata, mitä ulkona Taman Argasokan puutarhassa oikein tapahtuu? Kuulin, että Hanuman on mellastanut ja nyt hirviökaarti on ottanut hänet kiinni.

Trijata: Totta se on täti, Hanuman mellasti ja tuhosi Taman Argasokan. Hirviöt tulivat ja ympäröivät hänet ottaakseen hänet kiinni. Hanuman kävi heitä vastaan ja syntyi kiihkeä taistelu.

Dewi Shinta: Sinähän äsken nousit mietiskelytorniin. Pystyitkö näkemään, mitä ulkopuolella Taman Aragasokassa tapahtui? Ja mitenkä on Hanumanin tilanne?

Trijata: Täti, luulen että täti voisi nousta ylös mietiskelytorniin ja todistaa itse urheen Hanumanin toimintaa. Hän kykenee muuttamaan itsensä isoksi kuin vuori. Hän on hyökännyt ja tuhonnut tuhansia hirviösotilaita. Jopa urheat veljeni Trisirah ja Trimuka eivät pystyneet kukistamaan häntä!

Dewi Shinta: Voi Hanuman! Palaa takaisin! Palaa kun vielä olet turvassa! Mitä siitä seuraisi, jos sinut otettaisi kiinni ja kuolisit täällä Alengkassa?

Trijata: Miksi täti on noin huolissaan Hanumanista? Voi, jospa täti vain näkisi itse Hanumanin urheuden, ei täti varmaankaan enää olisi huolissaan. Eiköhän vain tämä ole merkki siitä, että kuningas Rama tulee tuhoamaan Alengkan sekä vapauttamaan tädin kuningas Rahwanan vankeudesta? Kun hänen lähettiläänsäkin jo on noin urhea, en voi edes kuvitella kuningas Raman urheutta!

Dewi Shinta: Trijata! Sinun sanasi rauhoittavat mieltäni. Nouse takaisin ylös mietiskelytorniin. Seuraa edelleen Hanumanin toimintaa. Jos hänelle tapahtuu jotain ikävää, ilmoita minulle siitä viipymättä.

Trijata: Noudatan heti tädin käskyä!

[Trijata tekee kohteliaan tervehdyksen ja poistuu, Shinta menee sisälle. Gunungan ilmestyy.]

Dalang: Shinta, joka on huolissaan Hanumanin puolesta, astuu sisälle meditaatiohuoneeseen rukoillakseen suuria jumalia suojelemaan Hanumania kaikilta vaaroilta. Samaan aikaan Dewi Trijata on noussut ylös mietiskelytorniin. Sieltä hän näkee selvästi Hanumanin urhean toiminnan tämän käydessä hirviöiden armeijaa vastaan. Suuri ylpeys nousee hänen mieleensä, mutta tuo tunne vaihtuu pian huoleksi hänen nähdessään kuinka kaksi Rahwanan lempilasta, Saksadewa ja Indrajid saapuvat sotavaunuissaan hyökätäkseen Hanumanin kimppuun.

[Gunungan nostetaan.]

9. näytös

Taman Argasokan ulkopuolella

[Hanuman käy Saksadewaa vastaan.]

Saksadewa: Hei Hanuman, älähän vielä kehuskele ja paukuttele rintaasi. Sotilaita olet sinä vasta voittanut. Nyt joudut käymään minua, Saksadewaa, Rahwanan poikaa vastaan!

Hanuman: Sopii minulle, sotilas taikka sotakomentaja, ihan sama. Saatikka siten Rahwanan lapsi. Jos täytyy, niin itse Rahwanakin voi käydä minua vastaan, niin vannon, että murskaan hänen törkeyksiä suoltavan suunsa!

Saksadewa: Emäkirottu! Hanuman, avaa silmäsi ja korvasi ammolleen. Näe ja kuule nyt mitä minä sanon. Minä, Saksadewa olen hyökännyt taivastenkin valtakuntaan ja lyönyt kaikki jumalat. Nämä vaunut, joita kaksi lentävää hevosta vetävät, ovat sotavaunut, jotka myös osaavat lentää. Jopa itse jumala Indra, tavallisesta ihmisestä puhumattakaan, on kärsinyt tappion näiden vaunujen ansiosta!

Hanuman: Painu helvettiin roskapuheinesi, Saksadewa. Voithan sinä voittaa jumalat, ja noita sotavaunujasi jumala Indra pelkää. Mutta onko urheutesi kyllin suuri käymään Hanumania vastaan? Koetetaan kumpi meistä selviää voittajana.

Saksadewa: Perhanan Hanuman, ruma ja kiittämätön apina!

[Saksadewa hyökkää suoraa päätä Hanumanin kimppuun, syntyy kiihkeä taistelu. Hanuman lyö hajalle Saksadewan sotavaunut. Lopulta Hanuman tappaa Saksadewan. Nyt Indrajid astuu esiin ja käy Hanumania päin.]

Hanuman: Muodostasi ja olemuksestasi päätellen sinä et taatusti ole mikään tavallinen komentaja. Sanohan nimesi ennen kuin koet saman kohtalon, kuin Saksadewa!

Indrajid: Hanuman, kerskut kuin voisit valloittaa koko maailman. Minut tunnetaan nimellä Indrajid, sekä myös Megananda. Paitsi että olen Alengkan sotapäällikkö, olen myös kuningas Rahwanan vanhin poika.

Hanuman: Hienoa! Tähän on tultu, että Rahwanan lapset yksi toisensa jälkeen tulevat ja haluavat kuolla Hanumanin käsissä.

[Hanumanin ja Indrajidin välillä puhkeaa kiivas taistelu. Joutuessaan ahtaalle Indrajid ampuu Trisula-nuolensa, mutta Hanumanin onnistuu siepata nuoli ja katkaista se. Sitten Indrajid ottaa esiin Nagageni-aseensa.]

Dalang: Nyt on Indrajid valmis ampumaan Nagageni-nuolen, jonka metalliseos palaa kuin soihtu. Se on mahtava perintökalu jumalilta, joka ammuttaessa roihuaa punaisena lohikäärmeen suihinää muistuttavan äänen säestämänä. Aiemmin Indrajidin taistellessa jumalia vastaan, tämä löi itse Indra-jumalan sotavaunuihin ampumallaan Nagageni-nuolella.

Hanuman ei tunne vähäisintäkään pelkoa, koska hän uskoo Astagina-taika-aseen pelastavan hänet surman suusta. Yhtäkkiä Hanuman saa uuden aatteen. Hän kyllä pystyisi voittamaan Indrajidin taika-aseen. Hän pystyisi tappamaan Indrajidin. Mutta mitä se hyödyttäisi? Hänen tehtävänsähän on ainoastaan ottaa selville vihollisen vahvuus. Indrajid on Rahwanan vanhin poika, joten kenties jos hän olisi häviävinnään ja antaisi ottaa itsensä kiinni. Tämä antaisi hänelle mahdollisuuden kohdata Rahwana kasvotusten.

Hanuman: Laukaiskaa nopeasti mainiot aseenne. Minä haluan tietää josko ne pystyvät haavoittamaan nahkaani!

Indrajid: Hanuman, olehan varuillasi. Älä sitten minua syytä, jos sinut on pakko raadoksi saattaa tänne Alengkaan!

[Nagageni-nuoli ammutaan. Hanuman hyppää korkealle, mutta antaa nuolen osua jalkaansa. Hanuman kaatuu nuolen sojottaessa hänen vasemmassa jalassaan.]

Dalang: Vaikka Hanuman on kaatunut maahan nuolen osumasta, on Indrajid silti valppaana. Ottaakseen Hanumanin kiinni, hän ottaa esiin Nagapasa-nuolen. Tämä taikavoimainen jumalten perintökalu ei häviä Nagageni-nuolelle. Vaan, jos se ammutaan ilmaan, se muuttuu pelottavaksi jättiläislohikäärmeeksi. Tuo hurja nuoli syöksyy ilmojen halki ja vangitsee Hanumanin. Hänen molemmat kätensä ja jalkansa ovat tiukasti sidotut.

[Nagapasa-nuoli ammutaan. Indrajidin onnistuu sitoa Hanuman ja viedä hänet kuningas Rahwanan eteen. Gunungan ilmestyy.]

Dalang: Indrajid vie Hanumanin kädet ja jalat sidottuina Alengkan palatsiin kuningas Rahwanan eteen.

10. näytös

Alengkan kuningaskunta

[Kuningas Rahwana seuranaan Sarpakenaka, urhea Wibisana sekä ministeri Prahasta ottavat vastaan Indrajidin, joka tuo mukanaan Hanumanin.]

Kuningas Rahwana: Saakelin perhana! Vai tältä näyttää se apina, joka hajotti Taman Argasokan ja tappoi poikani Saksadewan?

Hanuman: Siispä sinäkö olet Rahwana, tuo kirottu kuningas?

Kuningas Rahwana: Kirottu mätä apina! Istu!

Dalang: Kuullessaan Rahwanan käskyn. Hanuman oitis ojentaa häntänsä pitkäksi. Hän kietoo häntänsä ison jousen muotoon ja sitten istuskelee mukavasti sen varassa kuin isoisä nautiskelisi illan hämärtyessä. Jotta ei häviäisi Rahwanalle koossa, Hanuman viekkaasti muuntaa itsensä isoksi jättiläiseksi. Rahwana ärsyyntyy mielipuolisesti Hanumanin käyttäytymisestä.

Kuningas Rahwana: Apinan paskiainen! Etkö sinä mätä apina muka tajua, että minä olen Rahwana, kuningas aurinkoinen, kaikkein mahtavin koko luomakunnassa. Alengkan suuri kuningas, joka raivokkaasti hyökkäsi taivasten valtakuntaan ja pani jumalat polvilleen. Oletko tosiaan tuon hylkiökuningas Raman lähettiläs?

Hanuman: Kyllä, olen Sri Raman lähettiläs. Nimeni on Hanuman. Hei, Rahwana, etkö sinä osaa puhua hienosti ja ystävällisesti kuninkaan lähettilään edessä? Onko tuo tosiaan aurinkoisen kuninkaan merkki?

Kuningas Rahwana: Saakelin paskiainen! Kirottu apina! Helkkarin paholainen! [Rahwana läimäyttää Hanumania.]

Dalang: Rahwana läimäyttää lujaa Hanumania. Mutta Hanuman ei reagoi. Hän ei edes horjahda istuma-asennostaan. Rahwanan lyönti ei tunnu hänessä. Raivon vallassa, Rahwana vetää esiin miekkansa aikoen halkaista Hanumanin pään. Mutta ennen kuin Rahwana ennättää heilauttaa miekkaansa, seisoo Wibisana hänen edessään, tekee kunnioittavan eleen ja puhuu.

Wibisana: Malttia isovelji! Isoveljeni kuninkaan täytyy muistaa. Vaikka onkin vain apina, on Hanuman kunnianarvoisan kuninkaan lähettiläs. Eikö sellainen kuningas, joka tappaa toisen kuninkaan lähettilään, olisikin halveksittava olento? Puhumattakaan tappamisesta, jo hänen vangitsemisensä on halveksittava teko. Sen sijaan teidän ylhäisyytenne tulisi kunnioittaa sekä antaa lahja toisen kuninkaan lähettilälle, kuten meidän esivanhempammekin ovat tehneet.

Hanuman: Arvoisa huomaavainen herra, anna vain kuninkaasi tappaa minut. Hän on todellakin kirottu kuningas, joka ei tunne sääntöjä ja käytöstapoja. Todella alhainen ja kirottu kuningas. Mikä voikaan olla se pahuus, mitä hän ei vielä olisi tehnyt? Entäpä se omahyväisyys, mitä hän ei vielä olisi osoittanut?

Kuningas Rahwana: Kirottu paholainen! Mätä apina! Miksi ihmeessä sinä olet tappanut tuhansia sotilaitani? Ja tuhonnut Taman Argasokan, jonka olen raken-

tanut käyttäen siihen koko omaisuuteni? Niin että on vain oikein, jos revin sinulta silmät ja halkaisen pääsi!

Hanuman: Rahwana, sinä olet todella kirottu kuningas. Kuningas, jolla on alhainen käytös ja jolla ei ole oman arvon tuntoa. Kuulehan nyt sanani, sinä kirottu kuningas! Ensin ajattelin, että olet sotilaallisen uljas rohkea soturi, jolla on ritariollinen olemus, ja jolla on sisua käydä vihollista päin. Mutta näyttääkin siltä, että olet vain juonitteleva pelkuri. Sinä anastit Lokapalan valtaistuimen kuningas Danarajalta halpamaisen juonikkuutesi avulla, koskapa sinä et tuntenut itseäsi kyllin voimakkaaksi voittamaan häntä maagisen voiman kilpailussa, vaikka olit jo vuosikausia paastonnut Rohmuka-vuoren huipulla. Sinä hävisit myös kilpailun Maespatin ministeri Suwandaa vastaan. Se, että lopulta onnistuit tappamaan ministeri Suwandan, johtui vain ministeri Suwandan itsensä karmasta, koska hän oli henkensä velkaa pikkuveljelleen Sukrasanalle. Sinä myös hävisit kilpailussa kuningas Harjunasasrabahulle, ja sitten sinua vedettiin kärryillä ympäri kenttää Maespatissa, mikä olikin huvituksen sekä pilkan aiheena tuhansille ihmisille. No, missäpä piilee urheutesi, hei Rahwana? Onko vielä itsetuntoa kuninkaalla, jota on vedetty kärryillä niin että tapaus on ollut vieraan valtakunnan kansan huvituksen ja pilkan kohteena?

Kuningas Rahwana: Mätä apina! Puheesi on kerta kaikkiaan suurisuista. On sinulla todellakin otsaa moittia Rahwanaa.

Hanuman: Hei Rahwana, kuule ensin sanani! Sinä ylpeilet onnistumisellasi hyökätessäsi taivasten valtakuntaan, lyömällä jumalat ja kaappaamalla sieltä kolme taivaallista neitoa. Mutta hei, tiedätkö sinä Rahwana, että tuo sinun tekosi hyökätä taivasten valtakuntaan johtui ainoastaan pettymyksestäsi ja toivon menetyksestäsi, koska et ollut kyennyt saamaan vaimoa. Sinä hyökkäsit taivasten valtakuntaan vain, koska koit tappion Ayodyassa kosiessasi siellä Dewi Kusalyaa. Ja koska tunsit katkeruutta Dewi Kusalyaa kohtaan, sinä sieppasit hänen miniänsä prinsessa Shintan silloin kun tämä oli yksin. Joten, missähän piilee sankaruutesi? Ja nyt sinä rohkenet tappaa minut, kun olen sidottuna. Jos olisin vapaana, uskaltaisitko kohdata minut kuten ritari? Vai pelkäätkö saavasi saman kohtalon, kuin silloin kun hävisit taiston setäni Subalin kanssa? Hei, Rahwana, jos aiemmin olit valmis myöntämään häviösi sedälleni Subalille ja suutelemaan hänen jalkojaan, niin mikset nyt ole valmis myöntämään häviötäsi Hanumanille ja suutelemaan minun jalkojani?

Kuningas Rahwana: Kirottu paholainen, mätä apina. Puheesi on kömpelöä, mutta myrkyä vain riittää!

Hanuman: Kuulehan vielä sanojani hei, Rahwana! Sri Rama on ylhäisen hienostunut kuningas. Elää toteuttaakseen ylevän tehtävänsä maailman hyvinvoinnin puolesta. Hän puolustaa oikeita tarkoitusperiä. Hän on läheinen ystävä meidän apinoiden kuninkaan Sugriwan kanssa. Meidän armeijamme on miljoonien vahvuinen, ja se tulee hetkessä kukistamaan koko Alengkan valtakunnan. Ja myös

Sri Raman nuorempi veli, Laksmana, on taikavoimainen ja hienostunut ritari. Pätevä kaikessa niin kirjaviisaudessa kuin myös todellisessa soturintaidossakin. Siitä syystä me apinat olemme hänen alamaisiaan. Hänen äänensä on kuningas Raman ääni, ja hänen käytöksensä myös. Juuri tästä syystä, hei Rahwana, jos haluat vielä elää pitkään, vapauta prinsessa Shinta ja palauta hänet takaisin Sri Ramalle. Polvistu hänen edessään ja pyydä anteeksiantoa. Kuningas Rama tulee varmasti antamaan anteeksi. Älä saata meitä apinoita hyökkäämään Alengkaan ja tuhoamaan sitä maan tasalle.

Etkö muista uskottujen sotapäälliköittäsi kohtaloa, kuten Karadusana, Wirada, Marica, Dirgabahu sekä Tatakaya? Heidät kaikki tappoi maalaishylässä valmistettu nuoli. Etkö muista pikkusiskoasi Sarpakenakaa, joka menetti nenänsä Dandakan metsässä? Ja yksi asia vielä, joka sinun tulee muistaa. Kuningas Ramalla on mahtava ase, Gunawijaya. Setäni Subali, joka oli myös sinun opettajasi ja omisti maagisen Pancasonan, ei ollut kyllin vahva voittamaan Gunawijayaa! No, mikähän kantava voima sinulla sitten on, jotta voisit haastaa kuningas Raman?

Dalang: Rahvana on äreissään, koska hän ei saa suunvuoroa. Hanuman on niin innokas, ettei hänen puhettaan saa katkaistuksi. Koska pelkää, ettei häntä pidettäisi ritarillisena, Hanumanin lopetettua puheensa rupeaa Rahwana välittömästi antamaan takaisin jyrähtelevällä äänellään.

Kuningas Rahwana: Kirottu apina! Pirulainen, joka osaa säännöt ja käytöstavat. Oli oikein, että jumalat kiroivat sinut kun vielä olit taivaassa seitsemännessä rivissä. Äitisi on apina. Setäsi myös ovat apinoita. Mutta kuka on isäsi, sen vain kirottu paholainen tietää. Senkin vähäjärkinen apina, voit tuntea vain ihmisiä, jotka hoitavat sinua ja antavat sinulle ruokaa. Ja järkesi äänikö kertoo sinulle vain, että ainoastaan Rama on maaginen ylevä sankari? Phyi... phyi... phyi! Luuletko että Alengkasta löytyy vain kuivia luita ja mätää lihaa? Vertaatko sinä Wiradaa, Kaladisanaa ja Tatakayaa sinuun itseesi? Sinä kirottu! He kuolivat vain, koska heillä ei enää ollut mitään arvoa täällä Alengkassa. He kuolivat kylällä tehtyihin nuoliin, koska he itsekkin olivat tavallisia kylän hirviöitä. Mutta entäpä minä? Minä olen kuningas Rahwana, joka on kerran hyökännyt taivasten valtakuntaan ja pelotellut jumalia. Alengkassa on myös Prahasta, jonka taikavoimalla ei kukaan apina voi vetää vertoja. On myös pikkuveljeni Kumbakarna, joka kykenee murskaamaan koko maailman!

Dalang: Hanuman ei halua esittää vastaväitteitä Rahwanan sanomisille. Hän on vain hiljaa ja samalla antaa kielensä tulla ivallisena ulos suustaan.

Kuningas Rahwana: Hei, Hanuman, mätä apina! Sinäkö yrität verrata minua Ramaan? Mikä siinä Ramassa muka on niin erinomaista? Hänhän on karkotettu kuningas, koska kansa ei hänestä pitänyt. Peittäääkseen häpeänsä ja mädännäisytyensä hän teeskentelee tekemällä hyveitä sekä olemalla ylevä soturi. Auttaa vain rukoilemaan pystyviä brahmaaneja. Onko hirviöiden tappaminen hyve? Eikö heilläkin jumalolentoina ole oikeus elellä maailmassa ja etsiä ravintoaan?

Onko tämä maailma vain ihmissukua varten? Senpä takia minä haluan oikaista vajavaista oikeudenmukaisuutta. Ryöstin hänen vaimonsa tarkoituksellisesti, kaappasin ja telkesin, jotta Shinta tietäisi, mistä löytyy puhdas totuus. Tietäisi mikä on väärä teko ja mikä oikea. Viiden vuoden telkien takan pitämisen jälkeen Shinta vasta tajusi, että se mitä Rama tekee, on harhautunut hyveellisen sankarin velvollisuuksista.

Päinvastoin, Shinta on kiitollinen voidessaan elää Alengkan valtakunnassa urhean kuninkaan viisaassa suojeluksessa. Kerran tarjosin Shintalle mahdollisuutta palata takaisin Raman luokse. Mutta Shinta torjui ajatuksen. Hän ei halua elää metsässä vaeltelemassa ilman suuntaa ja määränpäättä, elää riippumalla puun oksasta kuin apina. Ei se ole kuninkaan tyttären arvolle sopivaa. Nykyään hän ei missään nimessä halua erota minusta. Juuri siksi minä rakensin Taman Argasokan, jonka sinä äsken hajotit.

Voi Hanuman, sinä olet todellakin metsän apina. Sinä palvot karkotettua ihmistä kuin jumalaa. Vieläpä vertaat tuota halveksittavaa kerjäläistä minuun.

Hanuman, tiedätkö sinä kuka Sugriwa oikeastaan on? Hän on eläin, joka ei halua tehdä vastapalveluksia ja on häpeämätön varas. Hänen oma veljensä Subali kerran nosti hänet halveksunnan tilasta, mutta hän ottikin tämän vaimon itselleen. Hän anasti Subalin oikeuden Goa Kiskendaan viekkaukella. Voiko muka tuollaista olentoa sanoa puhtaaksi ja pyhäksi olennoiksi? Se sopiikin oikein hyvin, että tuollainen mätä apina kaveeraa Raman kanssa. Tämän takia neuvoin opettajaani Subalia ottamaan takaisin vaimonsa ja valtaistuimensa, jotka Sugriwa oli viekkaukella anastanut. Mutta... kun hän sitten taisteli veljensä kanssa, tuo kirottu Rama ampui hänet nuolellaan piilosta käsin. No, sano nyt missä piilee Raman urhoollisuus? Miksei hän rohjennut käydä suoraan Subalia päin, vaan ampui hänet salakavalasti nuolellaan piilosta käsin? Tuotako sinä kutsut hyveen noudattamiseksi? Onko oikein, jos sanot tuon kaltaista ihmistä maailman hyvinvoinnin varjelijaksi? No vastaa nyt, vähämielinen apina!

Hanuman: He, kuulehan sanani kirottu kuningas! Sri Rama lähti Ayodyan valtakunnasta omasta tahdostaan. Hänen nuorempi veljensä Bharata aneli kovasti Ramaa palaamaan takaisin Ayodyaan, mutta hän torjui kohteliaasti tuon ylevän tarjouksen. Sri Rama vieläpä opetti hyveitä Bharatalle. Jos hänen täytyi tappaa hirviöitä, se johtui siitä, että nämä olivat rikkoneet elämisen sääntöjä. Ja se mitä olet muka tehnyt Shintaa kohtaan, on kyllä sydäntä särkevää palturia. Tiedä, hei Rahwana, että silloin kun sinä kaappasit Shintan, olin minä ylhäällä Nagasari-puussa. Minä näin, kuulin ja todistin selvästi, kuinka tunsit piston sydämessäsi kuullessasi hänen herttaista puhettaan, ja joka sitten johti sinut menettämään itsehillintäsi. Sinä suutuit ja vedit esiin miekkasi. Ah, minä melkeinpä hyökkäsin sinun kimppuusi, mutta pystyin hillitsemään itseni, vaikka toden sanoakseni minä voin pahoin nähdessäni sinun käytöksesi.

Se että tuhosin Taman Argasokan, johtui vain siitä, että halusin antaa sinulle syyn tulla ulos palatsistasi kohtaamaan minut itse. Mutta vain arvottomia roikaleita ilmaantui paikalle. Ja kun sitten näin poikasi Indrajidin käyvän vastaani, ajattelin, että tämä olisi paras tapa päästä kohtaamaan sinut. Sen takia hävisin ja annoin nuolen osua reiteeni, ja sitten Nagapasa kietoutui kehoni ympärille. Tosi asiassa jos olisin halunnut, olisin voinut tappaa yhdellä iskulla tuon esikoispoikasi, josta olet niin ylpeä! Ja mitä tulee setäni Subalin kuolemaan, minähän siinä enemmän menetin, et sinä. On totta, että Sri Rama ampui hänet nuolellaan salaa. Mistähän syystä setäni Subali salaa antoi maagisen Pancasonan sinulle? Oli tuo Subalin teko oikea tai väärä, niin Gunawijaya tuomaroi sen asian. Jos Subali olisi ollut oikeassa, hän olisi varmasti välttänyt kuoleman. Näyttää siltä, että setäni Subali kuoli koska maagisessa Pancasonassa ei enää ole tehoa!

Dalang: Raivoissaan Rahwana potkaisee norsunluista tuolia, joka hajoaa palasiksi. Hän haluaa lyödä Hanumanin pään säpäleiksi. Mutta muistaessaan asemansa kuninkaana, hän tukahduttaa halunsa. Ojennetuin käsin Rahwana lausuu tuomionsa. Hän karjuu korvia huumaavalla äänellä.

Kuningas Rahwana: Saakelin roikale! Kirottu apina! Indrajid, vie hänet kauas pois! Vie hänet aukiolle ja polta elävältä! Tunge puhvelin lantaa hänen suuhunsa! Toimi nopeasti!

Wibisana: Eikö tuo ison veljen päätös loukkaa maailman säännöstöä? Hanuman on lähettiläs, oli hänen virheensä mikä tahansa, häntä on kunnioitettava. Isoveljellä ei ole oikeutta tuomita häntä!

Kuningas Rahwana: Painu hemmettiin mutinoinesi, Wibisana! Ja toimi nopeasti, Indrajid! Älä huomioi tämän pelkurisetäsi puhetta!

Indrajid: Toteutan oitis isäni kuninkaan päätöksen.

[Indrajid vie Hanumanin nopeasti ulos. Wibisana seuraa perässä. Kokous päätetään. Ulkona Wibisana lähestyy Hanumania. Kohtaus: Wibisana ja Hanuman.]
Wibisana: Antakaa minulle anteeksi. En voinut auttaa arvoisaa herraa. Mikä häpeä valtakunnallemme kohdelllessamme kuninkaan lähettilästä näin tylästi.

Hanuman: Ei herran tarvitse olla minusta huolissaan. Minä kyllä pystyn pelastamaan itseni. Uskokaa pois vain, että minä en tule kuolemaan liekeissä.

Wibisana: Onko tuo totta? Jos herran onnistuu turvallisesti palata takaisin Maliawaniin, toimittakaa palvovat rukoukseni herra kuningas Ramalle!

Hanuman: Kuka te olette, herra?

Wibisana: Olen Wibisana, kuningas Rahwanan nuorin veli.

Hanuman: Tulen aina muistamaan herran nimen. Olen teidän uskollisuutenne todistaja. Palatkaa nyt nopeasti kotiin ja laittakaa joku merkki talonne katolle. Minä aion lentää ja kylvää tulta kaikkialle!

[Indrajid tulee esiin ja rupeaa vetämään Hanumania. Wibisana poistuu – gunungan ilmestyy.]

Dalang: Käsky polttamisesta pannaan heti täytäntöön. Hirviöarmeija kokoaa mahdollisimman paljon palavaa materiaalia. Puuliiterin sisältö tyhjenetään ja asukkaitten polttopuut lisätään rovioon. Kuulutusta levitetään, väkeä kootaan todistamaan sen apinan polttamista, joka hajotti Taman Argasokan. Yhdessä hetkessä tuhansia asukkaita on kokoontuneena tuomion täytäntöönpanoaukiolle.

[Gunungan nostetaan.]

11. näytös

Alengkan aukio

Kohdataan vihollinen värähtämättä
kääritään hihat taisteluun
ja jatketaan edelleen.

[Hanuman on sidottuna paaluun. Aukion reunalla näkyy Indrajid, Trisirah, Trimuka sekä muutamia muita hirviöitä.]

Dalang: Hanuman on sidottu tiukasti paaluun. Palava materiaali on asetettu. Kuivaa ruohoa, olkia ja puunkuorta on kasattu valtavaksi kasaksi. Vaikuttaa siltä, ettei Hanuman voi millään pelastua. Sitten kuuluu Indrajidin huuto.

Indrajid: Sytyttäkää palamaan!

Dalang: [Samalla käyttäen gunungania liekinä.] Viisitoista hirviötä lähestyy Hanumania palavien soihtujen kanssa. He sytyttävät kuivan ruohon tuleen. Hetkessä tuli roihahtaa isommaksi ja isommaksi. Paksu savu nousee ilmaan. Koko aukio tuntuu peittyvän tuleen.

[Loimottavan tulen liikettä.] [Hirviöt huutavat hurraata korvia piinaavan äänekäästi. Hanuman odottaa yhä sopivaa hetkeä. Heti kun tuli on polttanut köydet poikki, hän muuntautuu jättiläiskokoiseksi. Hän potkaisee palavan rovion niin, että palavat kekäleet lentelevät joka suuntaan. Aukion reunoilla seisovien keskuudessa puhkeaa yleinen mekkala. He juoksentelevat sekasorrossa sinne tänne, tönivät ja tallaavat toisiaan. Kuolemantapauksiltakaan ei vältytä. Keskellä täyttää kaaosta Hanuman loikkaa korkealle ilmaan pidellen samalla palavaa puukasaa. Hän lentää palatsin ylle ja kylvää tulta kaikkialle.]

[Hanuman lentelee edes takaisin pidellen palavia tulikokkareita. Samalla näkyy hirviöitä, jotka juoksevat sekasorrossa yrittäen pelastaa itsensä.]

[Gunungan ilmestyy.]

Dalang: Nopeasti kuin salama liekit leviävät joka puolelle tuulen avustamina. Koko kaupunki palaa ääriään myöten. Aasukkaat huutavat kauhusta keskellä vuoren kokoisena raivoavaa tulimerta. Hanuman todistaa tapahtumaa ylhäältä ilmasta. Ainoastaan kaksi rakennusta säästyvät liekeiltä. Kelpo Wibisanan talo sekä Taman Argasokan rakennus, jossa Dewi Shinta ja Trijata oleskelevat. Kun koko kaupunki on palanut, Hanuman laskeutuu naisten asuintaloon lausuakseen hyvästit prinsessa Shintalle.

[Gunungan nostetaan.]

12. näytös

Taman Argasokan rakennus

[Dewi Shinta sekä Dewi Trijata ottavat vastaan Hanumanin.]

Dewi Shinta: Voi Hanuman, tuntui että sydämeni murtui kuullessani, että sinut oli otettu kiinni. Mistä syystä tuhosit Taman Argasokan puutarhan?

Hanuman: Minun tarkoitukseni oli vain houkutella Rahwana ulos. Minä halusin koetella hänen taikavoimaansa ja sulkea suun siltä mahtailijalta.

Dewi Shinta: Hanuman, sinuun on osunut nuoli? Kenen ampuma on nuoli, joka sojottaa vasemmassa reidessäsi?

Hanuman: Minuun osui Nagageni-nuoli, jonka ampui Indrajid.

Dewi Shinta: Nagageni-nuoli? Jumalien voimakas perintökalleus, josta sanotaan, etteivät edes jumalat voi voittaa sen voimaa. Jaksatkohan sinä palata turvallisesti Maliawaniin?

Hanuman: Arvoisan prinsessan ei pitä olla huolissaan. Tämä perintökalleus-nuoli ei pysty minua tappamaan. Jätin sen tarkoituksella siihen sojottamaan todisteena Sri Ramalle.

Dewi Shinta: Palaa nyt pian takaisin, Hanuman. Sinun kuninkaasi varmaan jo odottaa sinua palaavaksi.

[Hanuman tekee kohteliaan tervehdyksen, toivottaa siunausta, ja lähtee sitten.

Dewi Shinta ja Trijata menevät sisälle – gunungan ilmestyy.]

Dalang: Hanuman kiertelee hetken aikaa Alengkan kaupungin yllä. Kaikkialla näkyy tulta ja paksua savua. Kauniista Alengkasta on tullut tulimeri. Hän luo vielä katseensa prinsessa Shintan asuntoon. Sitten hän tyytyväisin mielin suunnistaa kohti pohjoista. Mahendra-vuori näkyy korkealle kohoavana hänen edessään. Vuoren takana Maliawanin majapaikassa hänen saapumistaan odottavat Sri Rama, Laksmna sekä kuningas Sugriwa.

[Gunungan nostetaan.]

13. näytös

Maliawanin majapaikka

[Kuningas Rama, Laksmana sekä kuningas Sugriwa ottavat vastaan Hanumanin.]
Kuningas Rama: Hanuman, toivotan sinut tervetulleeksi takaisin tänne Maliawaniin. Millainen on Shintan vointi?

Hanuman: Onnistuin tapaamaan prinsessa Shintan. Hän on Taman Argasokan rakennuksessa. Ottaessaan vastaan teidän ylhäisyytenne lähettämän arvokkaan sormuksen, näin omin silmin kuinka väljä sormus oli hänen pujottaessaan sen sormeensa. Paitsi nimettömässä sormessa, niin vieläpä peukalossakin se oli erittäin väljä. Tunsin sydämessäni, että prinsessa Shintan kärsimysten on heti loputtava!

Kuningas Sugriwa: Hanuman, sinun onnistui tuhota Taman Argasoka sekä tappaa kymmenittäin hirviöitä. Sinä tapoit vieläpä Rahwanan pojan Saksadewan, joka aiemmin hyökkäsi taivasten valtakuntaan lyöden jumalat siellä. Sinä uskalsit asettua Rahwanaa vastaan ja pakenit polttotuomiota. Sinä myös kykenit lentämään ilmojen halki meren ylitse. Mikset sinä vain tuonut mukiasi prinsessa Shintaa tänne Maliawaniin?

Hanuman: Minä vain suoritin tehtävän niillä valtuuksilla, jotka hänen ylhäisyytensä kuningas Rama minulle antoi!

Kuningas Rama: Antoiko Shinta minulle mitään merkkiä, Hanuman?

[Hanuman ojentaa Cundamanik-hiusneulan sekä Dewi Shintan kirjeen kuningas Ramalle.]

Dalang: Silloin, nähdessään Shintan hiusneulan, Sri Raman vartalo värisee. Hänen olemuksensa muuttuu. Hän ei pysty pidättelemään kyneleitänsä. Sri Rama avaa prinsessa Shintan kirjeen nopeasti ja lukee sen. Kirjeessä Shinta sydäntä repivästi ja raastavasti anelee Ramaa vapauttamaan hänet Rahwanan vankeudesta. Raman sydän tuntee suurta surua lukiessaan vaimonsa kärsimyksestä. Nyt hänen päättäväisyytensä on entistäkin vahvempi. Shinta on vapautettava Rahwanan vankeudesta.

Kuningas Rama: Veljeni Sugriwa! Minä nostan aseeni. Me hyökkäämme Alengkaan kukistaaksemme ahneuden ja vapauttaaksemme Shintan!

Dalang: He kaikki tervehtivät Prabu Raman päätöstä. Sotarumpuja soitetaan. Samassa miljoonia apinoita kokoontuu Maliawanin majapaikan ulkopuolelle, odottaen lähtökäskyä kohti Alengkaa!

[Gunungan isketään pystyasentoon!]

Loppu.

Lähteitä ja selityksiä:

Ki Waluyo

Lähde: Cempala, April 1997; Serat Ramayana dan Cerita Pedalangan.

Kirjallisuutta

Bandem, I Made 2001. *Wayang Wong*. Yogyakarta: Bali Mangsi Press.

Becker, Judith 1993, *Gamelan Stories: Tantrism, Islam, and Aesthetics in Central Java*. Arizona State University.

Brandon, James R. (ed.) 1993 (1970). *On Thrones of Gold. Three Javanese Shadow Plays*. University of Hawaii Press.

Buurman, Peter 1988. *Wayang Golek, The Entrancing World of Classical Javanese Puppet Theatre*. Malaysia: Oxford University Press.

Djajasoebrata, Alit 1999. *Shadow Theatre in Java. The Puppets, Performance and Repertoire*. Singapore: The Pepin Press.

Hobart, Angela 1987. *Dancing Shadows of Bali*. London: KPI Limited.

Keeler, Ward 1992. *Javanese Shadow Puppets*. Singapore: Oxford University Press.

Lainela, Reijo 1988. Keskijaavalainen gamelan. *Musiikin suunta 4/1988*. Helsinki: Suomen etnomusiikologinen seura.

Lainela, Reijo 1988. Soittimet ja soittoharjoitukset. *Musiikin suunta 4/1988*. Helsinki: Suomen etnomusiikologinen seura.

Lainela, Reijo 2010. *Pathet. Musiikin symboliikka jaavalaisessa varjoteatterissa*. Studia Musicologica Universitatis Helsingiensis 19.

Lindsay, Jennifer 1992 (1979). *Javanese Gamelan, Traditional Orchestra of Indonesia*. Second edition. Singapore: Oxford University Press.

Miettinen, Jukka O. 1992. *Classical Dance and Theatre in South-East Asia*. Singapore: Oxford University Press.

Moebirman 1973. *Wayang Purwa the Shadow Play of Indonesia*. Jakarta: Yayasan Pelita Wisata.

Ramayana Shudha Mazumdarin kertomana. Suomentanut Juho Savio 1962. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Soedarsono 1984. *Wayang Wong, The State Ritual Dance Drama in The Court of Yogyakarta*. Yogyakarta: Gadjah Mada University Press.

Haditjaroko, Sunardjo 1988 (1962). *Ramayana. Indonesian Wayang Show*. Jakarta; Penerbit Djambatan.

Wagner, Fritz A. 1988. *Art of Indonesia*. Singapore: Graham Brash (Pte) Ltd.

Vanhimman kokonaisena säilyneen kiinalaisen näytelmätekstin nimihahmo oppinut Zhang Xie Li-sedän ja Li-tädin naitettavana. *Nanxi*-näytelmän visuaalinen ilme perustuu vuonna 1324 tehtyyn seinämaalaukseen.

Kuva Veli Rosenberg

4. Kiinan klassikkodraamat

Esittely ja käännökset **Veli Rosenberg**

Taustaa

Kiinalaisen teatterin ainekset alkoivat kehittyä jo paljon ennen ajanlaskumme alkua. Näitä aineksia olivat šamanistiset rituaalit, akrobatiaesitykset, runous ja musiikki. Kiinassa ne kietoutuivat yhteen eräänlaiseksi yhteistaidemuodoksi synnyttäen joskus 1000–1100-luvuilla ensin tarinankerrontaperinteen ja myöhemmin teatteriesitysten alkumuodot. Musiikki ei koskaan irronnut esitysmuodosta, vaan kaikki kiinalainen teatteri on aina ollut musiikkiteatteria. Puheteatteri on Kiinassakin 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun länsimaista lainaa.

Alkumuodoistaan lähtien on myös kiinalainen teatteri, monien aasialaisten teatterimuotojen tavoin ollut tyyppiteatteria. Kaikki kiinalaisen teatterin muodot

ovat käyttäneet esityksessään yleisölle helposti tunnistavia kiinteitä roolityyppejä. Näyttelijä puolestaan ovat ammattiin kouluttautuessaan tavallisesti omaksuneet yhden roolityypin ilme-, ele-, puhe-, laulu- ja liikunnallisen ilmaisukielen.

Teatteria on Kiinassa esitetty mitä erilaisimmilla esityspaikoilla: puimatanteireilla, temppeleiden vihkimysalttareilla, kauppiaiden kotitiloissa, teehuoneissa, hallitsijoiden varta vasten rakentamilla näyttämöillä ja vasta 1800-luvulta lähtien julkisissa teatteritiloissa. Näin on teatterin ilmaisukielen ollut välttämätöntä olla tyyliteltyä, konventionaalista ja näyttämörekvisiitan hyvin vähäistä. Perinteisesti kiinalaista teatteria esitettiin lähes tyhjällä näyttämöllä. Perinteinen kiinalainen teatteri on muiden kiinalaisten taidemuotojen tavoin lähes realistisen esitystavan vastakohta: tyyliteltyä ja symbolistista. Puvustus antaa muuten lähes tyhjälle näyttämölle väriä ja sen koristeaiheiden symboliikka syventää roolihahmojen yhteiskunnallista ja jopa psykologista taustaa.

Teatterimuotojen kehitys

Kiinalaisen teatterin esitysmuodot alkoivat kiteytyä 1000-luvun alkupuolella. Tämän antologian varhaisin kiinalaisen näytelmän esimerkki on näytelmä Zhang Xie nimisen oppineen osallistumisesta keisarilliseen virkatutkintoon ja kirjoitettu 1200-luvun puolimaissa nanxi-teatterimuotoon Kiinan kaakkoisrannikolla sijaitsevassa Wenzhoun kaupungissa. Näytelmä on vanhin kokonaisena säilynyt kiinalainen näytelmäkirjoitus. *Nanxi*-teatterimuotoa voidaan pitää vanhimpana, muotonsa puolesta jo kiteytyneenä kiinalaisena teatterimuotona.

Aikakauden tavan mukaisesti näyttelijöitä on seitsemän ja kukin edustaa tiettyä roolityyppiä: miespääosan esittäjän roolityyppi on *sheng* ja tässä näytelmässä hän esittää oppinut-Zhang Xien osan; naispääosan roolityyppi on *dan* ja tässä näytelmässä hän esittää köyhää orpopyttöä, josta tulee Zhang Xien vaimo; klovnihahmon nimi on *chou* ja hänet tunnistaa silmien ja nenän ympärystän valkoisesta meikistä. Tässä näytelmässä hän esittää ennustajaa, ryöväriä, palvelijajumaluutta, Xiaoeria, pääministeriä ja kantaja Zhaoshengiä; maalattukasvoinen vahva mies-roolityyppi on *jing* ja tässä näytelmässä hän esittää toista Zhang Xien ystävää, vuorenjumalaa, Li-tätiä ja vartija Chen Jitä; näytelmän esittely kuuluu *mo*-roolityypille ja lisäksi tämän mies-sivuosan esitettäviksi kuuluvat toisen Zhang Xien ystävän, tuomarijumaluuden, Li-sedän ja pääministerin palvelijan osat; nais-sivuosan *tie*-roolin esittäjä on tässä näytelmässä pääministerin tytär, ja toisessa naissivuosassa, *wai*-roolin näyttelijä esittää pääministerin vaimoa. Seitsemän näyttelijää esiintyy siis yhteensä kahdeksassatoista roolissa. *Nanxi* on musiikkiteatteria. Näyttelijät esittävät dialogia sekä puhuen, resitoiden että

Dou E vannoo syyttömyyttään kahleissa ja häpeäkauluksessa matkalla teloituspaikalle. *Kun*-opperan suuri suosio perustui taiturillisesti laulettuihin ja kauniin musiikin säestämiin lukuisiin aarioihin.

Kuva Veli Rosenberg

lauaen ja kaikkea näyttämöliikehdintää säestää musiikki. Lavalla istuu koko esityksen ajan orkesteri. Näytelmä on ollut hyvin pitkä ja sen esittäminen on ollut pakko jakaa usean päivän osalle. Antologiamme esimerkki onkin lyhennelmä, kuten näytösten numerointi osoittaa.

”Zhang Xie menestyy virkatutkinnossa”

Näytelmä kertoo yksinkertaistaen kuinka köyhä oppinut lähtee suorittamaan korkeiden virkojen saamisen edellytyksenä olevaa keisarillista virkatutkintoa pääkaupunkiin. Matkalla hänet ryöstetään ja hän kokee muutenkin kovia. Orpo tyttö pelastaa hänet ja nuoret rakastuvat toisiinsa päätyen naimisiin. Toivuttuaan koettelemuksista oppinut jatkaa matkaansa pääkaupunkiin vannottuaan ennen matkalle lähtöään uskollisuutta nuorikolleen. Pääkaupungissa oppinut menestyy ja pääministeri jopa tarjoaa hänelle tytärtään puolisoiksi. Menestys nousee oppineen päähän ja hän unohtaa uskollisuudenlupauksen orpotytlle, vaikka ei suostukaan naimaan pääministerin tytärtä. Orpo tyttö saapuu pääkaupunkiin etsimään puolisoaan, mutta tämä heittää hänet kylmästi kadulle. Tyttö joutuu kerjäämään varat paluumatkalleen. Oppinut nimitetään virkaan ja matka virkapaikalle vie hänet vaimonsa orpotytön asuinpaikalle. Nähdessään

orpotytön menettää oppinut malttinsa ja yrittää tappaa tämän. Tähän päättyy esimerkkilibrettomme. Näytelmällä tiedetään olevan kaksi erilaista loppua. Toisessa versiossa oppinut ja orpotyttö löytävät uudelleen toisensa, oppinut katuu käytöstään ja nuoret sopivat riitansa. Toisessa taas oppinut tappaa orpotytön, pääministeri puuttuu peliin ja tuomitsee oppineen kuolemaan. Köyhän oppineen taipumus unohtaa menestyksen hetkellä taustansa, toistuu myöhemmin lukuisten eri teatterimuotojen juoniaineksena.

Näytelmän “Zhang Xie menestyy virkatutkinnossa” tunnelma vaihtelee lähes puskateatterimaisesta kohelluksesta ja jumaluuksien sekaantumisesta roolihahmojen elämään aina vakaviin yhteiskunnallisiin kommentoineihin saakka. Tämän antologian toinen kiinalaisen teatterin esimerkki “Lunta keskikesällä” on aivan eri maailmasta. Se on esimerkki *kun*-teatterimuodosta, joka alkoi kehittyä varhaisempien teatterimuotojen aineksista 1400-luvun alusta lähtien. *Kun*-opperan musiikki perustuu Kunshan-nimisen paikkakunnan perinteisiin melodioihin. Se käytti materiaalinaan klassisen runouden hienostuneita muotoja ja yhdisti ne romanttisen bambuhuilun johtamaan melodiseen soljuvuuteen. Tämä koitui myös *kun*-opperan tuhoksi, sillä taidemuodon syvällinen arvostaminen vaati klassisen runouden tuntemusta. Roolityyppien määrä väheni *nanxin* seitsemästä viiteen tai kuuteen.

“Lunta keskikesällä”

1200-luvun lopulla kirjoitettu näytelmä “Lunta keskikesällä” on terävää korruption, huonon hallinnon ja naisen heikon aseman kritiikkiä ja siksi tulenarka nykypäivänkin Kiinassa. Kritiikki on kuitenkin osattu kätkeä romanttisen tarinan sisään. Teksti onkin Yuan-kauden mestarin Guan Hanqingin siveltimestä ja kirjoitettu 1200-luvun lopulla. Libreton lukeminen ei anna täyttä kuvaa *kun*-opperan romanttisesta puolesta, sillä soljuvan kaunis musiikki on sille olennaisen tärkeää.

“Lunta keskikesällä” näytelmässä oppinut leskimies antaa tyttärensä kasvatettavaksi ja lähtee itse pääkaupunkiin suorittamaan virkatutkintoa. Lapsen kasvattiäiti antaa lapselle uuden nimen ja antaa hänet lapsimorsiamena omalle pojalleen vaimoksi. Kasvattiäidin poika kuolee ja naiset jäävät molemmat leskiksi. Perinnesääntöjä noudattaen he eivät halua mennä uusiin naimisiin.

Kasvattiäiti menee perimään saataviaan petolliselta puoskarilta joka maksuvyyttömänä päätyy yrittämään kuristaa velkojansa. Paikalle osuvat kulkurit, isä ja poika. He pelastavat vanhan rouvan, joka kiitollisena pelastajilleen tulee kertoneeksi elämäntilanteestaan. Kulkurit ymmärtävät tilaisuutensa tulleen ja vaativat saada tulla puolisoiksi äidille ja tyttärelle. Naiset vastustavat kiristysyritystä, mutta ottavat kulkurit asumaan taloonsa. Kulkuripoika keksii juonen,

minkä avulla he pääsevät naisten rahoihin käsiksi. Hän haluaa lavastaa tytön myrkyttämään kasvattiäitinsä.

Myrkky joutuu kuitenkin sattumalta kulkuri-isän suuhun ja tämä kuolee. Kuolemantapaus viedään oikeuden käsittelyyn. Kulkuripoika lahjoo tuomarin. Tytöltä kiristetään tunnustusta kiduttamalla, mutta tämä ei tunnusta. Vasta kun tuomari uhkaa kiduttaa kasvattiäitiä tekee tyttö väärän tunnustuksen, koska ei usko kasvattiäidin kestävänsä hengissä kidutusta. Kun tuomari julistaa mestastuomion vannoo tyttö tuomion olevan väärän ja lausuu kolmen ennustuksen toteutuvan mikäli hänet vääryydellä mestataan: on keskikesä ja hän ennustaa kolme jalkaa lunta satavan hänen ruumiinsa päälle, toiseksi hän sanoo ettei tippaakaan hänen vertaan valu maahan ja kolmanneksi paikkakunnan koettelevan kolmen vuoden mittaisen kadon. Tyttö mestataan ja ennustukset toteutuvat.

Viimeisessä näytöksessä tytön isä saapuu keisarin määräämänä sensorina tarkastamaan paikallisen oikeuslaitoksen toimintaa. Huhu oudoista tapahtumista paikkakunnalla on kiirinyt keisarille saakka. Sensori muistelee kuinka kadotti yhteyden tyttärensä, vaikka oli useasti yrittänyt saada hänet luokseen. Isä alkaa väsyneenä tutkia oikeuden pöytäkirjoja ja saa ensimmäisenä luettavakseen kasvattiäitinsä myrkyttäneen tytön tapauksen. Hän ei tunnista tyttärensä nimeä, sillä kasvattiäiti oli muuttanut sen. Syytetty on tunnustanut rikoksen, joten sensori toteaa tapauksen olevan loppuun käsitelty ja siirtää asiakirjat pinon alimmaisiksi. Tytär saapuu haamuna työhuoneeseen ja asettaa asiakirjat kerta toisensa jälkeen pinon päällimmäisiksi. Nyt isä tajuaa työhuoneessa kummittelevan. Tyttö paljastaa itsensä isälleen ja molemmat kertovat toisilleen tarinansa. Haamu saa sielulleen rauhan ja isä vannoo panevansa korruptoituneen tuomarin ja kulkuripojan vastuuseen teoistaan.

Jumalien, demonien ja kummitusten esiintyminen elävien roolihahmojen maailmassa on kiinalaisissa näytelmissä hyvin yleistä.

”Zhaon perheen orpo”

Kolmas kiinalaisen teatterin esimerkki tässä antologiassa on puolestaan noin kaksi ja puoli vuosisataa sitten *kun*-opperan suosiossa syrjäytyneestä teatterimuodosta *jingju*, eli peking-opperasta. Kun *kun*-oppera oli eteläisen Kiinan melodista, pehmeää ja soljuvaa on peking-opperaa pohjoisen Kiinan suoraviivaista, räiskyvää ja kovaäänistä musiikkiperinnettä. Roolityyppien määrä väheni peking-opperassa edelleen neljään: *shengiin*, *daniin*, *jingiin* ja *chouhun*. Jotkut peking-opperan muodot, niin sanotut taistelunäytelmät, ottivat myös akrobatian elementiksi näyttämöilmaisussa. ”Zhaon perheen orpo” edustaa kuitenkin ilmaisultaan rauhallisempaa siviilinäytelmien muotoa.

Peking-oopperassa käytetään Ming-kauden hoviasuista mallinsa saaneita rooliasuja riippumatta näytelmän kuvaamasta aikakaudesta. "Zhaon perheen orpo" -näytelmän tarina sijoittuu puoli vuosisataa ajanlaskua edeltävään aikaan. Kuvassa teini-ikäinen orpo on juuri tavannut ensimmäisen kerran prinsessa-asuisen oikean äitinsä.

Kuva Veli Rosenberg

"Zhaon perheen orpo" -näytelmän tapahtumat sijoittuvat puoli vuosituhatta ajanlaskun alkua edeltävään aikaan ja mahdollisesti historiallisiin tositapahtumiin. Näytelmän muodon se sai ensimmäisen kerran Yuan-dynastian tunnetun oppineen Ji Junxianin toimesta 1300-luvulla. Kiinalaisen teatterin perinteen mukaan tarina on sovitettu useisiin myöhempiin teatterimuotoihin. Tämän antologian esimerkki on 1960-luvun alussa tehty sovitus peking-oopperaksi.

Näytelmän keskeisin aihe on pohtia moraalisia ongelmia. Miten tulee hyvän virkamiehen toimia kun hallitsija on huono ja omistaa aikansa huvituksille ja jopa alamaistensa silmittömään vahingoittamiseen? Kuinka pitkälle oikeudenmukaisuutta ja lojaalisuutta tulee viedä? Kaksi tarinan sankaria päätyvät kysymään toisiltaan: "kumpi on vaikeampaa, uhrata oma henkensä vai kasvattaa orpolapsi aikuiseksi?" He toteavat orpolapsen kasvattamisen vaikeammaksi ja siksipä vanhempi katsoo nuoremman velvollisuudeksi tarttua vaikeampaan tehtävään ja valitsee itse helpomman: uhraa oman ja poikansa hengen. Kaikki tämä konfutselaisten arvojen ja vanhempainkunnioituksen periaatteiden vuoksi.

Näytelmässä hallitsija käyttäytyy alamaisiaan kohtaan täysin tuomittavasti. Asiaan puuttuvat oikeamieliset siviili- ja sotilasvirkamiehet. Yksinvaltainen hal-

litsija lähettää sotilaan rajaseudulle ja rankaisee siviilivirkamiestä määräämällä koko hänen sukunsa teloitettavaksi. Vain virkamiehen raskaana oleva vaimo välttyy teloitukselta, koska sattuu olemaan hallitsijan sisar. Hänet otetaan asumaan hallitsijan palatsiin, missä hän synnyttää poikalapsen. Kansanparantaja haluaa pelastaa vastasyntyneen ja salakuljettaa hänet yrttikorissaan ulos palatsista. Vartiopäällikkö kuulee lapsen jokelluksen korissa, mutta laskee kansanparantajan lapsen kanssa menemään. Vartiopäällikkö tappaa itsensä, koska tietää kuitenkin saavansa kuolemanrangaistuksen. Kansanparantaja hoitaa pelastamaansa lasta kotonaan. Lapsen katoaminen palatsista huomataan. Hallitsija raivostuu ja määrää kaikki vastasyntyneet teloitettavaksi ellei orpolasta löydy. Verilöylyn uhasta säikähtäneenä kansanparantaja tarjoaa vastasyntyntä oikeamielisen eläkeläisvirkamiehen hoidettavaksi ja aikoo ilmoittautua lapsen anastajaksi ja antaa oman vastasyntyneen lapsensa hallitsijalle muka orpolapsena. Tuolloin käydään edellisessä kappaleessa siteerattu keskustelu ja eläkeläisvirkamies tarjoutuu lapsen anastajaksi vieden kansanparantajan lapsen muka orpolapsena hallitsijalle. Eläkeläisvirkamiestä kidutetaan ja hänet sekä hänen kotoaan löytynyt muka orpolapsi surmataan.

Hallitsijan liittolainen, oikeusministeri ja armeijan ylipäällikkö haluaa palkita kansanparantajan ilmiannon johdosta. Kansanparantaja ei halua palkkiota, mutta pyytää, että oikeusministeri adoptoisi hänen vastasyntyneen poikansa (siis oikean orpolapsen) ja ottaisi sekä hänet että lapsen asumaan palatsiinsa. Oikeusministeri suostuu.

Orpolapsi varttuu väärämielisen oikeusministerin ottolapsena ja kehittyi luonteeltaan oikeamieliseksi sekä taitavaksi miekan ja jousipyssyn käyttäjäksi. Orpolapsen täyttäessä viisitoista, ja tullessa tuon ajan käsityksen mukaan täysi-ikäiseksi kansanparantaja paljastaa pojalle hänen todellisen taustansa. Poika vannoo kostavansa sukunsa kokeman vääryyden. Hallitsija on jo kuollut, mutta orpo tappaa ottoisänsä.

Voltaren jesuiittapappien välityksellä saama versio näytelmästä oli esimerkiksi pidempi ja varmaankin *kun*-näytelmän muodossa. Tuon version mukaan peräti seitsemän oikeamielistä henkilöä uhrasi oman elämänsä, jotta orpolapsi pelastuisi.

(Aiheesta on lisätietoa englanninkielisessä verkkokirjassa Asian Traditional Theatre and Dance: www.xip.fi/atd/china/the-yuan-dynasty-1279-1369.html ja www.xip.fi/atd/china/the-ming-dynasty-1368-1644.html sekä www.xip.fi/atd/china/theatre-of-the-capital-or-the-peking-opera.html)

**”ZHANG XIE MENESTYY
VIRKATUTKINNOSSA”
(Zhang Xie zhuangyuan)**

Eteläisen Song-dynastian (1127–1279) aikainen *nanxi*-näytelmä Mao Xiaoyun englanninkielisestä käännöksestä alkuperäiseen kiinankieliseen verraten käännetty. (Kuten näytösten numeroinnista näkyy on tämä lyhennetty versio.)

sheng: oppinut-Zhang Xie

dan: köyhä orpopyttö, josta tulee Zhang Xien vaimo

chou: ennustaja, ryöväri, palvelijajumaluus, Xiaoer, pääministeri
ja kantaja Zhaoer

jing: toinen Zhang Xien ystävä, vuorenjumaluus, Li-täti ja vartija Chen Jit

mo: näytelmän esittely, toinen Zhang Xien ystävä, tuomarijumaluus,
Li-setä, pääministeri ja palvelija

tie: pääministerin tytär

wai: pääministerin vaimo

Seitsemän näyttelijää esiintyy siis yhteensä kahdeksassatoista roolissa.

(Näytelmä Xie zhuangyuan on sen oman alkulauseen mukaan kirjoitettu Wenzhoussa, mikä sijaitsee hyvin lähellä sitä paikkaa mistä Kiinassa on löytynyt *Šakuntalan* muinainen versio.)

Prologi

[Mo-roolityypin näyttelijä saapuu ja lausuu Mantingfang-runon mukaan:]

Illan isäntä: Hyvät katsojat pitäkääpä taukoa iloisessa keskustelussanne ja seuratkaa ainutlaatuista esitystämme. Zhang Xien tarina voi tosin olla teille jo entuudestaan tuttu. Luulen, että tämä Wenzhoun kirjoittajaseuran versio tulee vielä saavuttamaan suuren maineen. Näytelmän tarina on jo suosittu Dongoussa. Esityksemme tapahtuu Zhugongdiao balladin muodossa. Gongit pauhaavat jo, pyydän teitä arvoisat vieraat hiljentymään ja kuuntelemaan tarkasti.

Illan isäntä [Laulaa Fengshichun-melodian mukaan]:

Zhang Xie on kahlannut läpi kaikki klassikot,
mutta ei ole kohonnut arvoiseensa virkaan.
Hän aikoo suorittaa keisarillisen virkatutkinnon.
Eroten vanhemmistaan hän lähtee kohti pääkaupunkia.

[Sanoo]:

Sen sijaan, että tässä kertoisin teille koko tarinan, miksi emme esittäisi sitä teille? Hyvät näyttelijä-herrasmiehet siellä takana virittäkää rumpunne pirteään alkusoittoon. Ja ehkä saamme vielä kaupanpäällisiksi nähdä tanssia. [poistuu]

1. näytös

Sheng-näyttelijä [joka ei vielä ole astunut roolinsa, saapuu ja sanoo]: Oletteko jo vireessä?

Orkesteri: Olemme!

Sheng-näyttelijä: Saanko vaivata teitä ja kiittää säestyksestä.

Orkesteri: Eipä kestä, mehän tässä teitä vaivaamme, nuori herra.

Sheng-näyttelijä: Soittakaa olkaa hyvät.

[orkesteri soittaa melodiaa ”kynttilänliekit huojuvat punaisina” (*Zhuying yao hong*) ja Sheng-näyttelijä tanssii]

Sheng-näyttelijä: Kuulen kauniin melodian, mutta en tiedä mikä se on.

Orkesteri: ”Kynttilänliekit huojuvat punaisina”.

Sheng-näyttelijä: Saanko laulaa?

Orkesteri: Tietysti.

Sheng-näyttelijä: Hyvä on, minä otan nyt Zhang Xien hahmon.

Orkesteri: Kaikin mokomin.

Zhang Xie [laulaa]:

Maalauksien sali sopii juhlien pitopaikaksi,
kirjailut verhot pysäyttävät kevättuulen.
Viinikuppi kelluu virtaavassa vedessä,
kynttilän liekki huojuu punaisena yön pimeydessä.

[Sanoo]: Olen Zhang Xie. Esi-isäni ovat jo vuosisatoja asuneet Sichuanissa, missä minä olen kuluttanut vuosia, öin ja päivin kirjoja tutkien. Ajatukseni ovat keisarin hovissa, häntä haluan jonain päivänä asettua palvelemaan. Se päivä ei ole vielä koittanut, mikä minua kovasti vaivaa. Viime yönä näin pahaa ennustavan unen. Minun on etsittävä muutamia ystäviäni selvittämään sen sanoma.

[mo- ja jing-näyttelijät saapuvat laulaen]
Ystävä 1 [kumartaen]: Olkaa tervehditty.

Ystävä 2 [jing-näyttelijälle]: Pidät niin kovaa melua saapuessasi, että voit yhtä hyvin mennä edellä.

Ystävä 1: Kunnioitettu veli satuu ensin sisälle.

Zhang Xie: Arvoisat veljet menevät ensin.

Ystävä 1: Jalo veli menee ensin.

Zhang Xie ja ystävä 2: Menkäämme yksi kerrallaan. [astuvat sisään]

Zhang Xie: Näin viime yönä kummallisen unen.

Ystävä 1: Olen kuullut, että yamenin luona on ennustaja, joka osaa tulkita unia. Meidän on viisainta kysyä hänen apuaan.

Zhang Xie: Olet oikeassa, niin me teemme.

Ystävä 1: Kysymme hänen mielipidettään huomenna.

Zhang Xie: Unen selittäminen ei voi vahingoittaa minua.

Ystävä 2: Ihminen ei voi tuntea tietään.

Kaikki: Kohtalo määrää kulkumme. [poistuvat yhdessä]

3. näytös

Köyhä orpotyttö [Dan-näyttelijä saapuu laulaen melodiaa Dashengyue]:

Kylässä ei kukaan laske leikkiä kanssani,
kuka ymmärtäisi surujani.
Yksin kuljen polkua kantaen murhettani.

[jatkaa Daodaoling-melodian mukaan]:

Vaikka olen köyhä olen kaunis,
 kyynleet tulvivat silmiini kun muistelen vanhempiani.
 Kuka ymmärtäisi yksinäisyyttäni,
 elän vailla tukea ja turvaa.
 Päivisin loukutan pellavaa muille,
 yöni vietän yksin hylätyssä temppelessä.

[lausuu]: Pelkään palata hylättyyn temppeeliin. Kuinka usein purskahdankaan kyyneliin. Kirkastuvatko sameat Keltaisen joen vedet joskus. Voisinko minäkin vielä jonakin päivänä olla onnellinen. [poistuu]

4. näytös

Ystävä 1 [Mo-näyttelijä saapuu ja lausuu]: Etelän asukkaat eivät unelmoi kameleista, pohjoisen väki ei kaipaa elefanteja. Oppinut-Zhang lähetti minut etsimään unien selittäjää. Tuolla on vaatimaton puoti, minne pääsee kahdesta vanhasta ovesta. Kyltissä lukee: Yliluonnollista unien tulkintaa. Vieressä on teksti: ”luista lukemalla ja ääniä kuulemalla ratkaistaan kohtaloita”. Kysynpä: onko täällä ketään?

Ennustaja: Kuka siellä?

Ystävä 1: Haluaisin vaivata teitä vähäisellä asialla.

Ennustaja: Vihdoin, kahteen vuoteen ei kukaan olekaan lähestynyt oviani.

Ystävä 1: Teidän työnne on kaikille hyvin tärkeää.

Ennustaja: [astuen liikkeestä itsevarmasti] Mentäessä temppeeliin rukoilemaan poltetaan suitsukkeita.

Ystävä 1: Kunniottava tervehdykseni.

Ennustaja: Antakaa olla muodollisuudet, haluatteko valita naimisiinmenopäivän vai kuulla tulevaisuudestanne. Tai ehkä haluatte tietää onnenpäivänne?

Ystävä 1: Ei, ei mitään sellaista, oppinut-Zhang pyytää teitä tulkitsemaan unensa.

Ennustaja: Tulitte oikeaan paikkaan. Koko Chengdussa ei ole varoistani ennustajaa, ainakaan minun tietääkseni.

Ystävä 1: Niinkö?

Ennustaja: No, enhän ole kahteenkymmeneen neljään kuukauteen astunut ovestani ulos.

Ystävä 1: Kahteenkymmeneen neljään kuukauteen ette ole ollut ulkona?

Ennustaja: [laulaen kovaäänisesti] Kukaan ei ole ääniä kuulevaa-Cheniä etevämpi.
[Siirtyvät *Zhang Xie*in asunnolle]

Ystävä 1: Haluan neuvotella palkkiosta.

Ennustaja: Palkkioni on kuusi weniä.

Ystävä 1: Liian vähän, odotahan kutsun hänet ulos. Sieltähän hän jo tuleeekin.

Zhang Xie [saapuu laulaen Xidijin-melodiaa]
Maineenne ennustajana on suuri,
kuulkaahan millaisen unen näin.

Ennustaja [tuijottaen ystävä 1:tä]: Ottakaa vastaan kohteliain tervehdykseni.

Ystävä 1: Oletko sokea, oppinut-Zhang on saapunut ja on tuossa!

Ennustaja [katsellen ympärilleen]: Missä hän on?

Ystävä 1: Oivallinen esimerkki maagisista kyvyistänne nähdä ja kuulla, ääniä kuuleva-Chen.

Zhang Xie: Haluan teidän tulkitsevan uneni.

Ennustaja: Kaikki haluavat nykyään unensa tulkittavan. Kuinka vanha olette?

Zhang Xie: Kahdeksantoista vuotta.

Ennustaja: Neljäkymmentä kahdeksan?

Ystävä 1: Oppinut-Zhang sanoi kahdeksantoista, oletteko sekä sokea että myös kuuro?

Ennustaja: Mihinkä vuorokaudenaikaan synnyitte?

Zhang Xie: Keskiyöllä.

Ennustaja: Keskiyö on varkaiden aikaa.

Ystävä 1: Ette kai halua loukata oppinut-Zhangia?

Ennustaja: Kertokaa unestanne.

Zhang Xie: [laulaen Xidijin-melodiaa]
Yön pimeydessä näin unta,
 kuljin yksin kahden vuoren välissä.
Äkkiä seiso i edessäni mies kuin tiikeri,
 karaten päälleni hän pieksi minut.

Ennustaja: [laulaen Chuanbaolao-melodiaa]
Olet kahden vuoren välissä,
 se tarkoittaa ”mennä ulos”.

Ystävä I: Aivan, kaksi vuotta tarkoittavaa kirjoitusmerkkiä päällekkäin tarkoittaa ”mennä ulos”.

Ennustaja: [jatkaa laulua]
Tapaat tiikeriasuisen miehen,
 lännessä on paljon tiikereitä.
Länsi on kotiseutusi Sichuan,
 mene siis pohjoiseen.
Et voi välttää haavoittumista,
 mutta tuhannen lin päässä odottaa maine.
Palatessasi aikanaan takaisin,
 sinua odottavat vastaanottoseremoniat ja lahjat.

Zhang Xie: Kiitos ennustuksestasi.

Ennustaja: Saanko palkkioni.

Ystävä I: Kuusi weniä.

Ennustaja: Äänien kuulemisesta myös.

Ystävä I: Haluatko lisää? Tuossa toiset kuusi weniä.

Ennustaja: Vielä luista lukemisesta.

Ystävä I: Tuossa vielä kuusi weniä.

Ennustaja: Ennustuspalkkio, puolisonvalintapalkkio...

Ystävä I: Jo riittää!

Zhang Xie: Vierailusi on avannut silmäni.

Ennustaja: Tietysti, olenhan tarkkanäköisin ennustajista.

Ystävä I: Niin monet joutuvat elämässään eksyksiin.

Kaikki: Opastettuina kaikki voivat löytää oikealle polulle. [poistuvat yhdessä]

9. näytös

Ryöväri: [chou astuu esiin ryövärinä ja lausuu]

Vihaan maatöitä ja halonhakuuta. Kyntäminen ja raskaat työt eivät sovi minulle. Uhkapeli, ylensyönti ja juopottelu ovat harrastuksiani. Tuulisella säällä tuikkaan vuorenrinteet tulen ja varastan karjaa. Tänään on kylmä. Haluaisin ryöväitä paljon rahaa. Veitsen tylpällä reunalla säikytän pelkurit ja rautasauvalla annan pelottomille opetuksen. Nokkelakaan ei voi välttää vaaraa. [poistuu]

Zhang Xie: [saapuu laulaen Qiniangzi-melodiaa]

Villi pohjoistuuli ulvoo,
lumihiutaleet putoavat tanssien.
Voimani eivät riitä,
korkeille vuorille kiipeämiseen.
Ne jotka etsivät vain mainetta ja kunniaa,
ovat juuri tällaisia.

[Chou saapuu rosvona lymyten]

Zhang Xie: Ah, miten oudolta tuuli kuulostaa, villieläimet alkää olko sivistymättömiä. En haluaisi vahingoittaa tiikeriä, mutta tiikeri uhkaa ihmisiä.

Ryöväri: [nousten pystyyn] Hoi, mies! Olen kuin kivenjärkäle ja seudun hurjin mies, anna heti kaikki arvoesineesi.

Zhang Xie: [laulaen Hudaolian-melodiaa]

Minulla on vähän kultaa,
matkakulujani varten.
Tarvitsen ne paluumatkaan,
mutta annan niistä puolet sinulle.
Ymmärrä vaikea asemani.

Ryöväri: Tiedätkö mikä tämä on?

Zhang Xie: Veitsi.

Ryöväri: No, mikä tämä sitten on?

Zhang Xie: Rautasauva.

Ryöväri: Entä tämä?

Zhang Xie: Puunuija.

Ryöväri: Pieksän sinusta vain toisen puolen koska annat vain puolet kullastasi.
[Zhang Xie pyörtyy.]

Ryöväri: Otan puolet hänen kullastaan ja päästän hänet menemään. Tämä paikka on noiduttu ja helvetin kuningas odottaa saalista puoliltaöin. Kukaan ei uskalla jäädä tänne yöksi. [Ryöväri poistuu, Zhang Xie poistuu]

10. näytös

Vuorenjumala: [Jing-näyttelijä saapuu vuorenjumalan hahmossa laulaen Chuduizi-melodiaa]

Laskeudun ihmisten pariin,
auttamaan ryöväytyä matkamiestä.
Hänen kunnianarvoisa nimensä on Zhang Xie
ja hänet on merkitty keisarillisen virkatutkinnon osanottajaksi.
Koska hänellä ei ole paikkaa minne mennä,
kolkuttaa hän ovelleni tänä iltana.

Vuorenjumaluus: [sanoo] Asun Viiden kanan-vuorilla. Maineeni on tunnettu lähellä ja kaukana. vaikka hallitsen tiikereitä ja riistaa sekä suojelen kasveja ja viljaa, en ole koskaan maistanut kanan, sian tai lampaan lihaa. Olen savesta veistetty jumalhahmo mutta välillä elän, puhun ja laulan. Zhangilla kävi huono onni, hänet ryöstettiin ja piestiin. tarjoan hänelle yösijan. Komennan palvelijajumaluudet esiin.

Tuomarijumaluus: [mo-näyttelijä astuu tuomarijumaluuden hahmossa esiin laulaen Wufanggui-melodiaa]

Huuto kuin myrskyn pauhu,
sen täytyy olla esimieheni.
Mitä onkaan tapahtunut,
kauhea äänesi saa minut vapisemaan.

Vuorenjumaluus: [jatkaa laulaen samaa melodiaa]

Roisto ryöväsi Zhang Xien Viiden kanan vuorilla pennittömäksi
ja pieksi hänet puolikuoliaaksi ja mustelmille.
On ennalta säädetty, että hän läpäisee keisarillisen virkatutkinnon,
siksi meidän on vartioitava ja suojeltava häntä.

Tuomarijumaluus: Kerro mitä me voimme tehdä?

Vuorenjumaluus: Siirrä alttarini hänen makuusijakseen.

Tuomarijumaluus: Ei ole minkäänlaista peitettä.

Vuorenjumaluus: Onko sopivaa panna hänet nukkumaan yhdessä köyhän orpotytön kanssa.

Tuomarijumaluus: Kyllä he kaikki ymmärtävät rakkausasioita.

Vuorenjumaluus: Kuulehan, ovi on mielestäni ruma ja rikkinäinen, käske palvelijajumaluuden tulla. Te kaksi saatte toimia ovenpuoliskoina.

Tuomarijumaluus: Miten minä voin muuttua oveksi?

Vuorenjumaluus: Saat sopia siitä palvelijajumaluuden kanssa.

Tuomarijumaluus: Palvelijajumaluus, missä olet? Tule tänne, nopeasti!

Palvelijajumaluus: [chou-näyttelijä saapuu palvelijajumaluuden hahmossa ja laulaa]

Minut on määrätty haarniskapäisenä vartiovuoroon,
mutta ruuasta tai juomasta ei ole tietoakaan.

Vuorenjumaluus: Ah, suusi on kuin luola jota on mahdoton täyttää.

Tuomarijumaluus: Mitä hän söi?

Vuorenjumaluus: [jatkaa laulua]

Kaikki temppeleissä haisevat lihalle ja viinille.

Tuomarijumaluus: [laulaen]

Perheasioita ei pitäisi tehdä julkisiksi.

Vuorenjumaluus: [sanoo Palvelijajumaluudelle] Oppinut Zhang Xie ryövättiin ja on tulossa tänne. Temppelein ovi on rikkinäinen ja siksi käsken sinua heti muuttamaan oveksi.

Palvelijajumaluus: Minä muutun oven toiseksi puoliskoksi kuka tulee toiseksi?

Vuorenjumaluus: Tuomarijumaluus toimii vasempana puoliskona ja sinä saat olla oikea. Asetutte karmiin oveksi ja kun ovelle koputetaan saatte luvan pysyä vai.

Tuomarijumaluus: Tuntuu typerältä.

Vuorenjumaluus: Köyhän orpotytön tuntemalla tavalla avaudutte moitteettomasti ja sulkeudutte jälleen tiukasti. Mikäli teette virheitä saatte kumpikin kymmenen iskua rautamoukarista, onko selvä?

Palvelijajumaluus: Taputa vain moukarilla, mutta ethän käytä nauvoja.

Tuomarijumaluus: Hän naulaa sinut kohta kuoliaaksi.

Vuorenjumaluus: Harjoitkaa! [Tuomarijumaluus ja Palvelijajumaluus harjoittelevat ovena toimimista]

Zhang Xie: [saapuu laulaen Wugongyang-melodiaa]

Kukaan ei tiedä kohtaloani Viiden kanan vuorilla,
jopa vaatteeni ryövättiin niin että ruhjeeni ovat paljaana.

Lunta pyryttää,
ja rikkaiden ovet pysyvät minulta suljettuina.

Voi minua poloista,
kolkutan vanhan temppelin ovea.

Miksen pyrkisi sinne,
yöltä suojaan.

[Jatkaa laulua kääntyneenä savisen jumalhahmon puoleen]

Kunnioitettu jumala,
kuule minua poloista.

Olen oppinut Chengdusta,
matkalla pääkaupungin virkatutkintoon.

Tultuani vuoristoon,
roisto vei kultani ja pieksi minut.

Haluan päästä suojaan yöltä,
siksi kolkutan ovellesi.

Vuorenjumaluus: [laulaen]

Nuori herra Zhang,
minulla on yliluonnollisia taitoja.

Tuomarijumaluus: Tietysti, pystythän puhumaankin.

Zhang Xie: [jatkaa laulaen]

Kiitos sinulle, kunnioitettu jumala
tunnut olevan hyvin mahtava.

Palvelijajumaluus: Kaksiosainen ovi aukeaa ja sulkeutuu jälleen.

Tuomarijumaluus: [laulaen]

Miten ovi osaa puhua?

Vuorenjumaluus: [laulaen]

Nuori herra Zhang,
alttari olkoon vuoteesi.

Zhang Xie: [jatkaa laulaen]

Olen ikuisesti kiitollinen!

Zhang Xie: [sanoo] Onneksi temppelin ovi oli auki. Olen niin kurja ja nälkäinen. Suljen oven ja istun illaksi miettimään. Ongelmani eivät tule Taivaasta. [poistuu]

Palvelijajumaluus: Sinä olet turvassa, mutta minä olen joutumassa pulaan.

Vuorenjumaluus: [laulaen]

Ole vaiti, eiväthän ovet puhu.

Palvelijajumaluus: Ole hiljaa, eiväthän jumalat laula.

Tuomarijumaluus: Vaiti, te molemmat!

Köyhä orpotyttö: [saapuu laulaen Xinshuiling-melodiaa]

Pohjoistuuli pistää kuin neulat,

ja taivas on sysimusta.

Lunta tuiskuaa sankasti

ja minä saavun vain lyhty kädessäni.

Miten yksinäinen olenkaan.

[sanoo]: Jos olet huoleton, ei tulevaisuutesi ole lupaava. Kuka on sulkenut temppelin oven. Se on teljetty. [huutaa]: Avatkaa ovi! [takoo Palvelijajumaluuden selkää]

Palvelijajumaluus: Pam, pam, pam.

Tuomarijumaluus: [Palvelijajumaluudelle] Kuulostat aivan yövartion rummun lyönneiltä.

Köyhä orpotyttö: [huutaa] Avatkaa ovi! [Köyhä orpotyttö takoo Palvelijajumaluuden selkää]

Palvelijajumaluus: [itkien] Vaihda kättä ja tao toista ovea.

Tuomarijumaluus: Vaiti

Köyhä orpotyttö: [laulaen Jiangershui-melodiaa]

Kuka tuli temppeliini

ja telkesi oven?

Palvelijajumaluus: [sanoo] Isäsi.

Tuomarijumaluus: [sanoo] Ehkä miehesi.

Köyhä orpotyttö: [jatkaa laulua]

Seison yksin lumen keskellä,

pohjoistuuli viiltää kuin veitsi.

Olen märkä,

kuin joessa uitettu.

Kuka on vallannut temppeleini,
avaa ja päästä minut sisään.

Köyhä orpotyttö: [takoo Palvelijajumaluuden selkää ja huutaa] Avatkaa ovi! Avatkaa ovi! [Palvelijajumaluus parkaisee]
Tuomarijumaluus: Mikä ääni se oli?

Palvelijajumaluus: Ovi parkaisi kivusta.

Zhang Xie: [saapuu ja laulaa samaa melodiaa]
Matkalainen haluaa sisään,
suljin temppeleini oven, jotta lämpö pysyisi sisällä.
[poistaa säpin ja avaa oven]

Palvelijajumaluus: Pam!

Tuomarijumaluus: Taas sinä meluat.

Palvelijajumaluus: [jatkaa laulua]
Roisto kävi hänen kimppuunsa.

Tuomarijumaluus: Sinulla ei ole mitään sen kanssa tekemistä.

Palvelijajumaluus: He eivät tiedä minun olevan ovijumala.

Zhang Xie: [jatkaa laulua]
Olen kylmissäni,
kuin talvinen joki.

Vuorenjumaluus: [laulaen]
Tuomarijumaluus ja palvelijajumaluus pysykää tehtävissänne
ja palatkaa paikoillemme.

Tuomarijumaluus: Teemme kuten haluat.

Köyhä orpotyttö: Kunnioitetut jumalat olkaa hyvät ja palatkaa paikoillemme ja antakaa minun puhua tuolle miehelle.

Vuorenjumaluus: Emme halua estää hänen kulkuaan.

Tuomarijumaluus: Kunnioitan käskyäsi.

Vuorenjumaluus: Te kaksi, paikoillemme ja heti!

Palvelijajumaluus: Hänen kanssaan ei voi keskustella.

Tuomarijumaluus: Lakaise aina ensin lumi oman ovesi edestä.

Kaikki: Äläkä huolehdi lumesta naapuritalon katolla.

[Tuomarijumaluus, Vuorenjumaluus ja Palvelijajumaluus poistuvat]

Köyhä orpotyttö: [laulaa Daolianzi-melodiaa]

Minne olet matkalla,
miksi olet noin ruhjeilla?
Kyynelet nousevat silmiini säälistä,
nähdessäni sinut ensi kerran.

Zhang Xie: [laulaa Suonanzhi-melodiaa]

Olen Oppinut-Zhang Xie,
tulen Chengdusta.
Olen matkalla pääkaupunkiin,
mutta matka on pitkä.

Köyhä orpotyttö:

Kohdeltiinko sinua kaltoin
Viiden kanan vuorilla?

Zhang Xie: [jatkaa laulaen samaa melodiaa]

Ryöväri vei kaikki rahani
ja pieksi minut rautasauvalla.
Nyt tapaan sinut,
sääli minua poloista.

Köyhä orpotyttö: [jatkaa laulaen aikaisempaa melodiaa]

Synnyin rikkaaseen perheeseen,
mutta voi onnettomuutta jäin orvoksi ja pennittömäksi.
Minulla ei ole sisaruksia,
olen asunut temppelissä seitsemän vuotta yksin.
Sinun osasi
ei liene yhtä vaikea.

Zhang Xie: [jatkaa laulaen aikaisempaa melodiaa]

Opiskelin kaikki päivät
muinaisia klassikoita.
Lumisateen aikana
join Yanggaon ja Luyin viinejä.
Kirjoitin runoja,
tai ihailin luumunkukkia puutarhassa.
En ole eläessäni kokenut
näin kovaa kohtaloa.

Köyhä orpotyttö: [jatkaa laulaen aikaisempaa melodiaa]

Älä nyt muistele menneitä
vaan kohtaa vaikeudet.

Sinulla ei ole vaatteita tai peitettä
 et voi muuta kuin asettua tänne.
 Minä tuon sinulle ruokaa,
 käy nyt lepäämään.

Köyhä orpopyttö: [sanoo] Kuka siellä?

Xiaoer: [chou-näyttelijä saapuu Xiaoerin asussa kantaen korentoa ja laulaen
 Zizishuang-kansanlaulumelodiaa]
 Tuon riisiä ja leipää,
 sekä viisi nippua polttopuita.
 Korennessani on papujuustoa syötäväksi
 ja viiniä juomaksi.

Köyhä orpopyttö:
 Miten tulet uhmaten myrskyä ja lunta Xiaoer?

Xiaoer: [laulaen Shuangquanjiu-melodiaa]
 Vanhempani pysivät tuomaan
 riisiä ja viiniä.
 Jätän ne sinulle,
 jos hyväksyt lahjan.

Köyhä orpopyttö: Olen vanhemmillesi kiitollinen. He pysivät sinua uhmaamaan
 lunta ja myrskyä. Miten voisin kieltäytyä lahjasta.

Xiaoer: [laskee taakan ja sanoo] Miten voit?

Köyhä orpopyttö: Nuori veli-Xiaoer, tervehdi oppinut-Zhangia. [Xiaoer tervehtii]

Zhang Xie: Kenen poika olet, nuorempi veli?

Xiaoer: Nuorempi veli? Olen neljäkymmentäyksi.

Köyhä orpopyttö: Hän on naapuritalon Li-sedän poika.

Xiaoer: Köyhä isosisko, missä tämä köyhä poika asuu?

Köyhä orpopyttö: Nuorempi veli-Xiaoer, älä sano noin.

Zhang Xie: Sisko, jäseniäni särkee ja pyydän saada käydä levolle.

Köyhä orpopyttö: Oppinut, syökää kursailematta ja käykää levolle läntiseen si-
 peen.

Xiaoer: He puhuvat toisilleen niin kohteliaan sanankääntein. On yksi asia, joka saa ihmiset käyttäytymään noin. Köyhä isosisko viehättää köyhää poikaa, kuka hän oikein on?

Köyhä orpotyttö: Nuorempi veli-Xiaoer, hän on hyvä mies älä loukkaa häntä.

Xiaoer: Sinä olet köyhä isosisko ja häntä minä kutsun köyhäksi pojaksi.

Köyhä orpotyttö: Hän on oppinut jonka kimppuun käytiin Viiden kanan vuorilla. Hän saapui tänne ensinnäkin hakemaan suojaa lumimyrskyltä ja toiseksi koska hän on haavoittunut. Kun hän voi paremmin pyydään häntä tulemaan tervehdyskäynnille vanhempiesi luokse.

Xiaoer: Minulla on jotain hauskaa kerrottavaa sinulle [nauraa]

Köyhä orpotyttö: Mitä se on, nuorempi veli-Xiaoer?

Xiaoer: Minä, minä...[nauraa]

Köyhä orpotyttö: [nauraen] Sano nyt.

[Xiaoer tirskuu.]

Köyhä orpotyttö: Mikä hätänä, mikset sano?

Xiaoer: Pelkään, että lyöt minua.

Köyhä orpotyttö: En lyö sinua, lupaan.

Xiaoer: Hyvä on.

Köyhä orpotyttö: Niin...?

Xiaoer: Vanhempani haluavat sinun tulevan vaimokseni.

Köyhä orpotyttö: [raivostuu] Lyön sinua, sinä hölmö. Tulet loukkaamaan minua, sinä kurja.

Xiaoer: [huutaa] Hyvä! Lyö miestäsi. Aviovaimot lyövät aina miehiään.

Köyhä orpotyttö: Kerron vanhemmilleni.

Xiaoer: [vetäen Köyhää orpotyttöä kädestä] älä, älä tee sitä vaimo hyvä.

Li-setä: [mo-näyttelijä saapuu Li-sedän hahmossa sanoen] Lähetin poikani tuomaan sinulle jotakin, miksei hän ole palannut?

Xiaoer: Isä, hän huijasi minua. kerron sinulle.

Köyhä orpotyttö: Mitä sinä sanoit?

Xiaoer: [laulaen aikaisempaa melodiaa]
Näin kerjäläisen liehittelevän häntä,
kun savuun temppelin luokse.
Hän puheli kaikenlaista
ja loukkasi minua.
Eihän kukaan huoli
tällaista naista vaimokseen.

Li-setä: Tyttö, kuka hän on?

Köyhä orpotyttö: Lunta sataa myrskyämällä ja te pidätte minusta huolta lähettämällä ruokaa ja polttopuita. Olen teille kiitollinen. Hän on oppinut Chengdusta matkalla keisarilliseen virkatutkintoon pääkaupunkiin. Hänen kimppuunsa käytiin Viiden kanan vuorilla, hänet ryöstettiin ja piestiin henkiahieveriin. Häneltä puuttuu vaatteita, ruokaa, lääkkeitä ja matkarahat. Kun keskustelin hänen kanssaan poikasi saapui tuoden ruokaa ja polttopuita.

Xiaoer: Jos tämä tyttö joutuisi oikeuden eteen, hän kyllä osaisi ajaa asiaansa selvästi ja loogisesti. Tyttöistä, joilla on tällaiset puhelajhat minä pidän.

Li-setä: Sinä et oikein ymmärrä asioita. Ole hyvä ja mene kotiin edeltä.

Xiaoer: Hyvä on kerron äidille, en halua sinua vaimokseni.

Li-setä: Hän on...

Xiaoer: Vanhempi sisko, älä aliarvioi minua minulla on kaksi lahjaa: osaan lukea ja osaan paimentaa puhveleita.

Li-setä: Varo vain ettet putoa puhvelin selästä.

Xiaoer: Älkää huolehtiko minusta, osaan kyllä pitää itsestäni huolen.

Köyhä orpotyttö: [huutaa] Oppinut-Zhang, Li-setä on täällä. Tulkaa tapaamaan häntä vaivoistanne huolimatta. [Zhang Xie saapuu]

Li-setä: Vaikka olen vanha mies ja asun näillä teillä tietymättömillä. Tiedän kuitenkin jotain käytöstavoista. Jos teiltä puuttuu vaatteita tai muuta, niin minä autan.

Zhang Xie: Tiedän että teillä on avara sydän.

Köyhä orpotyttö: Olen asunut tässä temppelissä jo seitsemän vuota, mutta ilman hänen apuaan en olisi selvinnyt.

Zhang Xie: Kiitoksia hyvin paljon. En ole puusta veistetty, vaan tunteellinen ihminen. Minulle tarjoutuu varmasti myöhemmin tilaisuus maksaa kiitollisuudenvelkani.

Li-setä: Nyt lähden, mutta lähetän jonkun heti tuomaan päällysvaatteita.

Köyhä orpotyttö: En tiedä miten olisin selvinnyt ilman teitä.

Zhang Xie: Kaikki hyvitetään myöhemmin.

Kaikki: Ennemmin tai myöhemmin niin käy. [kaikki poistuvat]

16. näytös

Vuorenjumaluus: [saapuu ja lausuu] Tuon hyvää niille jotka tekevät hyvää ja onnettomuutta niille jotka ovat pahoja. Olen kuullut, että Oppinut-Zhang Xie on hyvästä perheestä ja hänessä on ainesta vaikka pääministeriksi. Hän haluaa köyhän orpotytön ensimmäiseksi vaimokseen. [nauraa] Heidän avioliitostaan ei tulisi mitään ellen minä lähde välittäjäksi. Viiden kanan vuoriston jumaluutena minä suostun toimeen.

Tuomarijumaluus: [saapuu laulaen Dayingxi-melodiaa]

Katamme tänään pöydän
erityistä tarvetta varten.

Vuorenjumaluus: Mihin sitä tarvitaan. Annat turhia lupauksia.

Tuomarijumaluus: Odotahan ja kuule [laulaa]

Sian päätä valmistetaan parhaillaan uhrilahjaksi.

Vuorenjumaluus: [osoittaa Tuomarijumaluutta ja sanoo nauraen] Sekös sinua ilahduttaa.

[jatkaa laulaen]

Tänään syömme ja juomme sydämemme kyllyydestä.

Tuomarijumaluus: Mikäli Zhang Xie ja köyhä orpotyttö saavat toisensa on meillä aihetta juhlia heidän kanssaan.

Vuorenjumaluus: Teen päätökseni vasta kun sian pää on uhrattu.

Xiaoer: [saapuu laulaen Liuliujin-melodiaa]

Isäni ei ole nähnyt sian päätä.

Avioliittovalan jälkeen
aion pihistää uhrilahjan.

Tuomarijumaluus: [laulaen]
Hääseremonioiden jälkeen
aion syödä ja juoda.

Vuorenjumaluus: [laulaen]
Miksi olemme joutuneet odottamaan
niin pitkän aikaa?

Li-setä: Olet liian kärsimätön. Oppinut ja morsian saapukaa olkaa hyvät.

Vuorenjumaluus: Kaada jo viiniä.

Li-setä: Ei nyt ole viinin aika.

Zhang Xie: [saapuu laulaen Siyuanchun-melodiaa]
Vannon etten koskaan jätä sinua,
vaikka pyytäisit sitä.

Vuorenjumaluus: [laulaen]
Tulkaa pian syömään sian päätä.

Köyhä orpopyttö: [saapuu laulaen]
Miten voin pysyä luonasi,
elleivät jumalat siunaa avioliittoamme.

Zhang Xie: Kellumme kuin pullokurpitsapojun päällä lammella, rakkautemme
ei voi koskaan upota.

Vuorenjumaluus: Onko olosi samanlainen kuin minulla, oletko kylmissäsi ja nälkäinen?

Li-setä: On joitakin herrasmiehiä, jotka ovat aina lämpimissään ja kylläisiä, teke-
mättä itse mitään. Oppinut ja morsian meidän tulee kumartaa jumalia. Kutsukaa
jumalat paikalle.

Xiaoer: Isä, minä kaadan viiniä.

Li-setä: Odota, kutsun ensin jumalat.

Vuorenjumaluus: Kaada vain viiniä.

Tuomarijumaluus: Ole hiljaa!

Xiaoer: Isä, toimi nopeasti, haluan maistaa sikaa.

Li-setä: Älä koske siihen, taikka jumalat raivostuvat sinulle. [Vuorenjumaluus
pyörittelee silmiään]

Xiaoer: Mitä pidät Silkkiäistoukkien jumaluudesta?

Li-setä: [mumisee] Suitsukkeen savu kohoaa kiemurrellen.

Vuorenjumaluus: Kaada viiniä kuppiin.

Li-setä: Totteletko minua, Xiaoer?

Xiaoer: Jumaluus pyysi minua kaatamaan viiniä. [Vuorenjumaluus nyökkää]

Li-setä: Suitsuke tuoksuu huumaavasti.

Vuorenjumaluus: Ruuasta puuttuu pala.

Xiaoer: Söin sen varkain.

Li-setä: Mitä, Xiaoer?

Xiaoer: [laulaen]

Ylimmäinen jumaluus ei pidä rasvaisesta lihasta

Vuorenjumaluus: [laulaen]

Pidän sekä rasvaisesta,
että vielä enemmän laihasta lihasta,
sika on päästä jalkoihin herkkua.

Li-setä: Jumalat ovat mahtavia.

Vuorenjumaluus: Niin ovat.

Li-setä: Oppinut, rukoilkaa olkaa hyvä.

Zhang Xie: [laulaen Juhuaxin-melodiaa]

Jumalat, kuulkaa tarinani.

Olen Zhang Xie Chengdusta.

Olen tutkinut kirjoja lapsesta asti.

Matkalla virkatutkintoon minut ryöstettiin putipuhtaaksi
ja piestiin rautasauvalla.

Minun oli hakeuduttava sankalta lumisateelta suojaan
vanhaan temppeliin.

Siellä tapasin naimattoman köyhän tytön
itse olen myös naimaton.

Haluamme mennä naimisiin

ja sen kunniaksi uhraan Luyin viiniä.

Li-setä: Ensiksi uhrataan viiniä. Kaada viiniä Xiaoer.

Xiaoer: Olen jo kaatanut.

Li-setä: Ole vaiti ja kaada uudelleen [*Xiaoer* itkee äänekkäästi]

Li-setä: On meneillään hääseremoniat, johon itkeminen ei sovi.

Vuorenjumaluus: Onko lihaa? [*Xiaoer* nyökkää]

Li-setä: Miksi nyökkäsit? [*Xiaoer* kaataa viiniä ja *Vuorenjumaluus* juo ahnaasti]

Li-setä: Morsian rukoilkaa, olkaa hyvä.

Köyhä orpotyttö: [laulaen Hougun-melodiaa]

Vanhempani kuolivat minun ollessani vielä nuori.

Olen asunut vanhassa temppelissä
pian seitsemän vuotta.

Rakkaudesta en tiennyt mitään,
ennen kuin tapasin Zhang Xien.

Te jumalat olette hyväksyneet liittomme.

En tiedä miten selviämme,
sillä joudumme pian taas eroamaan.

Mutta rakkauteni häntä kohtaan on suunnaton.

Uhraan teille lasin Luyin viiniä.

Li-setä: Ensimmäinen kuppi on uhrattu. Uhratkaa toinen. [*Xiaoerille*] Jollet kaada viiniä pian, saat selkääsi.

Xiaoer: Isä, olen jo kaatanut. älä lyö sillä minun huuleni eivät ole kosteat. Kaikki viini on mennyt jumalille, katso ellet usko.

Li-setä: Hyvä on, kaada lisää [*Vuorenjumaluus* varastaa jälleen viinin]

Li-setä: [jatkaa laulaen]

On hyvä että kaadat viiniä
ja jumalat juovat sen.

Vuorenjumaluus:

Kiitos siitä, että olet uhrannut minulle kolme lasillista viiniä.

Zhang Xie ja *Köyhä orpotyttö*: [laulaen yhdessä Zhonggun-melodiaa]

Meidän on opeteltava linnuilta lentämistä
ja laulettava yhdessä taivaalla.

Me olemme kuin mandariinisorsat lammella
pysyen aina toisillemme uskollisina.

Rakastamme toisiamme lämpimästi
kypsään vanhaan ikään saakka.

Tuemme aina toinen toistamme
ja rakastamme toisiamme.

Li-setä: [laulaen]

Jumalat tanssivat ja laulavat.

Minä ja muut kyläläiset olemme onnellisia.

Toivomme teille ikuista rakkautta.

Kaikki: Hän menee kuuhun taivattamaan kanelipuusta oksan saaden mainetta ja kunniaa palatsitutkinnosta. He aloittavat onnellisen yhteiselämän. Miten ihasuttavaa.

Vuorenjumaluus: Ovatko hääseremoniat päättyneet?

Li-setä: Kyllä.

Vuorenjumaluus: Paikallisen vuorenjumalan on aika palata palatsiin.

Li-setä: Tuletko vielä takaisin?

Vuorenjumaluus: Lähden etsimään rakkaintani.

Li-setä: Mitä lähdet etsimään?

Vuorenjumaluus: Pidän omat juhlat.

Li-setä: Menetkö taas syömään?

Vuorenjumaluus: Puhutte aina uhraamisesta kolmesti peräkkäin, mutta minä en koskaan saa maistaa viiniä tai lihaa.

Li-setä: Puhut aina vain syömisestä. [Vuorenjumaluus poistuu]

Xiaoer: Leikkaan palan lihaa.

Li-setä: Pyydän äitiäsi saapumaan.

Zhang Xie ja Köyhä orpotyttö: Kiitos siitä että autoitte meitä löytämään toisemme.

Xiaoer: Sinä sait morsiamen, mutta minulle jäi vain lautasellinen ruokaa.

Li-setä: Vastanaineet ovat niin onnellisia, että yöt tuntuvat lyhyiltä.

Kaikki: Kun vaikeudet saapuvat, kuinka pitkiä ja surullisia ovatkaan yöt. [Li-setä ja Xiaoer poistuvat]

Köyhä orpotyttö: [laulaen Tianzisaihongnian-melodiaa]

Aikaisemmin elin yksikseni,

miten onnellinen olinkaan tavatessani sinut.

Zhang Xie: [laulaen samaa melodiaa]

Vaikka pääsisin korkeimpaan maineeseen,
en voi milloinkaan hylätä sinua.

Kaikki:

Eläkäämme harmonisesti,
älkäämme koskaan erotko.

Zhang Xie ja Köyhä orpopyttö: Li-setä, tulkaa. [Xiaoer ja Li-setä saapuvat]

Zhang Xie: Onko täti jo saapunut?

Li-setä: Täti on tässä. [jing saapuu tädin hahmossa]

Zhang Xie: Minä ja vaimoni luotamme teidän apuunne kaikessa.

Li-täti: Onneksi olkoon, onneksi olkoon.

Köyhä orpopyttö: Kiitos teille setä ja täti.

Xiaoer: Haluan palata kotiin.

Li-setä: Miksi?

Xiaoer: En voi jäädä tänne, elleivät he lisää yhtä sanaa.

Zhang Xie: Mitä sanaa?

Xiaoer: Kiitos teille: setä, täti ja nuorempi veli. Vain siinä tapauksessa voin jäädä.

Li-setä: Yritähän sinäkin iloita.

Li-täti: Tänään pidämme juhlat heidän avioliittonsa kunniaksi. En tiedä ovatko viini ja ruoka tarpeeksi hienoja. Tarvitsemme vain penkin istumiseen ja pöydän ruualle.

Li-setä: Onko täällä penkkiä ja pöytää?

Li-täti: Pyydä Xiaoeriä toimimaan pöytänä.

Li-setä: Hyvä ajatus.

Li-täti: Lapseni, minusta sinä näytät...

Xiaoer: Näytän miltä? Näytän sulhaselta?

Li-setä: Älä näytä tuollaista hapanta naamaa. Sinä saat toimia pöytänä.

Xiaoer: Minä olen ihminen, miksi pyydät minua toimimaan pöytänä?

Li-täti: Tässä hedelmiä syötäväksesi.

Li-setä: Tässä viiniä juotavaksesi.

Xiaoer: Hyvä on, minä suostun.

Li-setä: Sinä olet jalomielinen.

Xiaoer: Annatko minulle viiniä kun sitä haluan?

Li-setä: Annan.

Xiaoer: Annatko lihaa kun sitä pyydän?

Li-setä: Lupaan.

Xiaoer: Jos olen nälkäinen käännyn puoleesi.

Li-setä: Asetuhan nyt pöydäksi. [*Xiaoer* asettuu nelinkontin]

Zhang Xie: Setä, mistä sait pöydän?

Xiaoer: Se olen minä.

Li-setä: Ole hiljaa! [ruokalautaset asetellaan hänen selkäänsä, Li-täti pitää kuppia ja Li-setä pulloa,
[*Xiaoer* ahmii suurin elein]

Zhang Xie: [laulaen Paige-melodiaa]
Olen kiitollinen siitä että te tulitte,
olette auttaneet meitä kaikessa.

Köyhä orpotyttö: [laulaen samaa melodiaa]
Lapsuudestani lähtien,
avioitumiseeni saakka.

Xiaoer: Isä!

Li-setä: Ole vaiti!

Xiaoer: Olen kovasti nälkäinen ja selkääni sattuu.

Li-setä: Annan sinulle vähän lääkettä. [antaa viiniä]

Li-täti: [jatkaen laulua]

Avioliittonne säädettiin viisisataa vuotta sitten,
yllytin teitä solmimaan sen juuri tänään. [Xiaoer syö taas suurin elein]

Li-setä ja Li-täti: [laulavat yhdessä]

Juokaamme teille malja,
pysykää uskollisina lopun elämäänne.

Köyhä orpotyttö: Minä juon maljan [jatkaa laulaen]:

Pyydän tätiä juomaan runsaasti.

Zhang Xie: [laulaen]

Olen kiitän avustanne ja
jää teille kiitollisuudenvelkaan.

Li-setä: [jatkaen samaa laulua]

Te rakastatte toisianne syvästi,
mutta älä kuitenkaan unohda klassikoita.

Li-täti: Tämä aviopari on niin erinomainen, mutta tunteet minun ja mieheni välillä ovat jo väljähtäneet.

Li-setä: Me tunnemme toisemme jo liian hyvin.

Xiaoer: [jatkaen laulua]

Pöytänä joudun laskemaan pääni ja kantamaan taakkaa
voi antakaa pöydälle kuppi viiniä.

Li-setä: Ole vaiti!

Köyhä orpotyttö: [laulaen Hongxiuxie-melodiaa]

Missä Xiaoer puhuu?

Xiaoer: [laulaen]

Pöydän alla.

Köyhä orpotyttö: Täti, katsokaa pöytää, se näyttää kovin epätavalliselta. [*Xiaoer* nousee pystyyn]

Li-täti: Minne pöytä hävisi?

Xiaoer: [jatkaen laulua]

Kertokaa äidilleni,
että pöytä on lainattu pois.

Li-setä: Mihin sitä lainattiin?

Xiaoer: [jatkaen laulua]
Sitä tarvittiin uhripöydäksi.

Li-setä:
En usko että se sopii siihen käyttöön.

Zhang Xie ja *Köyhä orpopyttö*: [laulavat yhdessä Guaguling-melodiaa]
Olemme sydämemme pohjasta
onnellisia tänään.

Li-täti: Tänään juon todella paljon.

Xiaoer: Minä kykenen juomaan kannuittain viiniä ja syömään kaiken ruuan ilman taukoa.

Li-setä: Poikani ja hänen äitinsä ovat kiireisiä.

Zhang Xie ja *Köyhä orpopyttö*: Vain te tulitte kylästä meidän avuksemme.

Kaikki: Oli ennalta säädettyä että te löysitte toisenne. Meidän tulee juoda tuoksuva viiniä läpi yön, läpi yön.

Zhang Xie ja *Köyhä orpopyttö*: Kiitos kaikesta vaivannäöstä.

Li-setä: Eläkää onnellisina.

Zhang Xie: Muutaman päivän kukuttua minä jatkan matkaani pääkaupunkiin.

Li-täti: Älä unohda kaipaavaa vaimoasi.

Li-setä: älä viivy kauan poissa kotoasi.

Kaikki: Tee kotisi sinne missä kohoat maineeseen. [poistuvat yhdessä]

17. näytös

Pääministerin vaimo: [wai-roolihahmo astuu vanhemman rouvan hahmossa esiin ja laulaen Nuguanzi-melodiaa]

Mieheni on korkeimman luokan virkamies.
Sukupolvien ajan me olemme pukeutuneet
jalosukuisten asuun.

Opiskelun ja riittien perinne
on siirtynyt sukupolvelta toiselle.

Oveni edessä seisoo aina
virka-asuun puettuja miehiä.

Sukuni juuret ovat rikkaissa ja vaikutusvaltaisissa perheissä.

Mieheni on pääministeri,
tyttäreni on naimaikäinen.
kenet hän saa puolisokseen?

Pääministerin vaimo: [tyttarelleen] Kun ikä on oikea on mentävä avioon. Tänä vuonna pidetään keisarillinen virkatutkinto. Valitsen komean ja älykkään oppineen sinulle puolisoksi.

Pääministerin tytär: Kiitos äiti.

Pääministerin vaimo: Etsin nuorta, lahjakasta ja oppinutta miestä.

Pääministerin tytär: Suostun avioliittoon vaikka köyhän kanssa.

Pääministerin vaimo: Rikkaiden ja vaikutusvaltaisten sukujen lapset eivät näe nälkää.

Kaikki: Kuitenkin monet ministerit ovat lähtöisin köyhistä perheistä. [poistuvat yhdessä]

20. näytös

Zhang Xie: [saapuu ja lausuu vihaisena] Tappamisenkin voi saada anteeksi, mutta epäkohteliaisuus sen sijaan on anteeksiantamatonta. Isken yhdeksän kymmenestä kuoliaaksi. Ellei minulla olisi ollut huonoa tuuria en olisi törmännyt sinuun. Tiedän, ettei hän ole koko elämäni kumppani. Minun on kestävä tämän vaikeuksien kauden lävitse. Hän lähti ulos aamulla eikä ole palannut koko päivänä. Hän ei välitä tulevaisuudestani. Hyvä on, annan puunuijan opettaa hänelle tapoja.

Köyhä orpottyttö: [saapuu laulaen Lanhuamei-melodiaa]

Aamulla olin suruissani,
en kuolleiden vanhempieni tähden.
Hiukseni kasvavat pian,
vaikka ne juuri leikattiin.
Olen huolissani hänen menestyksestään
keisarillisessa virkatutkinnossa.
Kuka huolehtii sinusta,
kun minä en ole matkalla mukana?

Zhang Xie: Sinä kurja heittiö. Naisen ei kuulu kulkea paita hulmuten tai hymyillä suu avoimena hampaiden näkyä. Olet ollut ulkona koko päivän ja poskesi punoitavat. missä olit juomassa? Opetan sinulle tapoja. [lyö Köyhää orpottyttöä]

Köyhä orpottyttö: Kohtelet minua väärilydellä puolisoni. Olkoot taivas ja jumalat todistajiani. Kuuntele.

Zhang Xie: Nopeasti sitten ja ellet kerro totuutta hakkaan sinua aamuun asti.

Köyhä orpoyttö: [laulaen Shizixu-melodiaa]

Olet liian kärsimätön.

Kuulehan minua.

Koska päätit osallistua virkatutkintoon,

Olen kaikki päivät kerännyt sinulle matkarahoja.

Pyysin Li-sedältä apua,

mutta heillä ei ole rahaa.

Minun oli leikattava pitkät hiukseni,

ja myytävä ne rahasta.

Li-täti pakotti minut

juomaan kupin viiniä.

Zhang Xie: [jatkaa laulua]

Et onnistu huijaamaan minua,

pelkään sinun tehneen jotain kauheaa.

Kuka ostaisi hiuksesi,

silmäsi paljastavat sinun valehtelevan.

Kerro heti mistä sait rahan viiniin?

Ellet heti kerro totuutta,

telkeän sinut temppeliin ja puristan totuuden esiin.

[Zhang Xie lyö Köyhää orpoyttöä]

Köyhä orpoyttö: [huutaa] Li-setä, Li-setä apua!

Zhang Xie: Mitä, huudat Li-setää.

Li-setä: [saapuu sanoen] Oppineen tulisi myös tuntea käytöstavat. Mistä riitellette?

Zhang Xie: Olet auttanut minua paljon täällä oleskeluni aikana. Olen siitä kiitollinen. Tämä nainen luuli minun lähteneen ulos ja karkasi koko päiväksi juopottelemaan. Hänen kasvonsa punottavat viinistä. Minne menit?

Köyhä orpoyttö: Setä, Li-täti halusi hiuksiinsa nutturan. Minä leikkasin hiukseni ja tein niistä hänelle nutturan. Täti tuli niin iloiseksi, että antoi minulle kupin viiniä. En olisi uskonut, että sen vuoksi läimäytät minua. Sinun ei pitäisi menettää malttiasi tämän vuoksi.

Li-setä: [jatkaen laulua]

Vaimoni on toivonut nutturaa

jo kahdeksan vuoden ajan.

Hän mieltäsi siihen heti kovasti,

rahat ja viini ovat minun.

älkää siitä riidelkö ja murjottako.

Zhang Xie: Niinkö asiat ovat. Minun on täytynyt vähän ymmärtää häntä väärin.

Köyhä orpopyttö: Puoliso, haluat julkista virkaa älä ole niin herkkänahkainen.

Li-setä: Vaimoni lähetti terveisensä ja valittelunsa siitä ettei pääse saattamaan sinua matkaan.

Zhang Xie: Käyn hyvästelemässä hänet.

Li-setä: Ei sinun tarvitse.

Köyhä orpopyttö: Tulen kaipaamaan sinua.

Zhang Xie: Tänne syrjäiseen kylään on vaikea lähettää viestejä.

Li-setä: Toivon sinun palaavan juhlasaattueessa.

Kaikki: Kaikki jäävät odottamaan hyviä uutisia. [poistuvat yhdessä]

21. näytös

Pääministeri: [chou-roolihahmo saapuu pääministerin hahmossa laulaen Dou-heima-melodiaa]

Keisari on korkeasti arvostettu
ja nauttii yleistä kunnioitusta.
Elämme rauhan aikaa
ja minä olen dynastian pääministeri.
Olen älykäs ja komea, luonteeltani suora,
mutta pelkään joutuvan pulaan.
Mustasukkainen on mieleni
ja voin olla hapan kuin viisi pulloa etikkaa juoneena.

Pääministeri: [sanoo] Nimeni on Wang Deyong. Olen asemaltani pääministeri. Kaikki kutsuvat minua nimellä Musta Kuningas. Minulla ei ole poikia, mutta tytär nimeltään Shenghua. Hän on juuri tullut naimaikään. Tänä vuonna järjestettiin keisarillinen virkatutkinto. Haluan tutkinnon parhaan vävykseni. Hän ei kuitenkaan suostunut tarjoukseeni. Minun on keskusteltava vaimoni ja tyttäreni kanssa. Palvelijat tuokaa kantotuolini.

Palvelija: Herrani, Maalausten sali ja kirjasto ovat kaukana, kestää hetken sada kantotuoli tänne.

Pääministeri: Nopeasti!

Palvelija: Olette todella mitä pitkämielisin henkilö.

Pääministeri: Viime päivinä en ole ollut pitkämielinen. [vetää palvelijan nurin] Koska täällä ei ole kantotuolia sinä saat toimia sellaisena. [pääministeri istuu palvelijan selkään ja palvelija huutaa] älä ulvo, Pääministeri Feng tuli aikoinaan takapuutarhaan ja istui siellä kolme vuorokautta. Enkö minä voi istua yhtä vuorokautta?

Palvelija: Suokaa minulle anteeksi [palvelija nousee pystyyn ja pääministeri kaatuu] Nyt tiedät miltä tuntuu kaatua.

Pääministeri: Hyvä on, hae rouva ja neiti Shenghua tänne tapaamaan minua.

Palvelija: Selvä, tiedän oikotien.

Pääministeri: älä seiso siinä vaan ala mennä.

Palvelija: Hyvä on mennään, mennään.

Pääministerin vaimo: [saapuu laulaen Fendieer-melodiaa]

Piha on hyvin laaja,
kevät on masentavaa aikaa.

Pääministeri: [saapuu ja jatkaa laulua]

Mieleni masentuu ollessani yksin huoneessani.
Kävellessäni penkereellä tuoksuvien kasvien seassa
ja vieraillessani keisarillisessa puutarhassa,
mielialani kohoaa pilviin.

Pääministerin vaimo: Mitä sanoitte pääministeri?

Pääministeri: Jopa ihmisen tappamisen voi saada anteeksi, mutta epäkohteliaisuus on anteeksiantamatonta.

Pääministerin vaimo: Miksi olette niin huonolla tuulella?

Pääministeri: Zhang Xie ei suostunut naimaan tyttärtämme.

Pääministerin vaimo: Miksi hän ei suostunut, pääministeri?

Pääministeri: Zhang Xie sanoi, että hän tavoittelee julkista virkaa ja oppiarvoa, mutta ei naimisiin.

Pääministerin tytär: Isä.

Pääministeri: Lapseni, älä ole murheissasi. Zhang odottaa virkanimitystä. Minä pyydän keisaria lähettämään hänet syrjäseudulle. Tulet näkemään miten minää kohtelen Zhang Xieä.

Pääministerin vaimo: Tyttäreni, älä masennu.

Pääministeri: Avioliittosi on kultaakin arvokkaampi.

Pääministerin tytär: Olen kuin kala joka on juuri nielaissut koukun ja siiman.

Kaikki: Se repii vatsan ja raastaa sydämen. [poistuvat yhdessä]

35. näytös

Zhang Xie: [saapuu laulaen Qingyuan-melodiaa]

Olen kiitollinen keisarille,
joka puki minut vihreään virkapukuun.
Vastasin sujuvasti hänen kysymyksiinsä,
keisari oli minuun tyytyväinen.
En voi suostua naimisiin,
olen huolissani köyhän orpotytön vuoksi.
Pelkään, että hän voi
saapua etsimään minua.

Zhangin palvelija 1: [mo-roolihahmo palvelijan hahmossa saapuu] Herrani, miten voin palvella teitä?

Zhang Xie: Minut on nimitetty Zizhouhun Jianpanin virkaan ja minun on lähettävä sinne. Välitä ohjeeni muille palvelijoille. Jos virkamiehiä tulee laskekaa heidät sisään, mutta mikäli kyläläisiä tai yksinäinen nainen pyrkii puheilleni aja heidät tiehensä.

Zhangin palvelija 1: Selvä.

Zhangin palvelija 2: Olen niin moton, etten tunnistaisi edes isääni mikäli hän saapuisi.

Köyhä orpotyttö: [saapuu laulaen Xiqianying-melodiaa]

Olen onnellinen saavuttuani pääkaupunkiin,
olen kärsinyt matkalla kovasti.
Odotan innokkaasti mieheni kohtaamista,
mutta en tiedä missä hän asuu.
Olen etsinyt joka puolelta,
missä hän onkaan.

Köyhä orpotyttö: Anteeksi, saanko vaivata teitä?

Zhangin palvelija 1: Mikä hätänä rouva?

Köyhä orpotyttö: Tiedättekö missä virkatutkinnon primus asuu?

Zhangin palvelija 1: Tässä on hänen virka-asuntonsa. Kysykää ovimieheltä missä hän on.

Köyhä orpopyttö: Hyvää päivää.

Zhangin palvelija 2: Hän on mies naiseksi pukeutuneena.

Köyhä orpopyttö: Kuulin virkatutkinnon primuksen asuvan täällä.

Zhangin palvelija 2: Aivan oikein, häntä kutsutaan nykyään Fujiang-virkamieheksi. Mitä haluatte? Kerjäätkö rahaa?

Zhangin palvelija 1: Anna hänen vastata.

Köyhä orpopyttö: Tulin tapaamaan häntä.

Zhangin palvelija 2: [laulaen Zhaopixie-melodiaa]
Virkatutkinnon paras ei ole tavallinen henkilö,
en voi noin vain kääntyä hänen puoleensa.
Hän on hyvin pelottava
menettäessään malttinsa.
Jos todella haluat tavata hänet,
on sinun huhuiltava näin:
”Kymmentuhatkertainen onni Zhang Xielle?”

Köyhä orpopyttö: ”Kymmentuhatkertainen onni Zhang Xielle?”

Zhang Xie: [sanoo väliseinän takana] Miksi nainen on laskettu aulaan, miksei ovimies ole pysäyttänyt häntä?

Zhangin palvelija 2: Hyvä on. [Köyhälle orpopytölle] Ettekö kuule mitä hän sanoi, ulos nopeasti.

Köyhä orpopyttö: Antakaa minun puhua hänelle. Olen köyhä orpopyttö Viiden kanan vuorilta.

Zhangin palvelija 2: Köyhä orpopyttö tarkoittaa naiskerjäläistä, alahan mennä siitä.

Zhangin palvelija 1: Älä toimi niin hätäisesti.

Zhang Xie: [saapuu sanoen] Minä annoin tiukat ohjeet, mutta te julkenitte asettua uhmaamaan niitä ja laskitte naisen sisään.

Zhangin palvelija 2: Ei se ole minun syytäni. Hän pääsi pujahtamaan sisään.

Zhang Xie: Antakaa ovimiehelle kolmetoista raipaniskua.

Köyhä orpopyttö: Kymmentuhatkertainen onni Zhang Xielle. älkää olko minulle vihainen. Haluan onnitella teitä virkanimityksen johdosta, vaikka minulla ei ole nimikorttia.

Zhang Xie: Köyhä orpopyttö! kuulin kerran Wenzhongzin sananlaskun: ”Mikään ei ole niin häpeällistä kuin häpeän tunteen puuttuminen”. Olet todella ruma ja asemasi on alhainen. Et tunne uhritoimitusten riittejä. Avioliittomme ei ole sopiva. Minä olen jalosukuinen mies, sinun nimesi on köyhä orpopyttö. Kuinka kehtaat uhmata minua ja sanoa olevasi vaimoni. Pieskää hänet ja heittäkää hänet ulos. [*Zhang Xie* poistuu] [*Zhangin palvelija 2* alkaa lyödä Köyhää orpopyttöä]

Zhangin palvelija 1: Sinun on viisainta purkaa avioliittosi hänen kanssaan.

Köyhä orpopyttö: Mikä voi koskaan pyyhkiä pois tämän nöyryytyksen.

Zhangin palvelija 2: Sinun olisi viisainta lähteä heti kotivuorillesi.

Kaikki: Niin voit säästää meitä kaikkia harmeilta.

Zhangin palvelija 2: Voi aikoja! [*Zhangin palvelija 2* sulkee portin, *Zhangin palvelija 1* ja *Zhangin palvelija 2* poistuvat]

Köyhä orpopyttö: Uskomatonta, Zhang Xie [*jatkaa laulaen*]:

Muistatko kuinka myin hiukseni,
 ansaitakseni rahaa matkaasi varten.
 Sanoit meidän lentävän rinnatusten,
 kuin pääskysset ikuisesti.
 Nyt komennat palvelijasi
 heittämään minut ulos.
 Vailla pennin pyörylää
 on minun palattava kerjäläisenä.
 Poltan suitsukkeita ja rukoilen,
 että pystyt elämään soimaavan omatuntosi kanssa. [*poistuu*]

37. näytös

Köyhä orpopyttö: [saapuu pidellen kylttiä, jossa on kirjoitusmerkki *qi* (kerjätä) ja laulaen *Jinqianhua*-melodiaa]

Säälikää minua,
 ystävälliset kanssaihmiset.
 Minulla ei ole paikkaa,
 missä kertoa kärsimästäni vääryydestä.
 Minulla ei ole varoja
 palata kotiseudulle.
 Säälikää minua,
 ja auttakaa minua.

Köyhä orpotyttö: [sanoo] Vanha sanonta sanoo, että kukka sopii kukan rinnalle, puu puun viereen. Miten minä voisin köyhänä ja rumana sopia puolisoksi Zhang Xielle, virkatutkinnon parhaalle. Kiitän jumalia ja palaan kotiin. Sedälle ja tädille sanon etten löytänyt häntä. Myrskyn tullen lentävät myös mandariinisorsat omille teilleen. [poistuu]

40. näytös

Zhang Xie: [saapuu ja lausuu] Minä suoritin keisarillisen virkatutkinnon parhaana, kun vanhempani olivat keski-ikäisiä.

Zhangin palvelija 1: [nyökäten] Lähdettekö pääkaupungista tänään?

Zhang Xie: Kyllä. Suorittuani virkatutkinnon olen kaivannut kotikaupunkiini, joka on niin kaukana. Menen ensin virkapaikalleni ja mietin siellä mitä teen.

Zhangin palvelija 1: Hyvä on. [huutaa] Kantaja Zhaosheng. [chou saapuu ja kumartaa] Chen Ji. [jing saapuu ja kumartaa] Li Wang. [chou kumartaa] Sinä jälleen. Virkamies Zhang lähtee tänään pääkaupungista. Te kannatte matkatavarat harteillanne.

Kantaja Chen Ji: Tavaroiden kantaminen on helppoa.

Kantaja Zhaosheng: Paljonko hän maksaa?

Zhang Xie: Te saatte kaikki kolme liangia päivässä.

Kantaja Chen Ji: Paljonko käytätte ruokaan? Antakaa kullekin kaksi guania päivässä.

Kantaja Zhaosheng: Entä raha viiniin?

Zhang Xie: Jokaiselle guani päivässä.

Kantaja Chen Ji: Rahaa olkisandaaleihin.

Zhang Xie: Jokaiselle kymmenen weniä päivässä.

Kantaja Zhaosheng: Entä juomarahat?

Zhang Xie: Aina kaupunkiin tullessa saatte kukin viisi guania.

Kantaja Chen Ji: Entä vuorikiipeilykorvaus?

Zhangin palvelija 1: Mikä se on?

Kantaja Chen Ji: On helppoa kävellä tasaisella, mutta raskasta kiivetä mäkiä ja kukkuloita.

Zhangin palvelija 1: Te mahdottomat, jo riittää.

Zhang Xie: [laulaen Shangtangshuilu-melodiaa]
Palatessamme kotiin hyvän työn jälkeen.

Kaikki:
Olemme tyytyväisiä itseemme.

Zhang Xie:
Vanhempani odottavat minua saapuvaksi kotiovelle.

Kaikki:
He tulevat onnellisiksi.

Zhang Xie:
Meidän on mentävä nopeasti.

Kaikki:
Kyllä, kyllä.

Zhang Xie:
Lähdimme pääkaupungista aamun koittaessa.

Kaikki:
Olemme kulkeneet huomaamatta pitkään.

Zhangin palvelija 1: [jatkaa]
Käännyn katsomaan pääkaupunkia.

Kaikki:
Se on jäänyt jokien ja kylien taakse.

Zhangin palvelija 1:
Olemme ohittaneet lukuisia risteyksiä.

Kaikki:
älkää juoko viiniä.

Zhangin palvelija 1:
Isäntä komentaa meitä kulkemaan nopeasti.

Kaikki:
Kyllä, kyllä.

Zhangin palvelija 1:

Olemme kulkeneet huomaamatta pitkään.

Kantaja Zhaosheng: [jatkaa laulua]

Kuljemme niin nopeasti, että olemme kaikki hengästyneitä.

Kaikki:

Levähtäkäämme.

Zhang Xie:

Lyön teitä jos pysähdytte.

Kaikki:

Kyllä, kyllä.

Kantaja Zhaosheng:

Ylitämme jokia.

Kaikki:

Olemme kulkeneet huomaamatta pitkään.

Kantaja Chen Ji: [jatkaa laulua]

Jiangling on silmiemme edessä.

Kaikki:

Saavumme Viiden kanan vuoristoon.

Kantaja Chen Ji:

Olisiko siellä kaupunkia, jossa voisimme levähtää?

Kaikki:

Emme tiedä mitään edessä olevista vastoinkäymisistä.

Zhang Xie:

Palkitsen teidät, jos kuljette nopeasti.

Kaikki:

Hyvä on.

Kantaja Chen Ji:

Kotiin palaavaa ratsua ei tarvitse kannustaa ruoskalla.

Kaikki:

Olemme kulkeneet huomaamatta pitkään.

Kantaja Zhaosheng:

En jaksa pidemmälle.

Kantaja Chen Ji:

Ei viiniä, ei ruokaa.

Zhangin palvelija 1:

Mitä sanoitte?

Zhang Xie:

Missä me olemme?

Zhangin palvelija 1:

Viiden kanan vuoristo.

Zhang Xie: [komentaen] Ojentakaa minun miekkani.

Zhangin palvelija 1: Kyllä, kyllä. [Kantaja Chen Ji, Zhangin palvelija 1 ja Kantaja Chen Ji poistuvat]

Zhang Xie: Herrasmies ei tunne vihaa. Köyhä orpopyttö saapui pääkaupunkiin loukkaamaan minua ilman syytä. Saavun tänne muistelemaan menneitä hyviä aikoja. Mutta jos hän taas hyökkää minua vastaan, lävistän hänet kuoliaaksi miekkani ja revitytän temppelein maan tasalle. Zhang Xien kanssa ei temppeilla. älä siis yllytä minua sanoillasi. Ellei rikkaruohoa hävitetä juurineen, siemenet levittävät sen koko pellolle. [poistuu]

41. näytös

Köyhä orpopyttö: [saapuu laulaen Tianxiale-melodiaa]

Kevät saapuu takamaille myöhään,
Qiangqi-teelehdet avautuvat laaksossa.
Asun yksinäni vanhassa temppelessä,
elätän itseni teen poimimisella.

Köyhä orpopyttö: [sanoo] Lopetettuani pellavan loukutuksen ja mulperipuun lehtien keräämisen kaipaen Li-tätiä seurakseni teenlehtiä poimimaan. [huutaa]: Täti!

Li-täti: [vastaa väliseinän takaa] Kuka siellä?

Köyhä orpopyttö: Lähdetään yhdessä poimimaan teenlehtiä.

Li-täti: [saapuu] Rouva Zhang, olen niin kiireinen.

Köyhä orpopyttö: Miten olet noin kiireinen?

Li-täti: Minun on sidottava jalkani.

Köyhä orpopyttö: Odotan sinua.

Li-täti: Mene edeltä, tulen aamiaisen jälkeen.

Köyhä orpotyttö: Täti, tulethan varmasti poimimaan Sheqianchun-teetä?

Li-täti: Poimin yhden jinin eilen.

Köyhä orpotyttö: Älä valmista teetä liian hätäisesti.

Kaikki: Teetä kannattaa tehdä vain niille jotka osaavat arvostaa teetä. [Li-täti poistuu]

Köyhä orpotyttö: [laulaen Qiujiangsongbie-melodiaa]

Kuljen polkua hitaasti,
pajut ovat nupulla.
Itätuuli puhaltaa vielä viileästi,
mutta nouseva aurinko lämmittää ilman.

Zhang Xie: [saapuu laulaen]

Ajatellessani viimevuotista vierailua pääkaupungissa,
silmäni täyttyivät kyynelistä.
Olen nyt jalosukuinen mies,
ja kiipeän vuoren rinteellä.
Tunnen pääseväni vapaaksi,
epäonnen syövereistä.

Köyhä orpotyttö: [jatkaa laulua]

Vuorilla on mies,
se näyttää mieheltäni Zhang Xieltä.

Zhang Xie:

Vuoren juurella on nainen,
se näyttää köyhältä orpotytöltä.

Köyhä orpotyttö: Jumalat ovat järjestäneet meidät tapaamaan jälleen. Miten minun pitäisi käyttäytyä?

Zhang Xie: Oletko köyhä orpotyttö?

Köyhä orpotyttö: Oletko oppinut-Zhang? me tapaamme jälleen.

Köyhä orpotyttö: Virkamies Zhang tuletteko vierailulle vanhalle kotiseudullemme entisen ystävyiden vuoksi?

Zhang Xie: Pötyä! Tulipaloa ei voi sammuttaa kyynelin eikä Keltaistajokea voi pysäyttää käsivoimin. Meidän avioliittomme on päättynyt.

Köyhä orpopyttö: Miksi sanot niin?

Zhang Xie: Koska sinä tulit pääkaupunkiin kiroamaan minut.

Köyhä orpopyttö: [laulaen]

Olen ollut sinulle uskollinen
koko avioliittomme ajan.
Myin hiukseni,
ansaitakseni matkarahat.
Suoritettuasi virkatutkinnon
ja nimesi tultua kaiverretuksi Yan-torniin.
Lähdin kävellen etsimään sinua,
mutta sinä käskit ovimiehen pieksemään minut.

Zhang Xie: Olen tullut pääkaupungista suoraan tänne pysähtymättä. Tulin ystävällisissä aikeissa, mutta alat heti tavattuumme solvata minua. Voi miksi kohtelet minua näin? Miekkani saa opettaa sinut solvaamaan minua.

Kaikki: Tämä päättyy vielä huonosti koska köyhä orpopyttö on vihainen ja Zhang Xie itsepäinen.

Zhang Xie: Kuka poimii teetä kanssasi?

Köyhä orpopyttö: Li-täti tulee heti aamiaisen jälkeen.

Zhang Xie:

Minä surmaan sinut! [Köyhä orpopyttö kaatuu] Surmaan hänet miekallani. Annan hänen tuta minkälainen häpeä on hänen tiellään Keltaiseen Kevääseen. [Zhang Xie poistuu]

Li-täti: [saapuu laulaen Bubujiao-melodiaa]

Kevät saapuu varhain
ja kasvit kasvavat nopeasti.
Muutamia nappuja on jo oksilla,
Li-setä kerää polttopuita
ja Xiaoer hoitaa viljapeltoja.
Sanotaan, että teesato on erinomainen.

Li-täti: [lausuu] Rouva Zhang pyysi minua poimimaan teenlehtiä aamulla. Mutta missä hän on? [huutaa] Rouva Zhang.

Köyhä orpopyttö: Apua, täti.

Li-täti: Missä sinä olet?

Köyhä orpotyttö: Putosin syvään kuoppaan. [Li-täti huomaa hänet] Varjelkoon! Miten me vanhukset voimme pelastaa sinut. Li tule pian!

Li-setä: [saapuu] Mikä hätänä vaimoni?

Li-täti: Rouva Zhang on pudonnut kuoppaan.

Li-setä: Mihinkä kuoppaan?

Li-täti: Lantakuoppaan.

Li-setä: Haju on kuvottava. Meidän on saatava hänet ylös.

Li-setä ja Li-täti: [laulaen Daqiuchang-melodiaa]

Pyysit äsken tätiä poimimaan teetä,
miten päädyit lantakuoppaan.
Olet veressä yltä päältä,
kuka on karannut päällesi.

Köyhä orpotyttö: [laulaen Xiangbianman-melodiaa]

Antakaa minun kertoa teille kaikki,
olin juuri seisomassa kivellä ja kurkotin teepensaaseen.
Silloin jalkani lipesi,
näin päädyin kuoppaan ja sain haavat.

Kaikki: Olet tainnut saada sekä ruumiillisia että henkisiä vaurioita.

Li-täti: Mieheni, hae ovenpuolisko alustaksi, että saamme hänet kannetuksi.

Li-setä: Meidän on saatava hänet lääkärin hoidettavaksi.

Köyhä orpotyttö: Antakaa anteeksi aiheuttamani vaiva, voin yrittää kävellä tuellanne. [Li-setä, Li-täti ja Köyhä orpotyttö kävelevät]

Li-täti: [laulaen Jinpailang-melodiaa]

Tuen sinua kädestä,
mutta pelkään ettemme pääse peltojen yli.

Köyhä orpotyttö:

Olen liian huonossa kunnossa.

Kaikki:

Ensin hänen päälleen karattiin
ja sitten hänet pudotettiin kuoppaan.

Köyhä orpotyttö: Oppinut-Zhang miksi olit niin julma minulle? Oletko jo unohtanut aikaisemmat kärsimyksesi [jatkaa laulaen Jinchandao-melodiaa]:

Olen kärsinyt katkeruuden meressä,
 enkä voi olla syyttämättä itseäni.
 Zhang Xie on minulle velkaa
 aikaisemmasta elämästään.
 Hän saapui temppeliin lumimyrskyssä,
 ilman päällysvaatteita.
 Hänen silmänsä olivat täynnä kyyneliä,
 minä säälin häntä, ruokin ja vaatetin hänet.
 Me avioiduimme,
 halusin elää hänen rinnallaan ikuisesti.

[jatkaa]:

Pääkaupunkiin tultuasi,
 mielesi muuttui.
 Myin hiukseni,
 sinun matkakaluhisi.
 Lämpäisit virkatutkinnon,
 etkä lähettänyt edes kirjettä.
 Niin minä jäin,
 täysin hyljättyksi.
 En löytänyt sinua pääkaupungista,
 komensit ovimiehen heittämään minut ulos.
 Nyt olet tullut,
 surmaamaan minut.
 Olet niin tulinen, ilkeä ja julma,
 kykenen surussani vain itkemään.

Kaikki: Milloin kaikki muuttuu onnelliseksi jälleen? Milloin kaikki muuttuu onnelliseksi jälleen? meidän on etsittäviä parantavia yrtejä.

Li-täti: Älä sure lapseni.

Kaikki: Palatkaamme varovasti vanhaan temppeliin. Jumalat auttavat meitä, jumalat auttavat meitä.

[kaikki poistuvat]

Loppu

Guan Hanqing:
 ”LUNTA KESKIKESÄLLÄ”
 eli ”Dou E:n kärsimä vääritys” – (Dou E yuan)

Guan Hanqing (n. 1279–1368): ”Taivasta liikuttanut ja Maata järkyttänyt Dou E:n kärsimä vääritys” *valikoidut zaju näytelmät* -teoksen mukaan käännetty. Libretto on Ming-kauden (1368–1644) *kun*-oopperan muodossa.

Henkilöt:

Dou E / Duanyun – nuori leski (*zhengdan*)
 Dou Tianzhang – Dou E:n isä, sensori (*zhengmo*)
 Cai-muori (*Cai Bobo*) – koronkiskuri (*laodan*)
 Verraton Tohtori Lu (*Sai Lu yi*) – puoskari (*fujing*)
 Aasi-Zhang (*Zhang Lüer*) – rähinöitsijä (*chou*)
 Isä-Zhang (*Zhang Bolao*) – Aasi-Zhangin isä (*fu*)
 Tao Wu – Chuzhoun piirituomari (*jing*)
 yamenin lähettejä, vartijoita, teloittajia

Prologi (*xiezi*)

Velan periminen

[Verraton tohtori Lu saapuu, kädessään mainosviiri: parannan sairauksia potilaiden pelastamiseksi]

Tohtori Lu: Minä Verraton tohtori Lu avasin tähän yrtilääkepuodin. Käännyin Cai-muorin puoleen ja lainasin kymmenen liangia hopeaa. Olen nyt korkoineen hänelle velkaa kaksikymmentä liangia. Juuri tänään hänen pitäisi taas tulla karhuamaan velkaa. Pussissani ei ole kolikkoakaan millä velkani maksaisin. Miten tästä selviän? [miettii] Odotan hänen saapumistaan. Mikäli hän kovasti kiristää minua maksamaan velkani, minä kyllä... [poistuu]

Cai-muori: [Saapuu ja resitoi] Mieheni kuoli varhain. Perin pienen omaisuuden ja lainaan elannokseni rahaa korkealla korolla. Minä olen Cai-muori. Kolmetoista vuotta sitten tämän piirikunnan oppineella Dou Tianzhangilla ei ollut matkaraajoja osallistua pääkaupungin keisarilliseen virkatutkintoon. Hän lainasi minulta neljäkymmentä liangia hopeaa. Lainan vakuudeksi hän toi seitsemänvuotiaan tyttärensä Duanyunin minulle kasvattiminiäksi.

Vaihdoin hänen nimensä Dou E:ksi. Suurien vaikeuksien saattamana odotin hänen täyttävän seitsemäntoista ja menevän naimisiin poikani kanssa. Ah, kuka olisi arvannut, että poikani piti nuorena kuolla sairauteen ja jättää meidät anopin ja miniän kahdestaan elämään leskeydessä.

Tänä keväänä tuli eteläportin ulkopuolelta eräs Verraton tohtori Lu lainaamaan minulta kaksikymmentä liangia hopeaa yrtilääkekaupan avaamista varten. Vaikka olen monta kertaa kiirehtinyt ei hän ole maksanut velkaansa. Tänään minä olen taas tullut vaatimaan saataviani.

Näin on: hetkessä saavun eteläportin ulkopuolelle ja yrtilääkepuotiin perimään saataviani.

[Kiertää yhden ympyrän, eli kulkee jonkin matkaa]

Onko Verraton tohtori Lu kotona?

Tohtori Lu: [Tohtori Lu vastaa yrtiläkepuotissaan] Oletteko Cai-muori?

Cai-muori: Juuri minä.

Tohtori Lu: Odottakaahan, niin avaan teille oven.

[Astuu ulos kassi olallaan, kassin kirjoitusmerkki: lääkkeitä]

Cai-muori: Verraton tohtori Lu, olen jo odottanut näin kauan, maksakaahan siis velkanne minulle takaisin.

Tohtori Lu: Voi muori, käteinen on juuri nyt lopussa, mutta jos haluatte rahanne lähtisittekö kanssani noutamaan sitä yksityispankista?

Cai-muori: Noutamaan sitä yksityispankista? Hyvä on, jos vain teille sopii lähteä?
[Astuvat portista ulos ja kiertävät ympyrää, eli kulkevat pitkän matkan]

Tohtori Lu: Vielä eteenpäin. [Sanoo itsekseen] Edessä ei näy ketään, takanakaan ei ketään. Tätä hetkeä en saa menettää käsistä. Nyt tai ei koskaan.

Cai-muori: Verraton tohtori Lu olemmeko perillä? Mutta eihän täällä ole mitään?

Tohtori Lu: Läpi tuon pienen metsikön ja olemme siellä.

Cai-muori: Läpi tuon metsikön? No kävellään sitten vähän nopeammin. Tohtori Lu, eteenpäin.

Tohtori Lu: Kävellään, kävellään. [Huutaa] *Cai-muori!*

Cai-muori: Mitä te oikein aiotte!

Tohtori Lu: Minä haluan henkesi! [kuristaen häntä mainosviirillään kurkusta]

Cai-muori: Olen voimaton, apua!

[*Cai-muori* rimpuilee, *Aasi-Zhang* saapuu isänsä kanssa, he huomaavat kovan melun. *Tohtori Lu* säikähtää tulijoita ja livahtaa äkkiä tiehensä.]

Isä-Zhang: *Aasi*, se on vanha täti.

[Vapauttavat *Cai-muorin* viiristä]

Aasi-Zhang: Vielä henki kulkee. Se oli vakava juttu, mikäli olisimme saapuneet askeleenkin myöhemmin olisi yksi henki juuri palannut asuinsijoilleen!
[Virvoittavat *Cai-muoria*]

Isä-Zhang: Joko virkoaa?

Aasi-Zhang: Jo virkoaa.

Cai-muori: Paljon kiitoksia teille kahdelle henkeni pelastamisesta!

Isä-Zhang: Kas täti, mikä onkaan nimenne? Mistä olette kotoisin? Miten olette voineet loukata tuota kaveria niin, että hänen täytyi yrittää kuristaa teidät kuoliaaksi?

Aasi-Zhang: Kertokaa pian.

Isä-Zhang: Kertokaa kaikki.

Cai-muori: Kaksi hyväntekijääni!

[laulaa] [melodiaan: shang hua shi]

Tämän kaupungin itäosassa on *Cai*-perheen liesi

Anoppi ja minä yhdessä,

leskinä vuodesta toiseen kärsii koettelemuksia.

[Aasi-Zhang isälleen: Kaksi leskeä!]

Cai-muori: [jatkaa laulua]

Tulin saadakseni
tuon tohtori Lun hopeavelan.

[Aasi-Zhang isälleen: Perimässä saatavia!]

Cai-muori: [jatkaa laulua]

Todella uskomatonta,
huijasi minut tänne hyljättyyn kolkkaan...

Aasi-Zhang: Onneksi tapasitte meidät kaksi.

Cai-muori [jatkaa laulua]:

Pelkään ettei yllättävä onnettomuus hevin unohdu.
Kumarran kiitokseksi näin,
elämäni pelastamisen miten voin palkita?

Aasi-Zhang [isälle]: Isä, kaksi leskeä. Sinä otat muorin ja minä nain miniän.

Isä-Zhang [Aasille]: Hyvä, minäpä ehdotan sitä hänelle.

Isä-Zhang: Kohtalo saattoi meidät yhteen, ei tarvitse kiittää. Kas sinulla ei ole miestä, minä olen vailla vaimoa, ryhdyhän sinä minulle eukoksi, eikö se olisi hyvä?

Cai-muori: Millaista kieltä! Kunhan palaan kotiin, kokoan paljon käteistä kiitokseksi...

Aasi-Zhang: Kuulehan täti mitä sanon sinulle! Haluamme nuo rahat, mutta haluamme myös naiset! Isäni haluaa sinut ja minä haluan miniäsi!

Cai-muori: Se ei ehdottomasti käy, säälikää nyt minua ja armahtakaa.

Aasi-Zhang: Lupaatko vai etkö lupaa?

Cai-muori: En todellakaan voi tässä luvata, antakaa nyt anteeksi.

Aasi-Zhang: Juuri äsken pelastimme henkesi. Joko lupaat tai joudut uudelleen kuristettavaksi

[Elehtii kuristamista]

Cai-muori: Polvistun teidän jalkoihinne.

[Kietovat viirin uudelleen Cai-muorin kaulaan]

Aasi-Zhang: Isä, hän ei lupaa.

Isä-Zhang: Aasi, pidä viiristä tiukasti kiinni!

Cai-muori: Älkää te kaksi hätäilkö! Tulkaahan nyt väliaikaisesti perheeseeni ja neuvotellaan asiasta.

Isä Zhang: No, sehän on suunnilleen sama asia, palataan kotiin jatkamaan keskustelua.

[Poistuvat yhdessä]

1. näytös (*zhe*)

Naimisiin pakottaminen

Dou E: [saapuu, laulaa] (*dian jiang chun*)

Öin ja päivin mieleni täyttää joutilas murehtiminen.

Tietääkö Taivas? Missä on syy?

Kuinka kauan vielä jää nukkuminen,

unohtuu syöminen.

[resittoi] Minä Dou E, jonka suku on kotoisin Chuzhousta, kolmivuotiaana menetin äitini. Seitsemän ikäisenä jätti isä vieden minut Cai-muorille kasvatettavaksi lapsiminiänä. Kymmenen vuotta kestin ja minut naitettiin miehelleni. Kuka olisi arvannut, että hänen elämänsä päättyy niin nuorena. Millaista kärsimystä onkaan elämäni ollut!

[jatkaa laulamista] (*hun hong hu lu*)

Kyöneleet virtaavat

kun ikkunani edustalla kukkivat oksat.

Sisimmässäni viiltää

kun täysikuu valaisee huoneen.

Voiko olla, että aikaisemmassa elämässä uhrattujen

suitsukkeiden savu ei ole yltänyt perille?

Voiko olla, että ennusmerkkien määräämä elämä

on murhetta täysi?

On niin, että onnettomuudet eivät tule yksin,

vaan kärsimysten pitkänä virtana.

Minun vain täytyy tämän elämän sijasta

ryhtyä seuraavan elämän rakentamiseen.

On alistuttava yksinäiseen elämään,

palveltava anoppia vilpittömin sydämin

ja vietettävä suruaikaa.

[resittoi] Anoppi meni kaupunginmuurin eteläpuolelle karhuamaan saataviaan, miten hän ei vielääkään ole palanut takaisin?

Cai-muori [saapuu]: Miniä.

Dou E: Anoppi, olet palannut! [rientää tervehtimään huolestuneena] Anoppi sinä...

[on sulkemassa ovea, kun Aasi- ja Isä-Zhang ilmestyvät]

Cai-muori: Äh, minä menin Verrattoman tohtori Lun luokse vaatimaan rahojani. Hän huijasi minut syrjäiselle paikalle ja lopulta alkoi käyttäytyä väkivaltaisesti, yritti kuristaa minut kuoliaaksi... Onneksi paikalle osuivat sopivasti Zhangin perheen isä ja poika, pelastaen henkeni.

Dou E: Kiitos Taivaalle, kiitos Maalle. Anopin sydän on puhdas, siksi jalot ihmiset rientävät hänen avukseen. [on rientämässä kiittämään Zhangeja]

Cai-muori: Voi miniä, tuo Isä-Zhang haluaa, että minä hyväksyn hänet aviomiehekseni!

Dou E: [Kauhistuneena] Se ei ole mahdollista!

Cai-muori: Koska olen heille elämästäni kiittollisuudenvelassa, ahdistavat he minua menemään naimisiin korvaukseksi. Sano mitä minun pitäisi tehdä?

Dou E: Voi anoppi! [laulaa] (qing ge ji Zhang Xie cao)
Hän vaikka pelastikin sinut
ei saa väkisin pakottaa naimisiin
ja ryhtymään puolisoiksi

Aasi-Zhang: [Isä-Zhangille] Dou E, eikö hän vaikutakin hyvältä?

Dou E: [Resittoi] Uskon, että appeni olisi... [Laulaa]
halunnut teille ostettavaksi viljelymaata.
Eikö se olisi riittävä...

Aasi-Zhang: [Laulaa]
Taivas suo onnea,
sylin täydeltä!

Dou E: [Resittoi] Appi olisi antanut... [Laulaa]
teidän valita perhekalleuksista...

Aasi-Zhang: [Laulaa]
Oikein sopivaa meille,
pareittain kohotamme toisillemme häämäljan

Dou E: [Resittoi] Appi olisi halunnut... [Laulaa]
teettää teille talvi- ja kesävaatteet...

Aasi-Zhang: [Laulaa]
Oikein sopivaa,
me isä ja poika yhdessä kärsimme.

[Miehet yrittävät kaapata naiset syleilyynsä. Dou E juoksee pois. Aasi on kaatua]

Cai-muori: En haluaisi, että te kaksi olette pahoillanne. Tuo miniäni on vain luonteeltaan suora. Millaisesta asiasta hän kehittää suuttumusta ja tuo esille tunteensa. Olkaa hyvät te kaksi ja rauhoittukaa ja asettukaa asumaan. Minä tuon teille hyvää juomaa ja ruokaa. Antakaa minun vähitellen taivutella miniääni. Odottakaahan niin hän vielä muuttaa mielensä, kyllä hän tulee järkiinsä.

Isä-Zhang: Odotahan, niin hän muuttaa mielensä.

Aasi-Zhang: Voih! Tuo pikkuleski ei olekaan mikään ujo neitokainen. Aivan ilman syytä hän oli työntää minut kumoon. Olenko valmis antamaan periksi? Äitipuoli, anoppi kuunnelkaa minä vannon valan:

[Resitoi] Ellei Aasi-Zhang tässä elämässä saa häntä vaimoksi, niin seuraavassa elämässä muuttukoon muuliksi! [Laulaa]

Olen tavannut tyttöjä kymmenentuhatta.

Miten tämä nuori leskivaimo

voisi saada osakseen myötämieltä.

Mutta koska me satuimme pelastamaan Cai-muorin hengen,

odottaa hyvitystä niin kuoleva ruumiini

kuin maallinen omaisuutenikin.

Cai-muori: [itseksensä] Voi kärsimystä...

[Isä- ja Aasi-Zhang nauravat ja laskevat leikkiä]

[Kaikki poistuvat]

[Tohtori Lu:n puodin edustalla]

Tohtori Lu: [saapuu] Tarkoitukseni oli kuristaa Cai-muori hengiltä, mutta nipin napin selvisin säikähdykseltä karkuun ja kotiin. Poltin paperirahaa uhriksi, resitoin pyhiä kirjoituksia ja pyysin apua bodhisatvoilta. Silti en varmasti pysty rauhassa istumaan tai nukkumaan! Miten tästä selviän... aivan, kaikista kolmes- takymmenestäkuudesta suunnitelmasta paras on pötkiä pakoon. Minun olisi parasta lähteä pois, kauppittelemaan rotanmyrkkyä! [menee puotiinsa]

Aasi-Zhang: [tulee, resitoi] Dou E on todella [Laulaa]

kuin ruusu,

mutta ei anna lähestyä itseään.

[resitoi] Anopin sairastuminen tarjoaa tilaisuuden. Kas, kääre myrkkyä tappaa Cai-muorin [laulaa] ja Dou E on minun!

[Tohtori Lu tulee esiin, törmäävät, tunnistavat toisensa, menevät yrtpuotiin]

Tohtori Lu: Mitähän tulijalle saisi olla?

Aasi-Zhang: Haen lääkettä.

Tohtori Lu: Minkälaista lääkettä?

Aasi-Zhang: Haen myrkkyä.

Tohtori Lu: Mitä, en kuullut, sanokaa vähän lujemmin.

Aasi-Zhang: Myrkkyä!

Tohtori Lu: Minä en myy myrkkyä.

Aasi-Zhang: Etkö todellakaan myy?

Tohtori Lu: En myy vaikka tekisitte mitä?

Aasi-Zhang: Lähdetään!

Tohtori Lu: Lähdetään, minne?

Aasi-Zhang: Mennään viranomaisten puheille.

Tohtori Lu: Ensin haluat ostaa myrkkyä ja kuitenkin esiinnyt muka oikeuden puolustajana?

Aasi-Zhang: Kas tässä on totuus! [Kaivaa esiin viirin, tohtori Lu säikähtää ja putoaa tuoilta] Myytkö vai et?

Tohtori Lu: Ah, vanhempi veli. Pyydän, ole armollinen ja päästä minut menemään.

Aasi-Zhang: Myrkky tähän käteen.

[Verraton tohtori Lu etsii kiireesti myrkyn kassistaan. Viiri ja myrkky vaihtavat omistajaa]

Aasi-Zhang: [ottaa myrkyn] Hyvä on, armahdan sinut.

[Molemmat poistuvat]

[Cai-muorin kotona] [Isä- ja Aasi-Zhang saapuvat]

Isä-Zhang: Oh, Aasi! Missä olet piileskellyt?

Aasi-Zhang: Häh, mikä hätänä?

Isä-Zhang: Cai-muori alkaa jo olla suosiollinen, mutta nyt hän on sairastunut. Hän toivoo lampaansisälmyskeittoa. Pyydä Dou E:tä valmistamaan sitä ja tuomaan kulhollisen.

Aasi-Zhang: Muori haluaa lammaskeittoa?

Isä-Zhang: Haluaa.

Aasi-Zhang: Hyvä, hyvä! Lämmin keitto saa hänet varmasti parantumaan.

Isä-Zhang: Menehän hakemaan sitä.

Aasi-Zhang: Hoi, hoi Dou E. Äitimme on sairastunut ja haluaa syödä lammaskkeittoa. Valmista sitä kiireesti kulhollinen.

Isä-Zhang: Aasi, tule apuun siirtämään muoria! Onko keitto jo valmista?

Aasi-Zhang: Dou E valmistaa sitä juuri ja se on pian valmista.

[Dou E tulee keiton kanssa keittiöstä]

Dou E: [resitoi] Toivon, että muori pian toipuu. Kulhollinen kunnan keitto on parempaa, kuin makeinkaan lähdevesi.

[Aasi-Zhang on tullut ovensuuhun kurkistelemaan, tukkii Dou E:n tien]

Aasi-Zhang: Onko lammaskkeitto valmista? Odotahan vähän, anna minun maistaa. [maiskuttelee] Keitto on vähän mautonta. Noudapa suolaa.

Dou E: Mutta, lisäsin siihen jo suolaa?

Aasi-Zhang: No sitten vähän pippuria!

[Dou E palaa keittiöön noutamaan pippuria, Aasi-Zhang käyttää tilaisuutta hyväkseen ja kaataa keiton sekaan myrkyn] [Dou E saapuu pippurin kanssa ja lisää sitä keittoon]

Aasi-Zhang: [Nuuhkaisee keittoa] Nyt se tuoksuu hyvältä, viehän se äidillemme! [Cai-muorin makuuhuoneessa]

[Dou E tuo keiton]

Dou E: Anoppi!

Isä-Zhang: [Ottaa keittokulhon] Muori, syöhän vähän lammaskkeittoa.

Cai-muori:

[Ottaa keiton, mutta on antaa ylen. Työntää keiton pois] Voi, kun tunnen keiton tuoksunkin olen antaa ylen!

Isä-Zhang: Syöhän nyt keittoa.

Dou E: Olen vartavasten valmistanut keiton anopin syötäväksi.

Isä-Zhang: Syö vähän, vaikka vain yksi lusikallinen?

Cai-muori: Minun on todella vaikea niellä mitään.

Isä-Zhang: No, jos sinä et syö sitä, niin minä sitten syön. [Maistaa] Ei ollenkaan hullumman makuista! [Syö maiskutellen] Syönpä sen kaiken.

Isä-Zhang: [Huutaa] Aasi! [Resitoi] Heti syötyäni keiton alkoi päätä huimata, silmissä hämärtyy, jalkoja heikottaa... Katson avuttomana Cai-muoria, joka oli juuri suostumassa omakseni. Minun lyhyt elämäntaipaleeni on tullut päätökseensä. [Huutaa] Voi Aasi... [Heittelehtii, kompastuu, kaatuu lopulta sisään rientävän Aasin syliin kuolleena]

Dou E: Muori! Hän, hän, hän on kuollut! [Itkevät, Aasi raahaa isänsä pois, palaa]

Aasi-Zhang: Tämä keitto on sinun tekemääsi. Isäni söi sen. Hän on kuollut.

Cai-muori: Miniä!

Dou E: Muori! Vaikka keitto on minun tekemääni on myrkkyy kuitenkin varmasti hänen...

Aasi-Zhang: Pötypuhetta. Minun rakas isäni. Väitätkö sinä, että minä poika, olisin myrkyttänyt isäni. Kukaan ei ikinä sellaiseen uskoisi. [Resitoi] Naapurit kuulkaa, Dou E on myrkyttänyt rakkaan isäni kuoliaaksi!

Cai-muori: Voi, älä tuolla tavalla huuda ja riitele, säikytät vain ihmiset kuoliaiksi.

Aasi-Zhang: Pelkäätkö sinä?

Cai-muori: Paljon pelkäänkin.

Aasi-Zhang: Käske Dou E:tä kumartamaan avioliiton kumarrukset ja naimaan minut.

Cai-muori: Miniä, tottelethan sinä häntä, niin hän lopettaa.

Dou E: Muori sanot tuollaista, vaikka hänhän yritti myrkyttää sinut!

Aasi-Zhang: Hyvä, hyvä. Dou E, kun asiat kääntyvät kuten tänään, voidaan edetä viranomaistietä tai yksityisellä tavalla?

Dou E: Millaista viranomaistietä muka?

Aasi-Zhang: Jos haluat viranomaistietä, vedän sinut piirikunnanoikeuteen, missä sinut laitetaan kolmeen tutkimukseen ja kuuteen kysymykseen. Julmalla kidutuksella tutkitaan peläten, että sinä et tunnusta rikollista isäni myrkyttämistä!

Cai-muori: Ja yksityistie sitten?

Aasi-Zhang: Yksityistie on helppo hoitaa! Sinä käsket Dou E:n minulle puolisoiksi ja syyte raukeaa. Hautajaisista tuleekin ilojuhla. Eikö se olisi molemmille osapuolille yhtä hyvä ratkaisu?

Dou E: Minähän en ole tehnyt mitään paha, olen halukas lähtemään kanssasi viranomaisten puheille, viranomaiset suhtautuvat aina paikallisiin asioihin järkevästi.

Aasi-Zhang: Hyvä on sinä itsepäinen, kävele. Mennään tapaamaan viranomaisia!

Cai-muori: Lapseni en halua...

Dou E: Mennään viranomaisten puheille!

Cai-muori: Miniä, meidän ei pitäisi mennä...

[Kaikki poistuvat]

2. näytös

Väärä tunnustus

[Aasi-Zhang saapuu ja lyö yamenin edessä olevaa rumpua kolme kertaa]
[Chuhoun piirikunnan yamenissa, lähetit seisovat vartiossa. Piirituomari Tao Wu saapuu]

Tao Wu: [reisoi] Puoli elämää on mennyt aseman saavuttamiseen, vaurastuminen ja menestys perustuvat alempien polkemiseen. Väliaikainen valtani on kaupan, jos joku uskaltaa irvailla, saa kansa kärsiä. [sanoo] Lähdetään yameeniin, minä olen Chuzhoun piirituomari Tao Wu, vartijat, rummunlyöjät, oikeus kokoontuu! Vartijat Rummunlyöjät, oikeus kokoontuu!

Aasi-Zhang: Kumarran ylemmille.

Cai-muori: Alamaiset tekevät koutoun ylempien edessä.

[Myös piirituomari polvistuu, vartija rientää nostamaan häntä]

Vartija: He ovat riidan osapuolia, miksi Te heille kumartaisitte?

Tao Wu: Etkö sinä ymmärrä? Jokainen, joka tulee nostamaan oikeusjutun on minun ruokani ja vaatteeni! [Tao Wu palaa istumaan] Kuka on kantaja? Kuka on vastaaja?

Aasi-Zhang: Herra, minä vähäpätöinen henkilö olen kantaja, nimeni on Aasi-Zhang. Syytän tätä nuorta rouvaa. Hän lisäsi lammasteittoon myrkkyä ja myrkytti isäni kuoliaaksi. Toivon, että ylemmät ottaisivat pienistä ihmisistä vastuun!

Tao Wu: Kuka teistä lisäsi keittoon myrkyn? [Osoittaa Dou E:tä]

Dou E: Minä vähäinen nainen en sitä tehnyt.

Cai-muori: Myöskään ei vanhempi tati sitä tehnyt.

Aasi-Zhang: Myöskään minä en sitä tehnyt.

Tao Wu: Sinä et sitä tehnyt, ettekä te sitä tehneet. Minäkö sitten myrkytin Isä-Zhangin vai?

Dou E: Voi herra! Heidän sukunsa on Zhang, meidän sukumme on Cai. Anoppini meni Ylittämättömän tohtori Lun kotiin karhuamaan saataviaan ja tuli huijatuksi yksinäiselle paikalle, missä tohtori Lu aikoi kuristaa hänet hengiltä. Tällöin he, isä ja poika tulivat sattumalta paikalle. He näkivät mitä oli tekeillä ja pelastivat anoppini hengen. Siksi anoppini kutsui heidät isän ja pojan perheeseemme tarjoten ruokaa ja tukea loppuelämäksi. Kuka olisi arvannut, että heillä kahdella yllättäen oli paha mielessään. Väärin vaativat anoppia menemään uudelleen naimisiin, lisäksi halusivat pakottaa minut hänen vaimokseen. Minä vähäinen nainen kieltäydyin itsepäisesti menemästä uusiin naimisiin. Hän käytti tilaisuutta hyväkseen kun minä valmistin anopille lammasteittoa. Lähettämällä minut teko-syyn avulla pois hän lisäsi salaisesti myrkyn keittoon, jonka hänen isänsä söi. Pian sen jälkeen isä kuoli. Toivon, että suuret ihmiset korkealle ripustetun kirkkaan peilin tavoin tekisivät puolestamme päätöksen!

Aasi-Zhang: Herra, saanko lisätä yksityiskohtia. Heidän sukunimensä on Cai, meidän Zhang, eikö hänen anoppinsa halunnutkin mennä minun isäni kanssa naimisiin ja yhdistää suvut. Minkä vuoksi he muuten olisivat pitäneet meitä yllä kotonaan? Tämä minia vaikka on iältään nuori, on juonikas. Pelkään, että jos ette käytä kidutusta hän tuskin tunnustaa. [Sujauttaa salaa pienen kultaharkon Tao Wu:lle]

Tao Wu: Aivan, ihmiset ovat kurjia kuin madot, ellet lyö eivät he tunnusta. Vartijat antakaa hänelle viisikymmentä iskua nahkaruuskalla. [Yamenin vartijat ryhtyvät toimeen, pitävät Dou E:tä tiukasti kiinni ja lyövät ruuskalla...]

Sanansaattaja: Herra, hän pyörtyi kidutuksesta.

Tao Wu: Kylmä vesisuihku herättää.

Dou E: [laulaa] (*gan huang en*)
 Silmänräpäyksessä Taivas hämärtyy
 Maa mustuu.
 En kykene puolustautumaan,
 po- ja hun-sieluni ovat erkaantumassa.
 Juuri nyt on rauhallista,
 kun palaan tajuihini taas hämärtyy.
 Tuhansia kertoja lyöntejä,
 kymmentuhattokertaisesti jäsenten silpomista.
 Sauvan isku, verijälki,
 ihoa viiltää.

Tao Wu: Dou E, tunnustatko vei etkö tunnusta?

Dou E: Minä vähäinen nainen en koskaan lisännyt myrkkyä!

Tao Wu:

Lyökää! [Vartijat jatkavat ruoskintaa]

Dou E: [laulaa] (*cai cha ge*)

Lyöminen saa lihani lentämään,
veren valumaan.

Kuka ymmärtäisi
tuntemani epäoikeudenmukaisuuden!

Mistä minä vähäinen nainen
olisin saanut myrkyn?

Taivas! Mutta eikö vastaus
loista auringon kirkkaudella!

Tao Wu: Dou E, minä kehotan sinua, sinun olisi paras tunnustaa.

Dou E: Koskaan en tunnusta!

Tao Wu: Vartijat, sormipenkkiin!

[Vartijat kiristävät Dou E:n sormet sormipenkkiin]

Tao Wu: Tunnusta!

Dou E: En koskaan tunnusta!

Cai-muori: Miniä... Voi herra! Myrkyttäminen oli Aasi-Zhangin yksin suorittama teko, mihin miniälläni ei ole osaa. Pyydän ylemmiltä rehellistä tuomiota.

Tao Wu: Dou E, lisäsitkö myrkyn? Jos se et ollut sinä, niin sitten varmasti hän. Vartijat nostakaa muori ruoskittavaksi! [vartijat nostavat Cai-muorin ja ovat juuri alkamassa ruoskimisen, Cai-muori on niin peloissaan, että vapisee ja huutaa...]
Dou E, tunnustatko vai etkö tunnusta?

Dou E: Minä... tunnustan.

Tao Wu: Vartijat antakaa hänen kirjoittaa kirjallinen tunnustus ja viekää hänet tyrmään. Istunto on päättynyt!
[Kuhiseva lauma poistuu]

3. näytös

Rangaistuksen toimeenpano

[Gongit ja rummut kiihottavat ihmisten mieliä, hautajaismusiikki luo surumielen]
Teloittajat huutavat: asiattomat pois tieltä! Naisvanki tulee! [Tuovat Dou E:n kahlehdittuna ja häpeäkauluksessa]

Dou E: [laulaa] (*zheng gong duan zheng hao*)
 Ei ollut aihetta ryhtyä rangaistustoimiin,
 huudan julki vääryyttä,
 joka liikuttaa Maata, järisyttää Taivasta.
 Hetken kuluttua olen vaeltava haamu,
 joka menee raportoimaan Pimeyden halliin Yamalle,
 helvetin kuninkaalle.
 Kuinka eivät Taivas ja Maa
 nouse valittamaan!

(*gun xiu qiu*)
 Aurinko valaisee kirkkaasti päivin
 ja kuu öin.
 Aaveilla ja jumalilla
 on valta päättää elämästä ja kuolemasta.
 Mutta kuinka syntyi sekaannus
 roistojen ja hyveellisten välillä:
 hyveelliset kärsivät köyhyydestä
 ja heidän elämänsä on lyhyt.
 Roistot sen sijaan saavat nauttia
 varallisuudesta ja kunniaa sekä pitkästä iästä.
 Taivas ja Maa,
 miten te sallitte heikon huijaamista
 ja pelkätte vahvaa?
 Tekin siis mielellänne
 työnnätte veneenne myötävirtaan.
 Maa, sinä et erota hyvää pahasta,
 niinkö Maa?
 Taivas,
 huonosti erotat hyveellisen ja arvottoman,
 väärin teit Taivas!
 Jäljelle jää vain pari kyynelvirtaa.

Teloittaja: Mennään. [Dou E hidastelee] Miksi et kävele?

Dou E: Hyvä isovelji, [Polvistuu] ei ole kyse siitä, ettenkö minä haluaisi kävellä, pelkään vain, että kohtaamme edessäpäin anoppini. Nähdessään minut häpeäkauluksessa ja kantamassa kahleita hänen henkensä salpautuu kauhusta. Hän vetoaa jokaiseen, hyvä isovelji. Eikö kierretä takakautta?

Teloittaja: Mikäli mennään nopeasti [taluttaa Dou E:n nopeasti kiertotielle]

Tao Wu: [saapuu] Teloittajat, tuokaa Dou E kärsimään rangaistustaan. Sitokaa kädet selän taakse. Asettakaa tuomiomerkki paikalleen. [Niskaan kiinnitetyssä valkoisessa merkissä kirjoitusmerkki: *zhan*, teloitetaan kaulan katkaisulla] Odotakaa teloituskäskyä.

[Teloittaja tuo Dou E:n, hän polvistuu, häpeäkaulus avataan, teloittaja sitoo selkään tuomiomerkin, sitoo Dou E:n kädet selän taakse]

[Cai-muori huutaa näyttämön takaa ”miniä”! juoksee esille, kaatuu pyörtyneenä, Dou E auttaa hänet helmasta hampaillaan vetäen pystyyyn]

Cai-muori: Miniä.

Dou E: Anoppi.

[Cai muori kiirehtii eteenpäin ja tarttuu syleilläkseen]

Cai-muori: [Laulaa] (*di liu zi*)

Tuska on hirveä,
eroamme ikuisiksi ajoiksi.
Kätteni vapisevat,
jalkojani heikottaa,
rohkeuteni horjuu ja sydäntä kylmää.
Päässäni hämärtyy ja silmissä sumenee,
kieli takeltelee,
ääni sortuu.

[Ottaa esiin kupin] [Sanoo] Miniä, äidin vuoksi uhrasit itsesi. [Laulaa]

Tätä katkeraa viiniä
voi juoda vain puolikkaita kuppeja.
Valkohapsisena suoritan uhritoimitukset
miniän vanhempien haudalla!
Voi minua murheen äitiä,
voi lastani!

Dou E: [Laulaa] (*bao lao san*)

Äiti en halua äänestä valitusta,
surun ja murheen,
mielipahan syntymistä.

Näin ajattelee Dou E.
Anoppi tuki minua
näinä kolmenatoista vuotena.

Vaikeina aikoina ei käytökseni aina ollut hyvää.

[Sanoo] Voi anoppi.

[Laulaa]

Kuoltuani uhratkaa
kuppi suurustettua keittoa.
Muistelkaa vain kuolleena lapsenanne.

Cai-muori: Voi lapsi. [itkee]

Dou E: Anoppi.

Tao Wu: Aika on koittanut, heittäkää puolestani Cai-muori korokkeelta pois.

Teloitusseremoniat!

[muori viedään pois]

Dou E: Tämä on vääryys!

Tao Wu: Dou E, vielä kuoleman hetkellä haluat huutaa julki vääryyttä?

Dou E: Herra, Dou E:llä on yksi henkilökohtainen pyyntö, johon suuret ihmiset ehkä voivat suostua. Dou E kuolee pian vailla syytä.

Tao Wu: Puhu julki mitä sinulla on sanottavaa!

Dou E: Haluan puhtaan maton ja kahden zhangin pituisen valkoisen silkkiviirin kiinnitettäväksi seipään päähän. Mikäli Dou E:n kärsimys on todella vääryys, lentää miekan jäljiltä kaikki lämmin vereni valkoiselle silkkiviirille. Maahan ei puolta pisaraa! Nyt on kuudennen kuun kuumien aika. Mikäli Dou E:n kärsimys on todella vääryys, putoaa taivaalta kolme jalkaa enteellistä lunta peittäen Dou E:n ruumiin. Tästä päivästä eteenpäin tulee Chuzhouta vaivaamaan kolmen vuoden ajan vakava kuivuus!

Dou E: [löaulaa] (*yi sha*)

Sanot ettei Taivaaseen voi asettaa toivoaan,
 ettei ihmissydän voisi saada siltä myötätuntoa.
 Kannattaa muistaa,
 myös mahtavan Taivaan voivan vastata ihmisen toiveisiin.
 Eikä siksi kolmeen vuoteen tulisi säännönmukaisia sateita.
 Kaikki siksi,
 että kerran vanhempiaan kunnioittavaa
 Donghain miniää kohdeltiin vääryydellä.
 Se on nyt teidän edessänne Shanyangin piirikunta.
 Kaikki vain siksi,
 että virkamiehet tunteettomasti teloittavat,
 eivätkä tavalliset ihmiset voi asialle mitään.

Yamenin viranomaiset: Tuuli nousee! Taivas tummuu!

[Lipun kirjoitusmerkki: feng, tuuli]

Dou E: [laulaa] (*sha wei*)

Vuokseni saapuvat pilvet kattamaan taivaan.
 Vuokseni kiertelee alakuloinen tuuli.
 Kolme ennustustani, kaikki toteutuvat.
 Odottakaa vain,
 lunta keskellä kesää,
 kolmivuotinen kuivuus...
 Äskeinen jo näytti,
 kuinka Dou E:n ajaminen vääryydellä kuolemaan
 tekee hänestä hyvitystä vaativan levottoman hengen.

Tao Wu: Käyttäkää miekkaa!

[Teloittaja käyttää miekkaansa]

(Bang qiang)

[Kertosäe isän äänellä näyttämön takaa]

Vuokseni saapuvat pilvet kattamaan taivaan.

Vuokseni kiertelee alakuloinen tuuli.

Kolme ennustustani, kaikki toteutuvat.

Ikuisesti kiertää suusta suuhun tarina

Dou E:n kärsimästä vääryydestä.

4. näytös

Suru

[Yamenissa, Dou Tianzhang astuu virkahattu päässään esiin]

Dou Tianzhang: [laulaa]

Maineikkaana palaan Chuzhouhun,

kuura kattaa kylmän syksyn.

Tunnelmani on etäinen,

ajatukseni surulliset.

Maisema nostaa mieleen alakulon.

[resitoi] Minä olen Dou Tianzhang, matkustin pääkaupunkiin. Yhdellä yrittämällä läpäisin keisarillisen tutkinnon. Minut nimitettiin hoitamaan hallitusasioita. Koska olen rehellinen, puhdas ja moraalisesti järkkymätön, nimitti keisari minut kahden Huain alueelle hallinnon rehellisyyden tarkastajan virkaan. Keisari itse lahjoitti kultaisen tunnusmerkin valtani osoitukseksi. Ja miekan, jolla saan teloitaa ensin ja raportoida keisarille jälkeensä. Vaikka olen keisarillinen sensori ja valtani ulottuu kymmentuhannen lin säteelle, kuinka kaipaankaan päivin ja öin tuota Duanyun-lastani, jonka jätin taakseni kuusitoista vuotta sitten. Viestejä ei koko aikana ainuttakaan. Se jos mikä tekee alakuloiseksi ja surulliseksi.

Vartija!

Yamenin vartija: [saapuu] Niin herra.

Dou Tianzhang: Vaikkakin kuuden toimiston virkamiehet ovat yhdessä laatimassa muistioita asiakirjoista aion minä tutkia niistä muutamia.

Vartija: Kyllä herra.

[vartija tuo asiakirjoja, sytyttää lyhdyn ja poistuu nukkumaan]

Tianzhang: Minäpä katson. [tutkii asiakirjoja] Tapaus naisrikollinen Dou E, myrkytti appensa kuoliaaksi... oh! Olen vasta vilkaissut osaa asiakirjoista ja törmään jo naisrikolliseen, jolla on minun sukunimeni. Tämä appensa myrkyttäjää oli syyllistynyt anteeksiantamattomaan rikokseen. Ilmeisesti myös minun klaanissani on sellaisia, jotka eivät kunnioita moraalisäädöksiä. Tämä on selvitetty dokumentti, en lue sitä loppuun, vaan laitan sen alimmaiseksi. Katson toista asiakirjaa [haukottelee]. En ole nukkunut silmällistäkään ja olen siksi väsynyt. Taidan olla tulossa vanhaksi, vanha sotaratsukin alkaa uupua. Lepään tässä hetken... [nukahtaa]

[kolmas yövartio] [Dou E/Duanyun saapuu haamuna]

Dou E: [laulaa] (*xin shui chen zui*)

Katkerana ja suruissani
 olen lakkaamatta vartioinut kotiseutuani.
 Kiehun mittaamattoman pitkässä yössä,
 olen kerännyt vihaa, jota on vaikea kestää.
 Malttamattomana olen jo odottanut kolme vuotta,
 riemukseni tänään kirjailtu silkkikaapu palasi.
 Isä...
 Odotin sinun kantavan purppuraista viittaa ja päähinettä.
 Pelasta lapsesi tästä rajattomasta kärsimysten valtamerestä
 ja pyyhi pois mittaamattoman syvä usva.

Tianzhang: [puhuu unissaan] Lapseni Duanyun, missä sinä olet?

Dou E: [jatkaa laulamista] (*dong feng qiao pai*)

Mutta ihmiset ja haamut
 on erotettu kahteen maailmaan.
 En saa säilyttää vanhaa isää. [piiloutuu hetkeksi, isä herää]

Tianzhang: [puhuu unissaan] Duanyun, missä sinä olet? [sanoo] Miten kummallista! Näin selvästi silmänräpäyksen ajan Duanyun-lapseni väikkövä silmieni edessä ja nyt häntä kuitenkaan ei näy...? Huh, kaipaani lasta niin malttamattomasti, että pökerryttää. Palaan asiakirjojen pariin: Tapaus naisrikollinen Dou E, joka myrkytti appensa kuoliaaksi... Mitä? Tämän asiakirjanhan minä olen jo lukenut ja pannut pinon alimmaiseksi. Mitä... lyhty ei valaise kunnolla en lue tätä loppuun, vaan laitan alimmaiseksi, ... Minun täytyy leikata kynttilästä karsi. [Isän säätäessä lyhtyä Dou E nostaa asiakirjan taas esiin]

Mitä? Tapaus naisrikollinen Dou E, joka myrkytti appensa kuoliaaksi... Äh! Onpa kummallista, juuri laitoin sen pinon alimmaiseksi, vain säädin lyhtyä, miten se on uudelleen tullut päällimmäiseksi? Miten kummallista, salin ovet ja ikkunatkin ovat lukossa. Huh, mistä tulee kylmä tuuli? Tapaus naisrikollinen Dou E, joka... oi,oi! Minä olen pannut tämän jo ainakin kolmasti pinon alimmaiseksi ja taas se on päällimmäisenä. Voisiko tähän tapaukseen liittyä vääräys?
 [äkkiä edessä seisoo Dou E]

Dou E: Vääräys!

Tianzhang: Kummitus, se on haamu. [etsii kiireesti miekkaansa] Kuule henki! Minä olen keisarillinen lähetti, hallinnon rehellisyyden tarkastaja. Uskallakin tulla lähemmäksi, tai leikkaan sinut miekallani kahtia!
 [miekka ei pysty haamuun, säikähtää]

Dou E: [jatkaa laulamista]

Ethän sinä halua epäillä tutkimatta..
 Ota vastaan lapsesi Dou E:n kumarrus!
 [Dou E polvistuu isänsä eteen]

Tianzhang: Lapseni Dou E ... minun lapsenihan on nimeltään Duanyun, sinä olet ehkä erehtynyt henkilöstä?

Dou E: Isä, Dou E oli ennen Duanyun, jonka sinä jätit Cai-muorille. Hän muutti nimeni Dou E:ksi!

Tianzhang: Mitä, sinäkö olet lapseni Duanyun?

Dou E: Varmasti olen lapsesi.

Tianzhang: Duanyun...

Dou E: Isä...

Tianzhang: Voi lapsi [laulaa]

Ikävöin, ikävöin, ikävöin,
minä ikävöin sinua silmäni sumeiksi.

Muistelin, muistelin, muistelin,
minä muistelin lasta niin,
että hiukset harmaantuivat.

Vain, vain, vain,
minä vain odotin lasta
vuosien kulumisen myötä.

Mutta, mutta, mutta,
mutta kerro miksi isän unelma
muuttuu tyhjäksi, murheeksi.

Dou E: Isä...

Tianzhang: Voi lapsi!

Dou E: Isä...

Tianzhang: Duanyun – Dou E, minä kysyn sinulta, oletko sinä se Dou E, jota asiakirja käsittelee?

Dou E: Olen sinun lapsesi.

Tianzhang: Se joka myrkytti appensa, oletko se sinä?

Dou E: Olen juuri sinun lapsesi.

Tianzhang: Hyvä on häpeämätön. Nykyisin olen keisarillinen sensori. [laulaa]

Kidutusta käytettiin tutkimuksissa
miten saatoit häpeämättömästi ottaa lain omiin käsiisi?

Sinä, sinä, sinä,
miten sinä kevyesti heitit syrjään vanhat periaatteet
ja liihottelit itsevarmasti.

Kuinka, kuinka, kuinka
 sinä rikoksen tehnytäsi
 ja kärsittäysi vakavasta rikoksesta rangaistuksen
 unohdit kolme kuuliaisuutta
 ja toimit vastoin neljää hyvettä,
 rikoit kotikasvatusta ja lakia vastaan.
 Tuotit häpeää esi-isille,
 rohkenemalla myrkyttää appesi kuoliaaksi...
 Turmelit isäsi koko elämänsä
 vaaliman puhtaan nimen,
 yllytät ihmisiä pilkkaan!
 Nopeasti, nopeasti, nopeasti
 tunnusta minulle syyllisyytesi.

Dou E: Isä, [laulaa]

Lapsen elämä on syntymästä lähtien
 ollut kärsimystä kuin keltaliljat.
 Kolmivuotiaana menetin äitini,
 seitsemän iässä jäin aivan yksin.
 Isä sinä myit...
 Isä sinä annoit lapsesi Cai:n perheeseen
 maksamaan velan työllä.
 Lapsen kyynelvirta ohensi puurosta keittoa,
 piina oli jatkuvaa.
 Selvisin seitsemäntoistavuotiaaksi
 ja menin heti naimisiin.
 Kahdeksantoistavuotiaana tuo Yama,
 helvetin kuningas vei väkisin mieheni.
 Viettäessäni lesken kolmivuotista suruaikaa,
 odottamatomat onnettomuudet
 seurasivat toinen toistaan.
 Voi isä, kun asiat tapahtuvat kerta toisensa jälkeen
 on vedettävä johtopäätös.
 Lapsi kaikki vuodet kärsi,
 odotti, ajatteli,
 vain toivoi seitsemäntoista vuotta.
 Sydän on jo murtunut,
 kyyneleet kuivuneet,
 vain odotin kohtaavani isän.
 Kurjasta lapsesta on nyt tullut
 yksinäinen hylätty sielu,
 ihmisten maailmasta eristetty aave.

Tianzhang: Lapseni, mitä todisteita epäoikeudenmukaisesta kohtelusta sinulla on, kerro pian.

Dou E: Voi isä, kuule mitä lapsella on kerrottavaa: Tämän Shanyangin piirikunnassa asuva Aasi-Zhang sattui pelastamaan anopin hengen. Tuo Aasi-Zhang yhä uudelleen ja uudelleen ahdisteli säädyttömyyksin lasta. Lapsi kieltäytyi itsepin-taisesti menemästä mukaan. Hän uhkaili lasta kärsimyksillä, jollei lapsi suostuisi menemään hänen kanssaan naimisiin. Sitten hän halusi nostaa syytteen paikallisiviranomaisille. Lapsi oli tietämätön ja vain uskoi, että tuo tuomari selvittäisi asioiden tilan. Mutta päinvastoin kävi oikeussalissa. Vain toisen puhetta tuo hämärä virkamies puolueellisesti halusi kuunnella, lasta kuulusteltiin kiduttaen. Vaikka he olisivat lyöneet lapsen kuoliaaksi ei lapsi olisi suostunut tunnustamaan! Tuo lahjottu virkamies pani lapsen vielä kovemmalle, ja halusi ripustaa lyötäväksi iäkkään anopin, lapsi pelkäsi, että hän ei kestäisi kidutusta, eikä ollut muuta mahdollisuutta, kuin...

Tianzhang: Kuin mitä...

Dou E: Tunnustaa! Siksi lapsi sinetöi kuolemantuomionsa ja teljettiin. Lapsi luotti siihen, että viraston virkamiehet tutkisivat asian uudelleen kuka olisi uskonut, että jo seuraavana päivänä lasta vietäisiin vartiossa mestauspaikalle rangaistus-seremoniaan. Lapsesi huusi Taivasta, Taivas ei vastannut. Kutsui Maata, Maa vaikenä. Lapsi katsoi ylös taivaanlakeen kun ilmoitti kolme tärkeää ennustusta...

Tianzhang: Mitkä kolme ennustusta?

Dou E: Ne ovat: [laulaa]

Lapsi ei halunnut oikeuteen,
vaan vetosi Taivaaseen.
Sydämessä olevan valituksen
lapsi suuntasi pelottomasti Taivaalle.
Kolme jalkaa jadekukkiä lapsen luitten peitoksi.
Lapsen kirkas veri valkealle silkkiinalle.
Voi isä! Saata asiat järjestykseen miekalla
ja kultaisella tunnusmerkillä.
Nuo lahjotut virkamiehet sietävät kuolla.
Taivaan Pojan suojeluksessa
on päästävä eroon
kymmentuhannen hengen riesasta.

Tianzhang: Hyvä lapseni, jätä se isän huoleksi.

[Isä ja tytär itkevät toistensa syleilyssä. Auringon ensisäteet loistavat]

Dou E: Isä, lapsi haluaa pyytää vielä yhtä asiaa. Anoppi on jo iäkäs eikä hänellä ole ketään kehen luottaa tai ketään johon turvata. Toivon, että isä pitää kasvat-tiäidistä huolta.

Tianzhang: Se on isän velvollisuus tytärtä kohtaan.

Dou E: Isä... [kukko kiekuu toisen kerran] yin ja yang erkanevat, lapsen on lähdeittävä...

Tianzhang: Voi lapsi! [rientää tarttumaan ei saa otetta]

Dou E: [haihtuu vähitellen] Isä... pidä itsestäsi huolta!

Tianzhang: Voi lapsi [laulaa]

Hahmo kuin oikea,

henki oi, palaa.

Saatan asiat järjestykseen

miekalla ja kultaisella tunnusmerkillä.

Nuo lahjotut virkamiehet sietävät kuolla.

Taivaan pojan suojeluksessa

on päästävä eroon kymmentuhannen hengen riesasta!

Kutsukaa oikeus koolle!

Loppu

Lähteitä:

Kiinankielisen näytelmälibretton lisäksi käännöksessä on käytetty alkuperäisen *yuan-zajun* käsikirjoituksen kommentoituja laitoksia: Wu Xiaoling: *Guan Hanqing xiqu ji* (Guan Hanqingin näytelmien kokoelma), Zhongguo xiju chubanshe, Peking 1958 (sisältää kaikki vanhimmat versiot kommenttein); Ye Guigang ja Wang Guiyuan: *Zhongguo gudai shiliu beiju shangxi* (Kuusitoista Kiinan muinaista tragediaa ihailtavaksi ja analysoitavaksi), Beijing guangbo xueyuan chubanshi, Peking 1993 (sisältää Zhang Maoxunin vuoden 1616 version alkutekstistä yksinkertaistetuin merkein, sen nykykielisen käännöksen ja kommentit); Liu Jung-en: *Six Yuan plays: The Injustice Done to Tou Ngo* (Kuusi Yuan-kauden näytelmää), Penguin Classics, Reading 1972 (englanninkielinen käännös ja esipuhe; sekä Yang Xianyi ja Gladys Yang: *Selected Plays of Guan Hanqing: Snow in Midsummer*, Foreign Language Press, Peking 1958 ja 1979 (englanninkielinen käännös ja esipuhe).

”ZHAON PERHEEN ORPO”
(Zhaoshi guer)
peking-ooppera

Kiinan perinteisen teatterin akatemian Suomen-vierailua varten elokuussa 2003 tehdyn libretto-sovituksen mukaan käännetty.

Keskeiset henkilöt:

Cheng Ying – kansanlääkäri

Tu Angu – petollinen oikeusministeri ja armeijan ylipäällikkö

Gongsun Chujiu – hyveellinen virkamies

Prinsessa Zhuang Ji – Jinin herttuan tytär ja pääministerin pojan vaimo

Jinin herttua Ling – huono hallitsija

Zhao Dun – pääministeri

Zhao Wu / Cheng Wu – Zhaon perheen orpo

Zhao Shuo – pääministerin poika ja prinsessa Zhuangin puoliso

Han Jue – lojaali kenraali

Bu Feng – prinsessa Zhuang Jin kamaripalvelijatar

1. näytös

Tu Angu: Pei Bao, kuule ohjeet!

Pei Bao: Tässä!

Tu Angu: Hetken kuluttua minä ja hänen korkeutensa tapaamme Punertavien pilvien vastaanotolla, komennan sinut vartioimaan Persikkapuutarhaa!

Jin Linggong: Haa! Tuo Punertavien pilvien tornihuone sijaitsee hallitsevalla paikalla, sieltä näkee koko kaupungin maisemat yhdellä silmäyksellä. Hyvin suunniteltu!

Tu Angu: Hänen korkeutensa kutsui seuraamaan, kuinka väkijoukot kuullessaan hänen astuvan juhliin saapuvat häntä onnittelemaan. Sinä, minä ja hoviväki ammusme kukin nuolilla satunnaisia kulkijoita. Päähän osumasta saa voiton kun taas se joka ei osu kehenkään pakotetaan juomaan kolme maljaa.

Jin Linggong: Hyvä on, Jouset ovat valmiina!
ampuminen auttaa hälventämään huolia!
takanäyttämö pannaan säpäleiksi!

Tu Angu: Iskekää vain väkijoukkoihin älkää pysytelkö piilossa!

Wei Jiang: [takaa] Miten suututtavaa! Miten suututtavaa! [laulaa]
Tunkeudun Päärynäpuutarhaan vaatimaan selitystä

Gongsun Chujiu: [takaa] Kenraali Wei, odottakaapa hiukan! [laulaa]
Wei Jiang näyttää puhuvan
vilpittömästi ja suoraan.
Kenraali Wei, uskallatko vastustaa
väkijoukkojen ampumista hänen ylhäisyytensä huvitukseksi?

Wei Jiang: Ehdottomasti.

Gongsun Chujiu: Hyvä, sinä ja minä olemme yhtä mieltä, menkäämme tapaamaan hänen ylhäisyyttään.

Wei Jiang: Näin tehdään!

Wei Jiang: Wei Jiang

Gongsun Chujiu: Teidän palvelijanne Gongsun Chujiu astuu eteenne, pitkää ikää teidän ylhäisyydellenne!

Jinin herttua Ling: Te kaksi nouskaa ylös.

Wei Jiang ja Gongsun Chujiu: Pitkää, pitkää ikää!

Jinin herttua Ling: Te kaksi, millä asialla olette saapuneet?

Wei Jiang: Mikäli teidän korkeutenne vain jatkuvasti pyrkii hauskanpitoon vahingoittaa se kansaamme.

Jinin herttua Ling: Mitä...

Tu Angu: Te kaksi! Muistakaa, että tämän Jin-valtion kansalaiset ovat kaikki hänen ylhäisyytensä alamaisia. Jos nuolilla ampumisesta joku haavoittuu tai vaikka heistä kuolisi muutamia ei siitä tarvitse tehdä tällaista suurta numeroa.

Jinin herttua Ling: Aivan!

Wei Jiang: Tu Angu, te tuhoatte tällä tavoin valtion ja aiheutatte tavalliselle kansalle onnettomuuden sukupolven ajaksi.

Gongsun Chujiu: Ei edes kuolema hyvittäisi hänen rikoksiaan.

Tu Angu: Voi hyvä mies!

Jinin herttua Ling: Hetkinen! Pikkuasian vuoksi ei ole tarvetta riitelyyn. Kenraali Wei haluan että lähdette huomenna rajaseudulle vartioitehtäviin. Palatkaapa residenssiinne lepäämään!

Wei Jiang: Tuota?

Gongsun Chujiu: Teidän palvelijanne, teidän ylhäisyytenne: olen vanha ja pyydän suosionosoituksena vapautusta virastani

Jinin herttua Ling: Sallin teidän laatia asiasta muistion, mutta palatkaapa nyt kotipaikallenne.

Gongsun Chujiu: Kiitän teidän ylhäisyyttänne!

Zhao Dun: [ääni kuuluu näyttämön takaa] Tuo juonittelija!

Vastustan, ah, vastustan! [laulaa]

Juonittelija saa omantuntoni soimaamaan,
vaarannan henkeni nuhtelemalla hallitsijaani!

Zhao Dun: Hänen ylhäisyytensä on päivä toisensa jälkeen lykännyt vastaanottoa. Sen sijaan hän sinkoaa tornirakennuksestaan nuolia haavoittaen ihmisiä. Kansa valittaa kärsimyksistään päivittäin. Mitä järkeä tällaisessa toiminnassa on?

Jinin herttua Ling: Tällaisestako pikkuseikasta on kyse!

Tu Angu: Hyvä pääministeri, Nuolien ampumisesta on tullut satunnaisia haa-voittumisia. Ethän sinä unohda hallitsijan ja hoviväen eroa?

Zhao Dun: Voi Tu Angu, sinä kirottu juonittelija! Johtamalla hänen ylhäisyytensä huomion pois hallintoasioista olet todella äärimmäisen petollinen virkamies!

Tu Angu: Sinä olet petollinen virkamies!

Zhao Dun: Sinä olet petollinen virkamies!

Jinin herttua Ling: Te kaksi! Uskolliset henkilöt ovat luonnostaan uskollisia, petturit ovat luonnostaan peppureita, minulla on nokkela koira, jolla on yliluonnollinen kyky erottaa uskollisuus petturuudesta.

Pei Bao: [takaa] Kuten käskette! Nokkela koira, tulkaa mukaani... [usuttaa koiran Zhao Dunin kimppuun]

Ti Miming: Hyvä pääministeri, juoskaa äkkiä pakoon!

Jinin herttua Ling: Voi virkamiestä, voi. Hänen sukunsa kohtalo on sinetöity, Zhaon suvun jäsenet on kaikki teloitettava ketään armahtamatta. Keisarin vävyille suodaan kuolema oman käden kautta, mutta hänen vaimonsa prinsessa Zhuang Ji on tuotava palatsiin. Noudattakaa määräystä ja lähtekää matkaan. [poistuvat salaa]

Tu Angu: Toimimme ohjeenne mukaan!

2. näytös

Cheng Ying: [laulaa]

Pimeä hallitsija johtaa meidät alennustilaan!
Hän haluaa teloituttaa koko Zhaon suvun;
on välittömästi varoitettava keisarin vävyä Zhaoa

Zhao Shuo: [laulaa]

Selitä perinpohjin
miksi saavut tällaisella kiireellä ja touhulla!

Cheng Ying: Arvoisa keisarin vävy, tilanne ei ole hyvä.

Zhao Shuo: Mikä on sinut säilyttänyt?

Cheng Ying: Kunnioitettu pääministeri ei tiedä että tuo petturi Tu Angu aikoo silpoa miekalla koko Zhaon suvun! Verilöylyn tekijät ovat jo tulossa.

Zhuang Ji: Oh!

Zhao Shuo: Voi prinsessa! Mikäli kuolemani jälkeen synnyttätte pojan antakaa hänelle nimeksi Zhao Wu. Hän tulee kostamaan Zhaon suvun puolesta vääryyden.

Zhuang Ji: Tuo petturi tietää minun olevan raskaana antaako hän minun mennä?

Bu Feng: Prinsessa, koska te kuulutte ”kultaoksiin, jadelehtiin” ei hän uskalla vahingoittaa teitä, mutta pelkään että vastasyntyvän voi olla vaikeaa paeta murhamiesten käsistä.

Cheng Ying: Keisarin vävy! Minä Cheng Ying olen yrtilääkäri ja kannatan oikeudenmukaisuutta, miten voisin vain seurata sivusta kun petturi vainoaa koko teidän sukuanne. Minulla on ehdotus, kun prinsessa on synnyttänyt aion minä viedä vastasyntyneen omaan kotiini kasvatettavaksi ja pidän huolta siitä että hän kostaa Zhaon perheen kokeman vääryyden!

Zhao Shuo: Herra Cheng on oikeudentuntoinen, vastaanottakaa minun ja puolisoni kumarruksemme!

Cheng Ying: En rohkene ottaa sitä vastaan [laulaa]
 Kaikki vihaavat luopioita ja pettureita,
 on sääli etten minä kykene häntä tappamaan.
 Voi prinsessaa, voi [laulaa]
 palatsin portit ovat tiukasti suljetut.

Zhuang Ji: Voi, niin ovat. Kun tällä kerralla astun sisään sulkevat portit minut vankeuteen. Ethän sinä pääse palatsiin, miten voisit salakuljettaa vastasyntyneen ulos?

Cheng Ying: Katsokaahan, prinsessan ei pidä hätääntyä. Odotamme kunnes lapsen syntymän jälkeen palatsin porttien ulkopuolelle liimataan kuulutus, jossa kerrotaan prinsessan saaneen parantumattoman taudin jota keisarilliset lääkärit eivät pysty parantamaan. Kuulutuksella kutsutaan kansanlääkäreitä palatsiin antamaan hoitoa. Minä vastaan ilmoituksen kutsuun ja tulen palatsiin katsomaan teitä.

Zhuang Ji: Hyvä! [laulaa]
 Palatsiin pääseminen riippuu ilmoituksesta.

Cheng Ying: [laulaa]
 Missä korva siellä kuulija!

Zhao Shuo: [laulaa]
 Luulen, että petturi on tulossa!
 Herra Cheng on kertonut suunnitelmansa kiirehdi nyt nopeasti pakoon.

Cheng Ying: Matkaan.

Tu Angu: Keisarillinen määräys, polvistukaa!

Määräys kuuluu: koska Zhao Dun on pettänyt hallitsijan ja aiheuttanut vahinkoa valtiolle, nimitän Tu Angun teloittamaan kaikki Zhaon suvun jäsenet. Suosionosoituksena keisarin vävyille määrätään prinsessa Zhuang Ji palaamaan palatsiin. Keisarillinen määräys on luettu, täytämme määräyksen kiitollisina.

Zhao Shuo: Senkin petturi.

Zhuang Ji: Voi puoliso!

Pei Bao: Aloittakaa aikuisista, Zhaon koko suku on surmattava ilman armoa.

Tu Angu: Tarttukaa toimeen, Zhaon koko suku on surmattava ilman armoa, jotta pääsen eroon minua kalvavasta vihastani. [laulaa]

Vain surmaamalla koko Zhaon suvun,
saa mieleni rauhan.

Surmaamalla Zhaon suvun kolmesataa jäsentä
vapaudun vastustajien johtohahmoista.

Upseeri, tuokaa hevonen,
jotta herranne pääsee palatsiin.

Jinin valtiossa minua kohdellaan
ilman muuta kunnioituksella.

3. näytös

Bu Feng: Prinsessa synnytti pojan. Teeskentelemällä olevansa vakavasti sairas ja väittämällä keisarillisten lääkäreiden hoidon olevan tehotonta sai hän julkaistavaksi kuulutuksen, millä kutsutaan kansanlääkäreitä ilmoittautumaan. Herra Chen on ilmoittautunut halukkaaksi parantamaan prinsessan ja hänet on kutsuttu palatsiin. Tähän mennessä hän ei vielä ole saapunut, mistäköhän se johtuu? Kenen ympärillä tuolla ulkopuolella tungeksitaan?

Eunukki: Siellä on yksi yrtilääkäri, joka on ilmoittautunut parantamaan prinsessan sairauden.

Bu Feng: Kutsukaa hänet palatsiin.

Cheng Ying: Kuten käskette.

Bu Feng: Herra Cheng!

Cheng Ying: Päästäkää minut pian prinsessan puheille!

Zhuang Ji: Herra Cheng [laulaa]

Olen suurin toivein odottanut teitä,
salakuljettakaa pian orpo palatsista.

Voi herra, synnytin pojan ja nimesin hänet Zhao Wuksi ja toivon, että herra pelastaisi hänet pian palatsista, jotta hän saattaisi kostaa Zhaon perheen koke-
man vääryyden. Tämä palatsi on vääryydellä tappanut yli kolmesataa henkeä ja
minua liikuttaa teidän hyvyytenne ja valmiutenne auttaa. [laulaa]

Poikani älä itke, kiinny hyväntekijääni tästedes
äiti sinusta, sinä äidistä elämme kaukana toisistamme
minä laitan ihanan lapseni yrttilääkekoriin
ja suutelen sinua hyvästiksi.

4. näytös

Han Jue: Takaisin! Kuka sinä olet?

Cheng Ying: Yrttilääkäri.

Han Jue: Millä asialla tulit palatsiin?

Cheng Ying: Tutkimaan prinsessan sairautta.

Han Jue: Mikä sairaus prinsessaa vaivaa?

Cheng Ying: Masennus ja levottomuus.

Han Jue: Pystytkö parantamaan sen?

Cheng Ying: Toin yrttilääkettä vaivaan.

Han Jue: Mitä on korissa?

Cheng Ying: Lakritsanjuurta ja minttua.

Han Jue: Ettei siellä vain ole orpolasta?

Cheng Ying: Tuota? En ole koskaan kuullutkaan sellaisesta lääkeaineesta!

Han Jue: Alahan mennä!

Cheng Ying: Oh!

Han Jue: Käännä takaisin! Miksi sinä näytät hermostuneelta?

Cheng Ying: Minä vähäinen ihminen olen vain maalaislääkäri, nähdessäni ken-
raalin juhlallisen olemuksen kalvaa sisintäni pelko.

Han Jue: Olen varma, että yrität salakuljettaa jotakin?

Cheng Ying: En varmasti yritä!

Han Jue: Etkö varmasti yritä?

Cheng Ying: En varmasti yritä.

Han Jue: Yrität viedä pojan korissasi, anna minun tutkia!

Cheng Ying: Hyvä on, ole hyvä ja tutki.

Han Jue: Menehän! [kuuluu lapsen jokellusta]

Han Jue: Hei! Sinähän sanoit, että korissa on vain yrttejä: lakritsinjuurta ja minttua.

Miksi sisältä kuuluu ääniä, ettei siellä vain ole ”ihmisjuurta”?

Cheng Ying: Oh, voi kenraali! Minä olen kansanlääkäri, Zhaon perheellä ei ole sukulaisia ei ystäviä. Hänen koko sukunsa piti murhata. Mikä sääli sukupolvesta toiseen jatkunutta uskollisuutta ja rehellisyyttä. Jäljellä on vain pieni verso jonka minä elämää ja kuolemaa uhmaten yritin pelastaa. Mutta kenraali huomasi juoneni, tavoittele sinä vain kunniaa ja mainetta minä uraan henkeni petturille. Tee sinä vain velvollisuutesi.

Han Jue: Minä lasken sinut menemään!

Cheng Ying: Tuhannesti kiitoksia kenraali!
Voi kenraali!

Han Jue: Miksi muutat mielesi?

Cheng Ying: Enhän minä muuta mieltäni, mutta tämän pitää ehdottomasti jäädä salaisuudeksi. Mikäli huhu pääsee vuotamaan minä Cheng Ying kuolen varmasti. Mikäli orvolle tapahtuu jotakin vajoavat Zhaon perheen kolmesataa edesmennyttä vääryyden valtamereen!

Han Jue: Tuota? Häivy! [Cheng Yingin mentyä korinsa kanssa kenraali tappaa itsensä]

Upseeri: Han Jue on tappanut itsensä!

Tu Angu: Mitä? Han Jue on tappanut itsensä ja orpo on kadonnut. Hyvä on, levittäkää etsintäkuulutuksia ja hakekaa valtakunnan joka kolkasta orpoa. Jos kolmen päivän kuluessa joku luovuttaa orvon luvataan palkkioksi tuhat kultarahaa, mutta mikäli kukaan ei luovuta orpoa teloitetaan koko Jinin valtakunnan vastasyntyneet ilman ainoatakaan poikkeusta!

Pei Bao: Toimimme määräyksen mukaan!

5. näytös

Cheng Ying: [laulaa]

Yhtä matkaa kanssani saapuu tieto katalasta suunnitelmasta,
en huomannutkaan jo saapuneeni Shouyang-vuorelle.

Kauhuissani vierailen Gongsun-veljen luona.[sanoo]

Gongsun-veli tule avaamaan portti.

Gongsun Chujiu: [laulaa]

Hyveellinen veljeni miksi tällainen hätä?

Cheng Ying: Kunnioitettu isovelji ei ehkä tiedä, että prinsessa Zhuang Ji on synnyttänyt palatsissa poikalapsen, jonka pikkuveli on salakuljettanut palatsista ulos.

Gongsun Chujiu: Puhu hiljemmin, Zhaon perheellä on jälkeläinen, joka tulee hyvittämään suvun kolmensadan jäsenen vihan.

Cheng Ying: Puhutaan tästä sovituksesta kaikessa rauhassa.

Gongsun Chujiu: Mitä hyveellinen pikkuveli tarkoittaa sanomisellaan?

Cheng Ying: Petturi Tu Angu ei ole löytänyt orpoa palatsista, siksi hän on antanut liimata etsintäkuulutuksia joissa sanotaan, että mikäli kolmen päivän sisällä joku paljastaa orvon piilopaikan maksetaan siitä tuhat kultarahaa. Mutta mikäli kukaan ei luovuteta orpoa teloitetaan koko valtakunnan vastasyntyneet ilman ainoatakaan poikkeusta!

Gongsun Chujiu: Onpa hän katala! Toisin sanoen orvolla ei ole toivoa?

Cheng Ying: Pikkuveli on keksinyt suunnitelman, josta haluaisi erityisesti puhua kunnioitetun isonveljen kanssa.

Gongsun Chujiu: Minkälainen suunnitelma hyveellisellä pikkuveljellä on?

Cheng Ying: Minulla on poika nimeltään Jinge, suunnilleen orvon kokoinen ja ikäinen. Minä tuon orvon kunnioitetun vanhemman veljen kotiin kasvatettavaksi. Pyydän että vanhempi veli menee ilmoittamaan, että minä Cheng Ying piilotteen orpoa. Tuo petturi varmaan antaa katkaista minun ja poikani kaulat. Miksi uhrata minun ja poikani henget? Sillä tavoin ensinnäkin orpo pelastuu ja toiseksi säästämme valtakunnan lapset verilöylyltä. Mitä mieltä vanhempi veli on?

Gongsun Chujiu: Tuota? Voi Hyveellinen pikkuveli. Haluan kysyä mikä henkensä uhraamisessa orvon suojelemiseksi on vaikeata ja mikä helppoa?

Cheng Ying: Henkensä uhraaminen on tietenkin helppoa ja orvon kasvattaminen vaikeaa!

Gongsun Chuji: No niin! Minun hupsun vanhemman veljen elonpäivien kynttilä jo lepattaa eikä olisikin parempi uhrata minun hupsun vanhemman veljen henki!

Cheng Ying: Tuota?

Gongsun Chujiu: Tuota. Hyveellinen veljeni tuo sinä poikasi Jinge minun kotiini ja mene sinä ilmoittamaan, että minä Gongsun Chujiu piilottelen orpoa kotonani. Tuo petturi surmaa minut ja poikasi Jingen, mutta sen jälkeen sinä voit rauhassa kasvattaa orvon, jotta hän voi aikuisena kostaa Zhaon suvun kokeman vääryyden.

Cheng Ying: Voi Gongsun-veli! [laulaa]

Kunnioitettu isovelji puhuu kaukokatseisesti.

Gongsun Chujiu: [laulaa]

Näin toimimme kaikinpuolisesti oikein. [sanoo]
Sinä ja minä toimimme näin.

Cheng Ying: Toimimme näin. Nuorempi veli lähtee.

6. näytös

Tu Angu: [resitoi]

Haluan päästä mieleni täyttävästä vihasta,
leikkaamalla verson pääsen eroon juuresta [sanoo]
Upseeri! Tuokaa Bu Feng saliin!
Sinä julkea Bu Feng miksi et nähdessäsi minut polvistu?

Bu Feng: Minä olen syytön, miksi polvistuisin sinun eteesi?

Tu Angu: Bu Feng! Minä tulin kysymään sinulta missä lapsi on?

Bu Feng: Lapsi on kuollut.

Tu Angu: Missä sitten on ruumis?

Bu Feng: Minä heitin sen Yu-jokeen. Minne lie kulkeutunut?

Tu Angu: Minne on vastasyntynyt joutunut, olet epäilemättä liittoutunut ulkopuolisten kanssa ja yrität varastaa orvon.
Upseeri! Lyökää häntä!

Upseeri: Lyökää häntä!

Tu Angu: Tunnustatko vai et?

Bu Feng: Minulla ei ole mitään puhuttavaa

Tu Angu: Kiduttakaa!

Upseeri: Hän pyörtyi kidutuksesta!

Tu Angu: Löysätkää sormipenkkiä!

Bu Feng: Ajatukseni sumenivat hetkeksi. [kuuluu kolme rummunlyöntiä]

Pei Bao: Joku lyö rumpua!

Tu Angu: Tuokaa hänet saliin!

Pei Bao: Tuokaa rumpua lyönyt saliin!

Cheng Ying: [näyttämön takaa]

Olen tässä! [laulaa]

Oikeussali on kuin helvetin portti,

on pidäteltävä raivoa ja esiinnyttävä hymyissä suin

ja käytävä kauppaa petturin kanssa. [sanoo]

Suoritan koutoun ylempien edessä.

Tu Angu: Mikä sinun nimesi on?

Cheng Ying: Minun vähäinen nimeni on Cheng Ying.

Tu Angu: Millä asialla olet tullut?

Cheng Ying: Tulin paljastamaan orvon olinpaikan!

Bu Feng: Ah? Voi Cheng Ying! Sinä häpeämätön!

Cheng Ying: Ah?

Tu Angu: Cheng Ying! Minkä takia kasvosi vaihtavat väriä?

Cheng Ying: Omin silmin näen ihmistä murhattavan ja siksi olen pelossani.

Tu Angu: Sinun ei tarvitse pelätä! Päästäkää nainen.

Cheng Ying, minä kysyn sinulta missä orpo nyt on?

Cheng Ying: Hän on tällä hetkellä Shouyang-vuorella, Gongsun Chujiun kotona.

Tu Angu: Pei Bao seuraa määräystäni: mene Shouyang-vuorelle ja pidätä Gongsun Chujiu ja tuo hänet puheilleni!

Hetken kuluttua nähdään rohkenetko kohdata tuon koiran.

Cheng Ying:

Pyydän saada kohdata hänet.
[Gonsun Shujiu tuodaan]

Gongsun Chujiu: Sallikaa minun saapua!

Tu Angu: No niin! Sinä julkea rakki, piilottelit salaa orpoa. Millaisen rangaistuksen ansaitsisit?

Gongsun Chujiu: Sinä sanot, että piilotan orpoa, kuka niin on sanonut?

Tu Angu: Nosta pääsi ja katso!

Gongsun Chujiu: Voi teitä ylempiä!

Cheng Ying, on minun vanha vihamieheni, hän esittää minua vastaan väärän syytöksen.

Tu Angu: Mitä sinä sanot?

Gongsun Chujiu: Minua syytetään väärin perustein.

Tu Angu: Suu kiinni! [laulaa]

Paljastui, että piilottelet orpoa
lain mukaan minun pitäisi pyytää kiduttamaan sinut kuoliaaksi

Gongsun Chujiu: [laulaa]

Cheng Ying vihaa minua,
onko hän näyttänyt orvon teille ylemmille?

Tu Angu: [laulaa]

Upseeri lyökää häntä kepillä.

Gongsun Chujiu: [laulaa]

Ette saa minua tunnustamaan
vaikka löisitte kuoliaaksi.

Tu Angu: [laulaa]

Cheng Ying saa panna sinut muuttamaan puheitasi
tässä sinulle ruoska.

Ensin sivallus ja sitten kysymys,
katsotaan eiköhän hän tunnusta.

Cheng Ying: [laulaa, erhuang, daoban]

Valkoisen tiikerin oikeussalissa noudatetaan ohjeita!

Tu Angu: Mikäli olet vakavissasi, niin lyö!

Cheng Ying: [laulaa, *huilong*]

Tämä kaikki orvon pelastamiseksi,
 oma lapseni!
 Vanhuuden vuodet tuovat
 loputtomat kärsimykset rangaistukseksi!
 Silmänräpäyksessä
 eroavat tiemme! [jatkaa laulua, *luanban*]
 Minä toteutan muiden ovelat suunnitelmat,
 mikä saa hänet kärsimään kidutusta!
 Paljastukseni sai kunnioitetun Gongsunin vastuuseen,
 pikkuveljen puhe sai sinut suostumaan.
 Mikäli sinä et itsepäisesti suostu tunnustamaan syyllisyyttäsi
 ovat ylempien lait armottomat!
 Kädessäni oleva nahkaruoska iskee sinuun [jatkaa laulua, *sanban*]
 sinä... en halua,
 että roskapuheet sotkevat maineeni!

Gongsun Chujiu: Sinä petturi! En halua kiirehtiä kuolemaani, tuonpuoleisen porteilla muistan sieluasi.

Cheng Ying: Vanhempi veli, vanhempi veli Gongsun ei tunnusta, tutkikaa uudeleen Shouyang-vuori.

Tu Angu: Upseeri ohjatkaa sotilaat heti tutkimaan. Pian olet tiesi päässä.

Pei Bao: Löysimme orvon!

Tu Angu: Tuokaa hänet tänne! [laulaa]
 Murskaan orvon maahan
 olet itse sinetöinyt kohtalosi! [tappaa lapsen]

Tu Angu: Cheng Ying, Cheng Ying, voi Cheng Ying!

Cheng Ying: Voi te ylemmät!

Tu Angu: Sinä paljastit orvon piilopaikan, saat siitä suurta kunniaa! Ihailkaamme Cheng Yingiä!

Cheng Ying: Me pienet ihmiset emme ansaitse ihailua.

Tu Angu: Mitä sitten haluat?

Cheng Ying: Minä paljastin orvon piilopaikan teille ylemmille, pelkään että ihmiset alkavat vihata minua. Minulla on poika nimeltään Cheng Wu pyydän että te ylemmät pitäisitte hänestä huolta.

Tu Angu: Hyvä on! Minulla ei ole omaa poikaa, mutta voin ottaa sinun poikasi omaksi kasvattipojakseni ja tarjota sinulle ja vaimollesi asunnon ja ruuan omassa residenssissäni.

Cheng Ying: Suuret kiitokset teille ylemmille.

Tu Angu: Cheng Ying! Tulehan mukaani!

7. näytös

Wei Jiang: [laulaa, *xipi, yaoban*]

Määräyksen mukaan vartioin rajasolaa, [laulaa, *liushui*]
 kun vihollisotilaat kuulevat nimeni
 he säikkyvät,
 verenpunaisessa matkaviitassa
 viisitoista vuotta, [laulaa, *xipi, yaoban*]
 riemusaatossa pääkaupunkiin palattuani
 puhdistan väärät syytökset.

Päätyi aika suuren kuninkaan,
 ja minä palaan kolkuttamaan prinsessan ovelle.

Chun Lai: Kuka kolkuttaa ovelle?

Wei Jiang: Vaivaan teidän korkeuttanne, Wei Jiang pyytää audienssia prinsessalta.

Chun Lai: Odottakaa, tiedustelen prinsessalta.

Zhuang Ji: Mitä asiaa?

Chun Lai: Wei Jiang pyytää audienssia.

Zhuang Ji: Oh! Kenraali Wei Jiang on palannut pääkaupunkiin. Käskekää hänen tulla palatsiin.

Chun Lai: Wei Jiang saapukoon palatsiin.

Wei Jiang: Kuten käskette! Wei Jiang osoittaa kunnioitustaan hänen ylhäisyydelleen.

Zhuang Ji: Olkaa vapaasti! Istuutukaa.

Wei Jiang: Kieltäydyn istumasta prinsessan läsnäollessa.

Zhuang Ji: Kenraali Wei voitteko nyt palattuanne pääkaupunkiin kertoa Zhaon perheen kohtalosta?

Wei Jiang: Oh! Teidän palvelijanne se on kovin valitettavaa.

Zhuang Ji: Kenraali Wei! [laulaa, *erliu*]

Nostakaa esiin tämä murheen kalvama tapaus,
kaikki moittivat minua,

jos kiistelen hänen hyvyydestään

ja vain puhuvat Cheng Yingin

lojaalisuudesta ja rohkeudesta.

Kuka olisi arvannut,

että hän kavalasti muuttuu petturiksi.

Hän pelasti orvon

ja sitten paljasti hänet,

tukahdutti Zhaon perheen suitsukkeen savun.

Palatsissa valuivat kasvoillani kyyneleet virtanaan,

päivät kuin vuosien mittaiset!

Kun nyt olette palannut takaisin pääkaupunkiin,

surmatkaa petturit ja väärintekijät! [Wei poistuu prinsessan luota]

Wei Jiang: [laulaa, *liushui*]

Tapahtunut sai suuttumukseni yltämään

kolmentuhannen zhangin päähän,

palavat liekit täyttivät rintani.

Hyvästeltyäni prinsessan

palaan residenssiini

ja panen Cheng Yingin vastuuseen teoistaan.

[takaa huudetaan]:

Kunnioitettu herra Cheng on saapunut!

Wei Zhong: Kunnioitettu herra Cheng on saapunut!

Wei Jiang: Hän saapui parahiksi, kutsukaa sisään!

Cheng Ying: [resitoi]

Tavatessani nyt Wei Jiangin yritän vain saada selville

olisiko hän vielä uskollinen kostamaan vääryyden.

Wei Jiang: Kunnioitettu herra Cheng!

Cheng Ying: Suuri kenraali!

Wei Jiang: Onnitteluni herra Cheng, onnitteluni!

Cheng Ying: Minkä johdosta onnittelette?

Wei Jiang: Luovutitte orvon ja pääsitte sen vuoksi oikeusministerin suosioon ja nautitte nyt korkeasta asemasta ja maineesta. Eikö tässä ole ilon aihetta?

Cheng Ying: Tuota.

Wei Jiang: Muistelen kuinka menneinä vuosina jouduin sanaharkkaan oikeusministerin kanssa Persikkapuutarhassa. Kun nyt olen palannut pääkaupunkiin haluaisin, että kunnioitettu herra Cheng puhuisi oikeusministerille kauniita sanoja meidän väliemme parantamiseksi.

Cheng Ying: Oh! Vai niin!

Wei Jiang: Hyvä herra on oikeusministerin läheinen henkilö ja pyydän siksi ettette kieltäytyisi ja lupaan antaa jälkepäin tuhannen kultarahan lahjan!

Cheng Ying: Hah, hah. Suuri kenraali suokaa anteeksi minulle vanhalle höperölle, mutta minä en mitenkään voi tehdä sitä. Sallikaa minun poistua.

Wei Jiang: Hidastakaapa hieman askelianne! [laulaa]

 Maineen ja kunnian tavoittelu muutti mielesi
 petit ystäväsi maineen vuoksi mikä on kunniatonta.
Nahkaruoskan lyönti saa ihon rikki
 ja lihan repeämään! [lyö Chengiä piiskalla]

Cheng Ying: [laulaa, sanban]

 Sade ja usva väistyvät ja kirkas taivas tulee esiin,
 viisitoista vuotta eivät ole poistaneet otsani ryppyä.
Mielen on täyttänyt murhe,
 mutta kenelle olisin voinut puhua!
Voi kenraali!
 Kenraalin piiskansivallus teki hyvää.
Se paljasti sinun olevan lojaali,
 ei petturi!
Voi, minulla on puhuttavaa!

Wei Jiang: Puhu

Cheng Ying: Suuri kenraali, orpolapsi ei koskaan kuollut!

Wei Jiang: Missä hän on nyt?

Cheng Ying: Hän on petturin perheessä.

Wei Jiang: Pötyä, sehän on sinun poikasi, miten voit väittää häntä orvoksi?

Cheng Ying: Voi suuri kenraali! Kauan sitten minä ja Gongsun Chujiu teimme suunnitelman. Hän luopui elämästään ja minä rakastamastani pojasta. Silloin surmattiin poikani, jotta orpo saisi elää. Orpo on jo kasvanut aikuiseksi ja elää uudella nimellä Cheng Wu.

Wei Jiang: Puhutko totta?

Cheng Ying: Kenraali mikäli se ei olisi totta miten rohkenisin näin puhua!

Wei Jiang: Mutta sittenhän? [laulaa, hantiao, yuanban]

Kun minä Wei Jiang kuulen nämä sanat
on kuin haave heräisi eloon,
jonka tähän saakka olen kätkenyt sen sisälleni.

Vanhempi veli Gongsun
uhrasi elämänsä pelastaakseen orvon,
kunnioitettu Cheng Ying uhrasi poikansa
pelastaakseen orvon!

Tällaista oikeudenmukaisuutta ihmiset
tietysti kunnioittavat, vastakohtana Jinin
epävakaus, josta jää huono maine.

Kun käytin nahkaruoskaa
vanhan hupsun kidutukseen,
en tuntenut todellista tilannetta. [sanoo]

Minä en ymmärtänyt asioiden tilaa, olen joskus malttamaton, herra älkää moit-
tiko minua!

Toivon, että herra lopettaa moittimiseni
kun unohtaa asian,
te olette kuin vihreät mänty ja sypressi,
ikuisesti vehreä!

Cheng Ying: [laulaa, erhuang sanban]

En moiti kenraalia siitä,
että löitte minua,
jos ette olisi lyönyt
en olisi rohjennut puhua!

Suuri kenraali, teidän pitäisi tietysti tuhota tuo petturi, jotta ihmiset pääsisivät
eroon maanvaivasta ja toiseksi jotta Zhaon suku saisi hyvityksen.

Wei Jiang: Juuri näin toimimme.

Cheng Ying: Luotan kenraaliin.

Wei Jiang: Toivon, että herra Cheng kertoo suunnitelmasta orvolle ja että hän
hyväksyy sen.

Cheng Ying: Suuri kenraali älkää murehtiko, selitän orvolle nämä asiat, jotka
olen kätkenyt sisälleni.

Wei Jiang: Toisessa salissa järjestetään juhla-ateria, saanko auttaa vanhaa herraa.

Cheng Ying: Se olisi aivan liikaa, sallikaa minun poistua.

Wei Jiang: Miten te rohkenette vastustaa minua?

Cheng Ying: Paras tapa osoittaa kunnioitusta on tehdä niin kuin te sanotte.

Wei Jiang: Oh!

Cheng Ying: Oh! [antavat toisilleen tietä]

Wei Jiang ja Cheng Ying: Hah, hah, hah!

Wei Jiang: Antakaa minun tukea teitä!

8. näytös

Tu Angu: [laulaa]

Shakaalit, sudet, tiikerit ja leopardit
ovat kaikki peloissaan.
Poikani taistelutaidoille
ei ole vertaista,
Hevosen ohjastaminen
ja kiinniotto hivelevät silmää.

Zhao Wu: [laulaa]

Katsohan kuinka villihanhet putoavat joen pintaan. [lähtee metsälle]

Tu Angu: Minun poikani meni edeltä metsästäämään villihanhia tuodakseen ne isälleen ja esivanhemmilleen. [Chun Lai saapuu]

Chun Lai: Sallikaa minun puhua, prinsessa Zhuang Ji on osoittamassa kunnioitustaan haudalla, mutta häntä ei vielä ole näkynyt.

Zhao Wu: Oh! Prinsessa Zhuang Ji on täällä, nuoren on käyttäydyttävä kohteliaasti.

Zhuang Ji: Millä asialla sinä olet?

Zhao Wu: Ammuin juuri kaksi villihanhea yhdellä nuolella, en halunnut jäädä vaille saalista Yinlingissä. Olen tullut metsästäämään villihanhia.

Zhuang Ji: Sait yhdellä nuolella kaksi villihanhea. Minkä ikäinen olet?

Zhao Wu: Olen viisitoistavuotias.

Zhuang Ji: Oh, viisitoistavuotias.

Zhao Wu: Sallikaa minun kysyä prinsessa, minkä vuoksi itkette?

Zhuang Ji: Ah! Sinä et voi tietää, minulla oli poika, joka oli saman ikäinen kuin nuori kenraali, mutta hän joutui onnettomuudeksi petturin vainoamaksi ja kuoli nuorena. Kun tapaan nuoren kenraalin se saa rakkaat muistot pojastani nousemaan mieleeni ja siksi vierivät kyöneleet. Minkä suvun poika sinä olet?

Zhao Wu: Minun oikealla isälläni ei ole virallista asemaa, mutta kasvatti-isäni toimii korkeana virkamiehenä ja siksi minä olen töissä oikeusministeriössä.

Zhuang Ji: Mikä sinun kasvatti-isäsi nimi on?

Zhao Wu: Tu Angu.

Zhuang Ji: Entä sinun oikean isäsi nimi?

Zhao Wu: Cheng Ying.

Zhuang Ji: Oh!! [laulaa, *kuaiiban*]

Sinä siis olet Chengin perheen poika,
ja kunnioitat petturia kasvattilapsena;
menneiden tapahtumien muisto pahoittaa mieleni,
ottakaa nopeasti kiinni tämä pieni peto!

Zhao Wu: [laulaa]

Isäni nimen mainitseminen,
sai prinsessan vihastumaan.
Tämä tapahtuma saa tunteeni kuohumaan,
kotiin palattuani pyydän isältä selitystä.

9. näytös

Cheng Ying: [laulaa, *erhuang, sanban*]

Kun minä Cheng Ying tartun siveltimeen
en voi tukahduttaa kyyneliä,
tuhannet asiat tulvivat mieleeni!

Viidentoista vuoden nöyryytys
ja kaikki kärsimykset,
teeskentely petturin edessä.

Jinin valtiossa niin ylhäiset kuin alaisetkin
ajattelevat minun Cheng Yingin
etsineen mainetta, kunniaa ja varallisuutta.

Sellaista henkilöä ei pidetä oikeudenmukaisena,
joka pettää ystävän
ja ajaa orvon kuolemaan maineen vuoksi.

Kuka tietää, että uhrasin oman poikani,
oman poikani hengen,
voi minun poikani!

Kasvattaessani Zhaon perheen vesaa
 on orvon suojeleminen todellakin vienyt voimani.
Vanhat tapahtumat
 ovat kaikki tässä maalauksessa.
 Uskon maalauksen paljastavan vääryyden!

Zhao Wu: Avatkaa ovi!

Cheng Ying: [laulaa, *erhuang, sanban*]
 Koputus oveen
 saa kauhun nousemaan sydämeeni.

Zhao Wu: Isä! Poikanne on palannut.

Cheng Ying: Ah, poika. Onko lapsi palannut?

Zhao Wu: Isä, poikanne oli metsällä Yinlingissä kun tapasi prinsessa Zhuang Jin.

Cheng Ying: Mitä, tapasit prinsessa Zhuang Jin?

Zhao Wu: Aivan.

Cheng Ying: Mitä hän puhui?

Zhao Wu: Kun kerroin isäni ja kasvatti-isäni nimet prinsessa raivostui ja ajoi minut tieheni! Isä, prinsessa kertoi, että hänellä oli poika jota petollinen virkamies vainosi. Voi isä, miten voi olla mahdollista, että hänen poikansa murhattiin?

Cheng Ying: Isä tietää!

Zhaon Wu: Pyydän isää selittämään lapselle.

Cheng Ying: Hyvä on, tässä on maalaus, ota se ja tutki sitä.

Zhao Wu: Siinä näyttää olevan tarina!

Cheng Ying: Aivan, siinä on tarina.

Zhao Wu: Näyttää siltä kuin tämä valkoiseen virkapukuun pukeutunut ja tämä punaiseen pukeutunut olisivat vihoissa keskenään. Surmasiko tämä punaiseen pukeutunut tämän valkoiseen pukeutuneen?

Cheng Ying: Oho, poikani et erehdy!

Zhao Wu: Voi isä, kuinka sitten näin monia ihmisiä surmattiin?

Cheng Ying: Poikani istu ja kuulehan kun isä kertoo: tämä punaiseen virkapukuun pukeutunut on petollinen hovivirkamies. Hän houkutteli irstaasti hallitsijan Päärinäpuutarhaan ampumaan huvikseen ihmisiä jousipyssyllä. Tämä valkoiseen virkapukuun pukeutunut oli hyvin uskollinen virkamies. Hän arvosteli hallitsijan edessä petollista virkamiestä, joka alkoi hautoa kosta. Petollinen virkamies yllytti hallituspalatsissa häijyn koiran valkopukuisen kimppuun ja kylvi hallitsijan edessä epäsopua ja sai valkopukuisen hallitsijan epäilyksen alaiseksi. Typerä hallitsija antoi määräyksen, jolla valkopukuisen suvun yli kolmesataa jäsentä kaikki teloitettiin ilman armoa. Tämä vihreään virkapukuun pukeutunut on valkopukuisen poika ja myös hänet petturi ajoi kuolemaan. Hänen vaimonsa on hallitsijan nuorempi sisar eikä häntä siksi teloitettu. Vaimo synnytti palatsissa pojan, jonka mustaan pukeutunut henkilö salakuljetti ulos palatsista.

Zhao Wu: Sepä oli hyvä! Voi, mitä sitten tapahtui?

Cheng Ying: Tuo petturi tuli palatsiin ja alkoi etsiä piilotettua orpoa, mutta ei löytänyt häntä. Hän antoi liimata kuulutuksia, missä luvattiin tuhat kultarahaa sille joka luovuttaa orvon ja uhkasi antaa tappaa kaikki Jinin valtion vastasyntyneet poikalapset ellei orpoa luovutettaisi kolmen päivän sisällä. Tämä mustapukuinen vaihtoi oman poikansa orpoon ja vei poikansa tämän keltapukuisen perheeseen. Sitten hän meni ilmoittamaan keltapukuisen piilottelevan orpoa. Kuultuaan paljastuksen tuo petturi lähetti upseerinsa suorittamaan etsinnän. Vaihdettu lapsi löydettiin ja hänet murhattiin heittämällä lattiaan!

Zhao Wu: Mitä! Onko isän tarinan orpo vielä hengissä?

Cheng Ying: Kyllä on! Hän on jo täysi-ikäinen ja taitava niin siviili- kuin sotilastaidoissa.

Zhao Wu: Jos hän hallitsee niin siviili- kuin sotilastaidot miksei hän ole vaatinut hyvitystä sukunsa kärsimälle vääryydelle?

Cheng Ying: Koska tuon roiston valta on niin suuri!

Zhao Wu: Oh, miten tuon roiston valta on niin suuri? Isä, lapsenne haluaa hyvittää orvon suvun kärsimän vääryyden!

Cheng Ying: Mitä? Haluatko sinä hyvittää hänen sukunsa kärsimän vääryyden?

Zhao Wu: Isä, olen jo tehnyt päätökseni. Jokaisen velvollisuus on tappaa petolliset virkamiehet ja petturit.

Cheng Ying: Hyvä! Minusta sinä puhut totta! Tämä valkopukuinen oli sinun iso-isäsi Zhao Dun ja punapukuinen on petturi Tu Angu. Tämä mustapukuinen olen minä ja prinsessa Zhuang Ji on sinun oikea äitisi. Sinä olet petturin monista rikoksista selvinnyt Zhaon suvun orpo, Zhao Wu!

Zhao Wu: Oh!

Cheng Ying: Poikani herää.

Zhao Wu: [laulaa]

Tarina saa minun mieleni hyvin murheelliseksi. [sanoo]

Isoisä, isä, voi rakas isä!

Puren hammasta jotteivät kyyneleet virtaisi, petturin teot saavat minut vihan valtaan.

[laulaa]

Tartun miekkaani

ja surmaan tuon roiston

hyvittääkseni vääryyden!

Cheng Ying: [laulaa]

Sinun on yksinäsi vaikea onnistua,

meidän on tehtävä huolellinen suunnitelma

petturin surmaamiseksi.

Zhao Wu: Mutta minun on vaikea tukahduttaa vihaani.

Cheng Ying: Malta vielä hetki. Isäsi ja itsesi vuoksi!

Cheng Ying: [resitoi]

Olen kärsinyt vääryyttä viistoista vuotta!

Zhao Wu: [resitoi]

Roiston surmaaminen hyvittää vääryyden!

10. näytös

[Näyttämön takaa huudetaan]: Oikeusministeri saapuu!

Vartija: Oikeusministeri saapuu!

Cheng Ying: Pyydän lupaa saapua!

Tu Angu: [laulaa]

Cheng Ying pyysi minua osallistumaan juhliin,

miksi hän käyttäytyy niin muodollisesti?

[Cheng Ying ja Zhao Wu saapuvat]

Cheng Ying: Oikeusministeri!

Tu Angu: Missä asiassa saavutte?

Cheng Ying: Tänään on hautojenlakaisujuhlan päivä, nuori herra on saanut saaliiksi riistaa ja voisimme ensinnäkin suorittaa uhrin esi-isille ja toiseksi nauttia yhdessä hyvästä ruuasta.

Tu Angu: Onko mukana tuntemattomia ihmisiä?

Cheng Ying: Ei varmasti ole mukana tuntemattomia ihmisiä.

Tu Angu: Hyvä on.

Cheng Ying: Olkaa hyvä oikeusministeri!

Zhao Wu: Kunnioituksen osoitukseni isälle!

Cheng Ying: Riittää jo, istukaa alas.

Tu Angu: Ah, poika istu ja ota juomaa.

Cheng Ying: Olkaa hyvä!

[Wei Jiang saapuu]

Wei Jiang: Oikeusministerikin on paikalla!

Tu Angu: Minä olen jo viipynyt pitkään. Nyt minä poistun!

Wei Jiang: Malttakaa vielä hetki, haluaisin vielä juoda muutaman maljan oikeusministerin kanssa!

Cheng Ying: Aivan, minäkin haluaisin juoda oikeusministerin kanssa muutaman maljan, istukaa!

Wei Jiang: No niin malja oikeusministerin kunniaksi!

Oikeusministeri, uusi hallitsija on noussut valtaistuimelle mitähän hän ajattelee Zhaon suvun saavutuksista?

Tu Angu: Vaikka Zhaon suvulla oli saavutuksia oli heillä myös heikkouksia.

Wei Jiang: Ah, oikeusministeri, onko Zhaon suvulla jälkeläisiä?

Tu Angu: Prinsessa Zhuang Ji synnytti pojan, joka myös kuoli Shouyang-vuorella.

Wei Jiang: Voidaan sanoa, että lehdet ja juuret poistamalla päästään rikkaruohoista eroon, eikö totta!

Cheng Ying: Täydellisen siistiä! Malja!

Tu Angu: Alkaa jo olla myöhä, minä poistun!

Cheng Ying: Malttakaa vielä hetki, eräs jalo henkilö haluaa vielä tavata oikeusministerin.

Tu Angu: Kuka on tämä jalo henkilö?

Cheng Ying: No, nosta päätäsi ja katso!

[prinsessa Zhuang Ji saapuu]

Zhuang Ji: Petturi, kohtalonhetkesi on koittanut!

Tu Angu: [resitoi]

Olen vihamiesteni piirittämä.

Wei Jiang: [resitoi]

Luulenpa, että sinun roiston kaulasi katkeaa pian!

Tu Angu: [resitoi]

Poikani iske häntä pian miekallasi.

Tu Angu: [resitoi]

Isän salamurhaaminen eihän se ole sopivaa?

Cheng Ying: [resitoi]

Minä vaihdoin poikani hänen tilalleen.

Zhao Wu: [resitoi]

Minä olen sinun rikoksistasi huolimatta elossa säilynyt

Zhaon perheen orpo ja hyvitan tekemäsi vääryydet! [surmaa Tu Angun]

Loppu

Vanhin säilynyt *noo*-näyttämö 1700-luvulta zen-luostarin pihalla Kiotossa. Näyttämön muoto on pysynyt muuttumattomana 1300-luvulta alkaen. Neliskulmaiselle lavalle johtaa takavasemmalta *hashigakari*-silta, jonka ylittäminen symbolisoi pitkää matkaa tai siirtymistä tuonpuoleiseen. Muusikot istuvat näyttämön takana ja kuoro näyttämön oikealla laidalla olevalla lavasiivekkeellä. Havupuisen näyttämörakenteen alla on piilossa suuria keramiikkaruukkuja, jotka resonoivat kun niiden yläpuolella tanssitaan. Myös *noo*-näytelmien välissä esitettävät *kyoogen*-farssit esitetään samalla näyttämöllä.

Kuva Jukka O. Miettinen

5. Japanin noo ja kyoogen-näytelmät

Esittely ja käännökset **Kai Nieminen**

Noo ja kyoogen

Japanin Muromachi-kaudella (1300-luvun lopusta 1500-luvun jälkipuoliskolle) äärimmäisen hienostuneeksi ja vakavaksi kehittyneen noo-teatterin juuret ovat kansanomaisessa viihteessä: Nara-kaudella (700-luvulla) Kiinasta omaksuttu *sangaku*, ”sekalainen musiikki”, joka oli eräänlaista ilveilijöiden, jonglöörien, akrobaattien, taikureiden ja tanssijoiden ohjelmanumeroista koostuvaa musikaalista varieteeta, japanilaistui Heian-kaudella (800-luvulta 1100-luvun lopulle) ja sen nimi väännettiin muotoon *sarugaku*, ”apinamusiikki”. *Sarugaku*-esityksiä järjestettiin hovissakin seremoniallisten juhlien jälkeisten pitojen hauskuutukseksi, mutta jo viimeistään 1000-luvun alussa ammattimaiset taiteilijat kiertelivät esit-

Taivaallinen neito tanssii *noo*-näytelmässä ”Sulkaviitta”. Tanssikohtaukset ovat viitteellisen tyyliä. Naamioita ja pukuja arvostetaan taideteoksina ja kulkevat *noo*-sukujen perintökalleuksina. Naamiot ovat hieman ihmiskasvoja pienemmät ja kaiverrettu siten, että niiden ilme vaihtuu näyttelijän muuttaessa pään asentoa. Symboliikalla ladatut uhkeat puvut pohjautuvat 1400-luvun malleihin.

Kuva Jukka O. Miettinen

tämässä sarugakua kaikelle kansalle toreilla ja temppelien ja pyhäkköjen pihilla. Ennen pitkää *sarugakuun* liittyi aineksia muista tanssi- ja musiikkiperinteistä: buddhalaistemppelien juhlapitöiden *ennenmaista* (”pitkän iän tanssi”) ja maa-laiskylien riisinstutusjuhlien *dengakusta* (”peltomusiikki”). *Sarugaku* vakiintui teatteriksi, kun suuret shintoolaispyhäköt Kamakura-kaudella (1100-luvun lopulta 1300-luvulle) perustivat suojelukseensa teatteriryhmiä (*za*). Keskenään kilpailevien ryhmien joukosta nousi 1300-luvun puolivälissä johtavaan asemaan Kasugan pyhäkön alainen Yuuzakiza, jonka shoogun Ashikaga Yoshimitsu otti erityiseen suosionsa. *Sarugaku* siirtyi pyhäköiden suojeluksesta soturien suojelukseseen ja kehittyi *nooksi* – sana *noo* tarkoittaa yksinkertaisesti ”taitoa” ja ”taidetta”; *noon* varhaiset mestarit käyttivät vielä pitkään taiteestaan nimitystä *sarugakunoo*.

Noo-teksteistä käytetään nimitystä *yookyoku*, ”laulut”; jo siitä käy ilmi että *noo* on musiikkiteatteria. Sanana *noo* viittaa esitykseen kokonaisuutena jonka muodostavat laulu (*utai*), musiikki (*hayashi*) ja toiminta (*shosa*) jonka keskeisin osa on tanssi (*mai*). Kaikki on äärimmäisen pelkistettyä ja tyyliä: kun näyttämörekvisiittaa yleensä käytetään, se on niukkaa ja symbolista; miltei kaikki näytelmät noudattelevat samaa kaavaa ja rytmiä; näyttö on tavattoman kurinalaista ja eleetöntä, tanssi hidasta pyörähtelyä vaakatasossa, kieli Kamakura- ja Muromachi-kauden sivistyneistön kieltä, laulu kertovaa, harrasta

resitaatiota, jonka sanoista toisinaan on vaikea saada selvää, etenkin kun naamio tukahduttaa ääntämyksen yksityiskohdat. Vain upeat puput ja taidokkaat naamiot tuovat vaihtelua askeettiseen esitykseen. Näytelmät ja niiden nykyinen esitystapa periytyvät muuttumattomina vuosisatojen takaa. Tällainen tiukasti säädely ja varjeltu teatteri, joka torjuu yksilöllisen tulkinnan, kokeilun ja uudistukset, perustuu aivan toisenlaisiin lähtökohtiin ja päämääriin kuin nykyteatteri: roolinsa läpikotaisin hallitseva näyttelijä keskittää ilmaisuunsa psyykkisen laituksen joka kykenee lumoamaan katsojan kerran toisensa jälkeen.

Noo-näytelmät rakentuvat vakiintuneista roolityypeistä ja kutakin tyyppiä esittää vain siihen erikoistunut näyttelijä: *shite*, ”tekijä” eli päähenkilö, *waki*, ”sivuhenkilö” ja *ai*, ”välihenkilö”. Pää- ja sivuhenkilöllä voi kummallakin olla kumppaneita (*tsure* ja *wakizure*). Yksittäisten näyttelijöiden taustalla toimiva 6–8 näyttelijän kuoro kuuluu *shite*-ryhmään. Omiin ryhmiinsä kuuluvat lisäksi muusikot: huilisti ja rummunlyöjät.

Myös näytelmän kulku ja rytmi on vakiintunut kaavamaiseksi. Suhteessaan todellisuuteen näytelmät jakautuvat kahteen lajiin. Jonkin verran yleisempi on unikuva-*noo* (*mugennoo*), jonka päähenkilö esiintyy aluksi valehahmossa, poistuu välillä näyttämöltä ja palaa sitten todellisessa hahmossaan – jumalana, paholaisena, kuolleen soturin tai naisen haamuna: jonakuna joka ei ole tästä maailmasta. Toinen laji on nykyhetken *noo* (*genzainoo*), jonka päähenkilö on tässä ja nyt elävä, reaali maailman todellinen henkilö. Välihenkilön rooli kuuluu unikuva-*noon* siihen vaiheeseen, jolloin päähenkilö poistuu näyttämöltä valmistautumaan uuteen hahmoonsa.

Näytelmä alkaa näyttelijöiden tulolla näyttämölle; ensimmäinen saapuja esittelee itsensä ja tapahtumapaikan. Tullessaan näyttämölle kukin näyttelijä esittää yleensä ensin oman soolokohtauksensa; seuraavan näyttelijän saapuessa ja alkaessa oman kohtauksensa edellinen siirtyy näyttämön nurkkaan odottamaan. Vasta kun näyttämöllä on monta samaan kohtaukseen osallistuvaa näyttelijää alkaa heidän keskinäiseen replikointiinsa perustuva juoni kehittyä; senkin jälkeen näyttämöllä saattaa olla meneillään olevaan kohtaukseen osallistumattomia näyttelijöitä odottamassa.

Noo on päähenkilön tarinaan keskittyvä näytelmä: koska koko draaman ydin on laulussa ja tanssissa, ei päähenkilön ja sivuhenkilön vastakkaisasetelma välttämättä ole kovinkaan painokas. Unikuva-*noossa* päähenkilö miltei poikkeuksetta suuntaa kasvonsa katsomoon, ei vastanäyttelijöihinsä. Kuoro laulaa toisinaan kertojan roolissa, toisinaan taas repliikkejä näyttelijöiden puolesta tai vuorosäkeitä heidän lauluistaan. Välihenkilön osuus on normaalia puhetta; heidän roolinsa

esittävät yleensä naapuruston maalaisia, niinpä heidän kielensäkin on arkista ja puhekielenomaista. Kaikki näyttelijät ovat perinteisesti miehiä. Nais- ja muita naamiorooleja esittävät vain päähenkilöryhmän näyttelijät.

Kyogen

Jo varhaisista ajoista asti noo-näytelmien lomassa on esitetty koomisia *kyoogen*-näytelmiä – itse asiassa juuri ne ovat Kamakura-kauden *sarugakun* suoria perillisiä. Kun *noo* 1400-luvulla kiteytyi vakavaksi, lyyriseksi teatteriksi, siitä riisuttiin *sarugakun* hulluttelu ja ilveily. Näyttelijät erikoistuiivat roolityyppeihinsä, ja kaikesta päätellen väliroolien – joista käytettiin myös nimitystä *kyoogen*, ”hulluttelu” – esittäjät pyrkivät liiaksikin huvittamaan yleisöä, koska noon merkittävin mestari Zeami (*noo*-kirjailija, joka oli itsekin näyttelijä; 1363?–1443?) on katsonut tarpeelliseksi muistuttaa heille: ”Todellisen noon taiteen harjoittaja ei saa pyrkiä naurattamaan. Hänen tulee pukea merkitykset sanoiksi ja esittää näytelmän sisältö vakavasti koko yleisölle.” Kun välihenkilöroolit yleensä olivat sangen suppeita, eikä niitä kaikissa näytelmissä edes ollut, ja kun niiden humoristisuutta tällä tavoin rajoitettiin, alkoivat väliroolien esittäjät esittää itsenäisiä komedioita, *kyoogen*-näytelmiä.

Isäntä on yllättänyt sakea ryypäävän palvelijansa ja sitonut hänen kätensä *kyoogen*-farssissa ”Sauvaan sidottu”. Farssit esitetään *noo*-teatteria realistisemmalla tyylillä. Näyttelijät eivät käytä naamioita ja esitysten puvustus on *noo*-teatteria kansanomaisempaa.

Kuva Jukka O. Miettinen

Vaikka *kyoogen* itsenäistyi, kuuluvat *kyoogen*-näyttelijät *noo*-seurueeseen ja esittävät myös *noo*-näytelmissä omia *ai*-roolejaan. *Noon* ja *kyoogenin* välinen kiinteä ja läheinen suhde käy ilmi siitäkkin että jotkin *kyoogenit* vastaavat tiettyjä *noo*-näytelmiä.

Puhekielisiä *kyoogen*-näytelmiä esitettiin monilukuisella näyttelijäjoukolla, aluksi tilanteen mukaan ainutkertaisesti improvisoiden. Varhaisten *kyoogenien* sisällöstä ei ole säilynyt mitään konkreettista materiaalia: nykyisin esitettävien näytelmien muotoa voi seurata kaukaisintaan Muromachi-kauden lopulle. Ne ovat muotoutuneet vähitellen, pitkän kollektiivisen kehittelyn tuloksena; niinpä niillä ei voi sanoa olevan ketään määrättyä tekijää, vaan niitä on pidettävä anonyymien näyttelijöiden teoksina.

Edo-kauden alusta (1600-luvulta) lähtien *kyoogen* vähitellen vakiintui perinteitä noudattavaksi taidemuodoksi jollaisena se on säilynyt nykyaikaan asti, mutta toisaalta myös *kabuki* on saanut osansa ajan mittaan muuttuneen *kyoogenin* perinnöstä. Edo-kauden alkuvaiheessa *kyoogen* ja *kabuki* olivat läheisessä kosketuksessa keskenään: niiden ohjelmistoon kuuluu samoja lauluja, ja jos edellistä nimitetään ”*noo-kyoogeniksi*”, jälkimmäistä voidaan sanoa ”*kabuki-kyoogeniksi*”. *Kabuki* jatkoi muuttumistaan koko Edo-kauden ajan, ja yhä vielä senkin näytelmistä käytetään nimitystä *kyoogen*, ja kabukikirjailijoita sanotaan *kyoogen*-kirjailijoiksi.

Kyoogenin huumori on harvoin yksioikoista. Koomiset, satiiriset, ironisetkin juonteet punoutuvat pelkistetyksi mutta mukaansatempaavaksi draamaksi. Yksinkertaisen kaskun ympärille rakentuva kertomus johtaa katsojan elämän perimmäisen tragikomedian äärelle, nauramaan lopulta itselleen.

Ulkoisilta puitteiltaan *kyoogen* on nootakin niukempaa. Asut ovat yksinkertaisia, naamiot harvinaisia ja useimmiten esittäjiä on vain kolme neljä. Kun *noo* on päähenkilön sooloesiintymiseen keskittyvää musiikki- ja tanssiteatteria, *kyoogen* on sanan mahtiin perustuvaa dialogiteatteria. *Noon* henkilöt ovat hovin tai soturiluokan ylhäisöä, usein kirjallisuuden tai historian hahmoja; *kyoogen* kuvaa tyypitellyin karikatyyrihahmoin rahvaan elämää: maalaisia, munkkeja, herraansa viisaampia palvelijoita. *Noo* kuuluu hovirunouden, hovikertomusten ja soturieposten maailmaan, *kyoogen* juomalaulujen, kansantarinoiden ja anekdoottien maailmaan; juuri näiden eroavaisuuksien tähden ne kuitenkin täydentävät toisiaan.

(Aiheesta on lisätietoa englanninkielisessä verkkokirjassa *Asian Traditional Theatre and Dance*: www.xip.fi/atd/japan/noh-crystallised-aesthetics.html ja www.xip.fi/atd/japan/kyogen-farces-about-human-life.html)

”SULKAVIITTA” (*Hagoromo*)
noo-näytelmä, kirjoittanut oletettavasti
Zeami (1363–1443)

Henkilöt:

waki (sivuhenkilö): Hakuryoo, kalastaja
wakizure (sivuhenkilön kumppanit): 2 kalastajaa
shite (päähenkilö): Taivaan neito
jiutai (kuoro)

Hakuryoo & kalastajat:

”Mionlahdella
 puhaltaa raisu tuuli,
 keinuvasta veneestä
 kaikuu kalastajien
 puheenhälinää.”

Hakuryoo:

Olen kalastaja Hakuryoo, kotoisin Mion Mäntykankaalta.

Hakuryoo & kalastajat:

”Kauniit kaukaiset vuoret
 peittyvät hetkessä pilvien taa,
 mutta paviljongin luona loistaa kirkas kuu,
 taivas on jo seestynyt sateen jälkeen.”
 Todellakin, on tullut leudon sään aika,
 männikkö odottelee kevään merkkejä,
 aallot loiskivat rantaan aamu-usvassa,
 kuu viipyilee taivaalla, ja vaikka emme,
 vähäpätöiset miehet, tavoita kuuta,
 lumoa näkymä myös meidän mieleemme.

”Unohtaisinko:

kuljin vuoripolkua,
 ja päästyäni
 Kiyomin rantaan näin
 Mion etäiset männyt”
 Matkaan siis, tulkaa mukaan,
 Matkaan siis, tulkaa mukaan.

Tuuli myllertää –
 luulitteko pilviä hyökyaalloiksi?
 Luulitteko pilviä hyökyaalloiksi?
 Aiotteko palata ilman saalista?
 Malttakaa hetki, kevät on tullut,
 leppeä aamutuuli laulaa männyissä
 iätöntä lauluaan – kuulkaa: meri on
 aamutyyni, äänetön; kalastajien
 kymmenet pienet veneet uivat laineilla,
 kymmenet pienet veneet uivat laineilla.

[Wakizure-kalastajat astuvat syrjään loppunäytelmän ajaksi.]

Hakuryoo: Nousen maihin Mion Mäntykankaalle ja tuijottelen merelle, kun taivaasta äkkiä alkaa sataa kukkia ja kuulua musiikkia ja kaikkialle leviää ihmeellinen tuoksu. Tässä on jotakin omituista, ajattelen, ja samassa huomaan että

tuossa männyssä riippuu kaunis viitta. [Kääntyy katsomaan mäntyä.] Katson lähempää: sen värit ovat verrattomat, tuoksu ihana. Se ei ole mikään tavallinen viitta. [Astuu männyn luo.] Otanpa sen mukaani, vien kotiin ja näytän vanhukseillekin. Siitä tulee todellinen sukukalleus. [Ottaa viitan, lähtee pois päin.]

[Taivaan neito tulee näyttämölle.]

Taivaan neito: Hoi, se on minun viittani. Mitä aiot tehdä sillä?

Hakuryoo: Minä löysin sen ja niinpä vien sen mukani.

Taivaan neito: Se on Taivaan neidon sulkaviitta, eikä sitä niin vain saa antaa ihmisolennon käsiin. Pane se takaisin siihen mistä otitkin.

Hakuryoo: Kas vain, sanoit että tämä on sinun viittasi, oletko siis Taivaan neito? Sittenpä panenkin sen hyvään talteen, jotta tulevatkin sukupolvet saavat sitä ihmetellä. Siitä tulee arvokas aarre koko valtakunnalle. En vainkaan anna sitä takaisin.

Taivaan neito: Voi murhetta! Ilman sulkaviittaani en voi lentää enkä pääse takaisin taivaaseen. Anna se takaisin, ole hyvä.

Hakuryoo:

Vaikka kuulen sanasi, en muuta mieltäni:
päättökseni lujittuu entisestäänkin.
Olen alun perinkin sydämetön mies.
Kätken nyt sulkaviitan, lähden tieheni
etkä sinä enää saa sitä takaisin.

Taivaan neito (kuoro):

Taivaan neito on nyt kuin siivetön lintu:
enhän voi nousta lentoon ilman viittaani.

Hakuryoo (kuoro):

Mikset jäisi maan päälle ihmisten maailmaan.

Taivaan neito:

Murheissani pohdin mikä nyt eteen.

Hakuryoo:

Mutta koska Hakuryoo ei anna viittaa takaisin...

Taivaan neito (kuoro):

olen voimaton...

Hakuryoo (kuoro):

etkä voi mitään.

Kuoro:

Kyynelet kuin helmiä helmikruunussa,
hänen kukkaseppeleensä kukat kuihtuvat.
Silmiemme edessä järkyttävä näky:
Taivaallisen neidon tuhon viisi oiretta.

Taivaan neito:

”Katson taivasta,
mutta se peittyi usvaan.
Pilvien polut
katoavat, en enää
löydä tietä takaisin.”

[Katsoo taivaalle.]

Kuoro (Taivaan neito):

Milloin taas pääsen
tuonne tuttuun taivaaseen
– miten kadehdin
pilviä, jotka siellä
vaeltavat vapaina.

Kalavinkan tuttuakin tutumpi laulu,
Kalavinkan tuttuakin tutumpi laulu
enää tuskin erottuu, tuskin erottuu.
Kuulen taivaalta villihanhien
huudot paluulennollaan: ikävöin niitä.
Ulapan aaltojen yllä tyllit ja lokit
lentävät sinne tänne, sinne ja tänne
puhaltaa kevättuuli – kaipaen sitäkin,
puhaltaa kevättuuli – kaipaan sitäkin.

Hakuryoo: Kuule, kun näen murheellisen hahmosi, minun tulee sinua kovin sääli.
Tahdon antaa viitan takaisin.

Taivaan neito: Mikä onni! Anna se tähän, ole hyvä.

Hakuryoo: Hetkinen vain, olen kuullut Taivaallisten neitojen tanssista. Palautan viitan, jos ensin tanssit minulle.

Taivaan neito: Olen niin onnellinen! Nyt voin palata takaisin taivaaseen. Siitä ilosta ja muistoksi käynnistäni tanssin nyt niin kuin tanssimme kuun palatsin ympärillä. Jääköön tanssini perinnöksi maailman murheiden keskellä eläville ihmisille. – En kuitenkaan voi tanssia ilman viittaani. Anna se ensin minulle.

Hakuryoo: Ei, jos annan viitan takaisin, lennähdät heti taivaaseen tanssimatta lainkaan.

Taivaan neito: Epäilet suotta; vain ihmiset ovat vilpillisiä, taivaassa ei ole petosta.

Hakuryoo: Voi, minua hävettää! Kas tässä se on. Palautan sinulle sulkaviittasi.
[Astuu neidon luo ja ojentaa viitan]
[Taivaan neito pukeutuu viittaan.]

Taivaan neito (kuoro):

Viitta yllään neito tanssii
sateenkaarikaavun tanssin, sulkaviitan tanssin.

Hakuryoo (kuoro):

Taivaallinen sulkaviitta hulmahtelee tuulessa.

Taivaan neito (kuoro):

Hihat kuin sateen jälkeen märät kukkaset.

Hakuryoo (kuoro):

Hän alkaa tanssin...

Taivaan neito (kuoro):

tanssii sen loppuun saakka.

[Taivaan neito alkaa tanssia kuoron laulun säestämänä.]

Kuoro:

Itäisten tanssien Surugan tanssi,
Itäisten tanssien Surugan tanssi
nähdään nyt ensi kertaa.

Kuoro (Taivaan neito):

Taivasta sanotaan ikuiseksi,
koska muinoin, kun jumalpari
ilmestyi maan päälle
antamaan nimen kaikelle
mitä kymmenellä suunnalla oli,
he huomasivat että taivas oli ääretön
ja niin he nimittivät sen
ikiaikaiseksi taivaaksi.

Taivaan neito:

Ja kuun palatsi,
ikuisesti muuttumaton,
on veistetty jadekirveellä.

Kuoro (Taivaan neito):

Palatsissa palvelevat
taivaan hovineidot,
viisitoista valkoviittaista
ja viisitoista mustaviittaista,
kuukauden jokaisena yönä
säädettyssä järjestyksessä.

Taivaan neito:

Ja minä olen yksi noista neidoista.

Kuoro (Taivaan neito):

Tulin hetkeksi kuun kanelipuun suojasta
tanssiakseni Surugan tanssin
perinnöksi tuleville sukupolville.

Keväinen usva leijuu ilmassa:
joko kuun kanelipuu mahtaa kukkia?
Kevästä kertovat myös kukkaseppeleen
heleät värit.

Olen iloinen: täällä on niin kaunista
vaikka en edes ole vielä taivaassa.

”Taivainen tuuli,
puhalla umpeen polku
pilvien halki,
pidättele neitoa
luonamme vielä hetki.”

Tahdon ihailla tätä
keväistä männikköä Mionniemellä.

Kiyomin rannan kirkas kuutamo
ja Fujivuoren lumi
kilpailevat keskenään,
mutta kumpikaan ei vedä vertaa
kevätaamun koitolle,
kun laineet lipplattavat
ja tuuli soi männyissä
ja lahti lepää tyynenä.

Miksi siis taivas ja maa
olisivat erossa?

Jumalten jälkeläinen
hallitsee Auringonnousun maata
jonne kuukin sädehtii
seesteiseltä taivaalta.

Taivaan neito:

”Eläköön valtiaamme kauan
kuin kallio, jota taivaallinen sulkaviitta...”

Kuoro (Taivaan neito):

”joskus harvoin hipaisee
voimatta kuluttaa sitä.”
Suurenmoista kuultavaa,
itäinen laulu,
jota säestävät monen monet soittimet:
suu-urku, huilu, koto ja harppu.
”Musiikki täyttää taivaan,
yksinäisen pilven tuolla puolen
laskevan päivän purppura värjää
vuoret Sumeruvuoren kaltaisiksi,”
vihreä on aalloilla Kelluva saari,
tuuli varistaa kukat kirsikkapuista,
totisesti, kuin leijaileva lumi,
kuin valkeat pilvenhattarat
hulmahtelevat hihat tanssissa
ihmeellisen kauniisti.

[Tanssi päättyy; Taivaan neito rukoilee kädet yhteenliitettyinä.]

Taivaan neito:

Kumarran sinua, oi kuun valtias, oi pyhä Daiseishi.

Kuoro:

Hän tanssii Idän tanssin.

[Taivaan neito tanssii *jo no mai* -tanssin.]

Taivaan neito (Kuoro):

Nyt viitta on syvän sininen, kuin pyhä taivas.

Kuoro:

Nyt taas kuin alkukevään usva.

Taivaan neito (Kuoro):

Viitan värit verrattomat, tuoksu ihana.
Taivaan neidon viitan liepeet...

Kuoro:

liehuvat tuulessa vasempaan, oikeaan, vasempaan,
vasempaan ja oikeaan,
sulkaviitan hihat hulmuavat,
kukkaishiuksisen Taivaan neidon hihat
hänen tanssiessaan.

[Taivaan neito tanssii *ha no mai* -tanssin.]

Kuoro:

Hän tanssii monen monta Idän tanssia,
hän tanssii monen monta Idän tanssia.
Hänen nimensäkin on Ihana kuutar,
ja viidennentoista yön taivaalla hän taas
sädehtii täysikuuna Toden valoa
merkiksi siitä, että vala on täytetty,
että ihmiskunta on pelastettu, ja
että maa kukoistaa ja vaurastuu, koska
koko maanpiiri peittyy seitsemänlaisiin
aarteisiin, joiden hän suo sataa yllemme.
Mutta sitä ennen on koittanut hetki:
taivaallinen sulkaviitta liehuu merituulella
kun hän tanssii taivaaseen. Hahmo etäännyy
Mion Mäntykankaalta Kelluvan saaren pilviin,
Ashitakavuorelta Fujin huipulle.
Etäännyy ja hämärtyy, nousee taivaaseen,
katoaa näkyvistä, sulautuu usvapilveen.

Loppu

Hagoromo ("Sulkaviitta")

Sulkaviitan aihe on tunnettu monella ilmansuunnalla: taivaallinen olento, yleensä nainen (jumalatar, taivaallinen prinsessa, enkeli, joutsenneito tai muu sellainen) on maan päälle laskeuduttuaan riisunut viittansa, jota ilman ei kykene lentämään. Viitan saa käsiinsä ihmisolento, joka näin voi alistaa taivaallisen olennon omaan tahtoonsa. Aihe esiintyi eri versioina jo Japanin varhaisimmassa kirjallisuudessa. "Sulkaviitan" kirjoittaja – luultavasti Zeami (1363–1443) – yhdistää *noo*-näytelmäsään buddhalaisperäisen tarinan taivaallisen neidon sulkaviitasta shintoolaiseen myttiin *Surugan tanssin* synnystä. Näytelmän tapahtumapaikka Mio on Surugan maakunnassa, nykyisen Shizuokan läänin alueella, lähellä Fujivuorta. *Surugan tanssi*, jonka Taivaan neito sulkaviittansa takaisin saatuaan opettaa ihmisille, on yksi hovin vanhoista, seremoniallisista *Azuma-asobi*-lauluista ja -tansseista ("Idän tansseista"). Näytelmän juoni on tavallistakin yksinkertaisempi, alun tapahtumat toimivat vain johdatuksena shiten tanssille. Näytelmän loppuosan *utai*-laululla ei oikeastaan ole tekemistä varsinaisen draaman kanssa; siinä ylistetään Surugan maisemia, toivotetaan pitkää ikää keisarille ja menestystä Japanin maalle ja kansalle.

Noo-näytelmässä kuorolla on kahtalainen rooli: se toimii pääasiassa kertojana, mutta laulaa toisinaan repliikkejä muiden henkilöiden puolesta. Vastaavasti muut saattavat esittää kertojanroolia dialogissa kuoron kanssa. Olen suomenoksesta merkinnyt esittäjän nimen perään sulkuihin sen roolin, jonka puolesta kulloinenkin repliikki esitetään.

Lainausmerkein olen merkinnyt tärkeimmät tekstiin sisältyvät runositaatit. Kuten *noo*-näytelmät yleensäkin, sisältää myös *Hagoromo* lukuisia sitaatteja ja viittauksia vanhoihin runoihin. Näytelmän alun tanka "Mionlahdella puhaltaa rai-su tuuli" on mukaelma Man'yooshuun runosta 1228; "Kauniit kaukaiset vuoret" on käännös kiinalaisen Ch'en Wenhuiin runosta, "Unohtaisinko: kuljin vuoripolkua" on Fujiwara no Takasuken runon mukaelma, "Katson taivasta" perustuu Tango no kuni fudokissa olevaan Taivaan neidon lauluun, "Taivainen tuuli, puhalla umpeen polku" on Yoshimine no Munesadan (piispa Henjoo) runo Kokinshuusta, "Eläköön valtiamme" on tuntemattoman runoilijan runo Shuui wakashuusta ja "Musiikki täyttää taivaan" perustuu Ooe no Sadamoton (Jakushoon) kiinankieliseen kuolinrunoon. Lisäksi tekstiin sisältyy lukuisia viittauksia buddhalaisiin suutriin tai opetuskirjoituksiin. Taivaallisen neidon tuhon viisi ennettä ovat: 1) hänen päässään oleva kukkaseppelä kiihtuu yhtäkkiä, 2) hänen taivaallinen viittansa tahriutuu pölyyn ja likaan, 3) hänen kainaloistaan alkaa valua hikeä, 4) hä-

nen silmissään alkaa huimata ja 5) hän ei enää viihdy asuinsijoillaan. Kalavinka on intialaisten tarujen mukaan paratiisissa asuva kaunisääninen lintu, Sumeruvuori on buddhalaisten pyhä vuori. Seitsemänlaiset aarteet ovat kulta, hopea, lasuurikivi, vuorikristalli, helmiäinen, koralli ja agaatti. Daiseishi on Mahasthamaprapta bodhisattva, Amitabha-buddhan oikealla puolella istuva älyä symboloiva pyhimys, joka älyn valolla valaisee kaikkeuden. Kelluva saari, Ukishima, viittaa Shizuokan läänin Numazun kaupungissa olevaan Ukishima-ga-haraan. Ashitakavuori on yli 1100 metrin korkea vuorenhuippu Fujin eteläpuolella.

”MAKUULLALAJA” (Ne-ongyoku)
kyoogen-näytelmä

Henkilöt:

Taroo (palvelija) ja isäntä

Isäntä: Asuskelen tällä seudulla. Eilen illalla kävin vähän kyläilemässä ja kun paluumatkalla kuljin Taroon oven ohitse, kuulin jonkun laulavan. Hiivin aivan ovensuuhun ja huomasin että Taroo se siellä lauloi. En ollut tiennytkään että poika osaa laulaa! Aionkin panna hänet tänään laulamaan. Hohoi, Taroo, missä sinä olet!

Taroo: [tulee] Kutsuitteko?

Isäntä: Joko tulit?

Taroo: Tässä minä olen.

Isäntä: Sinäpä nopeasti tulit. Ei minulla mitään erityistä asiaa ole, mutta eilen illalla kun kuljin ovesi ohi kuulin sinun laulavan. Tänään saat laulaa minullekin.

Taroo: En se voinut olla minä. Te olette varmaan kuullut jonkun muun laulavan.

Isäntä: Älä yritä. Olet pikkupojasta asti ollut palvelijani. Kai minä sinun äänesi tunnen, vaikka en ole ennen kuullut sinun laulavan. Laula nyt vain kiertelemättä.

Taroo: Oletteko te aivan tosissanne?

Isäntä: Olen kuin olenkin.

Taroo: No minä tunnustan: koetin eilen muistella paria pikkupoikana oppimaani laulua, mutta ei sitä laulamiseksi voi sanoa. Suokaa nyt anteeksi, mutta ei siitä tule mitään.

Isäntä: Älähän nyt, sinulla on tavattoman kaunis ääni. Sinun on ehdottomasti laulettava.

Taroo: Sitäpaitsi minulla on yksi paha lauluvika.

Isäntä: Ja mikähän se mahtaa olla?

Taroo: Minä en osaa laulaa ellen juo ensin viiniä.

Isäntä: Mitä, et osaa laulaa juomatta viiniä?

Taroo: En ollenkaan.

Isäntä: No, se on helppo korjata. Odota siinä, minä haen viiniä.

Taroo: Paljon kiitoksia. (isäntä menee hakemaan viiniä)

Taroo: [sillä välin yleisölle] Voi voi, mitä minä nyt teen? Tästä seuraa pelkkää harmia. Kyllä minä tänään laulaisin laulun tai pari, mutta jos sen teen kutsuu isäntä minut aina, kun hänellä on vieraita. ”Taroo, laulahan tänäänkin!” ”Lau-

lapas taas, Taroo!” Hankaluuksia, hankaluuksia. Täytyy koettaa keksiä jotakin. [mietti] Ei mutta nyt minä sen keksinkin!

Isäntä: [tulee tuoden viiniruukkua ja kuppia] No niin, no niin, istuhan alas, Taroo.

Taroo: Kiitos, kiitos. [istuutuu]

Isäntä: [myös istuutuen] Kas niin, juohan kupillinen.

Taroo: Onpas iso kuppi.

Isäntä: Siksi että säästäisimme aikaa.

Taroo: Antakaa kun minä kaadan.

Isäntä: Ei vaan minä kaadan, minusta on lystikästä tarjoilla sinulle.

Taroo: Minua aivan nolottaa.

Isäntä: [kaataa] Noin, noin, kas tässä.

Taroo: [pitelee kuppia molemmin käsin] Ohhoh, tulipa täyteen.

Isäntä: Täyteen pitikin tulla.

Taroo: Kiitoksia. Minä nyt sitten juon. [juo]

Isäntä: Juo joutuin. No niin, no niin, alahan laulaa.

Taroo: [juotuaan] Joko minun nyt pitäisi laulaa?

Isäntä: Nyt, nyt.

Taroo: Ei kuulkaahan, en minä yhden kupin jälkeen vielä oikein osaa laulaa.

Isäntä: Jaaha, sitten kaadan toisenkin kupillisen.

Taroo: Olkaa niin ystävällinen.

Isäntä: Tottahan toki. Tässä, tässä. [kaataa]

Taroo: [pitelee kuppia] Ohhoh, tulipa täyteen.

Isäntä: Täyteen oli tarkoitus nytkin. Juohan pian.

Taroo: Paljon kiitoksia. [juo]

Isäntä: No niin, alahan laulaa.

Taroo: [juotuaan] Tepä olette kärsimätön. Viini ei ole vielä ehtinyt valua vatsaankaan asti.

Isäntä: Minä vain haluaisin pian kuulla lauluasi.

Taroo: Mutta kolmas malja tuottaa onnea. Jos saisin vielä kupillisen niin laulaisin sen jälkeen.

Isäntä: Olkoon menneeksi, minä kaadan.

Taroo: Nolottaa niin kovasti vaivata teitä yhtä mittaa.

Isäntä: [kaataa] Kas noin, kas noin.

Taroo: [nostaa kupin] Kiitoksia taas. [juo]

Isäntä: Juo pian nyt.

Taroo: [juotuaan] No niin. Siivotkaa syrjään, olkaa hyvä.

Isäntä: Siivoan, siivoan. [siirtää ruukun ja kupin syrjään] No, ja nyt: alahan laulaa.

Taroo: Mutta kuulkaa kun minulla on toinenkin paha lauluvika.

Isäntä: Mikä sitten?

Taroo: Asia on nähkääs niin että pidän laulaessani aina päätä vaimoni sylissä. En osaa laulaa muutoin kuin makuulla.

Isäntä: Kuules tuota! Et muka osaa laulaa kuin makuulla?

Taroo: Niin, jos yritän laulaa istualtani en saa ääntä kulkemaan.

Isäntä: Mitä, et saa ääntä kulkemaan?

Taroo: En sitten ollenkaan.

Isäntä: Ohhoh, sepä ihmeellistä. No, saat lainata minun syliäni. Paina pääsi siihen ja laula.

Taroo: Hyvä on, koetan laulaa jos saan kuvitella että teidän sylinne on vaimoni syli.

Isäntä: Kuvittele mitä tahansa, kunhan alat heti laulaa.

Taroo: Älkää panko pahaksenne. [painaa päänsä isännän syliin] Jos minä sitten laulan.

Isäntä: Laula jo, laula jo.

Taroo: [laulaa pää isännän sylissä]
 Silta vie yli rotkon
 Takama-vuorelle.
 Jumalten laulu alkaa,
 tulkaa esittämään
 Yamaton tanssia.
 [vaikenee, kohottaa yläruumistaan]

Isäntä: Tam, tam, taramtam tam! Hienoa, hienoa.

Taroo: Ei ei, se oli aivan surkea esitys.

Isäntä: Kauniistihan sinun äänesi kulkee. Uskomatonta! Koetapa nyt laulaa istuoltasi.

Taroo: Niin kuin jo aikaisemmin sanoin, jos yritän laulaa istuoltani en saa ääntä kulkemaan.

Isäntä: Yritä nyt vaikkei ääntä tulisikaan.

Taroo: Hyvä on, minä yritän. [availee suutaan kuin laulaisi ilman ääntä] Ei ei, se ei onnistu vaikka miten yrittäisin.

Isäntä: Ohhoh, tuota minä en käsitä.

Taroo: Ihmeellistä se minusta itsestänikin on.

Isäntä: Minkä sille sitten mahtaa. Paina pääsi takaisin syliini ja laula lisää.

Taroo: Älkää vaatiko enempää, olkaa niin kiltti.

Isäntä: Kyllä kyllä, sinun on laulettava vielä jokin pitempi laulu.

Taroo: Vieläkö minun pitää laulaa?

Isäntä: Nimenomaan.

Taroo: Suokaa sitten taas anteeksi. [painaa päänsä isännän syliin]
 Kauniin Kioton
 kirsikkapuut kukkivat –
 sanat eivät riitä sitä kuvaamaa
 Idässä Gion ja Kiyomizu-temppele

Otowan kirkas vesiputous
 joka pauhaa kuin myrsky
 niin että sen vierellä
 kukat varisevat puista.
 Lännessä Hoorin ja Sagan temppelit
 lakkaamatta pyörivät
 vesirattaat joessa.
 Pienet aallot juoksevat
 patolammen pinnalla.
 Vesi huuhtoo
 rannan pajujen riippaoksia,
 bambunoksat hellivät
 varpuspalleroisia,
 tuuli sivelee
 niityn ruohonkorsia,
 vaunun aisat hierontävät
 kadun vetojuhtia,
 petkel survoo
 teetä huhmaressa,
 ja aivan totta,
 unohdinpa kerrassaan:
 ilveilijä ravistelee
 helistintä kädessään.
 Kaikkiällä vallitsee
 onni ja rauha,
 ikaikainen rauha.

[aina välillä isäntä kohottaa Teroon yläruumista, jolloin laulu lakkaa kuulumasta; kun hän laskee Teroon pään alas, alkaa ääni taas kuulua, kunnes Taroo menee sekaisin ja laulaakin pään ollessa koholla, vaikenee sen ollessa isännän sylissä; säkeen ”unohdinpa kerrassaan” kohdalla hän innoissaan nousee ylös ja alkaa tanssia horjuen juopuneesti]

Isäntä: [astuu syrjemmäs Teroon noustessa tanssimaan; sanoo laulun säkeiden välissä] Arvasinhan minä sen: unohdit kun innostuit. [laulun loputtua] No niin, Taroo-poikaseni.

Taroo: Niin?

Isäntä: Kyllähän sinusta ääntä lähtee, ja kaunis ääni lähteekin.

Taroo: [lyö kätensä yhteen] Hoo! Armollinen Buddha! Minä unohdin! Antakaa anteeksi! Antakaa anteeksi! [pakenee juosten näyttämöltä]

Isäntä: Hei! En minä sinulle mitään tee! Laula vielä, Taroo! Odota, odota! [lähtee Teroon perään]

Loppu

KANTAN

*Tämän noo-näytelmän kirjoittaja on joidenkin lähteiden mukaan
Zeami (1363-1443)*

Henkilöt:

majatalon emäntä

nuori Ro

keisarin sanansaattaja

kaksi kantotuolin kantajaa

lapsi

hoviherroja

kuoro

Majatalon emäntä: Asun Kiinassa, Kantanin kylässä. Kauan sitten majatalossani yöpynyt taolainen velho lahjoitti minulle maksuksi yösjasta tyynyn jota sanotaan Kantanin tyynyksi. Joka nukkuu se päänalusenaan näkee hetken ajan unta jossa oivaltaa menneen ja tulevan. Jos tänne tänään tulee matkamiehiä, neuvokaa heidät luokseni, olkaa niin ystävällisiä.

Ro:

Kuljen harhaillen tässä
murheen maailmassa,
kuljen harhaillen tässä
murheen maailmassa:
milloin löydän tieni pois
unen harhoista.

Olen kotoisin Shokun maan rajoilta, nimeni on Ro. Vaikka olen syntynyt ihmiseksi, en osaa panna toivoani Buddhan oppiin; ajatukseni vaeltavat sekavina aamusta iltaan. Mutta kuulin, että Son maassa Yoohi -vuorella asuu kunnianarvoisa viisas: menenpä kysymään häneltä vastausta ihmiselämän tärkeimpään kysymykseen, ajattelin. Niinpä kiirehdin nyt Yoohi-vuorelle.

Tuttu kotimaa
jää kaukaisten pilvien
toiselle puolen,
jää kaukaisten pilvien
toiselle puolen.

Kuljen yli vuoren ja
taas yli vuoren:
ylläni matkakaapu,
en viivy missään.
Ilta tulee nummille,
vuorille, kyliin;
vieras seutu, vaikkakin
nimeltä tuttu –
olenkin jo saapunut
Kantanin kylään,
olenkin jo saapunut
Kantanin kylään.

Kiiruhdin matkallani ja ehätin Kantanin kylään. Vaikka aurinko on vielä korkealla, aion etsiä täältä yösjän. – Hoi, onko täällä ketään?

Majatalon emäntä: Kuka kysyy?

Ro: Olen matkamies. Haluaisin majapaikan yhdeksi yöksi.

Majatalon emäntä: Se järjestyy helposti. Tulkaa sisään. Istukaa aluksi tähän, olkaa hyvä. Näen että olette yksinäinen matkamies, mutta saanko kysyä mistä tulette ja minne menette?

Ro: Olen kotoisin Shokun maan rajoilta, nimeni on Ro. Vaikka olen syntynyt ihmiseksi, en osaa panna toivoani Buddhan oppiin; ajatukseni vaeltavat sekavina aamusta iltaan. Mutta kuulin, että Son maassa Yoohi-vuorella asuu kunnianarvoisa viisas ja päätin lähteä kysymään häneltä vastausta ihmiselämän tärkeimpään kysymykseen.

Majatalon emäntä: Tulette pitkän matkan takaa. Muuan kauan sitten majatalossani yöpynyt taolainen velho lahjoitti minulle maksuksi yösiljasta tyynyn jota sanotaan Kantanin tyynyksi. Joka nukkuu se päänalusenaan näkee hetken ajan unta jossa oivaltaa menneen ja tulevan. Ehkä te haluaisitte nukahtaa hetkeksi pää Kantanin tyynyllä?

Ro: Ja missä se tyyny on?

Majatalon emäntä: Kantanin tyyny on tuossa huoneessa.

Ro: Siispä menen sinne ja torkahdan hetkeksi.

Majatalon emäntä: Ja minä käsken sillä välin keittää teille hirssiä. – Muuan matkamies yöpyy meillä tänään, keittäkää hänelle hirssiä.

[majatalon emäntä poistuu]

Ro: Tämäkö sitten on Kantanin tyyny, josta olen kuullut puhuttavan? Portti tulevaisuuteen; katsopna kokeeksi mitä uni kertoo minun elämästäni. Tämä on oikea taivaan lahja.

– Sadekuuro yllätti,
hakeuduin suojaan –

Kuoro:

Sadekuuro yllätti,
hakeuduin suojaan:
pysähdyin majataloon
keskellä päivää.
Torkahdan nähdäkseni
lyhyen unen,
pää Kantanin tyynyllä
heitän makuulle –
pää Kantanin tyynyllä
heitän makuulle.

[Ro nukahtaa; Son keisarin sanansaattaja tulee vuoteen ääreen jäljessään kantotuolin kantajat]

Keisarin sanansaattaja: Minulla on tärkeää asiaa herra Rolle.

Ro: Kuka te olette?

Keisarin sanansaattaja: Olen tullut tuomaan teille sanaa, että Son keisari haluaa luovuttaa teille arvonsa ja asemansa.

Ro: Käsittämätöntä – miksi minut nimitettäisiin hallitsijaksi?

Keisarin sanansaattaja: Sitä minä en osaa sanoa. Varmaankin suotuisat merkit kasvoillanne osoittavat teidät kyvykkääksi hallitsemaan maailmaa. Nouskaa siis kiireimmiten kantotuoliin.

Ro:

Mitä tämä merkinnee –
kantotuolissa
säihkyvät jalokivet
kuin kastehelmet.
Outo ja kokematon,
minne päädynkään?

Keisarin sanansaattaja: [Ron puolesta]
Tällaista en osannut
kuvitellakaan,

Ro:

tuntuu kuin kohoaisin

Keisarin sanansaattaja: [Ron puolesta]
suoraan taivaaseen.

Kuoro:

Säihkyvä kantotuoli
Buddhan lain tiellä –
kantotuoli vie Rota
Buddhan lain tielle:
kunnian kukoistus on
häilyvää unta,
mutta hän ei tajua
unta uneksi.
Ihme! Hänestä tulee ylhäinen
kuin taivaan pilvet.

[kantotuolinkantajat poistuvat, lapsi ja hoviherrat tulevat; keisarin sanansaattaja poistuu]

Tämä näkymä
on suurenmoinen –
tämä näkymä
on suurenmoinen:

palatsi, ylhäisempi
 taivaan pilviä,
 ja kuutamokin täällä
 hohtaa kirkaammin.
 Lohikäärmepaviljonki ja
 Pilarihalli;
 kaikki sädehtii, loistaa –
 todella ihmeellistä!
 Pihamaan peittää
 kultainen ja hopeinen hiekka,
 jalokivin silatuista porteista
 tulee ja menee
 valonsäteisiin pukeutuneita ihmisiä.
 Buddhan maassa, kerrotaan,
 on Riemullisen katseen kaupunki:
 totisesti, vain siellä
 voi kuvitella vallitsevan
 samanlaisen ilon kuin täällä.
 – Sinulle lahjoitetaan
 tuhansia aarteita,
 kymmeniätuhansia aarteita;
 tuhansien kartanoiden,
 kymmenientuhansien kartanoiden
 valtiaat marssivat eteesi,
 värikkäät liput liehuvat taivaalla,
 maa jyrisee.
 Eläköönhuudoilla ei loppua,
 eläköönhuudoilla ei loppua.

Ro:

Idän puolella yli
 kolmenkymmenen sylen korkuinen

Kuoro:

hopeavuori, ja sen laella
 kultainen auringonkehrä.

Ro:

Lännen puolella yli
 kolmenkymmenen sylen korkuinen

Kuoro:

kultavuori, ja sen laella
 hopeinen kuunkehrä.
 Ne muistuttavat runon sanoista:
 ”Pitkän iän palatsissa

seisahtavat kevät ja syksy;
Kuolemattomuuden portin edessä
aurinko ja kuu hidastavat kulkuaan.”

Hoviherra: Suvaitkaa kuunnella asiaani. Olette ollut vallassa jo viisikymmentä vuotta. Jos juotte tätä taikajuomaa, elätte tuhannen vuoden ikäiseksi. Siksi toin teille Taivaan sakeaa vettä ja Iltausvan maljan.

Ro: Taivaan sakeaa vettä? Mitä se on?

Hoviherra: Se on velhojen viinin nimi.

Ro: Entä Iltausvan malja?

Hoviherra: Se taas on velhojen viinimaljan nimi.

Ro:
Tuhannen vuoden iän
suo krysanteemiviini.

Hoviherra:
Kukoistuksen kevät on
kymmentuhatvuotinen.

Ro:
Ruhtinas mahtava,

Hoviherra:
kansaa voi hyvin.

[hoviherra kaataa viiniä lapselle]

Kuoro:
Valtakunnassa
ikuinen rauha,
valtakunnassa
ikuinen rauha.
Elämä yhä
kukoistavampaa,
riemu kasvaa,
tarttukaa maljaan, juokaa
krysanteemiviiniä
kukin vuorollaan.

[lapsi kaataa viiniä Rolle]

Ro:

Pankaa malja kiertämään –

[lapsi alkaa tanssia]

Kuoro:

pankaa malja kiertämään.
 Jos Krysanteemijoessa kelluva malja
 ui nopeasti virran viemänä,
 pysäytä se joutuin.
 Krysanteemikaavun
 kukkaishihat hulmuten
 käsi ojentuu,
 kääntyy takaisin:
 malja sädehtii,
 ikuisesti kiertävä
 kuin kuu taivaalla.

Lapsi:

Jos kaste peittää –

Kuoro:

”Jos kaste peittää
 majani krysanteemit
 tänä päivänä
 joka vuonna, niin milloin
 tässä on syvä lampi?”
 Niin kauan kestää, niin kauan kestää
 teidänkin elämänne.
 Tämä ihmejuoma
 pulppuaa lähteestä
 sitä runsaammin
 mitä enemmän sitä ammentaa.
 Juo krysanteemivettä:
 samanmakuista varmaan
 on mesikaste.
 Mieli keventyy,
 tuntuu nousevan lentoon
 aamunkoiton taivaalle –
 ilo ei tunne rajaa
 yön ja päivän välillä;
 mitään loisteliaampaa,
 mitään yltäkyläisempää
 voi tuskin olla.

[lapsi lopettaa tanssimisen, vetäytyy syrjään; Ro alkaa tanssia]

Ro:

Kauanko vielä jatkuu
kukoistuksen kevättä?

Kuoro:

Onko sekin ikuista
kuin kuu aamutaivaalla?

Ro:

Tanssin kuun miehen tanssin,
kaavun hihat liehuen
kuin pilvet, kuin höyhenet.
Laulan riemulaulua,
laulan koko yön.

Kuoro:

Laulan koko yön.
Taas nousee aurinko,
päivä kirkastuu.
Kun luulin: lienee yö,

Ro:

tulikin päivä.

Kuoro:

Kun luulin: on päivä

Ro:

kuu hohti kirkkaana.

Kuoro:

Kun kevään kukat kukkivat,

Ro:

jo syveni ruskan puna.

Kuoro:

Arvelin: nyt on kesä,

Ro:

ja tuiskusi lunta.

Kuoro:

Vuodenajat vaihtuivat
silmieni edessä:
kevät, kesä, syksy, talvi –
kymmentuhatta puuta

ja tuhat yrttiä
 puhkesivat kukkaan
 yhdellä kertaa.
 Miten hauskaa!
 Miten ihmeellistä!
 – Niin aika riensi,
 päivät kuluivat –
 niin aika riensi,
 päivät kuluivat.
 Viiden vuosikymmenen
 kukoistus kuihtui:
 todellisuudessahan
 se oli unta.
 Kaikki katosi, haihtui:
 olin torkahtanut ja
 heräsin unestani
 pää Kantanin tyynyllä.

Majatalon emäntä: [koputtaen viuhkalla Ron vuodetta] Hoi, matkamies! Hirssinne on kypsää! Nouskaa joutuin syömään!

[majatalon emäntä poistuu]

Ro:

Ro heräsi unestaan –

Kuoro:

Ro heräsi unestaan:
 poissa viiden vuosikymmenen
 kunnia ja kukoistus.
 Hän nousi hölmistyneenä.

Ro:

Kaikki lukuisten

Kuoro:

vaimojen heleät äänet

Ro:

– tuulen suhinaa männyissä.

Kuoro:

Palatsin paviljongit
 ja korkeat tornit

Ro:

– kantanilainen majatalo.

Kuoro:

Kunnian ja mahdin

Ro:

viisi vuosikymmentä

Kuoro:

kuluivat unessa sillä välin kuin

Ro:

kattilallinen hirssiä kypsä.

Kuoro:

Ihmeellistä! Käsittämätöntä!

Ro:

Pohdi tarkoin ihmiselämää:

Kuoro:

Kun elämä loppuu,
sadan vuoden riemu on
lopulta unta.
Hyvästi, viisikymmentä kunnian vuotta,
haaveet mahdista, pitkästä iästä,
hyvästi viiden vuosikymmenen
riemut, kuninkuus.
Totisesti: kaikki silkkaa unta,
hirssin kypsyttyä kadonnutta.

Ro:

Oi kolme aarretta, oi kolme aarretta.

Kuoro:

Lähdin etsimään
viisasta mestaria
joka neuvoisi
tien pois maailman harhoista –
vihdoin ymmärrän:
tämä tyynty on
se viisas mestari.
Siunattu uni, jonka
Kantanin tyynty näytti:
oivalsin, että elämä on unta.
Löysin mitä etsin ja
nyt voin palata kotiin.

Loppu

Lähteet:

Lähdeteksti *Kantan* teoksessa *Yookyokushuu II*, toim. Koyama Hiroshi, Satoo Kikuo ja Satoo Ken'ichiroo; *Nihon koten bungaku zenshuu* n:o 34, Shoogakukan, Tokio 1975.

Kantan perustuu vanhaan kiinalaiseen tarinaan, joka tunnetaan monena versiona monella nimellä: ”Kantanin tyyny”, ”Kertomus tyynystä”, ”Kantanin uni”, ”Hirssiuni”, ”Nuoren Ron uni”. *Noo*-tekstin arvellaan olevan Zeamin kirjoittama, mutta täyttää varmuutta siitä ei ole.

Kantan on vahvasti taolaisten uskomuksien ja buddhalaisen kaiken katoavaisuutta painottavan filosofian värittämä tarina, joka sisältää myös useita japanilaisen runouden sitaatteja. Toden unenomaisuus tai unen tuntuminen todelta on yksi *noo*-näytelmien (ja Zeamin) usein viljelemiä aiheita. Tämän tekstin keskeinen teema, ajan kulun nopeus ja suhteellisuus, esiintyy monissa muissakin japanilaisissa ja kiinalaisissa saduissa ja tarinoissa: milloin ihminen yhden unen aikana näkee koko lopun elämänsä kulun ja herättyään on viisastunut, kuten tässä, milloin hän matkustaa vaikkapa Lohikäärmekuninkaan palatsiin ja viettää siellä kuukauden ja kotiin palattuun oivaltaa, että todellisuuden maailmassa on kulunut vuosisata tai -satoja. Eikä teema ole lainkaan vieras muissakaan kulttuureissa.

Huomautuksia suomennokseen:

Kantan on kiinaksi *Hantan*.

Ro eli Rosei on kiinaksi Lu-sheng.

Shoku on kiinaksi Shu, muinainen valtio, joka sijaitsi nyk. Setshuanin, Kueichoun, Yunnanin ja Shensin maakuntien alueella.

So on kiinaksi Chu, se on muinainen valtio, sijaitsi joka Yangtse-joen keskijuoksulla nyk.

Hupein ja Hunanin maakuntien alueella. Hantanin kaupunki ei sijaitse Shun ja Chun välisen matkan varrella.

Yoohi-vuori on kiinaksi Yangfei-vuori, sen sijainti ei ole tiedossa.

Lohikäärmepaviljonki: Yünlung-ko, 'Pilviin nousevan lohikäärmeen paviljonki', palatsirakennuksen nimi; alkuperä tuntematon.

Pilarihalli: Afang-tien, Ch'in-dynastian keisari Shih Huangin v. 212 eKr rakennuttama palatsi.

Buddhan maa: japaniksi Jakkoo, Joojakkoodo, kiinaksi Ch'ang chi kuang t'u, 'Alati tyyni ja sädehtivä maa', Buddhakchétra.

Riemullisen katseen kaupunki: japaniksi Kikenjoo, kiinaksi Hsi chien ch'eng, Buddhan kaupunki Suméru-vuoren laella, Pryadarsana.

"Pitkän iän palatsissa...": Hooinin (Yoshishige no Yasutane, n. 930–1002) kiinankielinen onnitteleluruno runo Wakan rooeishuu -antologiassa; alkuperäisessä runossa sanotaan Pitkän iän palatsiin kertyvän ylenpalttisesti kevätä ja syksyä. Pitkän iän palatsi oli T'ang-keisareiden asuinpalatsi, Kuolemattomuuden portti Han-keisareiden palatsissa.

Krysanteemiviini: yhdeksännen kuun yhdeksännen päivän juhlassa juotu riisiviini, jossa kelluu krysanteemin terälehtiä; sen uskottiin pidentävän ikää.

Krysanteemijoessa kelluva malja: kolmannen kuun kolmannen päivän juhlassa annettiin

viinimaljojen kellua purosissa; juhlijat nostivat kukin vuorollaan maljan ja tyhjensivät sen seipitettyään ensin juhlaan sopivan runon. Krysanteemijoki viittaa tarinaan Nan-yingin vuorille karkotetusta nuorukaisesta, joka joi krysanteeminkukille laskeutunutta kastetta ja eli 700-vuotiaaksi; samaa kastetta valui laakson jokeen, Krysanteemijokeen, jonka alajuoksun asukkaatkin elivät pitkäikäisiksi juotuaan joen vettä.

Jos malja ui nopeasti ohi: viittaus Gakin (Sugawara no Masanori, eli 900- luvulla) runoon Wakan rooeishuu -antologiassa: "Jos malja törmäilee kiviin ja kelluu hitaasti, jokainen mielessään odottaa sitä kärsimättömänä (koska runo on jo valmis); jos se virran tuomana ui nopeasti, pysäyttäkää se joutuin (jotta ehditään seipittää runo)."

Käsi ojentuu, kääntyy takaisin: kuvaa tanssin liikkeitä.

"Jos kaste...": Kiyowara no Motosuken (908–990) runo *Shuuishuu*-antologiassa. Tänä päivänä joka vuonna: yhdeksännen kuun yhdeksäntenä, krysanteemijuhlan päivänä.

Mesikaste: kuolemattomien juoma.

Oi kolme aarretta: 'Namu sanboo', kiinaksi 'Namo san pao', hämmästyksen hetkellä käytetty siunaus; kolme aarretta ovat Buddha, opetukset ja munkkien veljeskunta.

”TÄDIN VIINI” (Oba ga sake)

Kyoogen-näytelmä.

Henkilöt:

veljenpoika ja täti

Veljenpoika: Olen kotoisin näiltä seuduilta, mutta tätini asuu tuolla vuoren toisella puolella. Täti tekee joka vuosi viiniä myyntiin – hän vain on tavattoman saita: käyn silloin tällöin häntä tervehtimässä, mutta hän ei ole vielä koskaan tarjonnut minulle kulaustakaan vaikka hänellä on viiniä ruukuittain. Tänään mieleeni kuitenkin juolahti keino jonka avulla aion päästä juomaan tädin viiniä. Lähdenkin heti hänen luokseen. [lähtee kävelemään] Saitureita tässä maailmassa totta vieköön riittää, mutta tuskin ketään joka olisi yhtä saita kuin meidän täti. Silti lupaan, että kotiin en tänään lähde ennen kuin olen juonut hänen viiniään! [pysähtyy kierrettyään näyttämön] No niin, olenkin jo perillä. Hohoi, hohoi täti, oletko kotona?

Täti: [istuen] Kuka siellä?

Veljenpoika: Minä vain.

Täti: Ai sinäkö! Sinua ei ole aikoihin näkynytkään. Hyvinkö olet voinut?

Veljenpoika: On ollut yhtä ja toista puuhaa, anteeksi vain etten ole ehtinyt aiemmin piipahtaa. Täti näyttää yhtä terveeltä kuin aina.

Täti: Minä olen entiselläni, niin kuin näet.

Veljenpoika: No, tekeekö täti viiniä tänäkin vuonna?

Täti: Teen kuin teenkin, entiseen tapaan. Ja ilokseni se onkin tänä vuonna onnistunut paremmin kuin koskaan.

Veljenpoika: Kas kas, sehän suurenmoinen uutinen. – Tuota, tulin vain käväisemään, ei minulla mitään erityistä asiaa ole. Kun meidän kylässä ihmisillä ei ole juuri muutakaan tekemistä, on siellä alettu viime aikoina kovasti harrastaa viinin juomista, ja minulle tulikin mieleen että jos tädin viini on onnistunut hyvin, voisin ottaa myydäkseni sitä meidän kyläläisille. Mitä mieltä täti siitä olisi?

Täti: Oi oi, sehän on ystävällistä. Koeta myydä sitä jos vain voit.

Veljenpoika: Selvä juttu, minä myyn. Mutta ensin minun kai täytyy maistaa onko viini hyvää vai huonoa. Saisinko vähän maistiaisia?

Täti: Ei ei, juurihan sanoin että se on parempaa kuin koskaan, ei sitä tarvitse maistaa. Sanot vain myydessäsi että sen on erinomaista.

Veljenpoika: Mutta vaikka täti kehuisi sitä miten hyväksi tahansa, minä en tiedä ennen kuin maistan. Sitä paitsi jotkut pitävät makeasta, jotkut kuivasta viinistä. En minä sitä juoda halua, minä vain maistaisin vähän.

Täti: Höpsis, myyt sitä makeana niille jotka pitävät makeasta, kuivana niille jotka pitävät kuivasta. Sitä paitsi minulla ei tänään ole ollut vielä ainuttakaan asiakasta, ja siitä seuraa vain huonoa onnea jos tarjoaa jollekulle ennen kuin päivän myynti on alkanut.

Veljenpoika: Niin mutta enkös minä ole ensimmäinen asiakas jos täti tarjoaa minulle?

Täti: Ei ei, et sinä olisi asiakas kun et maksakaan mitään.

Veljenpoika: Mitä, en muka ole asiakas kun en maksa.

Täti: Niin juuri.

Veljenpoika: Oijoi, onpa täti pikkutarkka. Jos täti tarjoaa minulle minä olen kyllä päivän ensimmäinen asiakas. Miksi minun muuten pitäisi maksaa? Ei kai täti ottaisi rahaa vaikka tarjoaisin, enhän minä juoda halua. Minä vain maistaisin.

Täti: Ei ei, en anna vaikka miten ruinaat.

Veljenpoika: Että eikö täti anna minun maistaa?

Täti: Älä intä! En anna, sanoinhan jo. [kääntyy katsomaan yleisöä]

Veljenpoika: No hyvä on sitten. En minä sitten maista. No, minä tästä sitten lähdenkin. [nousee]

Täti: Joko sinä olet lähdössä?

Veljenpoika: Näkemiin, näkemiin.

Täti: Kiitoksia käynnistä.

Veljenpoika: Kiitos kiitos. [astuu syrjemmäs] – Mikä kitupiikki! Ei antanut tilkkaakaan kaiken sen puhumisen jälkeen. Mitähän tässä pitäisi tehdä? [mietti] Ahaa, nyt sen keksin! Tämä ei voi epäonnistua! [palaa äskeiselle paikalleen; istuu] Hei täti! Oletko vielä täällä?

Täti: Ai, etkö sinä vielä lähtenytäkään?

Veljenpoika: Käännyin takaisin kun muistin että minulla oli tädille vielä yksi asia jonka unhodin äsken sanoa.

Täti: No, mitä se sitten oli?

Veljenpoika: Sellaista vain, että tässä vähän aikaa sitten meidän kylään ilmestyi aina neljän jälkeen iltapäivällä ihan hirveä paholainen.

Täti: Ohhoh!

Veljenpoika: Mutta sitten kylän pojat ajoivat sen seipäiden kanssa pakoon. Ker-toivat ajaneensa sen vuoren toiselle puolen, ja kun täti asuu meidän kylästä katsoen juuri vuoren toisella puolen ja vielä yksin tällaisessa syrjäisessä talossa piti sanomani että tädin pitäisi aina neljän jälkeen lukita ovet huolellisesti.

Täti: Voi sentään, olipa hyvä että tulit varoittamaan. Kun minä nyt kerran asun täällä aivan yksinäni niin minä suljenkin puodin kello neljältä ja olen varuillani.

Veljenpoika: Niin, tämä minulla oli mielessäni mutta unohdin sen kokonaan ja käännyin sitten varta vasten takaisin kertomaan sen tädille.

Täti: Kiitoksia oikein paljon.

Veljenpoika: Minä taas lähdenkin tästä.

Täti: Joko sinun pitää mennä?

Veljenpoika: Näkemiin, näkemiin.

Täti: Kiitoksia vielä käynnistä.

Veljenpoika: Kiitos, kiitos. [siirtyy syrjempään] Hohoo, hienoa hienoa, hän uskoi joka sanan. Mutta minulla oli syyni narrata tättä: löysin tien varresta paholaisnaamion – nyt panen sen kasvoilleni ja menen pelottelemaan häntä. Luulenpa että pääsen juomaan viiniä mielin määrin. [menee näyttämön takaosaan; istuu selkä yleisöön päin]

Täti: [nousee seisomaan, ottaa pari askelta] Äsken veljenpoikani kävi kertomassa että neljän jälkeen tänne voi tulla hirvittävä paholainen. Kello on jo neljä; suljenkin tästä puotini ja lukitsen ovet. [elehtii kuin sulkisi ovia] Klonk klonk, klonk klonk, pom pom. No niin, kaikki on kunnossa. [istuutuu äskeiselle paikalleen]

Veljenpoika: [paholaisnaamio kasvoillaan; varjostaa päätään hihallaan] Päivää! Onko kukaan kotona!

Täti: Kuulkaa te siellä ovella, kello on jo yli neljän ja olen sulkenut puotini. Jos teillä on asiaa, tulkaa huomenna uudelleen.

Veljenpoika: Minä olen tuolta naapurista. Meille tuli vieraita ja nyt tarvittaisiin pian viiniä. Avatkaa, olkaa hyvä.

Täti: Ai, sanoitteko että olette naapurista?

Veljenpoika: Naapurista naapurista.

Täti: No voinhan minä sitten avata. [nousee; elehtii kuin avaisi oven] Klonk klonk, klonk klonk.

Veljenpoika: [ojentaa molemmat kätensä, tömistelee jaloillaan] Nyt minä syön sinut! Syön sinut, syön sinut! [ajaa takaa tatiä]

Täti: [pakenee kiertäen näyttämöä] Iiii, kauheata, kauheata! Päästäkää minut! Älkää tehkö pahaa! [paettuaan nurkkaan päin heittäytyy maahan]

Veljenpoika: [pysähtyy vähän matkan päähän] Aijai mokomaa akkaa.

Täti: Huuu.

Veljenpoika: Tuollainen rumilus, taidat leikkiä jotakin sankaria kun uskallat olla yksin syrjäisessä talossa neljän jälkeen. Nainen kaiken lisäksi. Minä syön sinut yhdellä suupalalla päästä jalkoihin. Haa! [ojentaa kätensä pelottavasti tatiä kohden]

Täti: Iiii, kauheaa! En minä mitään sankaria leiki. Säästäkää minun henkeni, olkaa kiltti.

Veljenpoika: Vai haluaisit sinä säilyttää henkesi?

Täti: Haluan, haluan! Säästäkää henkeni!

Veljenpoika: Totteletkos minua jos säästän henkesi?

Täti: Tottelen! Teen mitä tahansa sanotte!

Veljenpoika: No, ensiksikin: sinä olet kauhean saita.

Täti: Ei ei, en minä ole ollenkaan saita.

Veljenpoika: Kyllä minä tiedän.

Täti: Hui!

Veljenpoika: Eikö sinulla ole veljenpoika tuolla vuoren toisella puolella?

Täti: Tepä olette hyvin perillä asioista.

Veljenpoika: Tietenkin! Miten minä en sitä tietäisi?

Täti: Niin niin.

Veljenpoika: Ja kun veljenpoika tulee pitkän matkan takaa sinua tervehtimään et tarjoa hänelle viinintilkkaa vaikka sinulla on viiniä ruukkukaupalla.

Täti: Ei, kyllä minä aina tarjoan hänelle viiniä.

Veljenpoika: Kyllä minä tiedän!

Täti: Hui!

Veljenpoika: Vastedes kun hän tulee sinua tervehtimään tarjoa hänelle viiniä. Jos on kesä, jäähdytä se hyvin, ja jos on talvi, tarjoa lämmitettynä. Juota häntä niin kauan että hän sanoo: ”yök, en jaksakaan enempää”. No, juotatko vai etkö?

Täti: Juotan, juotan!

Veljenpoika: Jos et juota, syön sinut yhtenä suupalana päästä jalkoihin. Haaa! [uhkaa tätiä]

Täti: Voi hirveä! Kyllä minä juotan, säästäkää henkeni, olkaa niin kiltti!

Veljenpoika: Niin että juotat?

Täti: Juotan!

Veljenpoika: No jos tottelet minua, säästän henkesi.

Täti: Kiitoksia kovasti paljon.

Veljenpoika: No niin, kuules, minäkin satun pitämään viinistä.

Täti: Aaai?

Veljenpoika: Päästähän minut nyt viinivarastoosi juomaan.

Täti: En minä oikein tiedä...

Veljenpoika: Jos et tiedä niin syön sinut! Haaa! [uhkaa]

Täti: Oivoi, hirveätä! Juokaa vain, juokaa niin paljon kuin haluatte!

Veljenpoika: Mitä sanoit? Että saan juoda?

Täti: Niin juuri, juokaa!

Veljenpoika: Hyvä että vihdoin ymmärsit. No niin, muista ettet katsele minun perääni.

Täti: En katso vaikka käskettäisiin. Säästäkää vain minun henkeni, säästäkää olkaa kiltti.

Veljenpoika: [kävelee kohti keskinäyttämöä katsellen taakseen] Älä katso!

Täti: En katso.

Veljenpoika: Älä katso! [huomaa tädin nostavan päätään] No niin! Sinä katsoit! Nyt minä syön sinut! Haaa! [uhkaa]

Täti: Iiii, en minä katsonut, en minä katsonut!

Veljenpoika: Minähän kielsin katsomasta!

Täti: En minä katso.

Veljenpoika: Älä katso!

Täti: En katso.

Veljenpoika: Älä katso, älä katso, älä katso, älä katso, älä katso! [on tullut näyttämön keskelle] – No niin, tässä on siis viinivarasto. Sitten vain ovi auki! [on avaavinaan ovea] Klonk klonk, klonk klonk klonk. Ohhoh, onpa täällä ruukkuja! Tällainen määrä viiniä eikä voinut tarjota kulaustakaan! No niin, mistä aloitaisin. [vilkaisee tädin suuntaan] Älä vilkuile tänne, kuuletko! [astuu lähemmäs ramppia] Kas, tässähän on kannenavaaja. Sitä voinkin käyttää! Nooh, ensin kansi pois. [on avaavinaan ruukun kantta avaajalla] Hee hee hee aukesipas! [on ottavinaan kannen ruukusta] Mmm, mainion tuoksuista! Täytyy hakea jostakin kauha. [käy hakemassa kauhan taempaa; kääntyy välillä kohti tättä] Hei, kuuletko: älä katso tänne! [kääntyy kohti yleisöä, nauraa] Naiset, naiset, ne ovat hyväuskoisia olentoja! No niin, nyt juomaan! [istuutuu] Vihdoinkin! [ammentaa viiniä] Kippis! [aikoo juoda; muistaa naamion] Ohoo, aivan unohdin! [kohottaa vasemmalla kädellä naamiota, juo ja laskee taas naamion kasvoilleen] Aah! Aamusta asti minua on janottanut. Kulautin viinin alas sellaista vauhtia etten ehtinyt huomata miltä se maistui. Viileää viiniä täytyy oikein maistella, otankin toisen kauhallisen ja maistelen tarkoin. [ammentaa lisää, juo samalla tavalla kuin edellä] Toden totta, tädillä on täysi syy olla ylpeä viinistään. Tämä on tavattoman hyvää. Tekee mieli juoda vielä kolmaskin, mutta eipäs hätiköidä, juodaan kaikessa rauhassa. Hohoo, nytpäns keksinkin: pelottelen tällä akkaa. [kallistaa naamioitua päätään tättiin päin] Hei, äläpäs katso tännepäin! Jos katselet syön sinut päästä jalkoihin! Haa! [heiluttelee päätään, tömistelee jaloillaan; nauraa] Hahhah, aina vain parempaa! No niin, juodaanpa taas. [juo] Onpas, onpas! Näin hyvää viiniä en vielä koskaan ole juonut. Tekisi mieli juoda vielä, mutta täytyy varoa ettei tule

synkälle päälle. Iloinen sitä olla pitää kun kerran juo. Mitähän tekisin? Ei mutta keksinpä taas! [asettuu kyljelleen nojaten vasempaan kyynärpäähänsä, nostaa oikean jalan pystyyn ja asettaa naamion sen polvelle] Pelottelen häntä tällä! Hei, kuulehan, älä katso tännepäin! Jos katsot syön sinut yhtenä suupalana! Haaa! [tömistää oikeaa jalkaansa maahan pelotellen] Aijai, naisia on sitten helppo pitää kurissa. Tämähän on mukavaa! Juodaanpa taas! [juo kyljellään loikoen] Viini sen kun paranee mitä enemmän sitä juo. Otetaanpas taas. [ammentaa viiniä] Hei, älä katso! Syön sinut yhtenä suupalana päästä jalkoihin jos katsot! Haaa! [pelottelee naamio polvella samalla tavoin kuin äsken] Mikä vitsi! [juo] Joisinpä vieläkin, mutta taidan olla vähän humalassa. Taidankin juoda makuultani. [paneutuu makuulle viiniruukun kansi tyynynä; pelottelee tätiä] Älähän katsele tänne! Jos katselet syön sinut suihini! Haaa! Älä katso tännepäin, kuuletko! [on vähitellen tullut humalaan; nukahtaa]

Täti: [seisoo näyttämön laidalla] Tämä on hirveää! Se mitä veljenpoikani vähän aikaa sitten kertoi oli aivan totta. Pelastin hädin tuskin henkeni. Paholainen meni viinivarastoon juomaan, mutta nyt on tullut aivan hiljaista – varmaan se on jo lähtenyt tiehensä. Pelottaa kamalasti, mutta kai minun täytyy käydä katsomassa. Olisipa onni jos se olisi jo mennyt. [on puhuessaan hitaasti lähestynyt keskinäyttämöä; huomaa naamion veljenpojan polvessa ja heittäytyy maahan] Iiih, armoa armoa, säästäkää henkeni olkaa kiltti. Ei viinistä väliä, juokaa aivan niin paljon kuin haluatte ja lähtekää sitten pian pois. Hoi, kuuletteko? Miksi ette sano mitään? En tiedä mitä tehdä kun te vaikenette. Hohoi, kuuletteko? [kohottaa peloissaan päänsä, vilkuilee ympärilleen; nousee sitten ja astuu lähemmäs, tunnistaa veljenpojan, astuu syrjemmäs] Ai tuhannen tuhatta! Paholainen muka, minä olen pelännyt ja pelännyt ja se olikin veljenpoikani! [astuu veljenpojan viereen ja polkee jalkaa] Hei hei hei, senkin lurjus! Nousetkos siitä, nousetkos!

Veljenpoika: [makuulla] Minä syön sinut suihini!

Täti: Vieläkö sinä hoet typeryyksiäsi! Ylös siitä, ylös siitä! [ottaa polveen kiinnitetyn naamion]

Veljenpoika: [nousee, ottaa pääanalusenaan olleen kannen ja pitelee sitä kasvojensa edessä] Syön sinut suihini!

Täti: Mitä sinä luulet syöväsi? Kylläpä onnistuit minua huiputtamaan, senkin lurjus.

Veljenpoika: [pakenee horjuen näyttämöltä] Oijoi, anteeksi, anteeksi.

Täti: Ottakaa kiinni tuo roisto! Älkää päästäkö häntä, älkää päästäkö! Ottakaa kiinni! [poistuu ajaen veljenpoikaa takaa.]

Loppu

Japanilainen *kabuki*-näyttämö 1800-luvulla. Näyttämötyyppi kehittyi teehuoneiden puisista esiintymislavoista. Tässä tanssinäytelmässä kuoro ja samisen-luutun soittajat istuvat taustalla yleisön nähtävissä. Edessä vasemmalla rumpua soittaa *wagoto*-roolityyppiä edustava jalo miesshahmo. Oikealla on kaksi *onnagataa* eli naisosiin erikoistunutta miesnäyttelijää.

Yksityiskokoelma, kuva Jukka O. Miettinen

6. Japanin kabuki-teatteri

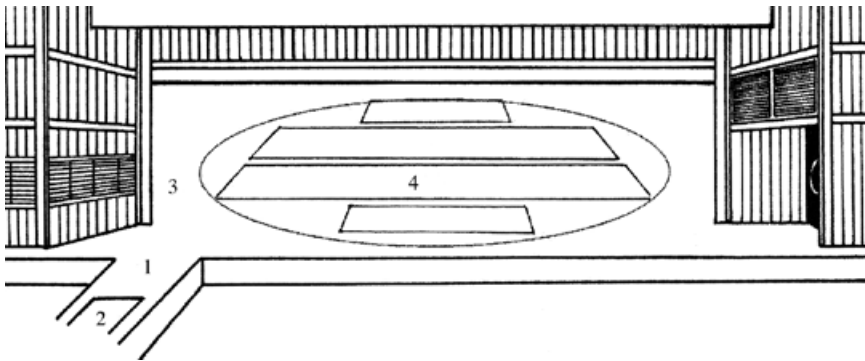
Esittely ja käännös **Miika Pölkki**

1600-luvun taitteessa pyhäkkötanssija Okuni esitti pienen näyttelijäseurueensa kanssa Kioton tempeleissä ja Kamojoen varrella aistivoimaisia tansseja, joiden eriskummallisesta ja poikkeavasta tyylistä laulun (*ka*), tanssin (*bu*) ja esiintymistaidon (*ki*) yhdistävä teatterimuoto sittemmin sai nimensä. Kaupunkilaisten keskuudessa nämä raisut, ristiinpukeutuneiden naisten esitykset saavuttivat suuren suosion, mutta hallinto karsasti kansanomaista tyyliä ja kielsi vuonna 1629 naisia esiintymästä. Seurueet jatkoivat toimintaansa salskeiden nuorukaisten voimin, mutta hallinto pelkasi nuorten poikien herättävän ylen aistillisia tuntemuksia ja päätti 1652 kieltää myös nuorten poikien esiintymisen. Tämän jälkeen näytelmiä esittivät ainoastaan miehet, ja osasta tuli naisosiin

erikoistuneita näyttelijöitä (*onnagata*). Toistuvia kieltoja langettaneen hallinnon nuiva linja kääntyi kuitenkin näyttelijöiden eduksi, sillä pian avoimen eroottiset esitykset kehittyivät hienovaraiseksi, näyttävin elein ja rytmikkään lausunnan voimin mielikuvia herätteleväksi teatterimuodoksi. Valtaosa yhä esitettävistä klassikoista ja vakiintuneista esitystyyleistä on peräisin 1600-luvun loppupuolelta. Pian tämän jälkeen kabukista kehittyi Edo-kauden (1603–1868) elinvoimaisin, riehakkain ja suosituin teatterimuoto.

Alkuvaiheessa näyttelijät kirjoittivat itse omat näytelmänsä. Esimerkiksi riehakkaasta tyylistään (*aragoto*) tunnettu Ichikawa Danjuuroo ensimmäinen (1660–1704) valloitti edolaiset räiskyvällä sanankäytöllään ja näyttävillä tempuillaan. Pian Edoon (nyk. Tokio) ja Osakaan perustetut teatterit kiinnittivät näytelmäkirjailijoita, joiden tehtävä oli laatia neljästä–kuudesta kohtauksesta koostuvia kokonaisuuksia tähtinäyttelijöiden erityistaitojen esittelemiseksi. Valtaosa näytelmistä syntyi käsikirjoittajien ja näyttelijöiden yhteistyön tuloksena, ja näytelmien kohtauksia yhdisteltiin vapaasti tarpeen mukaan. Monet myöhemmin kabukin repertuaariin vakiintuneet näytelmät ovatkin useammasta näytelmästä poimituista katkelmista kokoon harsittuja historiallisia kokonaisuuksia (*jidaimono*).

Ensimmäiset näytelmät kirjoitettiin miesvaltaisessa Edossa, shogunaatin uudessa kaupungissa. Danjuuroon hahmossa ruumillistuva raa’an voiman ja pröystäilevyyteen yltävän mahtailun leimaamasta tyylistä tuli edolaisen kabukin tunnusmerkki. Kauppiaiden kansoittamassa Osakassa kirjoitetut näytelmät sen sijaan olivat leimallisesti arkisia kommelluksia puivia, parodisin kääntein vaka-

Nykyinen *kabuki*-näyttämö on hyvin leveä. Katsomon takaseinästä johtaa näyttämölle *hanamichi*-silta (1), jonka kautta keskeiset roolityypit tekevät näyttävät sisääntulonsa ja poistumisensa. Sen näyttämönpuoleisessa päässä on lattialuukku yllättäviä ilmestymisiä varten (2). Monissa näytelmissä orkesteri on yleisöltä säleiköllä peitettynä (3). Pyörönäyttämö otettiin kabukissa käyttöön jo 1700-luvun lopulla (4). Se ja siinä olevat suuret luukkuhissijärjestelmät ovat olennainen osa kabukin mutkikasta näyttämökoneistoa.

vikoille ilkkuvia näytelmiä (*sewamono*), joista valtaosa kirjoitettiin ensin nukketatterin (*bunraku*) tarpeisiin. Velvollisuuksien ja kytevien tuntemusten välistä hiertävää suhdetta viiltävästi kuvaava osakalainen *kabuki* kehittyikin voimakkaita tunteita herätteleväksi ihmismielen tarkasteluksi. Nukketatterinäytelmät oli tapana julkaista sellaisenaan, mutta *kabuki*-näytelmistä julkaistiin yleensä vain kuvin varustettu tiivistelmä, sillä kursorista käsikirjoitusta muutettiin esityskohtaisesti. Koska kummassakin teatterissa esitykset kestivät koko päivän, vähemmän kiinnostavia kohtauksia alettiin karsia, ja sen vuoksi tunnetuimmat *kabuki*-näytelmät koostuvat vain suosituimmista kohtauksista.

Alkuvaiheessa näyttämön päälle viriteltiin vain katos, mutta 1720-luvulta alkaen teatterin rakennettiin yhä useammin suljetuiksi tiloiksi. Seuraavalla vuosikymmenellä teatterisalin vasempaan laitaan rakennettiin kukkaiskuja (*hanamichi*), jota pitkin näyttelijät saattoivat lähestyä näyttämöä yleisön keskeltä. Kukkaiskuja lähensi näyttelijöiden ja teatterin lattialla ruokailen esitystä seuraavan yleisön suhdetta. Ensin esityksiä järjestettiin vain päivisin, mutta näyttämöavustajien (*kooken*) kanniskelemien kynttilöiden ja soihtujen avulla kyettiin kohdentamaan huomio näyttelijöiden kasvoihin. Rajatun valon ja kaiken sisäänsä nielevän pimeyden välisestä jännitteestä tulikin *kabukille* ominaisen ilmaisukielen perusta.

Edossa toimi Nakamura-zan, Ichimura-zan, Morita-zan ja Yamamura-zan teatterit, mutta viimeksi mainittu tuhottiin vuonna 1714, kun erään näyttelijän ja shogunin palatsinaisen välinen suhde paljastui. Osakassa Naka no shibai ja Kado no shibai olivat tunnetuimmat, vaikka *kabuki*-näytelmiä esitettiin myös pienissä teattereissa ja temppelien pihoilla.

Kabuki-teatteri nojaa valovoimaisiin tähtinäyttelijöihin, joista kukin erikoistuu tietynlaisiin rooleihin, tyyliin ja tunnistettavaan temppeuihin. Vaikka yllätyksellisyyttä arvostetaan näytelmissä, näyttelijöiden odotetaan tukeutuvan mestareilta oppimiinsa perinteisiin muotoihin (*kata*), jotka toimivat liikkeen ja toiminnan lähtöasetelmana. Huonekunniksi järjestäytyneet näyttelijäsuvut vaalivat omaa esitystyyliaan (*ie no gei*), ja sen vuoksi esimerkiksi Danjuuroo ensimmäisen luomasta näyttävien sankarihahmojen tyylistä tuli hänen linjassaan esiintyviä Ichikawa-suvun näyttelijöitä yhdistävä tunnusmerkki. Kesken kaiken tapahtuva pysähtyminen ja dramaattisen asennon (*mie*) ottaminen rytmittää suhteettoman kokoihin pukuihin sonnustautuneita, voimakkain värein ehostettuja, lähes demonisia Ichikawa-linjan näyttelijöitä. Tämän edolaisen väkivoimaisen tyylin vastakohtana toimii lempeään sopusointuun (*wagoto*) pyrkivä kiotolainen, varsinkin tunteellisissa päärooleissa käytettävä verkkainen tyyli, joka on saanut

Voimakkaan *aragoto*-roolityypin esittäjänä on tässä kolmesataavuotisen Ichikawan näyttelijäsuvun nykyinen hallitseva tahtinäyttelijä Ichikawa Danjuuroo VII, Tokion Kabukiza-teatterin juliste 1980-luvulta.

alkunsa Sakata Toojuuroo ensimmäisestä (1647–1709). Toojuuroon tyyli on siirtynyt sittemmin suvun ulkopuolelle, sillä taiteellisen huonekunnan säilymiseksi kabukisuvuilla on tapana adoptoida lahjakkaita näyttelijöitä oman esitystyylinsä jatkajiksi.

Edo-kaudella shogunaatin karsastamat tähtinäyttelijät olivat oman aikansa ensimmäisiä julkkiksia, joita pidettiin muodin edelläkävijöinä ja joista laadittiin puupiiroksia. Näyttelijät perivät nimensä, mutta uran edetessä nimi vaihtui sen mukaan, kun näyttelijän taidot karttuivat.

Esitysten säästykseksi näyttelijät kehittivät pitkälaulun (*nagauta*), jota laulajista, shamisenin, rumpujen ja huilujen soittajista koostuva, näyttämön oikealla puolella piilossa istuva joukko esittää. Musiikki luo kohtauksiin tunnelman, mutta käy alati vuoropuhelua tapahtumien kanssa. Toisinaan tunnelmaa tihennetään myös myös suuren rummun, kellojen ja muiden soittimien avulla. 1790-luvun alussa kehitetty pyörivä näyttämö sekä taidokas näyttämöhissien käyttö on tutenut kabukiin oleellisesti kuuluvaa katoamisen ja äkillisen ilmestymisen voimin luotavia silmänkääntötemppeja.

Nykyisin esitysrepertuaariin kuuluu noin 250–300 näytelmää, mutta niistä monet ovat eriperäisistä näyttämömerkinnöistä, esitysmuistioista ja näyttelijöiden pitämistä päiväkirjoista koottuja, alati uudelleen muokkaamista odottavia käsikirjoituksia, jotka osoittavat *kabukin* alati joustavan uudistumisvalmiuden.

Chikamatsu Monzaemonin “Rakkauskuolema Taivaanverkkosaarella”

Kioton ja Osakan *kabuki*- ja nukketeatterille yli sata näytelmää kirjoittanut Chikamatsu Monzaemon (1653–1725) oli maan ensimmäinen teatteriin kiinnitetty näytelmäkirjailija. Taidokkaan draamatikon ja aistiherkän runoilijan tajun yhdistänyt Chikamatsu loi omintakeisen kielellisen ja mielellisen liikuttavuuden maailman näyttämölle. Aikakauden nukketeatterikappaleet puivat esivallan ja perheinstituution välistä jännitettä varsin ylevään sävyyn, mutta arkielämän vähäosaisten elämästä kirjoittanut Chikamatsu kykeni pureutumaan kaupunkilaisyleisönsä sydänalaa ennennäkemättömän viiltävästi. Luontaisten halujen ja yhteisöllisten velvollisuussiteiden välistä tasapainottelua vaativaa ihmisosaa aistivoimaisesti käsittelevä Chikamatsu vangitsi katsojansa heidän omasta elinympäristöstään tunnistettavin tarkkanäköisin kokovartalokuvin.

Hyväosaisessa samurai-perheessä varttunut Chikamatsu löysi kansanomaisen ja -näköisen lumovoimansa pääkaupungin kaduilla ja joentörmillä esiintyvien nukkavierujen näyttelijöiden ja kaiken karvaisten kansanhuvittajien innoittamana. Pohjavireeltään konfutselaisen luokkayhteiskunnan ulkopuolisina epäihmisinä (*hinin*) pidettyjen, joenvarsikerjäläisiksi (*kawarajokiki*) kutsuttujen vähäosaisten rosoisen kohtalon käsittely toi Chikamatsun näytelmiin alati harhailevan ihmismielen uumenien kiertoradat.

Amijima (*Shinjuu Ten no Amijima*, “Rakkauskuolema Taivaanverkkosaarella”, 1721) on verraton sosiaalisten moraalikäsitysten, kansanbuddhalaisten uskomusten ja häilyvien ihmiskohtaloiden yhteenkietoutuma. Chikamatsu tarttui ajankohtaiseen, loppuvuodesta 1720 osakalaisia kuohuttaneeseen paperikauppias-nuurukaisen ja tämän mielitietyn, ilotyttö Pikkukevään (Koharu) kaksoisrakkauskuolemaan. Kun nukketeatterille kirjoitettu näytelmä sai kantaesityksensä jo seuraavan vuoden ensimmäisessä kuussa Takemoto-za-teatterissa, osakalaiset tungeksivat katsomaan *Amijimaa*. Tragedia ei kuitenkaan pysynyt teatterissa, sillä näytelmän rohkaisemana monet onnettomat rakastavaiset päätyivät seuraamaan Jihein ja Pikkukevään esimerkkiä. Luokkayhteiskunnan järkähtämistä pelännyt sotilashallinto päätti pian kieltää kuolemaan päätyneiden rakastavaisten yhteishautaamisen. Kun Amijiman valtaisa suosio ja rakastavaisten kuolema-aal-

to ei laantunut, lopulta hallinto päätti kieltää myös rakastavaisten kaksoiskuolemista kertovat näytelmät.

Rakastavaisten kaksoiskuolema (*shinjuu*) kumpuaa pakopaikkaa tarjoamattomasta hierarkkisesta yhteiskuntaruumiista, joka pakottaa epäkelvon aineksen – luokkayhteiskuntaan kuulumattomat epäihmiset, näyttelijät ja ilotyöt – kuolemaan. Niin kauan kun epäihmiset raatavat laitapuolen töissään, näyttelijät viihdyttävät ja ilotyöt tarjoavat palveluksiaan, heitä siedetään, mutta sosiaaliset normit murtavaan luokkienväliseen tai tyystin omavalintaiseen rakkauteen tempautumista osakalaiset eivät suostu hyväksymään. Eihän arvaamatonta sydänalan avaamista tietenkään voitu estää, mutta Chikamatsun aikainen luokkayhteiskunta ei tarjonnut mahdollisuutta normit rikkovan rakkauden toteuttamiseen. Pakopaikattomille ei ollut tarjolla kuin kaksi kuolemaa: tunteiden kuolettaminen tai tunteiden kanssa kuolemaan käyminen. *Amijima* kuvaa jälkimmäistä, kertakaikkiseen yhteisölliseen umpikujaan päätymistä, josta seuraavassa kuolemassa ei ole kyse vapaasti valinnasta eikä väkipakosta syntyvästä teosta. Kaksoisrakkauskuolema voi tapahtua vain sellaisessa yhteiskunnassa, jonka hylkimällä ja epäihmisiksi nimitetyllä epäkelvolla aineksella ei ole tarjolla mitään pako- eikä turvapaikkaa.

Verkkosaarta tarkoittava *Amijima* viittaa paitsi erääseen Osakan edustalla sijaitsevaan saareen myös Laozin toteamukseen: ”Taivaan suurisilmäinen verkko ulottuu kaikkialle eikä mikään pääse pajahtamaan sen lävitse.” Vaikka mikään syy ei jää tässä maailmassa seurauksitta, Chikamatsu punoo näytelmänsä moniulotteiseen verkkoon myös lohdullisemman, vapauttavan ulottuvuuden: Amida-buddhan laskema ”lupauksen verkko” pelastaa niin hyvän- kuin pahanteekijät, ja se tarjoaa kaikille pakopaikattomille turvan. Kun *Amijiman* päättävässä runollisessa matkajatkossa (*michiyuki*) rakastavaiset käyvät kukkaissiltojen kautta Suutrasillalle ja lopulta Buddhaksi-tulemissillan yli kuolemaan, Chikamatsu johdattelee yleisönsä samanaikaisesti myös elollisten asuttamien kuuden maailman (*rokudoo*) lävitse. *Amijimassa* punotut verkot eivät petä: näytelmä vapauttaa shamanistisen liikkeen ja liikutuksen voimin.

(*Aiheesta on lisätietoa englanninkielisessä verkkokirjassa Asian Traditional Theatre and Dance: www.xip.fi/atd/japan/kabuki-theatre-as-spectacle.html*)

Chikamatsu Monzaemon:
”RAKKAUSKUOLEMA TAIVAANVERKKO-
SAARELLA”
(*Shinjuu Ten no Amijima, 1720*)

Henkilöt:

Paperikauppias Kamiya Jihei
Magoemon, Jihein isovelji, jauhokauppias
Gozaemon, Jihein isäpuoli
Tahei, Jihein kilpakosija
Yamatoya Denbei, Yamaton teetalon omistaja
Sangoroo, paperikaupan apupoika
Kantaroo, Jihein kuusivuotias poika
Kinokuniya Koharu, teetalon Pikkukevät
Osan, Jihein vaimo
Osanin äiti, myös Jihein täti
Osue, Jihein nelivuotias tytär
Sugi, Kinokuniyan teetalon apulaistyttö
Kertoja
Omistajatar

Ensimmäinen näytös

[Ensimmäinen kohtaus Sonezakin alueen Uudessa korttelissa. Pikkukevät on matkalla Kawashoon teetaloon tapaamaan samurai-asiakasta.]

Kertoja: Sanjoo bakkara fungoro nokkoro, chokkoro fungoro de, mate tokkoro wakkara yukkuru, wakkanar yukkuru ta ga, sateenvarjoa wanga ranga rasu, taivas sanoo kunguru kunguru mo, lootuksenkukka lootustelee.

Pik-kuisen ylös-lös-lös, hui-masti huh-hei-hei, täältä tul-laan hip-hei-hei, odota-pas pieni het-het-hetki-nen, hoh-hei, täältä tulla tupsahdetaan, ja paperivarjot sanovat para-para-pam, taivaskin aivan huru-run-run, huh-hei-hei taas men-nään para-para-pam – voi tätä menoa ja melskettä!

Tyttölapsen rakkaudesta tytisevän sydämen syvyyttä ei voi mitata eikä kiintymyksen pohjatonta valtamerta tyhjentää eikä kuivata. Shijimin sirpukkaisella simpukkajoella raikaavat lemmenlaulut, ja toinen toistaan puoleensa vetävät sydämet seisautuvat portinpieluksissa kiikkuvien paperilyhtyjen kohdalle. Hui-kentelevaiset miehet harhailevat hyväntuulisina kujilla ja hyräilevät säikeitä nuk-keteatterikappaleista näyttelijöiden kiusoittelevia ääniä jäljitellen. Ilotaloissa raikaavan laulun ja toisen kerroksen olkimattohuoneessa soivan shamisenin kielten näppäilyn houkuttelemana sisään työntyy asiakkaita. Mutta paikalla on eräs kulkija, joka kätkee kasvonsa ja yrittää vältellä kukkaiskorttelin juhlapäivää. Katsokaa, miten hän hiiviskelee seinän varsia myöten peläten joutuvansa tuh-laamaan liian paljon! Oven suussa seisova parittajaeukko Kiyo huomaa kulkijan.

Kiyo: Kuka se siellä yrittää vältellä minua?

Kertoja: Hän yrittää tarttua miehen hatusta, tämä työntää naisen pari kolme kertaa pois, mutta nainen ei suostu päästämään lupaavaa asiakasta karkuun. Lopulta hän menettää malttinsa ja huudahtaa:

Kiyo: Nyt riittää, älkää kursailko joutavia! Tulkaa sisään!

Kertoja: Niinpä salakavalan parittajan verkkoon joutuneelta kulkijalta riisutaan hattu ja kaulasuojus, ja pian hänet onkin temmattu sisään.

Siltojenkin nimet yhtä luumua ja kirsikkaa, ja kaikkien näiden kukkien keskellä on alkujaan kaupungin eteläpuolen kylpyläalueella kietaisupuvussa toiminut, mutta nyt täällä Uudessa korttelissa lemmenpukimiin sonnustautunut Kinokuniyan teetalon Pikkukevät – enteileekö nimi Pikkukevät, että hän on jättävä tämän vuoden kymmenennessä kuussa häilyväisen nimensä maailmaan?

Keltä lie on käynyt kutsu tänä iltana?, tyttölapsi miettii kuin kutsujalintu lyhdyn epävakaassa hehkussa. Samassa eräs ilotyttö kulkee hänen ohitsensa, mutta kääntyy takaisin.

Vastaantulija (ilotyttö): Kas, neiti Pikkukevähän se siinä, missä oikein olet piileksinyt? Emme ole pitkään aikaan saaneet kutsua samoihin juhliin eikä sinusta ole kuulunut halaistua sanaa. Oletko voinut huonosti, kun kasvosikin ovat käyneet niin kapoisiksi? Olen kuullut ihmisten puhuvan, että Kamiyan paperikaupan herra Jihein vuoksi jokainen asiakkaasi syynätään tarkoin, ja ettet ole juurikaan saanut poistua talosta. Olen myös kuullut, että herra Tahei on oikeissa lunastaa sinut ja päättänyt viedä sinut maalle, jonnekin Itamiin asti. Onko se totta?

Pikkukevät: Voi, älä edes mainitse mokomaa kipujen Itamia, se saa minut voimaan pahoin ja kipuilemaan entisestäni. Ikävä kyllä Jihein ja minun välini eivät ole sentään niin läheiset, mutta kun se hölösuinen herra Tahei levitti meistä ilkeitä juoruja, kaikki asiakkaani ovat vähitellen kaikonneet. Vaikka en kuki kuin herra Jiheille, isäntäni syyttää paperikaupan Jiheitä eikä enää sallii minun vaihtaa edes kirjeitä hänen kanssaan. Tänä iltana, jostakin kumman syystä, joku samurai on kuitenkin tilannut minut, ja niinpä olen matkalla Kawachin teetaloon. Pelkään, etten vain matkan varrella törmää siihen hirvittävään herra Taheihin. Eihän hän vain liiku täälläpäin?

Vastaantulija: Voi, siinä tapauksessa on parasta, että kiirehdit piiloon. Ensimmäisen korttelin kulmalla joku kerjäläismunkki kailottu ylistystä Amida Buddhalle. Häntä pällistelemään kerääntyneen väkijoukon keskellä taisi näkyä eräs hiuskiehkuransa pystyyn nostanut pullisteleva mies – sen täytyy olla herra Tahei. Voi, he ovat tulossa tännepäin!

Kertoja: Hetkeä myöhemmin valtavan kokoiseen pyöreään hattuun ja musteenmustaan kaapuun sonnustautunut munkinretala, joka oli kääriintynyt hihansa ylös, saapuu tyhjäntoimittajajoukon saattelemana ja hölisee joutavia. Hän paukuttaa kelloaan miten sattuu ja pölpöttää mielettömyyksiä rukousmuminoidensa välissä.

Kerjäläismunkki: Kiinalaisessa Fan Kuain tyylissä ei ole mitään ihmeellistä, mutta katsokaapa miten japanilainen Asashina murskaa portinpielet! Hän repii kappaleiksi suojalaudat ja piikkiset tikkuaidat, surmaa oikelta ja vasemmalta puoleltaan lohikäärmeet ja käy sisään portista – voi miten päivät ja kuukaudet lipuvatkaan ohitsemme! Nam-maidaa, nama-idaa, nam-maidaa, nama-idaa! Vaikka kuinka harhailisin mäntyisellä Odotusvuorella ei murheellisesta maailmasta löydy toista samanlaista murheenkryyniä! Hän kyönelehtii ja nyyhkii vain purskahtakseen hohottavaan hörönauruun. Voi kuinka tuskallista on joutua päättämään elämänsä hulluudessa! Hän lysähtää maahan, ei sellaiseen voi kohdistaa silmiänsä. Nam-maidaa, nama-idaa, nam-maidaa, nama-idaa! Ei, ei, ei, ei, ei. Erään värjäreikaupan Tokubei, neiti Fusaan syvästi rakastunut mies, antautui sellaisen halun vietäväksi että se söi hänen koko omaisuutensa, muttei sekään riittänyt huuhtomaan lemmenväriä pois. Nam-maidaa, nama-idaa, nam-maidaa, nama-idaa, nam-maidaa, nama-idaa!

Sugi: Anteeksi, hyvä munkki.

Kerjäläismunkki: Mitä nyt?

Sugi: Tuollaiset laulut tuovat huonoa onnea – ovathan rakastavaisten kaksoiskuolemat korttelissa viimeinkin vähentyneet. Voisitko esittää mielummin vaikka *Coxingan taistelujen* matkajaksosta tutun nembutsu-rukouksen?

Kertoja: Sugi kaivaa hihastaan kolikon munkille.

Kerjäläismunkki: Tässäkö kaikki? Vaivainen roponen! Eihän tällä pääse perille asti, ei tehdä kolmen tuhannen virstan matkaa suureen Kiinaan! Ei lahjota Amida Buddhaa, ei kohdata yhtikäs mitään – ei Buddhaa, ei mitään, ei sitten yhtään mitään...

Kertoja: Munkki jähisee itseksensä kadotessaan matkaansa.

Toinen kohtaus

Kertoja: Pikkukevät kipittää menojaan väkijoukon suojissa kohti Kawachi teetaloa.

Omistajatar: Kas kas en odottanut sinua näin aikaisin. Siitä onkin jo ikuisuus kun viimeksi olen kuullut nimesi mainittavan. Kuinka harvinainen vieras oletkaan, Pikkukevät. Kylläpä siitä sitten onkin aikaa.

Kertoja: Omistajatar tervehtii hyväntuulisesti Pikkukevättä.

Pikkukevät: Voi, äänesiän kuuluu portille saakka. Ethän kutsu minua Pikkukeväksi niin kuuluvalla äänellä. Se hirvittävä Luumuntallaaja on taas liikkeellä. Rukoilen, pidä äänesi kurissa.

Kertoja: Kuuluivatkohan hänen sanansa? Sisään ryntää kolmen miehen seurue.

Tahei: Ensinnäkin minun täytyy kiittää sinua, suloinen Pikkukevääni, kun annoit minulle uuden nimen Luumuntallaaja. Ei minua olekaan aiemmin sellaiseksi kutsuttu. Kuulkaa hyvät toverit, tässä on Pikkukevät josta ole teille kertonut. Hyväsydäminen, luonnoltaan erinomainen ja vällyjen välissä sutjakas Pikkukevät. Käykää peremmälle niin tapaatte huoran joka sai aikaan kilpakosinnan. Tuleekohan minusta pian se onnenpekka joka pääsee naimaan Pikkukevään – vai pulittaakohan paperikaupan Jihei vaadittavan takuusumman?

Kertoja: Hän marssii kaihtailematta sisään.

Pikkukevät: En halua kuulla enää sanaakaan. Jos todella kuvittelet, että sinulle täysin tuntemattomasta ihmisestä ties minkälaisen perusteettomien huhujen levittäminen on sankarillista, sen kun solkotat mitä ikinä haluat, mutta minä en halua kuunnella.

Kertoja: Hän lähtee pois päin, mutta hivuttautuu sitten takaisin.

Tahei: Et ehkä halua kuunnella minua, mutta kolikoideni kalke saa kyllä sinut vielä kuuntelemaan. Olethan sitä paitsi varsinainen onnentyttö. Ajattele nyt, miten satuitkaan valitsemaan kaikista Temman ja muun Osakan miehistä juuri paperikaupan Jihein, kahden lapsen isän joka on naimisissa serkkutyttönsä kanssa ja jonka setä on appiukkos. Miehen, jonka liiketoimet sujuvat niin kurjasti, että hän kykenee kuudenkymmenen päivän välein nipin napin suoriutumaan tukkurilas-kuistaan. Kuvitteletko todella, että hän kykenee pulittamaan sinusta kymmenen rahan takuusumman? Tuot mieleeni rukoilijasirkan joka haastoi riitaa päällejä-räävälle kärrynpyörälle. Katsohan minua – minulla ei ole vaimoa, ei appiukkoa, isää eikä edes setää. Yksinäinen susi Tahei, sillä nimellä minut tunnetaan. En tosin ole yhtä kova kerskailemaan kukkaskorttelissa kuin Jihei, mutta kun tulee puhe rahasta, päihitän kaikki helposti. Jos puskinsin päälle koko omaisuuteni tarjoamalla voimalla, tiedä mitä kaikkea kykenisin hallitsemaan. Mitäs sanotte hänestä, hyvät toverit? Olen aivan varma, että tänä yönä asiakkaaksesi on tulossa – kukas muukaan kuin Jihei. Mutta minä en jää toiseksi. Yksinäinen susi ottaa komennon. Emäntä, tuokaa sakea – sakea tänne ja vauhdilla!

Omistajatar: Mitä te oikein pulputatte? Tänä iltana hänelle on tulossa asiakkaaksi oikea samurai, ja herra voi saapua minä hetkenä hyvänsä. Olkaa hyvä ja viihdyt-täkää itseänne jossakin muualla.

Kertoja: Tahein olemus huokuu arvaamatonta leikkisyyttä.

Tahei: Asiakas on asiakas, olipa hän samurai tai kaupunkilaismies. Ainoa ero on vain siinä, että yhdellä on miekka ja toisella ei. Vaikka tällä tiedän samurailla olisikin miekka, ei hänellä niitä kuitenkaan viittä-kuutta ole – hänellä on vain kaksi, pitkä ja pätkä. Minä kyllä hoidan sen samurain ja lainaan Pikkukevättä sitten myöhemmin. [Sanoo Pikkukevääälle:] Voit yrittää pakoilla minua miten haluat, mutta jokin erityinen edellisestä elämästä kumpuava sidos on selvästikin saattanut meidät yhteen. Kaikki on sen hoilottavan kerjäläismunkin ansiota – kuinka rukouksen voima onkaan ihmeellinen! Taidankin esittää itse sepittämäni rukouksen. Tuhkakuppi saa kelvata soittokellosta ja piippuni sopii kapulaksi. Voi veljet, tästä tulee hauskaa!

Klan klan klan klan klan
 hei hei heh hei hei
 paperikauppias Jihei
 on umpirakastunut Pikkukevääseen,
 muuttunut typeryukseksi
 joka tuhlaa kultapaperia
 kunnes omaisuudesta on jäljellä vian värpaperimössöä!
 Koko retku on tehty pelkästä paperista,
 eihän se mies osaa niistä edes neneäänsä!
 Ylistys Amida Buddhan solmituille pelastusverkoille:
 nam-maidaa, namu-idaa, nam-maidaa – Amidan verkot on laskettu!

Kertoja: Hänen keikistellessään ja laulaa luikutellessaan oven suuhun ilmestyy mies, jolla on päässään valtava olkinen verkkohattu vaikka on jo sydänyö, sillä hän haluaa pysyä nimettömänä.

Tahei: Kas kas, sieltähän se käymäläpaperipötkelö saapuu! Oletpas sonnustautunut melkoiseen valepukuun! Käy empimättä peremmälle, hyvä käymäläpaperi! Jos rukoukseni säilytti sinua, solkota kernaasti omat ylistyksesi Amida Buddhalle! Tännepäin, annas kun otan verkkohattusi parempaan talteen.

Kertoja: Hän raahaa miehen sisään ja tutkiskelee tätä. Mieshän on epäilemättä aito kahta miekkaa kantava samurai, vaatetukseltaan ja ilmeeltään synkän puoleinen mies, joka tuijottaa Taheita olkihattunsa tirkistelyaukoista silmämunat lautasen kokoiseksi laajentuneina. Tahei, joka ei saa suustaan muminaa sen enempää kuin Amida Buddhaakaan, hörähtää tyrmistyneenä *ahaa!* kasvojaan väräyttämättä.

Tahei: Pikkukevät, minä olen kaupunkilaismies. En ole koskaan kantanut miekkaa, mutta minulta löytyy vaikka kuinka paljon uutta hopeaa, ja luulenpa että sillä kalkkeella taivutetaan muutama miekka mutkalle mennen tullen. Kuvitella, että se paperikaupan surkimus, jolla ei ole omaisuutta vaivaisen ohkopaperinkaan vertaa, yrittää kilpailla tämän yksinäisen suden kanssa! Varsinainen hävyttömyyden huippu! Nyt lähdän talsimaan täältä Kirsikkasillalta Keskikadulle, ja jos satun tapaamaan sen jämäpaperin matkan varrella, tallaan sen muodottomaan ryttyyn. Toverit, matkaan!

Kertoja: Liikkeistä sentään paistaa ponteva varmuus, kun miehet marssivat koko tienleveydeltä matkaansa. Samurai-asiakas sietää kärsivällisesti vauhkopäiden tempauksen eikä välitä suunsoitosta asemansa vuoksi, mutta jokainen Jiheistä hyvää tai ilkeää kielinyt juoruileva sana uppoaa Pikkukevääseen. Hän on niin allapäin, että jää seisomaan ilmeettömänä eikä edes huomaa toivottaa asiakastaan tervetulleeksi. Kinokuniyan talon apulaistyttö Sugi rientää paikalle vaivautuneen näköisenä.

Sugi: Kun hetki sitten jätin sinut tänne, neiti Pikkukevät, asiakkaasi ei ollut vielä saapunut, ja silti he haukkuivat minut maanrakoon siitä etten ollut tarkistanut häntä. Arvon herra, olen hyvin pahoillani, mutta sallinette.

Kertoja: Hän nostaa olkihatun ja tutkiskelee miehen kasvoja.

Sugi: Huh, ei se ole hän! Hyvä Pikkukevät, ei ole mitään syytä huoleen. Pyydä asiakastasi jäämään koko yöksi, ja muista näyttää miten ihastuttava osaat olla. Anna hänen nauttia täysin etumuksin tuhdissa soijassa uitetuista vihanneksistasi! Näkemiin, hyvä neiti. Nähdään myöhemmin.

Kertoja: Hän tekee lähtöä sanansa sutjakkaasti huulenhaittoon solmien. Äärimmillen mielensä kärventänyt samurai puhkuu raivoa.

Samurai: Mitä tämä tarkoittaa? Tytönhupakon tapa mitata kasvojani sai tuntemaan kuin olisin joku kurja teepannu tai savikippo! En tullut tänne pilkattavaksi. Minun on aivan riittävän hankala päästä talosta ulos päivisinkin, ja kyetäkseni viettämään täällä koko yön jouduin pyytämään vanhemmalta virkailijalta erityisluvan ja pistämään nimeni kulkukirjaan. Ymmärrätkö, miten säännöt tekevät kaiken niin monimutkaiseksi. Mutta olen rakastunut, neitiseni, jo pelkästään sen perusteella mitä olen sinusta kuullut, ja voi miten kovasti olenkaan halunnut viettää yön kanssasi! Tulin tänne hetki sitten ilman saattajia ja sovin kaikesta teetalon kanssa. Olin ehtinyt odottaa myötämielistä vastaanottoasi, elämän kestävää unohtumatonta muistoa, mutta ethän sinä ole vielä edes vilauttanut hymyäsi saati toivottanut tervetulleeksi. Roikotat vain päätäsi alaspäin aivan kuin laskisit rahoja helmassasi. Etkö lainkaan ole huolissasi, että kaulasi kangistuu? Rouva hyvä, en ole koskaan kohdannut mitään tällaista. Luulin saapuneeni teetaloon, mutta joudun oitis esittämään yökättilön osaa synnytysskamarissa!

Omistajatar: Olette aivan oikeassa, hyvä herra. Hämmästyksenne on aivan ymmärrettävää, koska ette oletettavasti tiedä syyn syntyjä syviä. Tämä tytönhupakko on umpirakastunut erääseen paperikauppias Kamijiksi kutsuttuun asiakkaaseensa. Tänään Kamijia, huomenna Kamijia, jok’ikinen päivä on ollut yhtä Kamijia eikä kukaan muu ole saanut tilaisuutta päästä neidin kylkeen. Kaikki hänen muut asiakkaansa ovat kaikonneet kuin myrskyn riepottelemat puunlehdet. Kun kaksi ihmistä uppoutuu tällä tavalla toisiinsa, siitä seuraa yleensä vain harmia sekä asiakkaille että tytölle. Ensinnäkin se vaikeuttaa liiketoimintaa, ja jokaisen omistajan tehtävä on estää sellaisten umpikujien syntyminen. Tämän vuoksi nykyisin jokainen hänen asiakkaansa joutuu syyniin. Tietenkin meidän Pikkukevät on allapäin, mitenpä muutenkaan. Ja te olette hämmästyneet, sekini on aivan luonnollista. Mutta omistajan asemassa en voi muuta kuin sanoa, että on parasta jos te löydätte toisenne, tulette kumpikin puolimatkaan vastaan toisianne niin että saadaan tunnelma kohoamaan. Tulkaa, täällä on juotavaa. Pikkukevät, koitahan saada käytökseesi hieman eloisuutta.

Kertoja: Pikkukevät ei vastaa mitään nostaessaan kynnelten kostuttamat kasvonsa.

Pikkukevät: Hyvä herra samurai, olen kuullut sanottavan, että jos on päättänyt tappaa itsensä, Kymmenöiden aikaan kuolleista tulee kuulemma saman tien buddhia. Onko se totta?

Samurai: Mistä minä sen voisin tietää. Kysy temppelein papilta.

Pikkukevät: Niin kai sitten on tehtävä. Mutta on eräs toinenkin asia jota olen halunnut kysyä samurailta. Jos aikoo tappaa itsensä, kumpi on kivuliaampaa, leikata kurkkunsa auki vai hirttäytyä?

Samurai: En ole koskaan leikannut kurkkuani auki kokeillakseni sattuuko se vai ei. Voisitko hyvänen aika kysyä jotain muuta, jotain miellyttävämpää. Kylläpä tämä tyttö osaa ikävystyttää!

Kertoja: Vaikka mies on samurai, hän näyttää olevan hämillään.

Omistajatar: Pikkukevät, on kohtuutonta säilyttää ensikertalaista tuolla tavoin. Odottakaahan kun haen mieheni tänne, juodaan sitten yhdessä sakea. Sen pitäisi kohottaa tunnelmaa.

Kertoja: Taivaanrannassa matalalla kumottava iltataivaan kuu valaisee portin, josta hän käy ulos. Pilvet ja kadun kulkijat ovat harventuneet.

Lukumattomien vuosien ajan Temmassa, mahtavan jumalan valtaistuimella, on asunut Jihei, vaikkei hän olekaan mikään jumala vaan pelkkä paperikauppias vain. Hänen nimensä on usein yhdistetty maallisten juorujen melskeeseen, ja upottavan epätoivoisella vimalla hänet on sidottu Pikkukevääseen onnettoman rakkauden köysin. On meneillään kymmenes, jumalien poissaolon kuu, eivätkä mitkään jumal- tai paperivoimat kykene yhdistämään heitä toisiinsa: heidän rakkautensa ei saa täyttymystä eivätkä he kykene tapaamaan toisiaan. Viimeisissä vaihtamisissaan kirjeissä he vanhoivat, että jos vain vielä kerran kykenisivät tapaamaan, siihen päivään saisi kaikki päättyä. Yö toisensa jälkeen kuolemaan valmistautunut Jihei vaeltaa kukkaskorttelissa puolimielisenä kuin rakkaus olisi kärventänyt hänen henkensä ja jättänyt tyhjän ruumiin samoilemaan jälkeensä.

Tienposkessa ruokapystin luona hän kuulee ihmisten juoruilevan Pikkukeväästä. "Hän on Kawachin teetalossa samurai-asiakkaan kanssa", joku sanoo, ja samassa Jihei päättää: sen täytyy tapahtua tänä yönä.

Hän tirkistelee ikkunasäleikön välistä ja huomaa sisällä asiakkaan, joka istuu kasvot hupun alle kätkehtynä. Vain hänen nyökähtävä leukansa näkyy eikä Jihei kuule mistä sisällä puhutaan.

Jihei: Voi Pikkukevät-parkaa! Kasvotkin käyneet niin kapoisiksi! Hän pitää kasvonsa pois valon ulottuvilta. Sydämessään hän ajattelee vain minua. Annan hänelle merkin, että olen täällä, ja sitten me karkaamme yhdessä. Minne meidän pitäisi suunnata? Umedan lumupelloille vai Kitanon pohjoistasangolle? Haluaisin kertoa, että olen täällä. Tekee vimmatusti mieli kutsua häntä.

Kertoja: Hän viittoilee sydämessään ja hänen sydämensä käy tytön luokse, mutta hänen ruumiinsa painautuu kiinni ristikkoon kuin kaskaan kotelo. Hän nyyhkii kärsimättömänä, mutta sisällä istuva asiakas haukottelee.

Samurai: Ikävystyttävää! Joutua nyt esittämään hoitajaa huolien painamalle huoralle! Katu vaikuttaa hiljentyneen. Mennään perähuoneeseen. Suunnataan ajatukset muualle katselemalla ulos sytytettyjä lyhtyjä. Tule, mennään.

Kertoja: He siirtyvät yhdessä perähuoneeseen. Levoton Jihei pujottautuu varjon luomaan kiilaan ristikkoikkunan alle. Sisällä ei huomata, että joku on salakuuntelemassa heitä.

Samurai: Olen seurannut käyttäytymistäsi ja sanojasi tänä iltana. Minulle on tullut selväksi, että aiot tappaa itsesi rakastamasi Jihein, vai mikä se jumalaton paperimies olikaan, vuoksi, sen jonka nimen omistajatar mainitsi. Olen aivan varmasti oikeassa. Tajuan kyllä ettei kuoleman jumalan lumoukseen joutunut ole halukas kuuntelemaan neuvoja tai järkeilyä, mutta sen kyllä sanon että olet täystyperys. Pojanklopin perhe ei syytä häntä holtittomuudesta, mutta sinua he syyttävät ja vihaavat. Joudut häpäistyksi jos ruumiisi jää kaikkien pälisteltäväksi. Vanhempasi saattavat olla kuolleita, tai niin ainakin oletan, mutta jos he ovat vielä elossa, saat helvetissä rangaistuksen tyttärenä tekemistäsi pahoista teoista. Luuletko, että sinusta tulee buddha? Tuskin rakastajasi kanssa pääsette esteittä syöksymään yhtä matkaa edes helvetin syövereihin. Mikä sääli – voi mikä tragedia! Emme ole aiemmin tavanneet, mutta samuraina en voi päästää sinua kuolemaan ilman että edes yritän auttaa. Varmastikin kaiken takana on raha. Haluan auttaa jos viidestä tai kymmenestä kolikosta on apua. Vannon Hachimanin jumalan ja samuraisäätyni nimissä, etten koskaan paljasta kenellekään mitä minulle kerrot. Ole hyvä ja avaa sydämesi empimättä.

Kertoja: Hän kuiskaa viimeiset sanat. Tyttö laittaa kätensä yhteen ja kumartaa.

Pikkukevät: Olen hyvin kiitollinen. Haluan kiittää ystävällisistä sanoistasi ja valan vannomisesta kanssani, vaikket ole rakastajani tai ystäväni. Kiitollisuus saa minut kyyneliin. Niin, onhan se tosiaan niin kuin tavataan sanoa: kun on jotakin mielessä, se näkyy kasvoilta. Olet oikeassa. Olen luvannut Jiheille kuolla hänen kanssaan. Mutta isäntäni on estänyt meitä tapaamasta eikä Jihei jostakin syystä kykene ostamaan minua vapaaksi yhdellä kertaa. Sopimukseni entisen ja nykyisen isäntäni kanssa on voimassa vielä viisi vuotta. Jos joku muu sattuisi maksamaan lunnasrahat tänä aikana, se olisi minulle kauhea isku, mutta pahinta olisi, että se romuttaisi Jihein kunnian. Hän ehdotti, että on parempi jos kuolemme yhdessä, ja minä suostuin. Olin peruuttamattomien velvollisuuksien sitomassa tilassa ja menin lupaamaan ennen kuin ymmärsin, mitä oli tapahtumassa. Sanoin: ”Pidetään tilaisuutta silmällä, ja sitten minä pujahdan ulos, kun annat merkin.” Hän vastasi kyllä ja pyysi minua karkaamaan jollakin keinoin. Siitä lähtien olen elänyt jatkuvan epävarmuuden tilassa päivästä toiseen tietämättä milloin viimeinen hetkeni koittaa.

Äitini asuu eteläpuolen eräällä sivukujalla. Hänellä ei ole minun lisäkseni ketään johon turvautua. Hän sitkuttelee nipin napin hengissä erinäisten hanttihommiensa varassa, ja saattaa minä hetkenä hyvänsä kuolla nälkäisen epäihmisen kuoleman. Ajatus siitä tekee lohduttomaksi. Eihän minullakaan ole kuin tämä yksi elämä. Olen häpeissäni, sillä pidät varmaan minua vetisenhajuksena naisena. En silti voi kuin niellä häpeäni, koska en missään nimessä halua kuolla. Rukoilen, auta minua pysymään elossa.

Kertoja: Hänen jatkaessa puhumistaan samurai nyökkää ajatuksiinsa vaipuneena. Ulkona piileskelevä Jihei kuulee hänen sanansa: odottamattomiin sanoihin tottumattoman miehen sydämessä myllertää kuin hän olisi pudonnut puusta. Mielikin on aivan sikin sokin ja levoton.

Jihei (itselleen): Oliko kaikki valhetta? Raivostuttavaa! Kaksi kokonaista vuotta olen ollut tuon turmeltuneen naarasketun pauloissa! Pitäisikö minun syöksyä oitis sisään ja sivaltaa hänet kerralla kuoliaaksi? Vai pitäisikö minun häpäistä hänen kasvonsa? Vai moukaroida hänet?

Kertoja: Hän kiristelee vimmatusti hampaitaan ja nyyhkyttää lohduttomana. Sisällä Pikkukevät sopertaa tuskankyöneleissään.

Pikkukevät: Ehkä pyyntöni on odottamaton, mutta voisitko osoittaa samurain myötätuntoa ja säälistä ryhtyä käymään luonani tämän loppuvuoden ja vielä alkukevään ensikuukausienkin ajan? Voisitko, aina kun se mies saapuu kuolema mielessään, astua esiin ja pakottaa hänet siirtämään suunnitelmaansa. Sillä tavoin suhteemme päättyisi luonnollisesti. Hänen ei tarvitsisi tappaa itseänsä ja myös minun henkeni pelastuisi. Mikä ihmeen hirvittävä edellisen elämän sidos saikaan meidät vannomaan kuolemaa. Kuinka kadunkaan sitä nyt!

Kertoja: Hän nyyhkyttää samurain polvea vasten.

Samurai: Hyvä on, teen niin kuin toivot. Kykenen ehkä auttamaan sinua. Mutta olen aistivini henkäyksen, ettei vain joku olisi tirkistelemässä meitä.

Kertoja: Hän vetää liukuoven kiinni. Ulkona kuunteleva Jihei on raivoissaan.

Jihei: Tätä saattoi odottaa huoralta, halvalta lutkahepakolta! Arvioin aivan väärin hänen luontonsa. Hän ryösti sydämeni ruumiistani, mokomakin varasteleva huora! Pitäisikö minun lyödä häntä vai käydä häneen käsiksi? Miten nyt on toimittava?

Kertoja: Parin varjot lankeavat paperioveen.

Jihei: Haluaisin antaa hänen maistaa nyrkkejäni ja murskata hänet tohjoksi. Mistä ihmeestä he supisevat? Katso nyt, miten he nyökkäilevät toisilleen! Nyt hän kumartaa miehelle ja kuiskii ties mitä. Olen yrittänyt hillitä itseni, olen painanut rintaani ja lyönyt sitä, mutta enää en kestä pysyä paikoillani: tämä on liikaa, en kestä enempää!

Kertoja: Hänen sydämensä lyö rajusti, kun hän vetää esiin miekkansa, Sekin Mogorokun. Tuon täytyy olla Pikkukevään puoli, hän päättelee ja työntää samassa miekan terän oviristikon välistä sisään. Pikkukevät on kuitenkin riittävän kaukana, ja vaikka hän huutaa kauhusta, hänelle ei käy kuinka. Hänen vieraansa hypähtää saman tien ja tarttuu Jiheitä käsistä ja kiskoo ne ikkunaris-

tikon toiselle puolelle. Miekkansa solmukkeen avulla hän sitoo ripein kääntein Jiheiin kädet ikkunaristikon yläkulmaan.

Samurai: Älä huuda, Pikkukevät. Äläkä katso häntä.

Kertoja: Samassa omistajatar saapuu miehensä kanssa sisään. He huudahtavat säikähdyksestä.

Samurai: Tämä ei liity teihin millään tavalla. Joku roisto vain työnsi miekkansa paperioven lävitse ja olen sitonut hänet ikkunaristikkoon. Minulla on oma tapani hoitaa tämän kaltaiset tapaukset. Älkää vain avatko solmua. Jos ihmisiä alkaa kerääntyä paikalle, täällä syntyy varmasti tarpeetonta melskettä. Mennään sisään. Tule tänne, Pikkukevät. Mennään vuoteeseen.

Kertoja: Pikkukevät vastaa myöntävästi, mutta tunnistaa samassa miekan käsi-kahvan, ja muistot jotka – kivuliaammin kuin hohkaava terä – lävistävät hänen rintansa.

Pikkukevät: Kukkaiskortteleissa ihmiset riehaantuvat tämän tästä, kun ovat juoneet itsensä sekaisin. Mikset päästä miestä menemään tekemättä tästä sen suurempaa numeroa? Eikö se olisi viisainta, vai mitä?

Samurai: Ei tule kuuloonkaan. Tee juuri niin kuin sanon, kaikki sisään! Pikkukevät, seuraa minua.

Kertoja: Jihei näkee yhä heidän varjonsa vielä senkin jälkeen, kun he ovat vetäytyneet perähuoneeseen, mutta hän ei kykene liikkumaan, koska hänen kätensä ovat sidotut niin että vääntelehtiminen vain kiristää solmua. Kipu yltyy hänen ruumiissaan, ja hän saa maistaa koiranelämäkin kauhistuttavampaa häpeää. Hän on yhä valmiimpi kuolemaan, ja verikyryneleiden vuotaessa hän näyttää kauhealta. Yksinäinen susi Tahei on palaamassa juomingeista.

Tahei: Kas mokomaa, tuohan on Jihei, tuo tuolla Kawachin teetalon ikkunassa. Minäpä annan hänelle kunnon selkäsaunan.

Kertoja: Hän tarttuu Jiheitä kauluksesta ja alkaa kiskoa tätä selkäänsä.

Jihei: Auuu, sattuu!

Tahei: Ai mitä? Mikä ihmeen kitisijä sinä oikein olet? Ai, katsos mokomaa, taidatkin olla sidottu kiinni. Et kai vain jäänyt varastamisesta kiinni. Senkin saastainen pitkäkynsi! Hävytön taskuvaras!

Kertoja: Hän mätkii Jiheitä säälimättä.

Tahei: Senkin nyysijä! Kelpottelija!

Kertoja: Hän potkaisee Jiheitä säälimättä.

Tahei: Paperikaupan Jihei jäi kiinni varastamisesta! Hänet on sidottu kiinni!

Kertoja: Ohikulijat ja naapuruston asukkaat kerääntyvät paikalle kuullessaan huudot. Samurai ryntää ulos talosta.

Samurai: Kuka nimittelee häntä varkaaksi? Kertokaa mitä Jihei varasti! Älkää jauhako perättömiä!

Kertoja: Hän tarttuu Takeita ja painaa tämän maahan. Tahei kömpii pystyyn, mutta samurai potkaisee hänet takaisin maahan. Hän tarttuu Taheista kiinni.

Samurai: Jihei, senkun potkit tätä kelmiä mielesi mukaan!

Kertoja: Hän painaa Tahein Jihein jalkojen alle. Vaikka Jihei on sidottu, hän potkii hurjasti Tahein naamaa. Lopulta pahasti kuonoonosa saanut mutainen Tahei nousee jaloilleen ja tähyilee ympärilleen.

Tahei (sivustakatsojille): Miten te tomppelit kehtaatte seisoskella ja antaa hänen potkia minua? Muistan kaikkien teidän kasvot, ja aion vielä kostaa tämän. Painakaa se mieleenne!

Kertoja: Hän pakenee paikalta, mutta yrittää saada singottua vielä viimeisen sanan. Väkijoukko purskahtaa nauramaan.

[Kuuluu ääniä]

Katsokaa nyt miten hän vieläkin rehentelee, vaikka on saanut kunnan selkäsauna. Heitetään mies sillalta ja annetaan hänen maistaa vähän vettä! Älkää päästäkö häntä karkuun.

Kertoja: He lähtevät hänen peräänsä. Kun väkijoukko on hajaantunut, samurai astelee Jihen luokse ja avaa solmun. Hän nostaa hupun ja näyttää kasvonsa.

Jihei: Magoemon! Veljeni! Voi miten noloa!

Kertoja: Hän vajoaa maahan ja alkaa itkeä mudassa kieriskellen.

Pikkukevät: Oletko todellakin hänen veljensä?

Kertoja: Pikkukevät kipittää hänen luoksensa. Jihei tarttuu kimonon liepeestä ja kiskaisee hänet maahan.

Jihei: Elukka! Naaraskettu! Potkin mielummin sinut kuin Tahein!

Kertoja: Hän nostaa jalkaansa, mutta Magoemon ennättää huudahtaa.

Magoemon: Juuri tuollainen typeryys on ajanut sinut kaikkiin näihin vaikeuksiin. Ilotytön tehtävä on naruttaa miehiä. Etkö millään saa sitä päähäsi? Minä näin hänen sydämensä perimmäisimpään sopukkaan heti ensitapaamisella, mutta olet selvästikin niin vajaamielinen ettet edes kahden vuoden yhdessä makaamisen jälkeenkään tajua, mitä nainen ajattelee mielessään. Pikkuukevään potkimisen sijasta voisit käyttää jalkojasi oikealla tiellä pysyttelemiseen. Voi murheen kryyniä! Saatat tosiaan olla nuorempi veljeni, mutta täytät pian jo kolmekymmentä ja sinulla on kuusivuotias poika Kantaroo ja nelivuotias tytär Osue. Pyörität kolmenkymmenen kuuden jalan julkisivulla varustettua liikettäsi, mutta et näytä tajuavan, että koko omaisuutesi on hupenemassa. Ei sinun luulisi tarvitsevan joutua kuuntelemaan veljesi neuvoja. Appiukkosihan on tätisi mies ja anoppisi on tätisi. He ovat aina olleet sinulle kuin omat vanhempasi. Vaimosi Osan on minunkin serkkuni. Solmittu avioliitto on vahvistettu moninkertaisilla verisiteillä. Mutta kun perheemme kokoontuu yhteen, ainoaksi puheenaiheeksi nousee suunnaton häpeä sinun lakkaamattomista käynneistäsi Sonezakissa. Säälin tätirukkaasi. Tiedät aivan hyvin kuinka tiukkapipoisen vanhakantainen hänen miehensä Gozaemon on. Hän on aivan raivoissaan ja sinkoa syytöksiä: ”Serkkunne on huijannut meitä. Hän on hyljännyt tyttäremme. Haen Osanin takaisin ja tuhoan sen miehen maineen Tenmassa.” Kaikenlaisten huolien painama tätimme luovii hänen ja sinun välillä. Huolet ovat saaneet hänet jo sairaaksi. Miten voit olla niin välinpitämätön, ettet ymmärrä edes miten hän on yrittänyt suojella sinua omalta häpeältäsi. Yksistään tämän certainen tempauksesi riittää kyllin hyvin siihen, että taivaan kaikki tulevat rangaistukset koituvat osaksesi. Tajuan vallan hyvin, ettei avioliittosi voi jatkua enää piiruakaan tätä rataa. Niinpä päätin tätisi kuormaa helpottaakseni käydä omin silmin katsomassa minkälainen neitonen se Pikkuukevät oikein on, ja yrittää sitten keksiä ratkaisun tilanteeseen. Puhuin paikan omistajan kanssa ja tulin selvittämään huumaantuneisuutesi syyn. Nyt ymmärrän kuinka helppoa sinun oli hyljätä vaimosi ja lapsesi – kuinka uskollisen huoran oletkaan löytänyt! En voi kuin onnitella! Täällä sitä sitten ollaan, sanoo jauhokauppias Magoemon, joka tunnetaan veljelleni antamastani esikuvasta, pukeutuneena juhlaanamioon tai muuten vain hullunkurisesti. Laitoin miekan vyölleni ensimmäistä kertaa elämässäni ja ilmoitin olevani – kuin joku puhenäytelmien esittäjä – kartanon samurai. Tunnen itseni täysääliöksi näiden miekkojen kanssa, mutta en tiedä minne voisin tunkea ne piiloon. Tämä on niin raivostuttavaa ja naurettavaa, että saan rintakipuja.

Kertoja: Hän kiristelee hampaitaan ja irvistää yrittäessään piilottaa kyyneleensä. Tunnemyllerrykseensä tukehtumaisillaan oleva Pikkuukevät saa viimein sanotuksi.

Pikkuukevät: Olet aivan oikeassa.

Kertoja: Mutta loppu hukkuikin jo kyynelvirtaan. Jihei paukuttaa tannerta nyrkillään.

Jihe: Olin väärässä. Anna anteeksi, Magoemon. Olen ollut kolme vuotta tuon huoran pauloissa. Olen laiminlyönyt vanhempiani, sukulaisiani ja jopa vaimoani ja lapsiani. Olen tuhannut koko omaisuuteni, koska tuo Pikkukevät petti minua, mokomakin viekas nyhtäjä! Olen lyöty. Mutta nyt kaikki on päättynyt. En enää koskaan suuntaa jalkojani tänne. Julmuri! Naaraskettu! Viekas nyhtäjä! Tämä todistaa, että olet katkaissut suhteeni häneen.

Kertoja: Hän kaivaa amulettipussin, jota hän on pitänyt ihoaan vasten.

Jihe: Täältä löytyy vaihtamamme valakirjeet. Yksi kunkin kuun ensimmäisenä, kaikkiaan kaksikymmentäyhdeksän kappaletta. Palautan nämä. Tämä tarkoittaa, että rakkautemme ja sitouksemme on päättynyt. Tässä, ole hyvä.

Kertoja: Hän heittää amulettipussin Pikkukevälle.

Jihe: Magoemon, ota vakuutukseni häneltä pois. Pidä huoli, että saat ne kaikki. Polta ne sitten omin käsin. [Pikkukevälle] Anna ne veljelleni.

Pikkukevät: Kuten tahdot.

Kertoja: Kyynelehtivä Pikkukevät ojentaa amulettipussin. Magoemon avaa sen.

Magoemon: Yksi, kaksi, kolme, neljä...kymmenen...kaksikymmentäyhdeksän. Kaikki tallella. Täältähän löytyy myös kirje joltakin naiselta. Mikä tämä on?

Kertoja: Hän alkavat avata kirjettä.

Pikkukevät: Se on aivan erityinen kirje. Et saa lukea sitä.

Kertoja: Hän tarttuu Magoemonia käsivarresta, mutta mies työntää hänet pois. mies pitelee kirjettä lampun valossa ja katsoo osoitetta: Neiti Pikkukevälle paperikaupan Osanilta. Kun hän on saanut luettua kirjoitusmerkit, hän sujauttaa kirjeen muina miehinä kimonoonsa.

Magoemon: Pikkukevät, hetki sitten vannoin samurain roolissa, mutta nyt Magoemon vannoo jauhokauppiaan ominaisuudessa, etten näytä kirjettä kenellekään, en edes vaimolleni. Vain minä luen sen, ja sitten poltan sen valakirjeiden kanssa. Voit luottaa minuun, en riko lupaustani.

Pikkukevät: Kiitos, pelastat kunniani.

Kertoja: Kyyneleet pulpahtavat jälleen Pikkukevään silmiin.

Jihe [nauraa halveksivasti]: Kunniasi? Sinähän puhut kuin ihminen! [Magoemonille] En halua katsoa tuota kirottua naamataulua enää hetkeäkään. Lähdetään! Tai ei sittenkään, sillä en kestä tätä mielipahan ja katkeruuden määrää. Potkaisen

varmuuden vuoksi vielä kerran hänen kasvojaan – saapahan elinikäisen muiston. Väistäkää!

Kertoja: Hän harppoo Pikkukevään luokse ja potkaisee tämän maahan.

Jihe: Kolme vuotta olen jalkautunut rakkauden huumassa luoksesi, ihastellut sinua, kaivannut sinua, jumaloinut sinua, mutta tänään jalkani kertovat ainoat hyvätit.

Kertoja: Hän potkaisee Pikkukevättä napakasti otsaan ja purskahtaa itkuun. Veljekset lähtevät, nuo surkeat hahmot. Onneton Pikkukevät puhkeaa äänekkääseen valitukseen katsellessaan heidän menevän menojaan. Onko hän sydämessään uskollinen vai uskonon? Hänen todellinen sydämenalansa kätkeytyy syvälle käyviin sanoihin jotka Jihein vaimo kirjoitti – kirjeeseen, jota kukaan ei nähnyt. Jihei erkanee omille teilleen saamatta tietää totuutta.

Toinen näytös

[Ensimmäinen kohtaus: Paperikauppias Kamiya Jihein koti kymmenen päivän kuluttua.]

Kertoja: Onnea tuovat Tenma-jumalan Tenjin-sillalle ulottuva vilkas katu tunetaan jumalia edelläkävynä katuna, ja täällä toimii Kamiya Jihein paperikauppa. Paperia kaupataan kunniallisesti, kaupan sijainti on erinomainen ja asiakkaita käy tiheästi kuin vesipisaroita. Liike on seissyt paikalla jo ties kuinka pitkään. Isäntä torkkuu tulisijan ääressä ja pystysermi suojaa tuulelta, kun ulkona ihmisjoukot vaeltavat Kymmenyön juhliin. Hänen vaimonsa Osan pitää tarkasti silmällä paperikauppaa ja kotia.

Osan: Voi kun päivät ovat niin lyhyitä. On jo illallisen aika, mutta Tama ei ole vielä palannut Ichinokawan vihannestorilta. Myöskään Sangoroo-vintiötä ei ole näkynyt. Tuulee jäätävästi. Olen varma, että molemmat lapset vilustuvat. Eikä hän edes tajua, että on aika imettää Osueta. Mutta mitä tuollaiselle paukupalalle voi. Raivostuttava olio!

Kertoja: Hän puhuu itsekseen.

Kantaroo: Rouva, tulin ihan yksin takaisin.

Kertoja: Hänen apulaispoikansa juoksee sisään.

Osan: Kantaroo, sinäkö siellä? Mitä Osuelle ja Sangoroolle tapahtui?

Kantaroo: He jäivät leikkimään pyhäkölle. Osue halusi maitoa ja parkui henkensä edestä.

Osan: En epäile yhtään. Voi, kätesi ja jalkasihan ovat jäässä kuin naulat. Mene heti lämmittämään tulisijan luokse. Isäntä torkkuu siellä. – Mitä ihmettä minun pitää tehdä sen kelvottoman typeryksen kanssa?

Kertoja: Osan kiirehtii kärsimättömänä takaisin kaupan puolelle, ja samassa Sangoroo juoksee yksin sisään.

Osan: Tule tänne, hönöseni. Minne sinä Osuen jätit?

Sangoroo: En tiedä, taisin kadottaa hänet jonnekin. Ehkä joku vei hänet. Pitäisikö minun lähteä etsimään?

Osan: Miten saatoit! Jos pienelle silmäterälleni sattuu jotain, pieksen sinut kuoliaaksi!

Kertoja: Osanin huutaessa pojalle Tama palaa kantaen Osueta selässään.

Tama: Voi pikkuista, löysin hänet itkemästä kulman takana. Sangoroo, silloin kun tehtäväsi on katsoa pikkusiskosi perään, hoida velvollisuutesi kunnolla!

Osan: Voi pikkukultani, taidat olla maidon tarpeessa.

Kertoja: Osan tulee muiden luokse tulisijan ääreen ja alkaa imettää lasta.

Osan: Tama, anna tuolle vintiölle jotakin syötävää, ja muista läimäyttää!

Kertoja: Sangoroo pudistaa päätään.

Sangoroo: Ei kiitos. Annoin juuri muille kaksi mandariinia pyhäkössä, ja itse pistin poskeeni viisi pulleroa.

Kertoja: Typerys hän saattaa toki olla, mutta nokkelat sutkautukset sujuvat häneltä vaivatta, ja muut eivät voi kuin hymyillä tilanteelle.

Tama: Voi, tempauduin tähän nokkelaan suunsoittoon niin, että olin unohtaa kertoa, hyvä rouva, että herra Magoemon ja hänen tätinsä ovat matkalla tänne lännestä päin.

Osan: Voi hyvä tavaton! Siinä tapauksessa minun täytyy herättää Jihei. [Jiheille] Ole hyvä ja nouse. Äiti ja Magoemon ovat tulossa. He raivostuvat jälleen jos näkevät, miten torkut keskellä päivää vaikka olet kauppias ja vaikka päivät kuluvat niin nopeasti.

Jihe: Niin...

Kertoja: Hän vääntäytyy istumaan, ja helmitaulua kädessään pitäen kaivaa esiin tilikirjan toisella kädellään.

Jihe: Kymmenen jaettuna kahdella on viisi, yhdeksän jaettuna kolmella on kolme, kuusi jaettuna kolmella on kaksi, seitsemän kertaa kahdeksan on viisikymmentäkuusi.

Kertoja: Hänen viisikymmentäkuusi-vuotias tätinsä saapuu Magoemonin kanssa.

Jihe: Magoemon, äiti – kuinka mukavaa. Olkaa hyvä ja käykää peremmälle. Olin juuri hirvittävässä kiireessä hoitamassa laskutoimituksia. Neljä kertaa yhdeksän tekee kolmekymmentäkuusi rahaa. Kolme kertaa kuusi tekee kahdeksantoista ropoa. Sehän on kaksi rahaa vähemmän kuin kaksi ropoa. Kantaroo! Osue! Mummu ja setä tulivat! Tuokaa tupakkapöytä! Yksi kertaa kolme tekee kolme. Osan, tarjoilehan teetä!

Kertoja: Hän puhua pälpättää.

Täti: Me emme tulleet teelle emmekä tupakalle. Osan, olet vielä nuori ja vieläpä kahden lapsen äiti eikä loputon kärsivällisyytesi johda yhtikäs mihinkään. Miehen kevytmielisten tempausten alkujuuret löytyvät aina naisen huolimattomuudesta. Pidä mielessä, että vararikon tehdessään mies menettää kunniansa ja samassa ryttäkässä hajoaa myös avioliitto. Sinun olisi syytä pitää valppaammin silmällä miehesi tekemisiä ja muistaa pitää myös omaa puoltasi.

Magoemon: Täti hyvä, on sulaa hulluutta toivoa, että asiat järjestyvät. Tuo roisto on naruttanut minuakin, vanhempaa veljeään. Miten hän viitsisi kuunnella vaimonsa moitteita? Jihei, olet jymäyttänyt minua. Ensin näytit miten palautit Pikkukevään valakirjeet, ja vaikka siitä ei ole kulunut kymmentä päivää, taas jäpität täällä hänen lunastusrahojaan pähkäilemässä. Mitä tämä oikein tarkoittaa? Ilmeisesti kiireelliset laskelmasi koskevat taas Pikkukevään velkoja. Nyt riittää!

Kertoja: Hän nappaa helmitaulut ja paiskaa sen eteisaulaan.

Jihe: Nyt kyllä kiehut aivan turhasta. En ole poistunut talosta kertaakaan sen jälkeen kun viimeksi tapasimme, mitä nyt kävin kahdesti Imabashissa tukkukaupiaan luona ja sitten kerran Tenjin-pyhäkössä. En ole edes ajatellut Pikkukevättä, puhumattakaan mistään lunnasrahoista.

Täti: Älä yritä selitellä! Eilisiltana Kymmenyön juhliissa kuulin ihmisten kuiskuttelevan. Kaikki puhuivat Tenman suuresta suosijasta, joka on rakastunut Sonezakin alueen Kinokuniyan talon Pikkukevät-nimiseen valkohipiäiseen ilotyttöön. He sanoivat miehen ajaneen muut asiakkaat tiehensä ja varanneen tytön itselleen ties kuinka moneksi päiväksi. Siellä juoruttiin huomattavista rahasummista ja järkensä menettäneestä miehestä, jota edes hirmuiset nykyhinnat eivät pidä loitolla. Mieheni Gozaemon on kuullut puhuttavan Pikkukevästä monta kertaa,

ja hän on vakuuttunut, että Tenman suuri suosija ei ole kukaan muu kuin sinä, Jihei. Hän sanoi: ”Hän on kyllä serkkusi, mutta minulle hän on vain vieras, ja olen huolissani vain tyttäreni puolesta. Kun hän ostaa ilotytön vapaaksi, hän epäilemättä myy vaimonsa ilotaloon. Aion hakea tyttäreni takaisin ennen kuin se mies alkaa myydä tyttäreni myötäjaisvaatteita.” Hän oli jo ehtinyt eteiseen ennen kuin viimein sain pysäytettyä hänet. Sanoin: ”Älä nyt sentään kiihkoile. Asia voidaan vielä ratkaista sovinnollisesti. Ensin meidän on otettava selvää, onko juoruissa perää vain ei.” Tämän vuoksi tulimme Magoemonin kanssa. Hetki sitten hän kertoi, ettet enää ole samanlainen kuin entinen Jihei, että olet katkaissut kaikki yhteydet Sonezakiin ja olet täysin muuttunut. Mutta nyt kuulenkin, että olet jälleen langennut. Mikä ihmeen rutto sinua vaivaa? Isäsi oli veljeni. Kun hän makasi kuolinvuoteellaan, hän nosti päänsä tynnystä ja rukoili pitämään huolta sinusta, vävystäni ja serkkupojastani. En ole koskaan unohtanut hänen viimeisiä sanojaan, mutta irstailullasi olet tehnyt vain pilkaa hänen viimeisestä toivomuksestaan.

Kertoja: Kumpuava mielipaha saa hänet kyynelehtimään. Äkisti Jihei lyö kätensä yhteen saadessaan oivalluksen.

Jihei: Nyt minä tiedän! Pikkukevät josta kaikki juoruavat on todellakin se sama Pikkukevät, mutta hänet vapaaksi ostanut suuri suosija on eräs toinen mies. Toissa päivänä, kuten veljeni voi vahvistaa kertomukseni, Tahei – jota kutsutaan myös Yksinäiseksi sudeksi, koska hän on perheetön ja suvuton mies – aloitti tappelun ja sai selkäänsä. Hän saa käyttörahansa kotikaupungistaan, ja hän on jo pidemmän aikaa yrittänyt ostaa Pikkukevään itselleen. Olen aina estänyt sen, mutta nyt hän on varmastikin tarttunut tilaisuuteensa. Minulla ei ole asian kanssa mitään tekemistä.

Kertoja: Osan piristyy miehensä sanoista.

Osan: Olinpa kuinka kärsivällinen tahansa tai vaikka kaikkisietoinen, ette kai te sentään kuvittele minun rohkaisevan miestäni ostamaan ilotytön vapaaksi. Tässä asiassa mieheni sanoissa ei ole pisaraakaan valetta. Minä menen siitä takuuseen, täti.

Kertoja: Miehen ja vaimon sanat käyvät saumattomasti yksiin.

Täti: Eikö se sitten olekaan totta?

Kertoja: Täti ja serkku lyövät kätensä yhteen helpottuneina.

Magoemon: No siinä tapauksessa olen onnellinen jos kaikki on todellakin päättynyt. Voisitko kaikkien epäilysten hälventämiseksi vielä kirjoittaa vakuutuksen, joka hälventää sedänkin itsepintaiset harhakuvitelmat?

Jihei: Totta kai, kirjoitan vaikka tuhat, jos haluat.

Magoemon: Loistavaa! Satuin juuri ostamaan tämän matkan varrelta.

Kertoja: Magoemn kaivaa kimonostaan Kumanon valapaperin, jonka yhdelle puolelle on kirjoitettu pyhän Kumano-vuoren variksilta näyttävät merkit. Ikuisen rakkauden valan sijasta Jihei kirjoittaa taivaan rangaistuksen uhalla nimensä valaan, jossa sitoutuu katkaisemaan kaikki yhteydet ja tunnesiteensä Pikkukevääseen: ”Jos valehtelen, yläpuoleltani Bonten ja Taishaku sekä alapuoleltani neljä suurta kuningasta käyköön kertarynnäköllä päälleni.” Näin hän kirjoitti, ja liitti sanojen jatkeeksi lukemattomien buddhien ja jumalten nimet. Hän laittaa nimensä, paperikaupan Kamiya Jihei suurin merkein valapaperiin ja sinetöi valan verellään – ja ojentaa sen.

Osan: Tämä on minulle suuri helpotus. Äiti, olen sinulle ja Magoemonille kiitoksen velkaa. Meillä on Jihein kanssa kaksi lasta, ja he ovat vahvinta valaa lujempi kiintymyksen sidos. Toivon, että jaat kanssani tämän ilon.

Täti: Jaan, todellakin. Olen varma, että Jihei asettuu aloilleen ja liiketoimetkin kohentuvat, kun hän on viimein tullut järkiinsä. Olemme toimineet vain hänen ja hänen lastensa parasta ajatellen. Tulehan Magoemon, meidän on aika lähteä. Haluan oitis saada mieheni mielen rauhoittumaan.

Täällä taitaa olla vähän kylmä. Pidä huoli etteivät lapset vilustu. Tästä kaikesta olemme syvästi kiitollisia Kymmenyön buddhille. Lausun vielä kiitosrukouksen ennen kuin lähdemme. Ylistys olkoon Amidha-buddalle!

Kertoja: Hän lähtee sydän yhtä viattomana kuin buddha. Jihei ei ole innokas saattamaan heitä edes ulko-ovelle. Tuskin he ovat ehtineet poistua ovesta, kun Jihei lysähtää jälleen tulisijan ääreen. Hän vetää täkkipeiton päänsä päälle.

Osan: Etkö vieläkään ole unohtanut Sonezakia?

Kertoja: Hän menee miehensä luokse ja vetää peiton pios. Hän itkee. Vuolas kyynelvirta kohisee tyynylle niin että sen syvyys riittäisi kelluttamaan hänet. Osan kiskoo hänet pystyyn tulisijan viereen. Hän katsoo miehensä kasvoja.

Osan: Jihei, sinä käyttäydyt tyrmistyttävästi. Et olisi saanut allekirjoittaa valaa jos olet haluton jättämään hänet. Toissavuonna kymmenennen kuun puolivälissä sytytimme ensitulen tulisijaan ja juhlimme sitä yhdessä täällä nukkuen, tyyny tyynyä vasten. Sen jälkeen – työntyikö jokin demoni tai käärme rintaani sinä yönä – olen joutunut kaksi vuotta tuijottamaan tyhjää vuodetta. Ehdin jo ajatella, että viimein tänä yönä äidin ja Magoemonin ansiosta vaihtaisimme lempeitä sanoja vuoteessa kuten aviomiehet ja vaimot tekevät, mutta onneni ei koittanutkaan. Olet julma ja tyystin sydämetön! Siitä vaan, sen kuin itket silmät päästäsi, jos kerran olet niin sidoksissa häneen. Jos kyyneleesi virtaavat Shijimin sirpukkaiseen simpukkajokeen, Pikkukevät epäilemättä kauhoo ne sieltä suppusuuhunsa. Senkin hirviö, mokomakin ihmisraaato!

Kertoja: Hän takertuu Jihein jalkoihin ja heittäytyy hänen päälleen vaikertaen nöyryytettynä. Jihei kuivaa silmänsä.

Jihei: Jos kärsimyksen kyyneleet virtaisivat silmistäni ja vihan kyyneleet korvistani, kykenisin paljastamaan sydämeni vaikken sanoisi sanaakaan. Mutta kun kaikki kyyneleeni pulppuavat samalla tavalla silmistäni, ei niiden sävyeroja huomaa. En yhtään ihmettele, ettet kykene tavoittamaan sydämeni painolastia. Minulla ei ole jäljellä hitustakaan kiintymystä sitä ihmisiin kääriytynyttä verenimijää kohtaan, mutta kadehdin Taheita. Hänellä on rahaa mielin määrin eikä vaimoa tai lapsia riippana. Hän on juonitellut moneen otteeseen tytön lunastamista, mutta Pikkukevät ei ole suostunut, ei ainakaan vielä silloin kun katkaisin välini häneen. Hän sanoi minulle monta kertaa: ”Ei sinun tarvitse olla huolissasi. En koskaan suostu Tahein lunastettavaksi, en vaikka sidokseni sinuun katkeaisivat enkä voisi enää pysytellä vierelläsi. Jos omistajani taipuu Taihein rahojen edessä ja sysää minut hänelle, tapan itseni kunniaasi suojelevalla tavalla.” Mutta ajattele nyt, ei ole kulunut kymmentäkään päivää siitä kun jätin hänet, ja nyt Tahei on jo ostamassa hänet itselleen. Mokokakin mätä nelijalkainen! Vinkuelukka! Kiintymystä minulla ei enää häneen ole tippaakaan, mutta en kestä kuunnella Tahein rehvastelua. Hän levittää ympäri Osakaa sanaa, että liiketoimeni kangertelevat ja että olen pahassa rahapulassa. Joudun tukkurien ylenkatseen kohteeksi ja kunniani poljetaan häpeäksi. Sydämeni on riekaleina ja ruumiini palaa häpeän liekeissä. Mikä nöyryytys. Ensin vuodatin polttavia kyyneleitä, sitten verisiä ja tahmeita, mutta nyt kyyneleeni ovat sulaa rautaa!

Kertoja: Hän retkahtaa maahan ja alkaa itkeä. Osan muuttuu kauhusta vitivalikoiseksi.

Osan: Jos tilanne on tämä, Pikkukevät-rukka tappaa varmasti itsensä.

Jihei: Nokkelapäisyydestäsi huolimatta olet aivan liian hyvin kasvatettu, että kykenisit ymmärtämään hänen kaltaistaan tytönhupakkoa. Mikä saa sinut uskomaan, että se uskoton olento tappaa itsensä? Mitä vielä, todennäköisesti hän nautti paraikaa moksahoidoista ja lääkinnästä pidentääkeen elämäänsä!

Osan: Ei se ole totta. Olin päättänyt, etten koskaan tule kertomaan tätä sinulle, mutta pelkään syyllistyväni rikokseen jos salaan totuuden ja päästän hänet kuolemaan. Paljastan siis salaisuuteni. Pikkukevät ei ole pettänyt koskaan. Minä olin se, joka vaadin häntä katkaisemaan suhteensa sinuun. Olin näkevinäni merkkejä, että olit ajautumassa kohti itsemurhaa. Olin niin onneton, että kirjoitin kirjeen hänelle ja pyysin – niin kuin vain nainen voi toiselta naiselta pyytää – että hän katkaisisi suhteen, vaikka tiesin kuinka raskasta sen täytyi olla. Pyysin häntä pelastamaan henkesi. Kirjeeni taisi liikuttaa häntä, sillä hän vastasi luopuvansa sinusta, vaikka sanoi pitävänsä sinua omaa henkeää kallisarvoisempana, koska ei voinut pakoilla minua kohtaan tuntemaansa velvollisuuden sidosta. Olen pitänyt häneltä saamani kirjeen tallessa, sillä se on tuntunut suojaavalta amuletilta. Ei kai noin hyväsydäminen nainen riko lupaustaan ja nai häpeilemättä Taheita? Kun

nainen, siinä minä missä toisetkin, on antautunut täysin miehelle, hän ei emmi eikä horju. Olen aivan varma, että hän tappaa itsensä. Aivan varmasti tappaa. Voi, miten kauhea tilanne. Sinun täytyy pelastaa hänet, täytyy!

Kertoja: Hänen äänensä kohoaa levottomana. Mies tempautuu mielensä kuo-huihin.

Jihe: Hänen veljelleni luovuttamien valakirjeiden joukosta löytyi tuntematto-man naisen kirje. Sen täytyy olla sinun lähettämäsi. Jos se on totta, Pikkukevät tappaa varmasti itsensä.

Osan: En täytä häntä kohtaa naisen velvollisuuksiani jos päästän hänet kuolemaan. Mene heti hänen luoksensa ja pidä huoli, ettei hän tapa itseään.

Kertoja: Mieheensä takertuva Osan on sulaa kyyneliinsä.

Jihe: Mutta mitä ihmettä voin tehdä? Minun pitäisi maksaa ainakin puolet hänen lunastusrahastaan pitääkseni Tahein loitolla. En kykene pelastamaan Pikku-kevättä ellen maksa seitsemäsataaviittäkymmentä uutta hopearahaa. Mistä ihmeestä minä sellaisen summan saisin järjestettyä, kun olen vararikossa. Vaikka murskaisin ruumiini jauhoksi, mistä minä sellaisen summan saisin kasaan?!

Osan: Älä liioittele vaikeuksia. Jos tuo summa kerran riittää, kyllä se jotenkin järjestyy.

Kertoja: Hän menee vaatelipaston luokse, avaa pienen vetolaatikon ja ottaa esiin silkkinauhoin suljetun pussin. Hän avaa sen ja ottaa esiin käärön, jonka Jihei poimii lattialta.

Jihe: Mikä tämä on? Rahaa! Neljäsataa uutta hopearahaa? Mistä ihmeestä...?

Kertoja: Hän tuijottaa hämmästyneenä rahoja joiden olemassaolosta hänellä ei ollut aavistustakaan.

Osan: Kerron myöhemmin mistä rahat ovat peräisin. Olen kerännyt ne ylihuo-menna maksettavaksi lankeavaa Iwakunin paperilaskua varten. Meidän on pyy-dettävä Magoemonia auttamaan, ettei liikkeemme ajaudu vararikkoon. Mutta Pikkukevät on hoidettava ensin. Nytyissä on neljäsataa uutta hopearahaa. Meidän on vielä hankittava puuttuvat kolmesataaviisikymmentä hopearahaa.

Kertoja: Hän avaa suuren vetolaatikon. Vaatelipastosta nousee esiin leijanväristä Hachijoon silkkiä, vaalean ruskealla vuorattu kiitolainen kreppi-kimono – hau-ras kuin hänen miehensä henki, joka lepattaa tänään mutta saattaa sammua jo huomenna. Ulko- ja sisäpuolelta leiskuvan tulipunainen Osuen topattu kimono. Osan alkaa punottaa siitä luopumisen tuskasta. Kantaroon hihaton ja vuoreton takki – jos tämä pantataan, poika vilustuu talvella. Seuraavaksi esiin nousee käyt-

tämätön vaalean sinertävällä vuorella varustettu raidallinen Gunnain silkkiwaate, ja sitten hänen parhaimpansa: paksu musta silkkikimono jossa on perhevaakuna ja muratin lehtiä koristeypyröissä. Sanotaanhan, että avioliiton yhteen sitomien ei tule koskaan käyskennellä alasti edes kotona, vaikka kodin ulkopuolella vaatteet tekevätkin miehestä isännän. Hän nappaa esiin jopa miehensä parhaimman silkkiviitan – kaikkiaan viisitoista vaatetta.

Osan: Vähintä mitä panttilainaamo voi näistä antaa on kolmesataaviisikymmentä utta hopearahaa.

Kertoja: Hänen kasvonsa hehkuvat kuin puuttuva summa olisi jo hänen käsissään. Hän kätkee miehensä häpeän ja oman velvollisuutensa ja asettaa rakkautensa kaiken edelle.

Osan: Ei haittaa vaikeaa lapsilla ja minulla ole mitään päälle pantavaa. Mieheni maine on kaikista tärkein. Osta Pikkukevät vapaaksi. Pelasta hänet. Puolusta kunniaasi ennen kuin Tahei ehtii.

Kertoja: Jihein silmät tuijottavat maahan, ja hän nyyhkii hiljaa.

Jihe: Tämä riittää lunastusrahaksi ja pitämään Tahein loitolla. Mutta kun olen lunastanut hänet, minun on ylläpidettävä häntä jossakin tai sitten tuotava hänet tänne. Mitä sinulle sitten tapahtuu?

Kertoja: Osan ei kykene vastaamaan.

Osan: Niin, mitä minun pitää tehdä? Pitääkö minun ryhtyä lastesi hoitajaksi tai keittiöapulaiseksi? Tai ehkä vanhaksi rouvaksi?

Kertoja: Hän heittäytyy lattialle ja vääntelehtii tuskan kourissa.

Jihe: Se olisi jo aivan liian itsestä. En voi ottaa vastaan sellaista jalouden osoitusta. Vaikka rikkomukseni vanhempiani, taivasta, jumalia ja buddhia kohtaan eivät saattaisi minua täysturmioon, yksistään vaimoani vastaan tekemäni rikkomukset riittävät murskaamaan kaiken toivon seuraavasta elämästä. Anna anteeksi, rukoulen.

Kertoja: Hän pistää kätensä yhteen kyynelien ryöpytessä.

Osan: Ei sinun tarvitse minun edessäni kumartaa. En ansaitse sitä. Kiskon mielelläni vaikka kynteni sormistani ja varpaistani jos se vain auttaa miestäni. Olen pantannut vaatteitani jo jonkin aikaa selvittääkseni paperitukkurien laskuista. Vaatekaappini on tyhjä, mutta en kadu sitä hetkeäkään. Mutta nyt on aivan liian myöhäistä puhua sellaisesta. Kiiruhda! Vaihda vaatteesi ja mene hänen luokseen hymyssä suin.

Kertoja: Hän pukeutuu Gunnain silkistä valmistettuun aluskimonoon, paksuun mustasilkkiseen päällyskimoon ja raidalliseen viittaan. Hänen kuvioidulla damastivyöllänsä on puolipitkä kultainen miekka. Epäilemättä buddha tietää, että tänä yönä sen tahrii vielä Pikkukevään veri.

Jihe: Sangoroo! Tule tänne!

Kertoja: Jihei nostaa rahamassin apulaisen selkään aikoen ottaa hänet mukaansa. Sitten hän työntää massin ihoansa vasten ja marssii ulkoportille päin.

[Ääni]: Onko Jihei kotona?

Kertoja: Mies saapuu sisään ja riisuu päähineensä. He näkevät, herranen aika: sehän on Gozaemon!

Osan ja Jihei: Voi, mikä oiva sattuma että tulit juuri nyt.

Kertoja: Aviomies ja vaimo ovat aivan hämillään. Gozaemon nappaa Sangoroon kädestä nyytin ja istahtaa raskaasti. Hänen äänensä on kireä.

Gozaemon: Pysy paikallasi, luihu! Kunnianarvoisa vävy, kuinka harvinainen ilo onkaan nähdä sinut pukeutuneena parhaimpiisi sekä miekkaasi ja silkkiviittaasi. Oi, juuri tuolla tavoinhan hyvin toimeentuleva herrasmies käyttää rahansa. Ei kukaan usko, että olet paperikauppias. Oletko muuten sattumoisin matkalla Uuteen kortteliin? Ei sinnikkyyttäsi voi kuin ihailla! Et sinä vaimoasi mihinkään tarvitse, siispä minä vien hänet. Anna hänelle avioero. Olen tullut hakemaan hänet kotiin.

Kertoja: Hän suoltaa piikkejä ja äänessä on katkeruutta. Jihei ei kykene sanomaan yhtikäs mitään.

Osan: Voi isä, kuinka huomaavaista, että vaivauduit tulemaan tänne näin viimeisenä päivänä. Otatko kupillisen teetä?

Kertoja: Teekupin tarjoaminen antaa syyn tulla lähemmäksi.

Osan: Äiti ja Magoemon kävivät täällä hetki sitten, ja he kertoivat miehelleni kuinka he eivät hyväksy tämän käyntejä Uudessa korttelissa. Jihei vuodatti kyyneleitä ja laittoi nimensä kirjoittamaansa valaan. Hän ojensi sen äidille. Etkö ole nähnyt sitä?

Gozaemon: Kirjallinen vala? Tarkoitatko tätä?

Kertoja: Hän kaivaa paperiarkin kimonostaan.

Gozaemon: Elosteelijat levittelevät lupauksia ja valoja minne ikinä menevätkään, aivan kuin ne olisivat kuukausittaisia tilinpäätöksiä. Epäilinkin, että tässä valassa on kyse jostakin tavallisesta poikkeavasta, ja kun nyt olen täällä huomaan vainuni osuneet oikeaan. No, vieläkö vannot Bontenin ja Taishakun nimeen? Sellaisen jonninjoutavan lässytyksen sijasta on parasta, että kirjoitat avioeron!

Kertoja: Hän repii valapaperin silpuksi ja viskoo silppua ympäriinsä. Aviomies ja vaimo katsovat hätääntyneinä toisiansa ja pysyttelevät vaiti kauhun kangistamina. Jihei laskee kätensä lattialle ja kumartaa syvään.

Jihe: Vihasi on oikeutettua. Jos olisin yhä vanha itseni, yrittäisin esittää selityksiä, mutta tänään en voi kuin vedota suurisieluisuuteesi. Anna minun elää Osanin kanssa. Lupaam, että vaikka minusta tulisi kerjäläinen tai kastiton ja joutuisin hankkimaan elannon toisten ihmisten syömäpuikoista pudonneista murusista, pidän huolen Osanin kunnian ja suojelen häntä kaikilta karkeilta ja karvailta kokemuksilta. Olen niin läpikotaisin velassa Osanille etten mitenkään saata erota hänestä. Saat nähdä ajan myötä tämän pitävän paikkaansa, ja lupaan näyttää miten paneudun työhöni ja hankin menetetyt omaisuudet takaisin. Ummista silmäsi siihen asti ja salli meidän elää yhdessä.

Kertoja: Veriset kyneleet virtaavat hänen silmistään ja hän painaa katuvat kasvonsa lattiaan.

Gozaemon: Vai että kastittoman vaimo! Sitä pahempaa ei olekaan! Kirjoita se avioeropaperi ja äkkiä. Minä vahvistan sen ja sitten sinetöin Osanin myötäjaisina tuomat huonekalut ja vaatteet.

Kertoja: Hän menee kohti vaatelipastoa. Osan säikähtää.

Osan: Kaikki vaatteeni ovat täällä. Ei tarvitse tarkistaa mitään.

Kertoja: Hän rientää pysäyttämään, mutta Gozaemon työntää hänet sivuun ja riuhtaisee lipaston auki.

Gozaemon: Mistä on kyse?

Kertoja: Hän avaa toisenkin lipaston, ja sekin on tyhjä. Hän riuhtoo loputkin laatikostot auki, mutta sieltä ei löydy kuin tilkuista tehty takinriepu. Hän kiskoo auki kaislakorit, tavaralaatikot ja vaatearkut.

Gozaemon: Tyhjää täynnä!?

Kertoja: Hänen silmänsä uhkuvat raivoa. Jihei ja Osan käpertyvät tulisijan peiton alle valmiina hukkumaan nöyryytyksen liekkeihin.

Gozaemon: Tämä nytti vaikuttaa epäilyttävältä.

Kertoja: Hän avaa solmut ja vetää sisällön esiin.

Gozaemon: Kuten arvasin! Vai aioitte lähettää nämä panttilainaamoon – minä vien ne mukani. Jihei, olet nylkenyt vaimosi ja lapsesi alastomiksi törsätkäsesi kaikki rahat huoraasi! Senkin irstas loinen! Olet vaimoni serkku, mutta minulle olet yhdentekevä vieras, eikä minulla ole mitään velvollisuutta murehtia huoliasi. Minä selitän Magoemonille mitä on tapahtunut ja hän saa periä sen, minkä olet jo ehtinyt Osanin omaisuudesta tuhlata. Mutta ennen kaikkea tarvitaan avioeropaperi!

Kertoja: Vaikka Jihei olisi kyennyt pakenemaan seitsemän munalukolla suljetun oven, kahdeksankertaisilla ketjuilla vahvistetun kerroksen ja sadan murtumatoman seinän lävitse, hän ei kyennyt pakenemaan ankaraa vaatimusta.

Jihe: En suostu käyttämään sivellintäni avioeron kirjoittamista varten. Mielummin tartun vaikka tähän! Hyvästi Osan!

Kertoja: Hän laskee kätensä miekan päälle, mutta Osan tarttuu hänestä kiinni.

Osan: Isä, Jiheihän myöntää olleensa väärässä ja on kaikin tavoin anonut anteeksiantoa. Ajat omaa etuasi liian kovin ottein. Jihei saattaa olla sinusta vieras, mutta hänen lapsensa ovat omia lapsenlapsiasi. Etkö sinä ole kiintynyt heihin? En minä suostu hyväksymään avioeroa.

Kertoja: Hän syleilee miestänsä ja ulvoo kyynelissä.

Gozaemon: Hyvä on. Ei sitten. Tulehan tänne, hupakko.

Kertoja: Hän kiskoo Osanin jaloilleen.

Osan: Ei, en suostu lähtemään. Mikä katkeruus saa sinut häpeällisesti repimään toisiansa rakastavan miehen ja naisen erilleen? En kestä enää tätä.

Kertoja: Hän anoo ja rukoilee kyynelissä, mutta Gozaemon ei ota kuullakseen.

Gozaemon: Onko olemassa suurempaa häpeää? Jos on niin levitän sen mieluusti koko kaupungille!

Kertoja: Hän kiskoo Osanin pystyyn, mutta tämä riuhtoo itsensä irti. Jäätyään ranteesta kiinni Osan hoipertelee eteenpäin, kunnes yhtäkkiä hänen varpaansa hipaisevat nukkuvia lapsia. He avaavat silmänsä.

Lapset: Äiti, miksi häijy isoisä vie sinut pois? Kenen vieressä me sitten nukumme?

Kertoja: Lapset huutavat hänen peräänsä.

Osan: Voi rakkaat silmäteräni! Ettehän te ole synnyttyänne viettäneet ainutakaan yötä poissa äidin luota. Nukkukaa tänä yönä isänne vieressä. [Jiheille]: Älä unohda antaa lapsille lääkettä ennen aamiaista. – Voi, sydämeni murenee pirstaleiksi.

Kertoja: Nämä ovat hänen viimeiset sanansa. Osan jättää lapsensa kuin hylkäisi heidät metsikköön – aviorakkauden kaksirunkoinen bambu katkeaa lopullisesti.

Kolmas näytös

[Ensimmäinen kohtaus: Sonezakissa Yamaton teetalon edessä]

Kertoja: Tämä on Shijimin sirpukkainen sirpukkajoki, rakkauden ja kiintymyksen tyyssija. Sen virtaava vesi ja ohikulkijoiden jalat ovat vaienneet kun kello on jo kaksi aamuyöllä, ja täysi kuu kumottaa taivaalla. Tämän kujan varrella erään hämärän ovikäytävän paperilyhtyyn on yhdellä sutaisulla kirjoitettu Yamatoya Denbei. Yövähdin puukapuloiden kolke kumajaa innottomasti kun hän hoiperтелеe väsyneillä jaloillaan ohitse. Hänen paksu huutoäänensä “Olkaa varovaisia tulen kanssa! Olkaa varovaisia tulen kanssa!” kertoo miten syvällä yössä ollaan. Yläkaupungista saapunut palvelijatar seuraa hänen perässään, ja hänen takaa-tansa näkyy kantoistuin. ”Kylläpä on myöhä” hän toteaa kantajille vetäessään Yamatoyan teetalon sivuoven auki, ja pujahtaa sisään.

Palvelija: Olen tullut hakemaan Kinokuniyan talon Pikkukevättä.

Kertoja: Hänen äänensä kuuluu vaimeasti ulos asti. Hetkeä myöhemmin, vaihdettuaan tuskin kolmea neljää kiitossanaa, hän tulee ulos.

Palvelija: Pikkukevät on viettämässä yötä. Kantajat, voitte postua lepäämään. [Ovensuussa olevalle omistajalle]: Voi hyvä rouva, unohdin muistuttaa: pitäkää Pikkukevättä huolellisesti silmällä. Kun Tahein lunnaat on suoritettu ja maksu on hyväksytty, me olemme vain hänen tilapäishoitajiaan. Älä anna hänen juoda liikaa sakea.

Kertoja: Hän lähtee levitelyään ovensuussa siemeniä, jotka ennen aamunkoittoa muuttavat Jihein ja Pikkukevään tomuksi. Öisin kahden ja neljän välillä jopa teetalon pata vaikenee; matalien kynttilänjalkojen lepattava liekki kutistuu ja jäinen jokipuhuri levittää kuuraa syvenevässä yössä. Isännän ääni katkaisee hiljaisuuden.

Denbei [Jiheille]: On vasta puoliyö. Lähetän jonkun mukaasi. [Palvelijoille]: Herra Jihei on lähdössä. Herättäkää Pikkukevät. Kutsukaa hänet tänne.

Kertoja: Jihei avaa liukuoven auki.

Jihe: Ei, Denbei, ei sanaakaan Pikkukeväälle. Jään tänne loukkuun aamuun asti, jos hän kuulee että olen lähdössä. Sen vuoksi anna hänen nukkua ja hiivin mat-

kaani tällä tavoin. Herätä hänet aamunkoitteessa ja lähetä hänet sitten takaisin. Minä palaan nyt kotiin, koska joudun kiirehtimään liikeasioissa Kiotoon. Minulla on niin paljon valvotteita etten ehkä ehdi takaisin välimaksun suorittamisen aikaan mennessä. Ole hyvä ja hoida aiemmin tänään antamistani rahoista mak-suun tulevat laskuni. Voisitko lähettää Kawachin taloon sataviisikymmentä van-haa pikkuhopeakolikkoa viime kuun kuunkatselujuhlista. Muista pyytää kuitti. Anna Fukushima Saitsuboo-pojulle yksi hopearaha hänen hankkimansa budd-halaisalttarin tueksi, ja pyydä häntä käyttämään se muistoseremoniaan. Olikohan vielä jotain muuta? Ai niin, anna Isoichille juomarahaa neljä hopeakolikkoa. Siinä tehtäväsi. Nyt voit sulkea paikan ja mennä nukkumaan. Näkemiin. Nähdään kun palaan Kiotosta.

Kertoja: Hän on tuskin ehtinyt ottaa paria askelta kun hän kääntyy takaisin.

Jihe: Unohdin miekkani. Voisitko hakea sen? Niin Denbei, tämä on yksi kaupunkilaisen suuri etu. Jos olisin samurai ja unohtaisin miekkani, joutuisin saman tien tässä viiltelemään itseni.

Denbei: Unohdin tyystin, että se on ollut täällä säilössä. Tässä on vielä veitsesikin.

Kertoja: Hän ojentaa miekan Jiheille, joka kiinnittää sen tukevasti vyöhönsä.

Jihe: Tuntuu turvalliselta kun tämä on mukana. Hyvää yötä!

Kertoja: Niinpä hän menee menojaan.

Denbei: Tervetuloa takaisin Osakaan! Kiitos paljon käynnistäsi!

Kertoja: Hätäisten hyvästien jälkeen Denbei työntää ovensalvan paikoilleen – sitten ei enää kuulu äänen ääntä kun hiljaisuus valtaa tienoon. Jihei esittää tekevänsä lähtöä, mutta vain hiipiäkseen pian takaisin. Hän tarrautuu Yamatoyan teetalon oveen. Tirkistäessään sisään, hän hätkähtää huomattaessaan varjojen tulevan kohti. Hän piiloutuu vastapäisen rakennuksen sivustalle kunnes varjot ovat kaikonneet.

Jauhokauppias Magoemon, jonka sydämen huoli veljestä on murskata, saapuu ensimmäisenä ja hänen perässään Sangoroo Jihein pojan Kantaroon kanssa. He kiirehtivät kunnes näkevät Yamatoyan teetalon paperilyhdyn. Magoemon koputtaa oveen.

Magoemon: Anteeksi. Onko paperikauppias Kamiya Jihei täällä? Haluaisin puhua hänen kanssaan.

Kertoja: Jihei ajattelee “tuolla on veljeni” mutta ei uskalla hievahtaa piilopaikastaan. Sisältä kuuluu miehen läpitukenä ääni.

Denbei: Jihei poistui hetki sitten ja sanoi matkaavansa Kiotoon. Ei häntä enää täältä löydy.

Kertoja: Ei kuulu enää äänen ääntä. Magoemonin kyyneleet valuvat esteettömästi.

Magoemon [itseksensä]: Hänen olisi pitänyt tulla vastaan matkan varrella jos hän oli menossa kotiin. En ymmärrä minkä ihmeen vuoksi hän olisi menossa Kiotoon. Voi, puistattavat huolet saavat minut vapisemaan. Ottikohan hän Pikkukevään mukaansa.

Kertoja: Ajatus lävistää hänen sydämensä. Päällekäyvä huoli käy sietämättömäksi ja niinpä hän koputtaa vielä kerran oveen.

Denbei: Kuka siellä? On jo myöhä, olemme jo nukkumassa.

Magoemon: Anteeksi, että häiritsen, mutta haluaisin kysyä vielä yhden asian. Joko Kinokuniyan talon Pikkukevät on lähtenyt? Mieleeni tuli, että hän on saattanut lähteä Jihein matkaan.

Denbei: Mitä ihmettä? Pikkukevät on yläkerrassa, hän nukkuu jo sikeästi.

Magoemon: Kuinka helpottavaa. Ei tarvitse pelätä, että rakastavaiset käyvät yhdessä kuolemaan. Mutta minne veljeni sitten on piiloutunut? Huoli hänestä painaa minua enkä voi edes kuvitella kuinka piinaavan jännityksen koko perhe joutuu käymään läpi hänen vuokseen. Pelkään, että appiukkoaan kohtaan tuntema katkeruus saa hänet unohtamaan oman etunsa ja tekemään jotakin harkitsematonta. Otin Kantaroon mukaan, koska toivoin sen auttavan suostuttelemaan hänet, mutta tämäkin taisi olla turhaa. Miten ihmeessä en huomannut häntä missään?

Kertoja: Hän supisee itseksensä silmät kyynelistä märkinä. Jihein piilopaikka on niin lähellä, että hän kuulee jokaisen sanan. Hän tärisee tunnemylläkän kourissa, mutta nielee kyneleensä.

Magoemon: Sangoroo! Missä se typerys ravaa kaikki yöt? Et sattuisi tietämään mitään muuta paikkaa?

Kertoja: Sangoroo kuvittelee, että häntä kutsutaan typerykseksi.

Sangoroo: Tiedän minä vielä pari muuta paikkaa, mutta en taida kehdata kertoa.

Magoemon: Tiedät siis paikat? Missä ne ovat? Kerro minulle.

Sangoroo: Älä sitten toru minua jälkeen päin. Öisin minä harhailen torin sivustalla, varastorakennusten ympärillä.

Magoemon: Typerys! Ei kukaan sitä kysynyt. No niin, lähdetään katsomaan sivukaduilta. Pidä huoli, ettei Kantaroo vilustu. On siinä lapsiparalla kestettävää mokoman hyödyttömän isänsä tähden. Mutta jos tässä selvittää pojan vilustumisella, se ei maailmaa kaada. Pelkään, että Jihei saattaa aiheuttaa itselleen paljon kauheampaa jälkeä. Mokomakin lurjus!

Kertoja: Hänen katkeran sydämensä sisimmässä velloo kuitenkin sääli.

Magoemon: Katsotaan tuolta sivukujalta.

Kertoja: He käyvät eteenpäin. Kun heidän hahmonsa ovat kadonneet kauaksi etäisyyteen, Jihei kiiruuttaa esiin piilopaikastaan. Hän seisoo varpaisillaan tähyillen heidän peräänsä ja huutaa sydämessään heidän peräänsä.

Jihe: Hän ei voi jättää minua kuolemaan, vaikka olen rikkojista halpamaisin. Olen loppuun asti hänelle vain taakka. En ansaitse tällaista huolenpitoa.

Kertoja: Hän asettaa kämmenensä vastatusten ja polvistuu rukoilemaan.

Jihe: Jos minulle sallitaan vielä yksi pyyntö, rukoilen: pidä huolta lapsistani!

Kertoja: Muuta hän ei saa sanotuksi – hän vain pidättelee kyöneleitään.

Jihe: Kaikesta huolimatta päätös on jo tehty. Pikkukevät varmaankin jo odottaa.

Kertoja: Hän tirkistelee sivuoven raosta Yamatoyan teetaloon ja huomaa hahmon.

Jihe: Sehän on Pikkukevät, eikö vain? Täytyy viestiä, että olen täällä.

Kertoja: Hän köräyttää kurkkuaan sovitukseksi merkiksi. Öhöm, öhöm – ääni sekoittuu puukapuloiden kalkkeeseen, kun vartiomies laskeutuu yläkujalta yötulessa yskien. Hän kiirehtii kierroksellaan: “Olkaa varovaisia tulen kanssa!” Jopa tämä varoitusaäni tuntuu kolkolta Jiheistä, joka on piiloutunut kuin ulkomuotoaan häpeävä Katsuragin jumala. Vartiomies kulkee ohitse. Jihei huomaa tilaisuutensa tulleen ja kiirehtii ovelle, joka aukeaa huomaamattomasti sisältä päin.

Jihe: Pikkukevät?

Pikkukevät: Ehditkö odottaa kauan? Jihei, lähdetään kiireesti.

Kertoja: Hän on kärsimätön, mutta mitä hätäisemmin ovi avataan, sitä varmemmin ihmiset kuulevat ovensalpojen kitinän. He nostavat ovea – sen kirskahdus lävistää heidän korvansa ja sydämensä. Jihei ojentaa kätensä ulkopuolelta, mutta hänen sormenpäätänsä vapisevat värisevän sydämen tahdissa. Ovi avautuu muuttaman piirun, sitten taas vähän enemmän – ja jokainen odottava piiru raastaa kuin kiduttava helvetti, mutta helvettiäkin enemmän he pelkäävät vartijademonin

silmiä. Lopulta ovi aukeaa uuden kevättä enteilevän vuoden aamuun. Pikkukevät puikahtaa ulos. He tarttuvat toisiaan kädestä. Pitäisikö heidän lähteä pohjoiseen vai etelään, länteen vai itään? Pamppailevat sydämet pakottavat eteenpäin, vaikkeivat he tiedä päämääräänsä: he kääntävät selkensä Shijimin simpukkajoessa loistavalle kuulle ja kiiruhtavat itään päin niin vikkellästi kuin heidän jalkansa suinkin sallivat.

Toinen kohtaus

Hyvästelymatka siltojen yli

Kertoja: Laulutekstien virtaava käsi käy aina Konoen tyyliin, ja naisosaa esittäväälle näyttelijälle kuuluu purppurapähkine. Määrääkö sen tosiaankin jokin buddhan opinkappale, että päivänsä pahuudessa viettävien ihmisten loppu on tällainen? Voi lohduttomia olentoja: vaikka he olisivat tänään voineet löytää kotalonsa Syyn ja seurauksen suuttrasta, huomenna ihmismaailman juorut varisevat kuin kukat supistessaan paperikauppias Kamiya Jihein rakkauskuolemasta; tarina kaiverretaan kirsikkapuisiin laattoihin ja painetaan viimeistä yksityiskohtaa myöten kuvitetuille sivuille.

Jiheitä eteenpäin ajava kuoleman henki – jos sellaista jumalaa ylipäänsä on olemassa – on tyytynyt rankaisemaan liiketoimien laiminlyömisestä. Mutta toisinaan – ja kuka häntä voisi moittia – hänen sydämensä kääntyy ajattelemaan taaksensa jättäneitä, ja hänen on vaikeaa käydä eteenpäin. Jopa täydenkuun kumotuksessa, kymmenennen kuun viidentenätoista yönä hän ei ole nähä eteensä – kenties pimentyneen sydämensä tähden. Laskeutuva kaste sulaa aamuun mennessä, mutta vielä ihmiselämän kasteista haurauttakin nopeammin haipuvat rakastavaiset. Mitä tapahtuu sille tuoksulle joka viipyi vielä silloin, kun hän syleili kauno-kaistaan yöllä vuoteessa? Tämän Tenjin-sillan hän on ylittänyt päivittäin aamuin illoin tähyillen länteen Shijimin sirpukkaiselle simpukkajoelle päin. Kauan sitten kun Tenjin, jota vielä silloin kutsuttiin Michizaneksi, oli joutunut maanpakoon Tsukushiin, hänen luumupuunsa päätti seurata mestariaan ja loikkasi yhdellä hujauksella Dazaifuun, ja sen vuoksi tänne jäi Luumupellonsilta. Vihersilta tuo mieleen iäkkään männyn, joka seurasi myöhemmin mestarin perässä; ja Kirsikkasilta kertoo puusta joka kuihtui eron aiheuttaman murheen seurauksena. Tällaisia tarinoita vieläkin kerrotaan – mikä voima yhteen runoon voikaan kätkeytyä.

Jihe: Vaikka olenkin syntynyt verrattoman mahtavan jumalan kaupunkilaiseksi, tapan sinut ja sitten itseni. Jos kysyt syytä, en voi kuin sanoa: en saanut osakseni edes sen vertaa simpukannestettä, että se olisi riittänyt täyttämään pikkuruisen Simpukkajoen. Aikamme tässä maailmassa on kuin lyhyt syyspäivä. Tämä ilta on viimeisemme, yhdeksästoista vuotesi ja minun kahdeskymmeneskahdeksas vuoteni. On tullut aika heittää hyvästit elämälle. Lupasimme, että pysyttelemme uskollisesti yhdessä kunnes sinusta tulee vanha eukko ja minusta ukonkõriläs, mutta ennen kuin ehdimme tuntea toisemme kolmea täyttä vuotta, loppu on tullut osaksemme. Katso, tuolla siintää Ooe-silta. Seurataan jokea Naniwan pik-

kusillalta Funairin venesillalla. Mitä kauemmaksi etenemme, sitä läheisemmäksi kuoleman polku käy.

Kertoja: Hän murehtii ja tyttö takertuu häneen.

Pikkukevät: Joko tämä polku vie kuolemaan?

Kertoja: Vuotavat kyyneleet pimentävät molempien kasvat ja uhkaavat hukuttaa jopa Horikawan vallihautasillan.

Jihe: Vielä muutama askel pohjoiseen niin näen vanhan majapaikkani, mutta en aio kääntyä takaisin. En voi kuin haudata rintaani huolen lasteni tulevaisuudesta ja vaimoani kohtaan tuntemani säälin. Suunnataan etelään päin sillan yli. Miksi monista rakennuksistaan tunnettua siltaa kutsutaankaan Kahdeksan talon Pila-risillaksi? Pidä kiirettä, meidän täytyy ehtiä alajuoksulle ennen kuin Fushimista saapuu aamun ensimmäinen vene – täynnä onnellisesti uinuvia pariskuntia. Seuraavana on meitä maailmasta poistuvia pelottava Tenman demonisilta. Täällä Yodojoen ja Yamatojoen virrat yhtyvät yhdeksi valtavaksi uomaksi, ja kuin veden kalat kuolemme Pikkukevään kanssa samasta terästä ja ylitämme yhdessä Kolmen kahluupaikan joen. Tätä vettä toivoisin haudallemme muistoksi.

Pikkukevät: Eihän meidän enää tarvitse murehtia? Vaikka tässä maailmassa emme voineet elää yhdessä, seuraavassa ja kaikissa sitä seuraavissa tulevilla maailmoissa ajan loppuun saakka olemme toisillemme aviomies ja vaimo. Joka kesä olen jäljentänyt Lootussuutrasta Täyden myöntätunnon ja armeliaisuuden luvun siinä toivossa, että synnymme samaksi lootukseksi.

Kertoja: He ylittävät Suutrasillan ja pääsevät vastarannalle.

Pikkukevät: Jos voisin pelastaa eläviä olentoja tahtoni mukaan päästyäni lootuksen verhiöksi Puhtaalle maalle ja tultuani buddhaksi, tahtoisin suojella ammatissani toimivia naisia niin, ettei koskaan enää jouduta rakkaudesta kuolemaan yhdessä.

Kertoja: Tämä täyttymätön rukous kumpuaa maallisesta kiintymyksestä, mutta se paljastaa koskettavasti hänen sydämensä. He ylittävät Onarin buddhaksi tulemisen sillan. Nodan purovedet ovat kietoutuneet aamu-usvan pauloihin ja vuorten reunamat siintävät haipuvan valkeina.

Jihe: Kuuntele, temppekellojen kumisevat äänet alkavat kuulua. Kuinka paljon kauemmaksi me voimme enää käydä polullamme? Kohtalo ei suo meille enää enempiä elinaikaa. Päätetään kaikki tässä nopeasti. Tule, mennään tänne.

Kertoja: Kyyneleet polttavat heidän käsissään satanakahdeksana rukoushelmenä. He ovat saapuneet Amijiman verkkosaarelle, Daichoon temppeleihin. Pienen puron tulviva sulkuportti bambutiheikön juurella olkoon heidän kuolinpaikkansa.

Kolmas kohta: Amijima

Jihe: Vaikka kävelisimme kuinka kauaksi tahansa, emme löydä mistään paikkaa joka on tarkoitettu ihmisten kuolinpaikaksi. Tapetaan toisemme täällä.

Kertoja: Hän ottaa tyttöä kädestä ja istuu maahan.

Pikkukevät: Olet aivan oikeassa. Jokainen paikka on aivan yhtä hyvä kuolemista varten. Olen miettinyt matkan aikana, että jos he löytävät ruumiimme samasta paikasta, ihmiset alkavat juoruta, että Pikkukevät ja Jihei päätyivät rakastavien yhteiskuolemaan. Silloin Osan ajattelee, että pidin hänelle lähettämäni kirjettä vain joutavana roskapaperina vaikka lupasin, kun hän pyysi, etten tappaisi sinua, vannoin etten tappaisi sinua ja että katkaisisin suhteeni sinuun. Hän varmasti ajattelee, että suostuttelin hänen ainokaisen miehensä kanssani rakastavien kuolemaan. Hän pitää minua vain halveksuttavana yhden yön huorana ja säädyllisyydestä piittaamattomana valehtelijana. Pelkään hänen halveksintaansa enemmän kuin tuhannen tai kymmenentuhannen vieraan herjaa. Voin kuvitella, miten hän samanaikaisesti halveksii ja kadehtii minua. Tämä on pelastumiseni suurin este. Tapa minut tässä, ja etsi sitten itsellesi joku toinen paikka kauempaa.

Kertoja: Pikkukevät painautuu vasten ja Jihei yhtyy hänen anoviin kyyneleihinsä.

Jihe: Joutavia huolia! Appiukkoni on hakenut Osanin takaisin. Olen eronnut hänestä. Hän ja minä olemme jo toisillemme vieraita. Miksi koet olevasi velvollinen tekemään palveluksen eronneelle naiselle? Juurihan sanoit, että me tulemme olemaan mies ja vaimo kaikkien tulevien elämien halki aina ajan loppuun saakka. Kuka voisi moittia meitä tai elätellä mustasukkaisia tuntemuksia vaikka kuolisimme vieretysten?

Pikkukevät: Mutta kuka on vastuussa avioerostasi? Sinähän olet vielä minuakin heikommin järjissäsi. Kuvitteletko, että ruumiimme seuraavat meitä seuraavaan maailmaan? Voimme yhtä hyvin kuolla eri paikoissa – haukat ja varikset kyllä nokkivat ruumiimme – koska eihän sillä ole väliä jos kerran sydämemme ovat kietoutuneet yhteen. Ota minut mukaasi – puhtaalle maalle tai helvettiin!

Kertoja: Hän uppoaa jälleen kyynelvuohon.

Jihe: Olet oikeassa. Ruumiimme on tehty vain maasta, vedestä, tulesta ja tuulesta, ja kuollessamme ne palaavat tyhjyyteen. Mutta sydämemme ei lakastu vaikka syntyisimme kuinka monta kertaa uudelleen. Ja tämä todistaa sen, että sydämässämme vihkiydymme toisillemme emmekä koskaan eroa!

Kertoja: Hän vetäisee esiin miekkansa ja viiltää hiuskiehkuran päälaltaan.

Jihe: Katso, Pikkukevääni. Niin kauan kuin minulla oli tämä hiuskiehkura olin paperikauppias Kamiya Jihei, Osanin aviomies, mutta sen katkaiseminen on

tehnyt minusta munkin. Olen paennut kolmen harhaisen maailman palavasta talosta; nyt olen munkki, jota ei vaimo, lapset eikä maallinen omaisuus enää sido. Kun minulla ei enää ole Osaniksi kutsuttua vaimoa, sinulla ei ole enää mitään velvotteitä häntä kohtaan.

Kertoja: Kyyneleissä hän heittää hiustupon menemään.

Pikkukevät: Olen onnellinen.

Kertoja: Pikkukevät tarttuu miekkaan ja sivaltaa päättäväisenä, hetkeäkään epäröimättä, valtoimenaan liehuvan Shimada-tyylisen hiuslaitteensa lävitse. Hän luopuu hiussuortuvistaan, joita hän on niin usein pessyt, kammannut ja silitellyt. Kuinka sydäntäsärkevää onkaan nähdä heidän hiustensa sotkeutuvat tämän hyljätyn tasangon ruohojen ja keskiöisen kasteen sekaan.

Jihe: Olemme paenneet häilyväisestä maailmasta nunnana ja munkkina. Velvollisuutemme miehenä ja vaimona kuuluvat taaksejääneeseen maalliseen elämään. On parasta, että valitsimme toisistamme kaukaiset kuolinpaikat: toiselle vuoren ja toiselle joen. Voimme kuvitella, että sulkuportin tuo puoli on vuori. Sinä kuolet siellä. Minä hirtän itseni joen rannalla. Kuolinaikamme tulee olemaan sama, vain tapa ja paikka eroavat. Tällä tavoin voimme loppuun saakka täyttää velvollisuutemme Osania kohtaan. Anna alusvyösi.

Kertoja: Raikas violetin väri ja tuoksu katoaa pysymättömyyden tuuleen. Poimuttu silkki, joka riittää juuri ja juuri hänen vartalonsa ympäri, yhdistää kaksi maailmaa – tämän ja tulevan. Hän sitoo tiukasti yhden pään sulkuportin ristipäätyyn ja kiertää sen jälkeen toisen pään kaulansa ympäri. Hän hirttäytyy rakastamansa vaimon tähden kuin fasaani metsästysmailla. Pikkukevät seuraa kun Jihei valmistautuu kuolemaansa. Hänen silmänsä kelluvat kyyneleissä ja hänen mielensä on läpeensä möyriintynyt.

Pikkukevät: Tuollako tavalla aiot tappaa itsesi? Jos kerran kuolemme erikseen, on jäljellä vain vähän aikaa olla vierelläsi. Tule lähemmäksi.

Kertoja: He tarttuvat toisiaan kädestä.

Pikkukevät: Miekalla se hoituu hetkessä, mutta olen varma että joudut kitumaan, voi sinua rakkaani.

Kertoja: Hän ei kykene vaientamaan vaitonaisia kyneleitään.

Jihe: Voiko kuolema koskaan olla miellyttävä – hirttäytyipä tai katkaisipa sitä kaulansa. Pidä huoli, etteivät murheet häiritse viimeisen hetken rukoustasi. Pidä silmäsi länteen päin liikkuvassa kuussa ja rukoile sitä kuin se olisi Amida-buddha. Keskitä mielesi ajatukset läntiselle Puhtaalle maalle. Jos sinua vielä kaduttaa jokin, kerro se minulle – sitten on aika kuolla.

Pikkukevät: Minua ei paina mikään, ei yhtikäs mikään. Mutta olen varma, että olet huolissasi lapsistasi.

Jihe: Saat minut purskahtamaan itkuun, kun mainitset heidät. Kykenen lähes näkemään heidän kasvonsa – tyyneästi nukkumassa, pienet, tietämättä että heidän isänsä on juuri tappamassa itsensä. Heidä en kykene unohtamaan.

Kertoja: Hän painautuu maahan itkemään. Aamuvarhaisella pesistään lennähtävien varisten raakkuvat äänet kisailevat hänen nyyhkintänsä kanssa. Surevatko varikset hänen kohtaloon? Ajatus pulpauttaa esiin lisää kyyneleitä.

Jihe: Kuuntele. Varikset ovat tulleet saattamaan meidät kuolleiden maailmaan. On olemassa vanha sananparsi, jonka mukaan joka kerta kun joku kirjoittaa valan Kumanon amulettiin, kolme varista kuolee Kumanon pyhällä vuorella. Uutena vuotena vannoimme aina ensimmäisenä rakkautta, ja kuinka usean kuun alussa ehdimmekään vannoa valan! Jos jokainen vala on tappanut kolme varista, miten monta niitä onkaan mahtanut kuolla. Varikset ovat aina kuulostaneet siltä kuin ne raakkuisivat rakkaasta ja rakkaudesta, mutta viha hengen viemisen rikokseen syyllistyviä meitä kohtaan saa niiden raakunnan tänä yönä kuulostamaan siltä kuin ne vaatisivat vain kosta kosta! Kenen syy se on jos ne vaativat kosta? Itseni tähden kuolen kiduttavan kuoleman. Antakaa anteeksi!

Kertoja: Hän tarttuu Pikkukevättä kädestä.

Pikkukevät: Ei, kaikki on minun syytäni!

Kertoja: He takertuvat toisiinsa kasvot yhteen painautuneena: heidän hiuksensa, jotka kyyneleet ovat kastaneet litimäriksi, jäätyvät tasangolta puhaltavassa puhurissa. Heidän takaansa kaikuivat Daichoo-tempelin äänet.

Jihe: Jopa pitkä talviyö tuntuu yhtä lyhyeltä kuin elämämme.

Kertoja: Aamunkoitto on jo lähellä ja aamuseremonian äänet alkavat kuulua. Jihei vetää Pikkukevään lähemmäksi itseään.

Jihe: On tullut aika päättää tämä kaikki voittoon. Pidä sitten huoli, ettei kasvoillesi jää ainuttakaan kyyneltä kun he myöhemmin löytävät sinut täältä.

Pikkukevät: Ei varmasti jää.

Kertoja: Pikkukevät hymyilee. Jihein kuuran kylmättämät kädet vapisevat kun hän katsoo Pikkukevään kuulaita kasvoja, hänen silmänsä ovat kuin pilvet. Jihein itku yltyy niin hyökyväksi ettei hän kykene hallitsemaan terää.

Pikkukevät: Ryhdistäydy – toimi ripeästi!

Kertoja: Pikkukevään rohkaisu antaa voimaa. Tuulen kantama Amidan ylistys rohkaisee viimeiseen rukoukseen: nam-maidaa namu-amidaa! Hän työntää julman miekan. Pikkukevät kaatuu lävistettynä taaksepäin hänen vakaasta kädestään huolimatta hirvittävässä kivussa painien. Terä ei ole osunut kunnolla henkitorveen ja viimeiset helvetin kidutukset yllättävät ennen kuin hän kuolee. Jihei vääntelehtii rakkaansa tuskasta, mutta kokoaa sitten väkivaltaisen voimansa. Hän vetää Pikkukevään lähelleen ja työntää miekan kahvaa myöten lävitse. Hän kiertää terää haavassa ja samassa Pikkukevät vaikenee kuin kesken katkennut aamunkoiton uni.

Hän kääntää tytön ruumiin pää pohjoiseen ja kasvot länteen päin, ja ruumiin oikealle puolelle asettautuen laskostaa viittansa hänen päälleen. Lopulta hän kääntyy pois päin kykenemättä taltuttamaan eron synnyttämiä tuskan kyyneleitä. Hän vetää vyönauhan luokseen ja kiristää hirttosilmukan kaulaansa. Tempppelin aamuseremonia on edennyt viimeiseen vaiheeseen, jossa rukoillaan kuolleiden puolesta. “Uskovat ja uskosta osattomat saavat yhtä kaikki osakseen ihmeellisen pelastuksen”, ääni julistaa, ja viimeisten sanojen kaikuessa Jihei hyppää sulkuportista alas.

Jihei: Suotakoon meidän syntyä samaan lootukseen! Namu-amida-butsu!

Kertoja: Hetken aikaa hän vääntelehtii kuin kurpitsa tuulessa, mutta vähitellen hänen hengityksensä alkaa tukkeutua kuin padottu virta patoportin edessä, jossa hänen sidoksensa elämään katkeavat. Aamulla kaloja pyydystämään lähteneet kalastajat löytävät ruumiin verkostaan.

Kalastajat: Kuollut mies! Katsokaa, täällä on ruumis! Tulkaa katsomaan!

Kertoja: Tarina leviää suusta suuhun. Ihmiset sanovat, että ne jotka pyydystetään Buddhan antaman lupauksen verkoilla tulevat välittömästi pelastetuiksi ja vapautetuiksi, ja kaikki jotka kuulevat tarinan rakastavaisten yhteisestä kuolemasta Amijiman verkkosaarella, liikuttuvat kyyneliin.

Loppu

Tekijät

Klaus Karttunen on toiminut Etelä-Aasian tutkimuksen ja indoeuropeistiikan professorina Helsingin yliopistossa, jossa hän yhä toimii indologian ja antiikin etnografian dosenttina. Hän on julkaissut kymmenkunta kirjaa, monia käännöksiä, yli 160 artikkelia, ym. etupäässä suomeksi ja englanniksi, aiheina etenkin antiikin ja Intian suhteet, klassinen sanskrit-kirjallisuus, intialaisen luontokäsityksen historia, oppihistoria ja lainasanojen kulttuurihistoria.

Reijo Lainela on suorittanut filosofian tohtorin tutkinnon Helsingin yliopistossa pääaineenaan musiikkitiede ja etnomusikologia. Väitöskirja käsittelee jaavalaisen *wayang kulit* -varjoteatterin musiikin symboliikkaa. Lainela on työskennellyt Indonesian Helsingin suurlähetystön virkailijana vuodesta 1985 lähtien. Hän on ollut mukana monissa Indonesian kulttuureita esittelevissä festivaali- ja näyttelyhankkeissa, luotsannut jaavalaista musiikkia esittävää Gamelan Hanuman -orkesteria, sekä opettanut gamelan-musiikkia ja indonesian kieltä. Hän on tehnyt Yleisradiolle parisenkymmentä Radioateljée-ohjelmaa, joista valtaosa käsittelee Indonesian kulttuureita.

Jukka O. Miettinen on taiteen tohtori, joka on opettanut Aasian taide- ja teatterihistoriaa lukuisissa yliopistoissa ja taidekorkeakouluissa Suomessa ja Thaimaassa. Nykyään hän toimii esittävien taiteiden yliopistonlehtorina Taideyliopiston teatterikorkeakoulussa. Hänen lukuisat kirjansa ja artikkelinsa käsittelevät pääosin Aasian taide- ja teatterihistoriaa. Hän on toiminut Kuopio Tanssii ja Soi -festivaalin taiteellisena johtajana ja ollut perustamassa Aasia Helsingissä -festivaalia, jonka taiteellisena johtajana hän on toiminut vuodesta 1997. Hän on ollut kokoamassa ja käsikirjoittamassa useita Aasian kulttuureita esitteleviä näyttelyitä.

Kai Nieminen on runoilija ja suomentaja, joka on vuodesta 1971 lähtien julkaissut parikymmentä runoteosta ja viitisenkymmentä runo-, proosa- ja näytelmäsuomennosta etupäässä japanista mutta myös englannista, saksasta ja ruotsista. Freelance vuodesta 1977, työskenteli sitä ennen myyjänä kirjakaupassa. Opetti 1980-luvulla kahteen otteeseen Helsingin yliopistossa Japanin kirjallisuutta. Hänet on palkittu valtionpalkinnolla kolmasti käännöksistä ja kahdesti runokoelmista ja lisäksi kääntäjien Mikael Agricola- ja Kääntäjäkarhu-palkinnoilla sekä Eino Leinin palkinnolla ja Japan Foundationin Special Price -palkinnolla. Vuonna 2012 hänelle myönnettiin valtion ylimääräinen taiteilijaeläke, mutta hän jatkaa aktiivisesti kirjoitus- ja käännöstöitään.

Miika Pölkki on Itä-Aasian tutkija, tietokirjailija ja suomentaja, joka on syntynyt ja viettänyt suuren osan elämästään Japanissa. Suomentanut japanilaista kirjallisuutta (Sei Shōnagon: *Tyynynaluskirja*, 2016), julkaissut kirjoja Japanin ruokakulttuurista (*Umami – Japanin ruokakulttuuri*, 2007) ja zenbuddhalaisuudesta (*Mitä miten zen*, 2013) sekä käsikirjoittanut Tokioon sijoittuvan elokuvan *Ito – kilvoittelijan päiväkirja* (ohj. Pirjo Honkasalo, 2009) ja näytelmän *Veden houkutus* (Kansallisteatteri, 2007).

Veli Rosenberg on toiminut Suomi–Kiina-seuran eri tehtävissä vuodesta 1974 ja puheenjohtajana vuodesta 2002 ja toimittanut Kiina Sanoin ja Kuvien lehteä vuodesta 2004. Hän ollut järjestämässä kymmeniä Kiinaa ja sen kulttuuria esitteleviä luentotilaisuuksia, näyttelyitä ja festivaaleja. Hän on vastannut lähes kaikista Suomessa nähdystä kiinalaisista teatterivierailuista vuodesta 1982 alkaen ja kääntänyt vierailuesitykset suomeksi. Hän on myös koonnut Kiinan teatteria esitteleviä näyttelyitä ja kirjoittanut aiheesta aktiivisesti. Hän ollut perustamassa Aasia Helsingissä festivaalia, jonka toiminnanjohtaja hän on ollut vuodesta 1997. Parastaikaa hän keskittyy tutkimaan Suomen ja Kiinan välisen kulttuurivaihdon historiaa.

”**Samaan aikaan idässä**” on ensimmäinen suomenkielinen aasialaisen näytelmäkirjallisuuden antologia. Avausnäytelmä, ”Reisien murskaaminen” on vavahduttava kuvaus sodan julmuudesta kahden vuosituhannen takaa Intiasta. Komedia ”Helminauha” puolestaan kuvaa rokokoomaisella kepeydellä intialaisen hovin eroottisia juonitteluja. Indonesialainen varjonukkeenäytelmä ”Hanuman tulessa” antaa käsityksen jaavalaisen hovielämän kiemuroista kuvatessaan samalla sadunomaista kohtausta muinaisesta intialaisesta eepoksesta.

Kiinalaiset klassikkonäytelmät ”Zhang Xie menestyy virkatutkinnossa”, ”Lunta keskikesällä” ja ”Zhaon perheen orpo” käsittelevät yllättävän ajankohdaisia aiheita, kuten naisen alistettua asemaa ja oikeudenmukaisen hallitsemisen ikiaikaista problematiikkaa. Japanilaiset *noo*-näytelmät ”Sulkaviitta” ja ”Kantanin tyyny” yhdistävät taivaallisen ja maallisen maailman viiltävin runokuvin, kun taas japanilaiset *kyoogen*-farssit ”Makuullalaulaja” ja ”Tädin viini” vievät huomattavasti maanläheisempiin tunnelmiin. Antologian päättää häkellyttävällä realismillaan ja kyynelehtivällä melodramaattisuudellaan japanilainen *kabuki*-näytelmä ”Rakkauskuolema Taivaanverkkosaarella”.

Johdantoluku selvittää aasialaisen näytelmäkirjallisuuden aihe maailmoja, näytelmien syntyä ja niiden esittämistekniikoita sekä näytelmien vähittäistä rantautumista länteen. Kaikki näytelmät on käännetty suoraan alkukielistä ja kääntäjät ovat alansa suomalaisia asiantuntijoita. Viittaukset Teatterikorkeakoulun avoimeen Asian Traditional Theatre and Dance -verkkooppimateriaaliin helpottavat tutustumista aiheisiin laajemminkin.

**TEATTERI-
KORKEAKOULU**

X TAIDEYLIOPISTO